

A KEGYESRENDIEK VEZETÉSE ALATT ÁLLÓ
SZEGEDI VÁROSI R. K. DUGONICS A. GIMNÁZIUM

KKK
Dunáninneni kat. kerület
Csanádi egyházmegye
Internátus

ÉVKÖNYVE

AZ 1942/43. ISKOLAI ÉVRŐL. AZ INTÉZET
FENNÁLLÁSÁNAK 222. ÉVÉBEN KÖZZÉTESZI
CSONKA MIHÁLY
TANÜGYI FŐTANÁCSOS, GIMNÁZIUMI IGAZGATÓ.

DUNÁNINNEI KAT. KERÜLET.

A
KEGYESRENDIEK VEZETÉSE ALATT ÁLLÓ
SZEGEDI VÁROSI RÓM. KAT. DUGONICS
ANDRÁS GIMNÁZIUM

ÉVKÖNYVE

AZ 1942/43. ISKOLAI ÉVRŐL
AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK 222. ESZTENDEJÉBEN

KÖZZÉTESZI:
CSONKA MIHÁLY
TANÜGYI FŐTANÁCSOS,
GIMN. IGAZGATÓ.

SZEGED, 1943.

JUHÁSZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA SZEGEDEN, GR. KLEBELSBERG-TÉR 4. SZ.
1943.

vitéz nagybányai HORTHY ISTVÁN.

1904—1942.

*A KORMÁNYZÓHELYETTES ÚR KÖTELESSÉGTELJESÍTÉSE
LEGYEN PÉLDA ÉS ÚTMUTATÁS MINDEN MAGYAR
DIÁK SZÁMÁRA.*

40 esztendő.

Kiss István c. igazgató jubileumára.

Negyven esztendő nem nagy idő, ha életkort jelent: a legszebb férfikornak szokták nevezni, és ünneplés nem jár ki neki! De mindjárt más szemmel nézzük ezt az időtartamot, ha tudjuk, hogy azt komoly férfimuka tölti ki; ha tudjuk, hogy negyven évvel ezelőtt fogadta meg ünnepélyesen egy ideális lelkű, 24 éves ifjú, hogy az evangéliumi tanácsokhoz igazítja életútját, és egész életét, tehetségét, fiatal energiáját leköti az ifjúság nevelés-oktatására.

Negyven esztendeje annak is, hogy ugyanezen ifjú az oltár szolgálatába szegődött: pappá szentelték, hogy az örök élet forrásából merítthesse magának mindennap a választott életfeladat megvalósításához szükséges energiát: a segítő kegyelmet.

És Kiss István negyven évvel ezelőtt megtette az első kapavágást az Úr szőlőjében is; a katedráról hirdette az Igazságot és tanította a rábizott ifjúságot az isteni és emberi tudományok elemeire. De nem jól mondom: nem tanította, hanem tanítja ma is, és oktatja ma is, negyven év óta szakadatlanul a magyar ígéretet, neveli a nemzeti jövőt: a magyar ifjúságot. Apostoli munkálkodásának ritka fényt kölcsönöz az a körülmény, hogy ezt a negyven esztendőt megszakítás nélkül Szegednek tudta áldozni. Hosszú tanári pályája alatt a szegedi növendékek százai kerültek ki keze alól a magyar életbe. Úri egyénisége, hivatását nagyon szerető lelkülete és a növendékek iránt mutatott nagyfokú megértése sok barátot szerzett neki, és személyén keresztül az iskolának.

Négy évtizedes pedagógiai mult, mindvégig kilünő egészség, nyugodt kedély: a jó Istennek különös ajándékai, de az a tény, hogy egész nevelői tevékenységét becsülettel, köztisztelőben és szeretetben, megszakítás nélkül Szeged ifjúságának szentelhette, az isteni kegyelmen kívül ritka lelki kincseinek bőségében leli magyarázatát. Élő hivatástudata, lelkiismeretes pontossága, rendszerezete és munkakészsége biztosította számára felsőbb hatóságainak elismerését és megbecsülését. Pompás emberi tulajdonságai: szerénysége, előzékenysége, bölcs békeszeretete és végtelen jósága, ember-társainak és kartársainak szeretetét és barátságát, sőt tisztelőtét

szerezték meg neki. Nem hiszem, hogy bárkivel is valaha komolyan összekülönbözött volna: ellenkeznék ez egész egyéniségével. Kartársaival való érintkezésben mindig a közös cél érdekében közös eszméikért küzdő pályatársaknak kijáró tiszteletet és elismerést tanúsítja.

Tanítványai iránt csupa szív, csupa jóság, ezért azok is ragaszkodnak hozzá. Régi tanítványai a legnagyobb tisztelettel és elismeréssel beszélnek róla, valahányszor iskolás korukra emlékeznek vissza.

Mint ember zajtalanul munkálkodik; lelke mélyéből kerüli a tüntetést, a törtetést és az ünneptetést. Ha a közösségnek szüksége volt szolgálataira, mindig kész volt a segítségre. Az 1926–27 és 1927–28 iskolai években az intézet élén áll, mint igazgató, majd nyolc évvel ezelőtt a Miasszonyunkról nevezett szegény Iskolánővérek által megnyitott leánygimnázium igazgatói tisztét látta el, és átsegítette az új intézetet a kezdet nehézségein.

Munkásságát az illetékes hivatali felsőbbség is elismerésben részesítette. Ennek látható jele volt a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úr elismerése, amikor neki az igazgatói címet adományozta, vagy amikor érettségi bizottsági elnöknek kijelölte. A Kat. Tanügyi Főhatóság pedig a magyar nyelv szakfelügyelői tisztét ruházta rá.

A másik látható elismerést a Mindenható adta meg neki, amidőn a negyven esztendő pedagógiai multtal megajándékozta és kegyelmével továbbra is elhalmozza, adván neki derűt, kedélyt, bölcs meglepedést, jó egészséget.

De hisszük, hogy szerény jutalmát látja fáradozásának abban a hálás szeretetben, is, amely intézetünk tanári kara, ifjúsága és a város társadalmában nagy számban lévő volt tanítványok hálás szívéből feléje sugárzik, akik őszinte szeretettel kívánják, hogy a jó Isten árássa el, őt továbbra is kegyelmével, hogy a mai nehéz időben, ha lényegesen csökkentett mértékben is, de tudjon munkálkodni az Úr szőlőjében az Egyház, szeretett hazája és embertársai javára még sok éven át.

300 év után.

Jubilate Deo . . .

Aki végigforgatja az alábbi sorokat, ne ütődjek meg azon, hogy ismét önmagunkkal kezdjük az Évkönyvet. Ne érezze hivalkodásnak, hogy miután a múlt évben könnyed hangulatképben végigkalauzoltuk fiainkat és barátainkat a gimnáziumon, annak szomszédságán és szellemi környezetén, most ezzel a beszámolóval szeretnénk 300 év munkája után pontot tenni. Visszatekintünk. Nem a tudós pontosságával. A három évszázad alatt voltak ugyanis piaristák, akik írtak egyháztörténelmet, magyar történelmet, világ-, vagy irodalomtörténetet de még nem akadt, aki átfogó szemlélettel önmagunk családi történetéről beszámolt volna. Ez a jellemző adalék egyuttal megvéd az önreklám dicstelen vádjától is: ma is csak az alkalom kényszere nyomja kezünkbe a tollat. S ezzel a megemlékezéssel sem vágyunk nagyközönség, vagy érdektelenek elé: öregdiákjaink és mai gyerekeink körében csak a családtagok számára idézzük a múlt tanulságos árnyait. Amint a fiatal tanárnemzedékek se iskolás módon sajátítják el a rendi szellemet, hanem morgósmosolygós öregeken látják, hallják, vastagfalu rendházakban, tágas ebédlőkben, iskolapadok közt, rendházi kiskertekben, pilledt csendű könyvtárszobákban szívják magukba, úgy szerelnők ezt mi is kiárasztani az átélés melegével, frissességével, az apától fiúhoz, vagy a bátytól az öcshöz szólás közvetlenségével. Vagyis mi sem írjuk meg a 300 év történetét. De mire ezek a szavak ólombetűkké sorakoznak, s elviszik a miénkhez, elviszik tehozzád a 300 év üzenetét, addigra a mai bimbófakasztó, vérpezsdítő tavaszi estéből füledt magyar nyár lesz, s ha az otthon hűs zugában előveszed ezeket a sorokat, halld ki belőlük legkedveltebb tanárod szavait, ki most nem Adyt szaval, nem a fizikum kapcsolótábláján motoz a keze, nem a szószékről hajol föled, s nem a kajakodat kormányozza, nem Vergiliust skandalja, s nem is a növényhatározót forgatja, hanem — vakáció lévén — beszél önmagáról, szellemi családjáról. S az önéletrajz sohase érdek-

telen. Nyolc évig élsz, vagy éltél velünk, s a világot mi nyitottuk ki előtted, és apád és nagyapád előtt. Kíváncsi lehetsz rá, hogy mik vagyunk, és mik voltunk, mik voltunk 300 éven át.

A *felületesen néző* kisdíák történelemkönyvének négyszámjegyű évszámaira gondolva, számtani alapon talán hajlandó ezt a 300 évet lekicsinyelni. És talán éppen ma, mikor földrészek és világnézetek lélekzetelállító viaskodása folyik, mikor gépóriások rohannak egymásnak, látja talán még komolyabb fiú is túlzottnak, ha bélyegekkel, színházi ünnepélyekkel, pályatételekkel és megemlékezésekkel erre hívják fel a figyelmét. Nincs igaza. Ez a 300 év rengeteg idő. A mai háború legtöbb szereplőjének, majd valamennyi vezetőhatalmának még kezdetei is alig vannak meg 300 év előtt, s egészen más a hatalmi köre. Európa vezető hatalma akkor a ma legyőzött Franciaország, mely a westfáliai béke előestéjén készül a németiséget történelme legnagyobb szétesettségében megmervíteni. A sok kis német államocská mellett az egységes Németországot a felvilágosodás és romantika költői és írói még álmodni is csak ezután fogják. A hatalmas Lengyelország néhány évtizeddel az itt emlegetett 1642 előtt verte le a magyar Báthory István királysága alatt Oroszországot. Ez, akkor még Szibéria és a XIX. század ázsiai hódításai nélkül, alig egyéb Moszkva-környéki fejedelemségnél. Szentpétervár helyén nádasok hajbókolnak a tenger felől süvöltő szélben. Észak-Európa a ma semleges Svédország nagyhatalmi parancsszavát rettegi. A veszekedő olasz államocskák egymást irtják. A mai Egyesült-államok akkor még csak néhány kisebb gyarmat az amerikai kontinens keskeny keleti partján, Londontól függően. Ma inkább London figyel rájuk. S itthon is: az ország közepén benn ül a török, Erdélyt a háttérből ő rángatja, a királyi Magyarországon a német az úr, s a két pogány közt szarad és lonnyad a magyar nép törzse . . . Így volt 1642-ben. Látod, ezalatt a 300 év alatt nagyhatalmak tönkrementek, kicsinyek és gyengék óriásokká nőttek, a magyar piarista iskola pedig változatlan odaadással és szeretettel írta iskolái homlokzatára és valósította tanítványai lelkében ősi jelszavát: pietati et scientiis. Nem védték hadseregek, nem adóztak számára országok. A görög nyelvet érthetően nem túlságosan bíró tótok is így értelmezték a piarista címer betűit: a szegény piaristák krumplit esznek. Thököly protestáns hajdúi meztelenül, elül-hátul egy oldal szalonnát akasztva a nyakukba (a miseruhát gúnyolva), hajtották ki őket a városokból. Mégis gyökeret vertek és megmaradtak. A lélek és szellem ritkán szorul legyverekre, de sokszor beéri krumplival. S áldozatkészségükért cserébe nem egyszer kapták egy-egy város vagy ország-rész dédelgető szeretetét. Minden piarista iskola elhatározó benyomást gyakorolt környezetének társadalmára, s mindegyik maga is sokban hasonult viszont a talajhoz, melyből életnedveit szívta. Tanult társadalmi osztályaink és a piaristaság szelleme sok kölcsönhatást mutathat fel. Hát vajjon nem ünnepelhetünk-e akkor ma is, most is, világrenvés idején is, éppen mi, kik sohasem akartuk a „rest nyugatot” felrázni, sohasem akartunk „két világ csodája” lenni, s megelégedtünk a költő dicsőségével: „lettem csak népemből egy”. Ezért merjük hangos szóval zengen a Jubilate Deo-t.

Europa respicitur.

Anno 1942 . . . A magyar történelem színes eseményeivel, lelkével foglalkozó könyvekben ismételtén találkozhat a fenti fejezet-címmel: Nézzünk végig Európán. Hisz elsőhajttuk ugyan Tóth Árpáddal az aquincumi kocsmában, hogy „oh más táj van-e még, ahol így tud a rest arany nap haldokolni . . .”? Juhász Gyula lába nyomán csak a Tiszaparton tudunk ballagni, s hallgatni, hogy mit sírnak a habok, de ha eljön a füledt nyár, mi is vele halljuk, hogy „úgy vonnak, úgy üzzenek a távol Indiák.” Ady Párizsban szerette a legfájóbban a magyar rónákat, s szellemi értelemben is látni kell az idegen búzatáblát ahhoz, hogy a mi kenyereinket meg tudjuk becsülni. Európa egyetemei sokszor voltak már hangosak a magyar szótól — az elmúlt évszázadok magyar piarista iskoláit is melegebb tekintettel fogjuk végigsimogatni, ha először bejárjuk Nyugat tájait.

És egy ilyen körutazás ma különösen időszerű. A határainkon innen és túl találkozhat emberekkel és irányzatokkal, akik és amelyek ki akarják ütni az Egyház kezéből a kultúra fátylóját. Hiába mentette azt át évezredek, történelmi katasztrófák, népvándorlások, országok és birodalmak összeomlásán, hiába került ki hívei és papjai közül a nagy európai alkotók majdnem teljes listája (a rombolók, pl. csak az újkorból: Voltaire, Nietzsche, Marx, Engels, Lenin, mind az ellenségei közül rekrutálódnak!), ma mégis félre akarnák tölteni, s örök gondolatai helyébe, a maguk zavaros elmeszüleményeit erőltetni. Jó tudnod, hogy az Egyház volt az emberi történelemben az első, aki anyagi haszonnal, hatalmi előnyökkel nem törődve, önzetlenül, csak a lelket, szellemet szolgálva óvta s ápolta a gondolat, a szellemi élet, az iskolázás lángját minden fokon, mindenütt és mindenkor. S ennek a lángnak ma sincs hatalmasabb és őszintébb védője. Ennek a rendszernek minden oldalát szinte át sem lehet tekinteni. Óvodáktól és elemi iskoláktól, középiskolákon át fel az egyetemekig, szakiskolákon, nyomdákon, tudományos- és kutatóintézeteken, műtermeken, múzeumokon végig, fiúk és lányok, nők és férfiak minden szellemi igényét számontartja. Ebben az óriási rendszerben talán kicsinek látszik, de önmagában egy egész ország tanügyi hálózatával is felér a piaristák munkája.

A világ piaristáiról az utolsó összesítés 1931-ben készült. Akkor két világrészben voltak otthonosak: Európában és Dél-Amerikában. Az európai országok közül Spanyolországban 76 rendházban másfélezer szerzetes 30.000 ifjút nevelt. Olaszország 30 rendházában több mint 200 szerzetes 6000 ifjút. A harmadik hely Magyarországé, akkor 11, ma már 15 rendházzal, több mint 300 szerzetessel, s több mint 6000 diákkal. Az osztrák és lengyel rendtartományt azóta elsodorta az idők szele, a csehszlovákból csak egyszerűen tót lett, s a román rendtartomány az egyetlen temesvári rendházra olvadt le, miután többi háza visszatértek a Magyar Szent Korona testéhez. A Cuba szigetén, Argentínában és Chilében működő 15 rendház s azok növendékei szervezetileg Spanyolországhoz tartoznak, tehát ezek adatai a fenti spanyol adatokban már szerepelnek.

Ezek a szűken markolt számok, A számok azonban nem beszélnek a lényegről, a lélekről. Szokták emlegetni: mily kevés a szent piaristák közt! Másutt pedig mennyi! Pedig a viszonylag kis létszámú rend az alapító Szentén és Pirotti Pompiliuson kívül csak a XVIII. század közepéig még 33 olyan rendtagot tart nyilván, akiknek a szentéavatási pörét meg lehetne indítani, de — erre a mindennap forró munkájában nem jut idő, erő, gond, vannak ennél fontosabb kérdések is — mondjuk — és erre nem kerül sor. A munkánk nem állít a lelkipásztorkodás terére. Mi ott kevésbé vagyunk járatosak. S mégis 32 piaristát emelt már a Szentszék a lelkipásztorkodás vezéri polcára, a püspöki székbe. Több mint 200 olyan piaristát emlegetnek, akiknek munkásságát az egyes tudományágak nemzetközi viszonylatban is ismerik: Theológiától irodalomig, neveléstantól történelemig vagy jogig minden humanista tudományág művelőre talált köztük, de nemcsak ezek, hanem mióta Kalazancius volt az az első modern nevelő, aki a természettudományokat szükségesnek tartotta a neveléshez, mióta Galilei-nek piarista titkárja volt, a természettudomány minden ágában találsz piarista művelőkre. S ezek mellett még hány olyan van, aki ha nemzetközi viszonylatban talán kevésbé jut szóhoz, de egy-egy ország vagy város társadalmának komoly értékeket tudott juttatni.

A rend budapesti tanárképző intézetének falán egymás mellé sorakoznak a nagyvilágban szétszórta piarista intézetek fényképei. Sötét északtáji épületek váltakoznak a Földközi-tenger mellékének napos, loggiás, parkos épületeivel; szegény kis hegyvidéki városkák ütött-kopott, nyomott iskolái amerikai lukszus épületekkel. De mind piarista! Mindben annak a Szent Öregnek a szelleme él, mindben a lélekért dolgoznak, mindben a szellemet ápolják, mindben a betűt tisztelik, mindben új és új nemzedékeket faragnak igazi emberekké!

Anno 1642 mindennek még csak a gyökerei vannak meg. Négy évvel későbből 1646-ról van egy általános rendi összeírás. Ez akkor még mindössze 37 házról, s bennük 500 piaristáról tud. Az olasz tartományokon kívül csak német, lengyel területen van még néhány házuk, s a német házak névsora végén szerénykedik az első magyar földön született ház: Podolin. Minden igénytelenségében is feledhetlen: itt töltött egy éjszakát a Nagyságos Fejedelem, s innen segítették menekülését a piaristák tovább, Lengyelország felé. A podolini gyökerverésről még magának Kalazanciusnak a kezébe futottak be a jelentések: hogyan szaporodnak a tanítványok, hogyan jönnek a fiúk után az apák, a luteránusok és baptisták, kik lenézték az új szerzeteseket, mikor tanításukra és térítésükre jöttek, akik most fiaiktól hallják dicsérni őket, s lassan ott kezdik keresni az Istent is, hol gyermekeik imádkoznak.

A magyar ág tehát a piaristaság legősibb hajtásaihoz tartozik. Még Kalazancius oltotta be az egyetemes piarista törzsbe, még az ő szeme merengett el a magyar tájak térképén, keresve a rend hivatását az ősi Ister mentén. S végigéltük így az egyetemes piaristaság minden örömnepét és minden nagypéntekjét. Végig az ellenfelek megszüntetési kísérleteit, mikor is 1656-ban alig 200-ra apad le a piaristák száma. Majd a dicsőséges feltámadást, a XVIII. századi

szinte futótűzszerű terjeszkedést, mikor a magyar földet is, Európa más vidékeit is szinte előntik a piarista iskolák. S ha a XVIII. század végének s a XIX. századnak kedvezőtlen politikai fejlődése magyar iskoláink számának nem is árt, megdöbbenve nézzük, hogyan válnak égett tarlóvá országrészek, hogyan tűnnek el szomszédunkban egész rendtartományok. II. József rendszere szellemileg és anyagilag kilúgozza, tönkreteszi a német föld piaristáit. Lengyelország felosztása után a hatalmas lengyel rendtartományt a görög-keleti orosz uralom züllesztí szét, ugyanők törlik le a piarista térképről a XIX. század első felében a lengyellel majdnem vetekedő litván rendtartományt, a napoleoni háborúk pedig elsöprik a rajnai-svájci rendtartományt, s alaposan meggyengítik az olaszokat is. Ha tudjuk azt, hogy 1784-ben 218 rendházunk volt az egész világon és 1931-ben 140, akkor látjuk, hogy ezek a viharok milyen pusztítást végeztek. De hát Kalazancius harcolni küldte a fiait a lélekért, s minden harcban kap is az ember sebeket, nemcsak ad. Micsoda életerő ömlött azon az 1617. évi Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén, mikor az első piaristák tették le szerzetesi fogadalmukat, a rend testébe, hogy ilyen sebek után még ma is egy viruló világszervezetet tud mozgatni. Talán mégsem égnek hiába Kalazancius sirja felett a rendtartományok örökmécssei, köztük az is, melynek felírása téged is idéz, rólad is megemlékezik: ardeo pro Provincia Hungarica . . .

Quicumque susceperit . . .

Quicumque susceperit unum parvulum in nomine meo, me suscipit. Az Üdvözítő mondása. Aki befogad egyet a kisdedek közül, engem fogad be. Megigézte és megbabonázta ez a mondás Kalazancius, s rajta keresztül az egész piaristaságot. A piaristának egész gondolatvilágát, látókörét a gyerekek, a diák tölti be, azon keresztül nézi a világot, a körül forog az élete. Ez szabja meg gondolkozásmódját, ez teszi olyanná, amilyen, ez teszi piaristává.

Talán fel is merült benned az előzők nyomán a gondolat: van-e ennek a nagy szervezetnek külön egyénisége? Másoktól megkülönböztethető, jellegzetes egyéniség-e a piarista? S ha van piarista lélek, ha van egy láthatatlan szív, mely hasonló ütemben dobog Cuba szigetén és Szegeden, milyen az? Milyenek a piaristák és milyeneknek akarnak nevelni benneteket, vagyis milyen a piarista eszmény?

A jubileumi ünnepség háromnapos ájtatosságán hallottál erről. A költő és egyetemi tanár piarista, **Sík Sándor** beszélt róla. Csendítsük meg mégegyszer a hangját!¹⁾

A magyar piarista rendnek és a magyar piarista iskolának nagy ünnepe van. Nagy ünnep, amely magunkbatérésre, lelkiismeretvizs-

¹⁾ A fejezet következő részét Sík Sándor mondta el a szegedi Fogadalmi templomban, a piaristák jubileumi triduuma alkalmával, 1943. március hó 24-én.

gálatra, erősfogadásra és új buzdulásra int bennünket. Arra készlet, hogy a Rend küldetését, eszményét állítsuk magunk elé, és hozzá-mérjük magunkat. A magyar piarista rend 300 éves. 1642: az első magyarországi piarista iskolának, a podolininak alapítási éve. Gyors egymásutánban követte a többi: Privigye, Pozsonyszentgyörgy, — a Rákóczi-szabadságharc évei alatt Nyitra, Veszprém, — a béke helyre-állta után hamarosan a többi: Vác, Kecskemét, Pest, Debrecen; 1719-ben hívják meg a piaristákat Szegedre; és két évvel utóbb megnyílik az első szegedi kollégium. 300 esztendő története nagy idő. A XVIII. század az első nagy piarista korszak; akkor az ország katolikus közoktatása legnagyobb részben a Rend kezén van. A XIX. század második fele a másik virágzó kor: 24 gimnáziummal. És ma, a nagy nemzeti megpróbáltatások után, amelyek a rendnek is megpróbáltatásai és megcsonkításai voltak, újra 14 iskolában tanítja a Rend a magyar ifjúságot. Nagy idő, nagy emlék nagy önmagunkba-nézést, lelkiismeretvizsgálatot sürget. Nem azért nézünk vissza a multba, hogy gögre, büszkeségre gyulladjunk. Nem azért, hogy megelégedetten mondjuk el: mik voltunk! Hanem hogy vizsgáljuk: mik akartunk lenni? — minek kellett volna lennünk, ha igazán magunk akartunk lenni? — mik voltunk akkor, mikor a legkülönbeknek bizonyultunk? — mi az, ami kötelez bennünket jelenben és a jövőben ez után a nagy mult után?

Az Úristennek a gondolata egyesekkel és intézményekkel szemben a sokféleségnek és az egyéniségnek a gondolata. Amint-hogy (mint a hozzáértők mondják) nincsen két egyforma falevél, és nincsen két egyforma bárány — az Isten az embertől is azt kívánja, hogy mindenki a maga módja szerint dicsérje őt: azt a gondolatot valósítsa meg, mely Istent az ő teremtésére indította.

Kérdezem: mi az a gondolat, melyet a piarista rendnek kell megvalósítania? Mi a piarista rend eszménye? Mire tanít a mult, tehát mire hív fel a jövő?

Meghamisítanám a kalazanciusi hagyományt, és ellene mondanék a háromszázéves magyar tradíciónak, ha nem a szent Alapító szavaival kezdeném: *Omnia ad maius pietatis incrementum: mindent az Istenből élő bensőséges lélek térfoglalására!* Az istenfélelem, a vallásos bensőség, az „egy szükséges” szelleme volt mindig első vezérlő ideálunk. Ez az első mozgatója minden intézménynek, mely a krisztusi egyház csodálatos törzséről sarjadt. Ebben egyek vagyunk valamennyien, ez tehát nem külön jellege a mi szellemünknek. Mi hát az, ami a miénk?

Kínálkoznék, hogy azzal kezdjem, amit a *tanítórend* gondolata fejez ki. Azt jelenti ez a szó, hogy itt emberek egész egyéniségüket az ifjúságnak, a tanításnak, a nevelésnek szentelik, az iskolának és az ifjúságnak élnek. Ezt talán volna némi okom piarista eszményként állítani elénk, hiszen mi vagyunk az egyetlen rend ebben az országban, amely csak a nevelésnek él, és semmi másnak. Van valami elgondolkoztató egy tudós magyar piaristának, Csaplár Benedeknek a mondatában, aki egy más rend tanítványa volt; amikor Rendünkbe lépett, és megkérdezték tőle, miért éppen piarista lett, azt felelte: Mert szebb dolognak érzem, hogy fogadalom erejénél fogva tanítsak, mint királyi rendelet alapján; ezzel utalva arra, hogy

a többi magyar tanítórend eredetileg nem volt tanítórend, hanem amikor I. Ferenc király visszaállította őket, akkor lettek királyi akaratból tanítórendekké.

Mégsem merném ebben sem sajátos jellegünket keresni. A tapasztalat megtanított bennünket arra, hogy a magyar tanítórendek közt ebben a tekintetben nincs különbség: mindnyájan az iskolának élnek, és mindnyájan egyforma odaadással. Ez sem igazán piarista külön-szellem.

Hát mit mondhatunk annak? Amikor keresem a legegyszerűbb, legvégső, de legjellemzőbb vonásokat, felhangzik a lelkemben egy frázis, egy mondás, ami benne van a köztudatban is, amit a közajak alkalmaz ránk, emlegetvén a *hazafias piarista rendet*. Amint nem mertem egyenesen piarista-jellemzőnek mondani az előbbi két nagy dolgot, az első pillanatra ezt sem merném. Az ilyen közhelyekben mindig sok az egyoldalúság és a túlzás; és ki merné kétségbevonni a többi magyar szerzetesrendnek a hazafiságát? Mégis úgy érzem, itt megállhatunk, itt valami olyannal állunk szemben, ami kifejezetten, egy árnyalattal talán másképp és egyénibben piarista jellegű, mint más.

Akkor ébredtem rá erre, amikor hosszabb időt töltvén Olaszországban, az olasz piaristák közt, meglepetve vettem észre, hogy Olaszországban ugyanaz a jelzője a piaristáknak. Ott is a többi rendeknél különlegesebben hazafiasnak érzik a piaristákat. És amikor ebből a szempontból néztem végig a magyar piarista rendnek a történetét, lassan megvilágosodott előttem: Van valami jelképes értelme annak a történelmi apróságnak, hogy a piaristáknak — a lengyel zálogos földön Magyarországra telepedett piaristáknak — a magyar lélekkel való első érintkezésénél a nagy Rákóczi alakja tűnik fel, aki az üldözés elől a podolini piaristáknál talált védelmet. Nem lehet belső törvényszerűség nélkül, hogy a XVIII. században, a magyar szellemnek ebben az egyik legnehezebb korszakában, amikor annyi nagyszerű ébresztője van a magyar életnek, annyi apostola a magyar nyelvnek, irodalomnak, oktatásnak: a leglelkesebbek, akiknek a szavát a legtöbben hallják és olvassák — a Dugonicsok és társaik — annyian kerülnek ki a piaristák közül. Nem véletlen, hogy a 48-as szabadságharcnak és a magyar papságnak ölelkezése, egymásra-találása a branyiszkói hősből, egy piarista alakjában szimbolizálódik a köztudat előtt. És csakugyan! Hogyha végignézzük rendünk történetét, látjuk, hogy éppen abban a két korszakban, amikor a legkevésbé volt nyugodt a magyar élet, amikor legkevésbé volt könnyű magyarnak lenni, mikor szembe kellett szállni az uralkodó szellemmel és az uralkodó hatalommal, akkor a piaristák mindenki másnál erősebben, ha nem is mutatósan, nem is tüntetően, de annál eredményesebben tudtak sikraszállni azokért az egyszerű, csendes és szolid, de annál élőbb és döntőbb magyar értékekért, amelyeket az iskola tudomány hordoz és biztosít a jövő számára. Ebben a szomorú korban jelennek meg a Dugonicsok és Horányiak. „A nyomorúságok alatt elégségesen nyögő édes hazánk iránt való böcsületes és tartozó szeretet” hozza őket. „Prohevimur non praemio, sed patrio amore, nem jutalom, hanem a hazaszeretet ösztönöz minket”, írja Horányi. Élik a nemzet szellemi életét, a legjobbakkal

együtt. Írók, tudósok, hazafiak az ő bizalmasaik. A Bessenyeyek, Orczy Lőrincsek, Anyosok legbuzgóbb fegyvertársai, bámulói, szellemük terjesztői közülük kerülnek ki. Mária Terézia és II. József német-latin világában magyarul tanítanak, magyar tudományt írnak, magyar színelőadásokat tartanak, magyar tudományos Akadémia tervein töprengenek, és megalapítják a magyar színpadi drámát. 48-ban honvédeknek, tábori papnak állnak, 49-ben bújdosnak, börtönt ülnek, elűzik, zaklatják őket, elveszik kezükről a budai iskolát, kihalásra ítélik a rendet. Az elnyomás korában nem törődnek Organisationsentwurfal, rendeletekkel, zaklatással, dorgálással, büntetéssel: magyar nyelven tanítanak, magyar könyveket használnak, magyar önképzőkört vezetnek, új meg új felterjesztésekben sürgetik az általános magyar tanítást; s végül is győznek: a helytartótanács végre is a piaristák által készített tantervet fogadja el és teszi kötelezővé. Hogy az a nevelés, amit adtak, mennyire magyar szellemű volt, arról felesleges szólni: úgyis benne van a köztudatban. Köztudomású, szinte közhelyszámba megy már, hogy Budapestnek a megmagyarosodásban, milyen nagy része volt a pesti kollégiumnak. És ki ne tudná, mit jelentett a szegedi piarista iskola évtizedeken át a Délvidék megmagyarosítására. Nem, hála Istennek ez sem kizárólagos tulajdonunk, de anélkül, hogy ki akarnánk sajátítani a hazafiságot, abban, hogy olyan gyorsan, és olyan magától értetődőleg és magától született meg köztünk, nem külső hatásra, nem utánszóból, abban, hogy olyan erővel, olyan szinte dacos, kurucos hangsúlyozással, olyan soha el nem ernyedéssel dolgozott bennünk: mindebben talán szabad valami különösebben jellemző, piarista jellemvonást is látnunk. A Boldogságos Szűz, a Magyarok Nagymegszenteltje ugyanekkor a Kegyes Iskolák Királynéja is: nekünk piaristáknak és piarista diákoknak a lelkében kettős ihlet az áhitatra, és bensőséges kettős önérzet forrása, kettős kötelesség, kettős — magyar és piarista — hivatás ösztönzője.

A másik vonás, amit a piarista szellem jellemzőjének tarthatunk, az egyszerűség. Kalazanti szent József, az alapító, vagyont, kényelmet, összeköttetéseket, kariert dobott el magától, hogy a szegény gyermekeknek szentelje életét. Az ő szelleme élt tovább a rendben is. Az egyes iskolákon megérzett, hogy a római Szent-Dorottya-templom melletti kis, hat-lépés-hosszú, három-lépés-széles, első kegyes iskolából sarjadtak ki. Igénytelen helyiség, egyszerű berendezés, minden fénynek, minden pompának, külsőségnek szinte aggodalmas kerülése jellemzi a magyar kegyes iskolák multját is. Nem vártak nagy alapítványokat, kényelmet, jólétet: valami szent könnyelműséggel gyakran szinte a biztos éhezés elé is elmentek a régi piaristák, ha hívták őket: *non praemio, sed patrio amore, ad maius pietatis incrementum*. Szegeden, amikor ideérkeztek a Szent Demeter templomot kapták meg, azt a templomot, mely jóformán romokban hevert, s amelyet a katonai parancsnokság már végkép lebontásra szánt. Kaptak egy házat, melyről az első igazgató azt írja, hogy „békák között rothadunk benne.” Egy házat ott a Szent-Demeter templom oldalában — öregek még emlékeznek rá, — amelyet nyilván nem véletlenül nevezett el a község hatrongyosnak; a tetejét elvitte a szél, s két évtizedig tartott, míg kijavították. Így éltek jóformán mindenütt. A pesti kollégium első

tagjai kettesével húzták meg magukat szegényes szobácskájukban, évtizedeken át évi 600, utóbb sokáig évi 350 forintból tartották fenn magukat négyen, majd öten, és a rendházat és az iskolát. Közel 30 évig laktak bedeszkázott ablakok mögött, vakolatlan, düledező falak közt, melyeket minden kis szél megroncsolt. Sokáig gyakori vendégük maradt a nélkülözés, és nem egyszer álltak az előtt, hogy már-már be kell zárniok az iskolát, mert nincs miből fenntartani. Holott a város tanácsa hiteles feljegyzések szerint többet költött a trombitásokra, mint az iskolára. De azért az 1739. évi nagy pestis idején helyükön maradtak. A házfőnököt elragadja a halálvész, de a többiek nem szűnnek meg folytatni a nagy kötelességet: ellátni, vigasztalni a szenvedőket és a haldoklókat. Mint ahogy Szegeden is résztvettek a város minden ügyében-bajában; pl. 1739—40-ben, a nagy pestis idején az a Hangai Zakariás — akiről annyi érdekes anekdota maradt fenn, mint korának leghíresebb rögtönző költőjéről — háromszor kapta meg a betegséget hősiesség betegápolása közben. Ez az egyszerűség, ez az igénytelenség dolgozott bennük nemcsak az életmódban, hanem az iljúsággal szemben, tanításukban, életükben is. Ez az egyszerűség, ez az igénytelenség, ez a magyaros szókimondás, ez az emberi, ez az embertől emberhez való viselkedés, ez szeretette meg őket — talán első sorban ez — éppen a magyar emberrel, akinek olyan lelkéből való az egyszerűség és egyenesség. A szegediek előtt, öreg szegediek előtt, nem szükséges példákra hivatkozni! A Magyar Gáboroktól, akiket talán éppen azért szerettek itt elsősorban, mert olyan nagyon az idevaló ember nyelvén beszéltek Tóth Jánosig (akiről fel van jegyezve, hogy a tanyai iskolák felszerelését a saját szobájában fűrészszel-kalapáccsal javíttatta, hogy legyen a kis tanyai gyerekeknek, ami különben nem lehetne) és Bontó József, akit magam láttam, mikor a szobájában a saját kezével foltozta egy kis elsős diák nadrágját, — ő, a szegediek ismerik ezeket a típusokat! Ők tudják milyen a piarista egyszerűség, és igénytelenség! Hogy mit jelent ez az iskolában és a nevelésben, arra hadd elevenítsem fel egy emlékemet. Pesti iskolánk, minthogy a város közepén épült és sokáig egyetlen középiskolája volt Budapestnek, hagyományyszerűen fogadta magába a legjobb pesti családok gyermekeit. Egyszer, pesti tanár koromban, találkoztam egy édesapával, akit régebről ismertem, és az elmondta nekem, miért adta fiát a piaristákhoz, és mit tapasztalt náluk. „Megvallom — mondta — azért adtam oda a fiamat, mert azt mondták nekem, hogy ez a legelőkelőbb iskola Pesten, ide járnak a legjobb családok gyermekei. És most, amikor fiam végigjárta a nyolc évet, meglepetve látom, hogy ez az iskola minden inkább volt, csak nem „úri” iskola. Itt egyformán bánnak mindenkivel, itt nem számít az, hogy milyen társadalmi osztályból való a diák, az számít, hogy micsoda és milyen ember; meghajtom a fejemet — tette hozzá — ez előtt az egyszerű emberi szellem előtt.”

És hozzátartozik a piarista szellemhez valami feltűnő *rugalmasság*: a korszerű követelményeknek, a nemzet, a társadalom, a tudomány új igényeinek gyors és természetes megérzése. Ez is adva van már a szent Alapító egyéniségében. Kalazanti szent József már akkor vonzódik a gyakorlati tudományokhoz, barátság fűzi Galileihez,

hozzá küldi kispapjait, és Galileinek utóda pisai tanszékén a piaristák közül kerül ki. Ez a szellem nem halt ki a rendből máig sem. A kereszténység egyetemes és végtelenül gazdag, mint maga az élet. Vannak szervei minden árnyalatra. Vannak intézményei, melyek első-sorban a kipróbált, régi nagy értékek féltő óvásában találják hivatásukat, új eszményeket csak lassan, óvatosan fogadnak be. Mások ismét, amellet, hogy ép oly szilárdan megállnak „az alapon, mely vettetett,” a kereszténység nagy értékeinek időtől független, örök alapjain, mégis első-sorban fürgeségükkel, alkalmazkodó képességükkel tesznek szolgálatot: Megmutatják a kereszténység örök iljúságát, minden komoly igényre feleletet tudó termékenységet, semmi embe-ritől nem idegen egyetemességét, nemes és mély katolicizmusát. Mindkét iránynak megvan a jogosultsága, emberiségnek és egyháznak szükséges mind a kettő. A piarista-rend az Egyház frissebb, mozgékonyabb szervei közé tartozik. Ezt igazolja a magyar rend története, ezt pl. a pesti kollégiumé is. A XVIII. században, a szabad tanítás korában, a reál-tárgyakra vetnek nagyobb súlyt, és a hazai nyelvet tanítják erősebben, mint mások. Newton, Leibnitz gondolatai a pesti Galamb-utcai ház ebédlőjében szólalnak meg először magyarul, a filozófiai kurzusokon. Magyarországon az első léggömböt, ezt a „szárny nélküli repülő golyóbist” — mint az egykorú ujság írja — Szegeden bocsájtja fel Szablik István 1785-ben, és ugyancsak ő készíti el az első magyar földgömböt is, megmutatván, hogy „valami francia és más idegen nemzetek közt lehetséges, a magyarok között sem lehetetlen az.” A magyar réaliskola első tervei és kísérletei a pesti rendházból indultak ki a mult század század harmincas és ötvenes éveiben. Az ötvenes évek magyar tanterve itt születik meg. A nemzeti életnek és az európai szellemi fejlődésnek nincsen olyan áramlata, amely komoly megértésre, lelkes visszhangra, buzgó harcosokra ne lelt volna ebben a rendben.

Ugyanennek a szellemnek ki ne érezné lehelletét a piarista iskolában századunkban is? Cserkészettől az első kereskedelmi középiskoláig, a tanyai oktatás szervezésétől egészen a szegedi talpasmunkáig, hány nagy nevelői gondolat született meg itt nálunk, vagy szökött sudárba először a mi házunk táján, amely a jövőbe mutat, amely az Anyaszentegyház szent földjén gazdag és termékeny életrevalóságra utal.

Hazafiság, igénytelenség és egyszerűség, szent rugalmasság és frissesség — de vajjon nem csupa profán tulajdonság-e ez? Kell ahhoz szerzeteseknek lennünk, egyházi testület tagjainak lennünk, hogy ilyenekkel tündököljünk? Nem inkább jámborságnak, vallásosságának, a lélek Istenhez emelkedésének szolgája a szerzetesrend?

Nincs annak emberismerete, aki ezt a kérdést felteszi! Nem akármilyen hazafiságról van itt szó, nem akármilyen egyenességről és egyszerűségről, nem akármilyen rugalmasságról! Kétféle hazafiság van, és kétféle egyszerűség és kétféle haladás is. Másképen lesz az magyar, másképen szolgálja a magyar hazát és a magyar jövőt, aki Istenből él, és Isten gondolatát tiszteli nemzetében, és abban látja a magyar jövőt, hogy Istenhez vezessék a magyarságot. Másképen tűri a viszontagságokat, aki ebben csak a véletlen kezét látja, vagy a végzet ostorát viseli, — és aki Krisztust akarja követni a kereszt

útján, és Istenben hívén, bizván, az Ő kezéből fogadja a megpróbáltatásokat, és arra használja, hogy a lelke fejlődhessen és lelket fejleszthessen. Másképen egyszerű az az ember, aki lelki fejletlenségből az, — és aki azért szókimondó és egyszerű, azért kerüli a kerülő utakat, mert az Evangéliumból tanulta meg, hogy „legyen a ti beszédetek: igen, igen — nem, nem.”

És kérdezzük: mire van szüksége a mai világnak: nem erre a Krisztusból való hazafiságra-e, erre az evangéliumi egyszerűsége, erre a kereszténység Gondviselés-hitéből fakadó történelmi szívósságra? És talán legelsősorban erre a hallgatag, nem sokat okoskodó, nem sokat fitogtató, de annál több erőt kisugárzó vallásosságra? A fiatal magyar írók egyik legtehetségesebbje — aki piarista tanítvány volt, de nem katolikus — amikor elvégezte az iskolát, egyszer csak azzal állt legkedvesebb tanára elé, hogy katolizálni akar. Amikor az illető tanár megkérdezte tőle: mi indított erre, hogy ezt tedd, hisz én erre soha fel nem szólítottalak, nem próbáltalak megnyerni? A fiatalt író azt felelte; „Talán éppen azért! — Van egy némaság, mely ékesszólóbb a beszédnél. Engem nem az indított, amit a tanár úr *erről* mondott, hanem *minden*, amit mindenről mondott. Nem az, amit *nekem* mondott, hanem, ami kisugárzott az egyéniségéből; nem a szava, hanem a lelke. Mindennél meggyőzőbb volt ez számomra; ebben éreztem meg az Egyház lelkét, és utána akarok menni.”

Azt hiszem ez a mondat, ez a példa talán mindennél jobban mutatja, hogy mit érzünk mi piarista szellemnek, és mi az, amin ma buzdulni akarunk — Isten mentsen, hogy büszkeségre, elbizakodásra, hanem még önzetlenebb hazafiságra, még nagyobb egyszerűsége, még lendületesebb életelevenségre, új lelkesedésre és új odaadásra.

Egy hittanártól hallottam nemrég egy kedves, tréfás jelenetet az iskolai életéből. Egy kis elemi osztályról volt szó, ahol első gyónásra készítette elő a gyerekeket. A következő hittanórán az egyik fiú jelentkezett és föladta a pajtását: „A Pista most mondta meg nekem, hogy elfelejtette a bánatot a gyónás előtt.” Erre Pista kétségbeesetten feláll, és azt mondja: „Igen tisztelendő úr, de az erősfogadást kétszer mondtam el!” — Nekünk piaristáknak talán nincs okunk — hisszük Istenbe vetett bizalommal és szent alázattal — bűnbánatra a Rend nagy dolgaiban; kicsi, egyéni dolgokban kiki elintézi ezt szíve alázatosságában az Úristennel. De az erősfogadást a jövőre, ennek a szent eszménynek a szolgálatára, kétszer mondjuk el, piaristák is, piarista diákok is, akik ma a jövőbe nézünk, az új piarista 300 év elé! A háromszázados ünnep erre a kettős erősfogadásra indítson bennünket: Látjuk a szent eszményt, lelkesedünk érte, odaadjuk magunkat érte, cselekedni akarunk érte, hogy minél diadalmasabban megvalósuljon édes hazánk javára, ad maius pietatis incrementum.

Si parva licet componere magnis . . .

Ez a vergiliusi sor jár az eszemben, mikor az előző fejezet ide vonatkozó részei után még külön is fel akarom hívni figyelmedet a piaristaságnak a magyarsággal való kapcsolataira. Az Uralt a Kárpátokkal hídként összekötő, országépítő, ezeréves európai multtal rendelkező magyarság mellett a magyar piaristaságnak hozzánk bármilyen közel álló története mégiscsak részlet. De: si parva licet componere magnis, ha ebben a részletben mégis az egész tükrözik, akkor talán mégis érdemes megállnunk egy pillanatra a piaristaság és magyarság kapcsolatainál.

Ezek a kapcsolatok elsősorban történetiek. A török alól való felszabadulás, s ezzel az újkori, egységes, modern magyarság csirái egyidőben ütköznek a magyar piaristaságéival. A felszabadító seregek nyomán húzódnak a piaristák a kis felvidéki városokból az Alföld, Dunántúl és Erdély magyar jellegű gócpontjaiba. A XVIII. század a legnagyobb magyar építő század. A török után a nemzet, úgy látszik, helyre akarja hozni a másfél százados rombolást, s magán- és középületek, templomok, iskolák százait állítja fel. Ez a kor a piaristáknak is az építő kora. Talán száraz felsorolás az egyes rendházak alapításának feltüntetése, de annyira jellemző, hogy mégis ide kívánkozik. A XVIII. századi alapítások a következők: Nyitra (1701), Veszprém (1711), Kecskemét (1714), Vác (1714), Beszterce (1717), Pest (1717), Debrecen (1719), Korpona (1720), Szeged (1720), Nagykároly (1725), Tokaj (=Sátoraljaújhely 1727), Rózsahegy (1729), Máramarossziget (1730), Krajova (1734), Kisszeben (1739), Magyaróvár (1739), Medgyes (1741), Szentanna (=Temesvár, 1750), Szempc (1763), Tata (1765), Nagykanizsa (1765), Kalocsa (1765), Trencsén (1776), Kolozsvár (1776), Selmecbánya (1776), Kőszeg (1776). Ezek közül egy-kettő az idők folyamán elsorvadt ugyan, de a túlnyomó rész mély gyökeret vert. Az előző fejezet néhány szóval arra is rámutatott, hogy a nemzeti szellem ébredésének és a reformkornak izzó magyarságába a piaristaság is szőtt néhány színt, s nem éppen a leghalványabbakat. A szabadságharcra vonatkozólag ismét bőven lehetne adatokat idézni. S különösen például Szegeden, ahol az akkori diákok jelentős része állt be honvédnek (akkor általában idősebbek voltak a diákok). Eleve is biztos, hogy Bécs nem az egyetlen sokat emlegetett branyiszkói hős, Erdősi Imre miatt szeretne volna növénydekek felvételének eltiltásával az egész rendet kihalatni. Ezért is kellett a XVIII. században szerzett intézetek egy részét feladni. A Bach-korszak erőszakos németesítésének idején ismét a piaristák vezetnek dacos magyarságukkal. A Szegedről kikerült Horváth Cyrill, pesti igazgató (az ő nevét viseli a mi önképzőkörünk) nemcsak hogy a német nyelv bevezetésének szegül ellene, de piarista munkatársaival szervezeten teremt új magyar tankönyveket, s szorítja ki a németeket. A betiltott önképzőkört is meri titokban tovább vezetni. A századvég napfényes kora a rendnek is színvonalas, nyugodt életet jelent: például szellemiek terén hat piarista egyetemi tanár és tizenkét akadémiai tag dolgozik akkor egyszerre magyar és piarista hivatásban.

S végül napjainkban szinte a szemünk előtt folyt le, hogy Trianon hogyan vágott le a magyarság testével együtt a rend testéből is 14 intézetet, s a területvisszatérések révén hogyan került vissza három intézet, s született meg a török utáni időket idézve szegényen, de friss lelkülettel: Szabadka.

Azután a magyarság és piaristaság kapcsolatai személyiek is. A magyar szellem fejlődésének nem egy mellőzhetetlen láncszeme piarista volt. Gondolj a már emlegetett Dugonicsra, Révai Miklósrá, Bajtay erdélyi püspökre, II. József nevelőjére, azután . . . de nem akarok unalmas felsorolást iktatni ide, s csak a Piarista diák kis kalauzára utallak, amely oldalakon keresztül sorolja fel a nemzeti életben is fontos szerepet vitt piaristák adatait. Nem érdektelen a vallásos érzés elmélyülése idején emlegetni, hogy piarista alapította az Oltáregyletet, piarista volt a Katolikus körök atyja, vagy a szociális igazságért s a társadalmi egyensúlyért való harc korában azt, hogy piarista teremtette meg a Katolikus Legényegyletet. Mikor a múlt század második felében az állam is kezd középiskolákat alapítani, s megkezdte az állami tanárok képzését, a tanárvizsgáló bizottság első elnökének is piaristát kér fel, a rend akkori főnökét, Purgstaller Józsefet. S ezt a felsorolást még sokáig lehetne folytatni. S ennél még sokkal fontosabbak azok a szellemi kapcsok, melyek diákjaink révén fonódtak a magyarság és piaristaság közt. A piarista nevelés komolysága és nevelése révén mindig híres volt, s mindenkiből igyekezett a lehető legtöbbet kihozni, de tagadhatatlan, hogy épen ezért tehetőségesnek ígérkező gyerekeket szüleik szándékkal is iparkodtak piarista iskolába juttatni. Itt most megint nem akarom nemzeti nagyjaink hosszú felsorolását adni, hanem a Piarista diák kis kalauzának megfelelő lapjaira hívom fel a figyelmedet. Csak összefoglalólag említem, hogy magának a szegedi intézetnek van 2 bíboros 4 püspök, 4 miniszter tanítványa, köztük a szomszédos állami intézet névadója: Klauzál Gábor. A másik szegedi állami intézet is piarista diákról kapta nevét: Baross Gábor Léván járt hozzánk. A magyar irodalomból ismert Kármán Mór, Katona József, Juhász Gyula, Tömörkény István is szegedi diákok voltak. Azután az alkotó szegedi polgármesterek hosszú sora Lázár Györggyel és Somogyi Szilveszterrel. A Somogyi-könyvtárat adományozó hasonnevű kanonok is piarista diák volt, csak Pesten. Szegeden járt Klapka György, a 48-as tábornok is. S ha az összes magyar piarista iskolákat nézzük, páratlanul előkelő névsoron sorjázhatunk végig. Az egyháznagyok hosszú sorát Prohászka Ottokár nyitja meg, az államférfiak közt olyan neveket találunk, mint Széchenyi, Kossuth, Deák a két Andrássy, gr. Teleki Pál. Vagy azt az adatot hallottad-e már, hogy a közel 40 magyar miniszterelnök közül 25 volt piarista diák! Simonyi József, a híres huszáróbuster, Nagy-Sándor József és Török Ignác aradi vértanúk több más szabadsághőssel együtt szintén a piaristáknál tanulták meg a hazát szeretni. Eötvös Lőránd a fizikus, Lotz Károly, Vastagh György, Zichy Mihály festők, vagy az írók közül Vas Gereben, Szigligeti Ede, Virág Benedek, Versegly Ferenc, Czuczor Gergely, Anyos Pál, Bajza József, Bacsányi János, Reviczky Gyula, Vajda János, s négy költőfejedelem: Vörösmarty, Petőfi, Ady, Madách. S ha kinyitod a kis Kalauzodat, magad is látod, hogy ezek mellett milyen hosszú-hosszú

sorban vonulnak fel szellem-testvéreik, kik mind a piarista Alma Mater emlőin nőttek magyarokká, férfiakká.

Végül a piaristaság és magyarság kapcsolatai szellemiek. A rend 1715-ben mint intézmény is megkapta a magyar honosságot (1715: 102. tc.). Ez nem maradt valami jogi külsőség, hanem a piarista és magyar szellem mindenkori kézfogását szimbolizálta. Előljártak a piaristák a XVIII. század és a reformkor küzdelmeiben a magyar ügyért, 48-ban lelkesedtek a magyar szabadságért s utána mentették a magyar szót, lelket, nevelést. A magyar nevelésbe ők hozzák be a XVIII. században a nemzeti tárgyakat és a természettudományokat, az 1861. évben bevezetett új tanrendszer (mely már számolt a nemzeti követelményekkel) lényegileg a piaristák elgondolásait tette kötelezővé országszerte. A ma is érvényes tanterv összeállításánál szintén súlyos szava volt néhány piarista nevelőnek. Modern drámairásunk gyökere jórészt a piarista iskolák régi magyar nyelvű színjátszása. Ma sokat emlegetik a magyarság kereskedelmi térfoglalásának szükségességét. Ezért a debreceni piarista iskolát néhány éve úgy alakították át, hogy I—IV. osztály gimnázium, az V—VIII.-ból az a) tagozat gimnázium, a b) tagozat kereskedelmi. Máig is egyetlen ilyen iskola az országban. Sőt egyáltalában az első kereskedelmi iskolát Magyarországon a piaristák tartották fenn Szempcen 1763—1776-ig, amikor tűzvész pusztította el ezt az intézményt. Ez az iskola nemzetközi szempontból is jelentős, hisz az első kereskedelmi iskolát 1759-ben alapították Lisszabonban, a szempci a második volt az egész iskolázás történetében. Csak utána jönnek: Páris (1767), Hamburg (1768), Bécs (1770), Moszkva (1778), Manchester (1783), Berlin (1791), stb. A cserkészlet Magyarországon jórészt piarista szellemben nő nagygyá, vezetőit Sik Sándor könyvein nevelik. Hogy a levante nevelésben a piarista intézetek mennyire példamutatóan járnak elől, illetékesek már többször elismerték. S mikor a magyar középosztály felfrissítése céljából a múlt évben országszerte megkezdték a szegény, de tehetséges falusi gyerekek taníttatását, a piarista rend volt az első, mely külön ezek számára, az ő szellemükben vezetett, nekik fenntartott konviktust szervezett épp Szegeden, jelentős anyagi áldozattal.

Talán ezek után könnyebb lesz megérteni, hogy a hivatalos címünk: Magyar Kegyesitanítórend, tulajdonképen értelmetlenség, és mégis ragaszkodunk hozzá. Értelmetlenség, mert nincs magyar ferences, vagy szaléziánus és így magyar piarista rend sem. Csak az egész világra kiterjedő ferences, piarista stb. rendeknek vannak magyar rendtartományaik, de ezek nem önálló szerzetesrendek. És mi mégis ragaszkodunk ehhez a címhez, éppen mert kifejezi a piaristaság és magyarság összefonódottságát, s mert ennek a háttéréből előközlnek azok a mély történelmi kapcsolatok, melyek okozzák, hogy a magyar szellem beható újkori történetét a piaristák figyelembevétele nélkül nem lehet megírni. S ez büszkeségünk, bármily kicsinyeknek valljuk is magunkat a magyar szellem főséges egésze előtt.

Renata aqua et Spiritu Sancto.

Ha a Fogadalmi-templom főoltáránál ministrálsz, a város képviselői részére fennlartott stallum elején látod ezt az árvízre célzó feliratot, hogy Szeged „újjászületett vízből és Szentlélekből”. Az árvíz után „víz” és „lélek”, anyag és szellem dolgoztak azon, hogy a romhalmazokból, bűzös mocsárból ismét város legyen. A törökkel egy ugyanilyen pusztító ár takarodott vissza Szeged köveiről, s azóta a piaristaság volt itt az a „lélek”, mely Szeged szellemi újjáépítésén és nagyfejlesztésén dolgozott. Ha meggondoljuk, hogy 1898 előtt állami gimnázium nem is volt a városban, megértjük annak a polgármesternek a szavait, ki a jelenlegi iskolaépület átadásakor azt mondta: alig van Szegeden művelt ember, ki értelmi világát ne a piaristáknak köszönne.

A magyar história minden részletében még nem derítette fel, de nagy vonásokban már ismerjük azt a tényt, hogy az újkorban az egész délvidéki magyarságnak Szeged volt a forrása, erőtartaléka, végvára és támaszpontja. Tudjuk, hogy a XVII. század végén dél felé még a mi városunk az utolsó magyar hely. Tovább lefelé csak üres pusztaságok nyúltak el. Bécs gondoskodott róla, hogy ezek szűz földjére magyar ne tehesse a lábát, de minden jött-ment idegen csavargót szívesen látott. A magyar Szegedre is rátukmált németeket és rácokat, akik az udvar és a katonaság segítségével ideig-óráig a hatalmat legalább részben meg tudták maguknak kaparintani, de még így is már rég elfújta a szél a pörukat. Ennek az erőszakkal elidegenített Délvidéknek az ereibe Szeged áradó életereje öntötte bele a magyar vért. Nem az idegenek átgyúrásával, hanem azáltal, hogy az alsóváros házai közül hosszú sorban kikanyargó szekérsorok vitték-vitték a szegedi magyarságot s ékeltek bele a Délvidék idegenei közé. Ma is már több mint félszáz olyan faluról tudunk, mely Szegedről települt, népe, nyelve, szokásai, hagyományai mind idekötik. Az augusztusi Havi Boldogasszony-búcsú, azért mozgatott meg mindig olyan óriási tömegeket, mert akkor az elszéledtek jöttek az Édesanya keblére, az ősi „fényös oltár elébe”.

S ahogy Szeged adta ennek a vidéknek a magyar vért, úgy adta a szegedi piarista iskola a magyar lelket. Nem egyedül ugyan, mert ebben a hivatásában osztozott a temesvári és nagybecskereki intézetekkel. Ez a három iskola eresztette szét szellemi hajszálgökeireit Erdély szélétől a Dunántúlig. Közülük azonban legősibb, leg-híresebb és legszélesebb területre támaszkodó a szegedi volt. Az iskola társadalmi hatására vonatkozó részletes kutatások még itt is a jövő historikusának feladatát képezik, de már az intézet 200 éves fennállásának ünnepén állapították meg illetékes tényezők, hogy a bácskai intelligencia túlnyomó része, és éppen annak értékes elemei ezek közül a falak közül indultak neki az életnek. Például 1806 és 1922 közt 38.049 szegedi diák mellett 37.371 vidéki iratkozott be iskolánkba, tehát a vidékiek száma épen csak hogy el nem érte a szegediekét. Az iskola mai növendékeinek is jelentékeny százaléka vidéki, s ennek mindig örüllünk, mert ez kisebb mértékben ép olyan

kultúrakisugárzást jelent, mint amilyent az egész város gyakorol a környékére. És ha az intézet nem is „magyarosított”, nem is mázolta át nemzetiszínű ecsettel diákjait, azért mégsem volt közömbös a magyarságra nézve, hogy Bajalich Ádám, Bogdanovics Konstantin, Hopf János, Heitler Mór, Kengelác Emilián, Nikolajevics Lukián, Radivojevics Livius, Stojkovics Arzén, Szubolics János, Zsivkovics Theophan nevű bírók, r. k. kanonokok, gör. kel. püspökök, katonák, egyetemi tanárok s lb. a legmagyarabb város levegőjében találkoztak a magyar és európai kultúrával. Ha egyszer megiródik az a történelem, mely a magyar nép története is lesz, annak a Délvidékről szóló részében nagyon előkelő helyet fognak elfoglalni az alsóvárosi parasztok és azok a csizmás, zsinórozott mentés piaristák, akik ütött-kopott épületeik kijavítását mindig azzal az indokolással sürgették a városnál, hogy a nedvesség tönkreteszi a könyveiket. Hogy maguknak se használ, azt nem emlegették.

Mert ahhoz, hogy az alsóváros és a piaristák egymásra találjanak nem volt és ma sincs szükség „népi” mozgalomra, műparasztdivatra, népi magyar és urbanus veszekedésekre. Akinek volt alkalmá bepillantani a rendház könyvtárának XVII., XVIII. és XIX. századi anyagába, annak többé nincs kétsége arról, hogy az európai kultúra otthon volt a piaristáknál. És aki hallott néhány szót a fentebb már emlegetett Tóth Keresztelő Jánosról (hogy más hasonló egyéniségeket itt ne említsünk), annak nem lesz újság az, hogy ez a kultúra mindig szervesen bele volt kapcsolva a szegedi magyarság vérkeringésébe. A piaristák a XVIII. században a belvárosi plébániát is vezették. Hogy mit értettek „belváros” alatt, azt mutatja, hogy a szabadkai plébános 1772-ben, azt kérdezi tőlük, hogy Szent-Péter és Horgos pusztákon végeztek-e korábban egyházi funkciókat? Hogyne, — felelik — mert itt is volt a szegedi katonáknak szállásuk, voltak betegek, tehát ellátták őket, hisz más pap nem akadt volna messzi környéken. A tanyai pasztorációt bizony nem ma találták ki, csak akkor még nem volt kisvasút és más, modernebb közlekedési eszköz, hanem kocsin, lóháton kellett az *akkori* utakon elvinni az Isten igéjét a széles szegedi határ magyarjaihoz.

Ezek közt a tanyajáró piaristák közt a legismertebb Tóth János. Iskolánkban 23 évig tanított, azután egyszerre vette át a városi és tanyai elemi iskolák igazgatói hivatalát (a mai tanfelügyelőnek felel meg), a tanítóképző és az „alreáltanoda” (a mai Baross Gábor gimnázium elődje) igazgatását. Az utóbbtól később megvált, és akkor az első szegedi polgári leányiskola igazgatójának kéri fel. Aranyéremkeresztet kapott, királyi tanácsos lett, de haláláig megmaradt annak, ami ebből a sok hivatalból igazán a szívéhez nőtt: a tanyai magyarok „nagyságos dilektor urának.” Móra Ferenc mondta közvetlenül a világháború után, hogy az újkori Szegednek három nagy jótévője volt: Kállay Albert, aki a várost építette, Kiss Ferenc, aki az erdőket nevelte, és Tóth János, aki a tanyai iskolákat ültette! De mennyit! Két tucatot; négyezer gyerek számára teremtett iskolát, ezt a birodalmat, járta, gondozta, ápolta — 33 évig. A 34-ikben ez a birodalom, Szeged tanyavilága jött el őhöz — a sírjához. „Nem tudom, István szent király óta gyászolt-e még valakit a szegedi magyar olyan igazán, mint a nagyságos dilektor urat.” (Móra F.)

S mindebből nem csinált politikai, irodalmi vagy nevelésügyi programot, nem akart ennek a révén semmiféle hatalomhoz jutni, vagy valami polcot kiverelkedni magának. Kinn gyóntatott, misézett tanyai magyarjainak, adott tanácsokat családi ügyekben, derítette fel az adóívek rejtélyeit. Áldozópapságának 50 éves fordulóján is kinn tartotta a hálaadó-miséjét Lengyelkápólnánál, s városi tisztelői, a polgármesterrel az élükön oda vonultak ki az üdvözlésére, mert ő nem tudott ünnepelni a tanyaiak nélkül. És mikor a város le akarta festetni, nem akart kötélnék állni. Egy városi közgyűlés alatt titokban rajzoltatták le, és hogy ma a múzeum őrzi képmását, csak annak köszönhető, hogy az öregúr későn vette észre a merényletet, és már hiába barikádozta el zsebkendőjével az arcát.

Pedig nem is volt szegedi, Dunántúlon született. De úgy összenőtt maga személy szerint is Szegeddel, ahogy a magyar piaristaság összeforrt ezzel az ősi magyar, katolikus tiszaparti fészekkel, jóban, rosszban, árvizekben — szegedi és nemzeti „árvizekben” — és az azokból való feltámadásban!

Custos, quid de nocte ?

Valahol a Szentírásban hangzik fel ez a sokat idézett kérdés: Hé, őr mi hír az éjtszakáról? Hajnalt kutató, jövőt kereső kérdés. Időszerű minden jubileumi ünnepségen. Minden történelmi évfordulón meg kell kérdezni, hogy vajjon csak a mult dicsőség sápadt fényét látjuk-e, vajjon tiszteletreméltó, de mégis kissé poros emlékeket nézünk csak, visszhangos múzeumi termek üvegszekrényei között járunk, de ahonnan elköltözött a frissesség, ahol az életnek csak holt ágai poshadnak? Vagy ez a mult hagyomány is, melyből élet fakad, gyökér, mely virágot hajt, apa, ki fiút és unokát ígér? Az örömpír mely az arcunkon ég, vajjon az alkonytak, vagy a hajnalnak pirja-e? Ne ámítsuk magunkat! 300 év alatt meg lehet maradni friss, harmatos gyermeki léleknek a jövő minden ígéretével, ahogyan megmaradt ilyennek a kereszténység, vagy a magyarság évezredekén át, és el lehet fáradni, petyhüdni, poshadni, revesedni, száradni, zörgő kolonccá, multak hazajáró lelkévé szikkadni, mint annak idején a hanyatló görög és római világ, vagy Bizánc, vagy a XVIII. század beteg spanyol világbirodalma. S mit ér az alkonyisugár, mely a nap távozását jelzi, az arany, mely koporsón csillog, a krónika, melynek a végén ott a „finis” szó, a történelem, mely nem élőnek a története, a száradt mult, melyre az ifjú jövőendő kíméletlenül rácsapta az ajtót? Ahol a jubileum ezt jelenti, ott ne csapjatok ünnepi zajt, hanem „favete linguis”, haldokló van a háznál!

A magyar piaristaságot azonban nem gyötrik ilyen lázálmok. A jövővel akarja ünnepelni a multat, azért a jubileumi évben három új bimbóját pattantotta virágzásba, három új intézményének nyitotta ki a kapuit. A szabadkai gimnáziumnak, mely a rend tanító tevé-

kenységének terjedését jelzi; a balatonszárszói diáknyaralónak, mely a fiatalságot, az életet, a jövőt ápolja; s a szegedi konviktusnak, mely a falusi ösztöndíjasok felnevelésével az igazi magyarság élet-érdekeit akarja áldozatosan szolgálni. És ahol a jubileum nem merül ki önünneplésben, emlékek állításában, hanem ahol úgy ünneplik a múlt századokat, hogy új intézményeket hívnak létbe a következő századoknak, ahol az életerőt nem a múltbanzés fagyöngyei szívják el, hanem az a jövő új hajtásait növeszti, ott nem kell félni a kérdéstől: *custos, quid de nocte?* — ott nem kell félni a *jövőtől*.

De ha félni nem is kell, mégis felmerül a kérdés, hogy mik lesznek a jövő problémái, a jövő feladatai. Célunk, a nevelés nem változik. Ebben nincs eltérés. Hogy ez a cél pillanatnyilag mit követel, milyen gyakorlati fordulatokat ír elő, ez nem állapítható meg előre, ezen kár is törni a fejet. De lesz-e módunkban mindenkor megfelelni a pillanat szükségének? Rendelkezünk-e majd azokkal az eszközökkel, melyek a cél kimunkálására szükségesek? És itt két eszközről kell szónak esnie; anyagiakról és szellemiekről.

Anyagiak. A rend fő jövedelmi forrása a birtokaiból ered. A rendi birtok nagysága kb. 25.000 hold a Balaton mellett, ebből 5000 hold a Balaton vize, több mint 10.000 szántó, a többi erdő, legelő, szőlő. Innen s a tandíjból stb. eredő jövedelmet felemészti 10 gimnázium fenntartása (a többi négyet túlnyomórészt más testületek látják el anyagiakkal), templomok, elemi iskolák, plébániák, azután 300 magyar piarista, kb. 30 civil tanár és tanító, valamint uradalmi tisztviselők, gazdatisztek, cselédség ellátása. Mindez ma a jövedelmet teljesen felemészti. (Azért kell a földreformot úgy csinálni, hogy meg ne feledkezzünk róla, hogy az egyházi vagyon intézmények sorozatát tartja el, s nem az egyéni fényűzés szolgája.) Ha nem tudnád: minden iskola fenntartása súlyos áldozatokat követel, mert a tandíj sohasem elégséges erre. Csak a szegedi intézetre pl. a város, az állam s a rend együttesen kb. évi 60.000 pengőt fizetnek rá. S ebben csak a rendes iskolai üzem költségei vannak benne, nagyobb javítások vagy építkezések nem. Már pedig időnként, ha modernnek akarunk lenni nem is túl ritkán, erre is szükség van. És hogy itt mennyire fogunk tudni helyt állni, az tetőled, titőletek, a jövendő katolikus magyar társadalomtól függ.

Mert a mai társadalmunknak ilyen téren nem sok dicsekedni valója van. Néhány évszázaddal ezelőtt, az akkori sokkal kisebb vagyonokból tulajdonosaik jótékony és nemzeti intézmények egész sorát hívták életre. Hiszen a piarista gimnáziumok is az Esterházyak, Koháryak, Károlyiak, Batthyányak azután püspökök és városi tanácsok áldozatkészségéből születtek meg. A mai sokkal nagyobb vagyonok pedig alig tudnak megfelelni gazdáik igényeinek — már ami a mulatozást és az esztelen pazarlást illeti. Bőségesen akadnak milliós vagyonnal rendelkezők, akik kiragasztják ajtajukra a Karitás 1 pengős bélyegét, hogy őket most már mindenféle gyűjtéssel hagyják békén, mert ők már „adakoztak”. S szinte név szerint is számon tudjuk tartani azt az egy-kettőt, aki tudja, hogy minél nagyobb a vagyona, annál többel tartozik a társadalomnak, mint pl. a Gamma-gyár szociális gondolkodású igazgatói, a híres Juhász-testvérek. És aki kevesebbet kapott, vagy kap majd az égtől, az keve-

sebbre van kötelezve. De bizonyos, hogy már most meg kell szoknod a gondolatot, hogy tudj tehedségedhez mértén áldozni önzetlenül nemzeti, társadalmi, vallási célokért, ha másképp nem, egy-egy adománnyal volt iskolád Segítőegyesületének, cserkészcsapatának, Önképzőkörének stb. Itt nagyon sokat tanulhatunk a protestánsoktól, akik sokkal inkább *tettel* is, és nemcsak szóval együtt éreznek iskoláikkal, intézményeikkel, mint a katolikus társadalom jórésze.

A fejlődés, a jövő szempontjából ennél még sokkal fontosabb társadalmunk szellemi támogatása. Minél többen lesznek, akiket érdekelnek intézményeink, érdekel a piarista munka, akik támogatják, adott esetekben mellé állnak, hivatalos helyeken is ki tudnak állni mellette, egyáltalán, akik átérzik, hogy mindez az *övék*, s a szerint tudnak cselekedni is, annál biztatóbban fog alakulni a jövőendő. Nem a mienk, hanem a magyar katolikus társadalomé, mert hiszen a mi munkánk azt szolgálja, annak a jövőjét építi. S még egy lépéssel tovább menve: a jó munkához nemcsak széles rétegek érdeklődése kell, hanem kellenek áldozatos munkások is, akik a nap terhé és hevét viselik. S mint az Üdvözítő óta mindig, ma is ugyancsak érvényes a szó: *messis quidem multa, operarii autem pauci*: az aratás sok, de a munkás kevés. Kellenek, nagyon kellenek lelkes, komoly, értékes fiatal emberek, akik maguk is beállnak a munkába, akik nem kényelmet, nyárspolgári életet keresnek, hanem az apostolok és az őskeresztények buzgóságával akarják a szellemet terjeszteni, a gyermekekbe — akik az Úr Jézusnak olyannyira kedvesek voltak — a katolikum és az ősi, komoly magyarság magvait elültetni, palántáit felnevelni. Utódok kellenek, munkatársak kellenek.

Ma Magyarországon sajátos erkölcsi apály van. Társadalmunk állítólag keresztény nemzeti szellemű, így nevel az iskola, a levente. És mégis néhány éve fiatalságunkban megnőtt a korlátlan pénz- és élvezetvágy, s a munkaerkölcs elképesztő hiányával nem áll tudományos jellegű pályaválasztási tanácsadó intézeteinkhez komoly formában ilyen kérdést intézni: melyik pálya jár a legkisebb munka mellett a legnagyobb fizetéssel? Az őrségváltással kapcsolatban kifejlődőben van egy olyan új réteg is, melynek az anyakönyvi kivonatai mások, a szelleme ugyanaz. S ez a réteg veszedelmesen terjeszkedik az ifjúságunkban is. Itt is alakulnak csoportok és osztályok, melyekben közszellem lesz a tűzön-vízen, embertestvéren keresztül gázoló egyéni, anyagi érvényesülés, ahol nem értik meg a közösség, a magyar nép s az elnyomottak hívó szavát. S míg a munkanélküli, könnyű megélhetés lehetőségei után kutatnak, vezetők nélkül, árván marad a magyar falu, hiába várják az ifjúságot az orvosi rendelők, katedrák és papnevelők. És ha ennek az anyagias, zsidó szellemnek nem sikerül gátat vetni ifjúságunkban, nem sikerül neki gátat vetned — bármilyen pályára készülsz is — önmagadban, akkor leáldozott a boldogabb, igazabb, magyarabb, emberibb Magyarországnak.

Amikor tehát beszélünk multról, ünnepeljük a letűnt századokat, ezt csak úgy tehetjük, ha van bátorságunk a jövőbe is nézni. S ez a jövőbenezés azt jelenti, hogy ifjúságunk arra hivatottjai előtt megcsendítjük az iskolai kis harangot, nem azért hogy a padokba, hanem a katedrákra hívjuk őket, hogy ahol most tanulnak, ott évek múltán

maguk taníthassák a következő nemzedéket, maguk nevelhessék a magyar jövődőt. De ha hívjuk is őket, mindjárt oda is állunk a kapuba, s minden belépni akarót megállítunk Szt. Bernát ősi, önmagához intézett kérdésével: Bernarde, ad quid venisti? Te, aki jönni akarsz, mire akarsz jönni? Munkára, áldozatra, szolgálatra — akkor Isten hozott! Vagy valami különös észficammal nyárspolgári langymeleget, gondtalanságot, nyugalmat keresnél, te aki a munkára gyenge, a küzdelemre gyáva, a szolgálatra üresfejű beképzelt alak vagy? Eredj csak a mesék sültgalambot termő országába, az anyám-asszonykatonák tunya, poshadt világába, itt férfiakra van szükség!

Hallod a kiáltást, ha visszhangzik rá a lelked, tudod, mi a dolgod. Custos, quid de nocte? Custos, quid de nocte? — Vajjon bíborodik-e a magyar piarista ég alja, s vajjon a te lelkedben bíborodik-e az ég alja?

A jubileumi ünnepségek krónikája.

Az első elgondolások szerint a 300 éves meglepedés jubileumi ünnepségei az egész Magyarországon 1942. november 22-én, advent előtti utolsó vasárnap zajlottak volna le. Ez a nap a diákpártfogó Kalazancius ünnepéhez is közel esett volna (november 27). Ennek a hangulatát már távolabbról készítettük elő. Már a mult tanév végén megjelentek, ennek a tanévnek az elejére el is fogytak a piarista levélzáró bélyegek. Szeged kb. 10.000 darabot használt fel belőlük. Ifjúságunk, közönségünk és a mi diákmisénkre járó más iskolások közt több ezer szentképet osztottunk ki. Jóbarátainkat városszerte egy szerény emlékekkel leptük meg: vagy Kalazancius életrajzával, vagy jubileumi emlékplakettünk egy-egy példányával, vagy pedig a piarista rend reprezentatív jubileumi kiadványával, a Magyar piaristák a XIX. és XX. században című hatalmas kötettel. Önképzőköri pályázataink egy része, egy-egy dolgozattéma is azt a célt szolgálta, hogy ifjúságunk figyelmét ráirányítsa közös ünnepünkre. Itt emlékezünk meg hálás köszönettel arról is, hogy a fenntartó nemes város hatóságára már a mult tanév végén meglepett bennünket a jubileummal kapcsolatban egy, a jelenlegi viszonyok következtében szerény, de szerénységében is kedves ajándékkal, amennyiben az intézet kapuja felett elhelyeztette a város és a rend kőbefaragott címerét, míg a rendház bejárata felett a piarista címer kapott helyet. Így az iskola most már homlokán is viseli ősi származásának jelét, az 1721-es évszámot. Persze a rendkívüli viszonyok miatt nem minden történetelt meg terv szerint. Dísztermünk számára az iskola művésztanára, Dorogi Imre egy hatalmas, hat négyzetméter nagyságú Kalazancius-képet vett munkába, de sajnos csak a kartonja készült el. Nem lehet megfelelő vásznat kapni. Minden iskolai helyiségünk számára kaptunk a Rendfőnök Úrtól egy-egy rendi vonatkozású képet (Kalazancius, Pompilius), de jobbnak látszott ezek elhelyezését békésebb időkre halasztani, mikor az iskola épületét csak magunk használjuk, s így a felszerelés nem lesz kitéve a barbár rongálás s idő előtti pusztulás veszélyeinek. Magát a jubileumi ünnepséget Szegeden a helyi nehézségek miatt (ezzel sem voltunk egyedül az intézeteink közt) kénytelenek voltunk tavaszra halasztani. Dátumnak így aztán magától adódott a Rend születésnapja, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe, mikor az első piaristák tették le szerzetesi fogadalmukat.

Ünnepségünk két részre tagolódt. Március 22, 23 és 24-én reggel az ifjúság szentmisét és szentbeszédet hallgatott, délben tanítás után litánián vett részt. A misézők dr. Halász Pál kanonok, belvárosi

esperesplébános, Barmos György kanonok és Becker Vendel kanonok, tanügyi főtanácsos, tanítóképzőintézeti igazgató voltak. A szentbeszédeket mondották: Schneider Vencel O.F.M. alsóvárosi plébános, dr. Merényi Vince O. Min. Conv. felsővárosi házfőnök-plébános és Sík Sándor, piarista, egyet. ny. r. tanár (beszédét az Évkönyv előző oldalain közöljük). Március 25-én diákjaink közös ifjúsági szentgyónáson és szentáldozáson vettek részt. Ekkor a szentmisét Raskó Sándor apostoli protonotárius, püspöki helynök, a szentbeszédet Mester János pápai prelátus, egy. ny. r. tanár mondta.

Magát a jubileumi ünnepséget a Városi Színházban tartottuk meg, a következő műsorral:

1. J. S. Bach: *Preludium, fuga, finale.* — *Játszotta az intézet zenekara.*
2. Szabó Lőrinc: *A Bagoly.* — *Szavalta: Petrik József II. b. o. t.*
3. a., Kodály: *A hitvalló dicsérete.*
b., Szögi: *Ének az Isten áldásairól.* — *A 143. zsoltár Sík Sándor fordításában. (Bemutató előadás.) Előadta az intézet énekkara.*
4. *Ünnepi beszédet mondott dr. Halász Pál kanonok, belvárosi esperesplébános, az intézet volt növendéke. (Beszédét a következő lapokon közöljük.)*

5. a., Hubay: *Preghiera.*
b., Sarasate: *Romanza Andaluza.*
c., Hubay: *Zephir.*

Hegedűn játszotta Bisztriczky Tibor hegedűművész, bp-i piarista öregdiák. — Zongorán kísérte Antos Kálmán, orgonaművész.

6. Kozáky: *Ünnepi diákkánon.* — *Énekelte az intézet énekkara.*
7. Sík Sándor: *A podolini diákok. Színmű egy felvonásban. Történik 1701. november 11-én a podolini piarista rendház északi bástyatornyának földszinti szobájában.*

Személyek: Rákóczi Ferenc — Rechtenwald Kristóf VIII. o. t.
Berzeviczy Ádám, Rákóczi apródja — Marticskó József VII. o. t.

P. Schrade Bernát } piaristák Simon Miklós VIII. o. t.
P. Kraus Mihály } Jász Antal VIII. o. t.

Roskoványi Zsiga, novicius — Szittner Antal VII. o. t.

Görgey Palkó, szintakszista — Faludi Sándor IV. o. t.

Terebessy Gergő, infimista — Matók György V. o. t.

Az ünnepélyt Tiborc Lajos dr. piarista rendezte. A színdarab rendezésében tanácsadó volt: Both Béla, a szegedi Városi Színház főrendezője. Az ének- és zenekart Kozáky István dr. piarista, egy. m. tanár vezényelte.

Az ünnepély a fenntartó város, egyházi és világi feletteseink, a szegedi intézmények, hivatalok, társadalmi egyesületek és a társintézetek képviselői előtt, tanítványaink szülei, a Diákszövetség tagjai, s jóakaróink és barátaink szokott előkelő és kitüntető érdeklődése mellett folyt le. Az utolsó helyig megtelt színházból sajnos olyanok is kiszorultak, kik mindig hűséggel ragaszkodtak hozzánk, és mi hozzájuk, de az előírásokhoz ragaszkodva már nem ereszteltük őket a nézőtérre. A közönség sorain jól esett látnunk, hogy intézelünk,

mint az elmúlt évszázadok alatt, úgy most is, annyira összeforrt Szegeddel, hogy a piarista gimnázium egy-egy megmozdulása ma is egész Szegednek szól, ma is egész Szeged gyűlik össze körülötte.

S most mikor már elcsitul az ünnepségek zaja, forrataga, mikor szülő, diák és tanár visszatért a hétköznapi kemény munkájához, még egy utolsó visszapillantást vetünk 300 év munkájára, szenvedéseire, küzdelmeire és könnyeire, még egyszer hálával emeljük fel tekintetünket az égre, hogy az Úristen ilyen szép küzdőteret juttatott nekünk — azután keményen kilépünk a következő munkás évek és évtizedek felé. Ezekben ismét nem akarunk magunknak semmit, csak építeni akarjuk a gyermeklelkében Isten és a haza oltárát, szolgálni akarjuk Szegedet, a legősibb katolikus és magyar városok egyikét, *ad maius pietatis incrementum*: az Istenből élő bensőséges lelkület terjedésére!

Ünnepi beszéd

a piaristák magyarországi megtelepülésének háromszázéves jubileumára.

Elmondotta a szegedi városi piarista gimnázium jubileumi ünnepélyén dr. Halász Pál kanonok, belvárosi esperesplébános, az intézet volt növendéke.

A mai ünnep a hálás emlékezés ünnepe. Az emlékezés és háláé a szent rendalapító, Kalazanci Szent József iránt, akinek hatalmas szelleméből élt és nevelődött háromszázadon át a magyar ifjúság; és a piarista atyák iránt, akik ezt a gazdag és előkelő szellemet mindig híven és hozzáméltóan képviselték.

A piarista rend alapítása valóban új korszakot jelent a szerzetesség történetében. Míg ugyanis a régi alapítású szerzetek a tanítást magát csak feladatuk egyik ágazatának tekintették egyéb — és elsődlegesnek vallott — céljaik mellett, addig a piaristák tevékenységében a népnevelő munka nem egy fejezet, nem is első a többféle feladat között, hanem egyetlen program, amelyre a piarista atyák egész életükkel ráteszik, és amelyet minden istenadta képességükkel becsületesen és eredményesen szolgálnak. Új korszakot jelent az ő elindulásuk azért is, mert a nevelő munkát alúlról, az elemi ismeretektől kezdik és azt következetesen végigviszik a legfelsőbb fokozatig. Míg a piaristák fellépéséig a tanítók inkább kenyérkereső munka alkalmát látták a tanításban, a piarista atyák személyében hivatásos nevelők jellennek meg az ifjúság között, akiknek kedvező fogadtatását és munkájuk páratlan sikerét éppen ez a hivatástudat biztosítja. Kalazanci Szent József az első, akinek figyelme a nagyváros elhagyatott, utcákon és tereken céltalanul ödöngő szegény gyermekei felé fordult, akikben meglátja az embert, az Isten gyermekét, akiknek éppúgy joguk van a kultúra áldásaira, akiknek éppúgy igényük a szép, a jó, az igaz, mint a szerencse kegyeltjeinek, akiket szülőik jóléte könnyen hozzájuttathatott a kulturjavakhoz. Az első piarista iskola a szegények iskolája, s a legszegényebb ifjúság szeretete és istápolása azóta is mint vezérlő szellem vonul végig a piarista atyák életén és működésén. Közel egy évszázadnak kellett elmúlnia, amíg egy másik latin államban, a szomszédos Franciaországban egy másik apostoli lelkű férfiú, De La Salle Szent János idáig eljutott, majd további kétszáz esztendőnek, amíg Don Boscó Szent János figyelme az iparos és munkásgyermekek felé fordul. A piaristák megjelenése és munkábaállása tehát csakugyan korszakforduló a tanítás és nevelés történe-

tében. Ha ehhez hozzávesszük a piarista iskoláknak a gyakorlati életfeladatokkal számoló és a gyakorlati ismeretek minden ágára kiterjedő szellemét és irányát, nem nehéz megértenünk, hogy ez a rend hazájában és annak határain kívül is rohamosan elterjedt, s alig félszázad alatt meghódította a művelődésre vágyó világot. Örök dicsősége a katolikus anyaszentegyháznak, hogy az iskolás nevelés új korszakát is ő indította meg Kalazanci Szent József fiainak — bátran elmondhatjuk — világraszóló munkájával.

Ha kérjük, mi az oka annak, hogy a piarista rend ilyen — a történelemben is páráját ritkító — kedvező fogadtatásra és népszerűségegre tett szert különböző országokban, elsősorban pedig nálunk Magyarországon, bele kell merülnünk a rend történetébe s onnan kiemelni azokat a jellemző tulajdonságokat, amelyek a rend egyes tagjait és intézményeit, nemkülönben népnevelő tevékenységüket jellemzik.

Az egyszerűség és igénytelenség az első szembeszökő vonás, amelyet a piaristák történetében mindenütt megtalálunk, amely egyfelől a megtelepülés és munkábaállítás valóban szerény feltételeinek megállapításában, másfelől pedig a nép egyszerű és szegényebb rétegeinek következetes felkarolásában állott. Voltak állomásaik, ahol pajtában vagy félszerben kezdték a népnevelő munkát s később sem igényeltek főúri berendezést, hanem mindenütt beérték olyan helyiségekkel és eszközökkel, amik az akkori kor igényeinek megfelelték. Aki emlékszik még nálunk Szegeden is a régi piarista iskolára, az tapasztalásból tudja, hogy ez a tétel mennyire áll s aki ismeri a mai piarista atyák életét, láthatja, hogy ez az életmód a maga egyébként finom formái mellett sem haladja meg az egyszerű polgári családok életmódját. Ennek a körülménynek súlyos pedagógiai jelentősége abban van, hogy tanítványok és szülők mindenkor egyformán közel érezhették magukat az atyákhoz és sohasem úgy tekintettek rájuk, mint magasan felettük állókra, hanem mindig mint olyanokra, akik az élet egész vonalán vállalják és élik velük a sorsközösséget. Hogy pedig a tétel második fele, vagyis a szegény emberek gyermekeinek felkarolása mennyire áll, bizonyosság rá a múltban, hogy csaknem minden tehetős tanítványuk mellé szereztek egy szegénysorsú társat, az úgynevezett „ephebus”-t, akinek anyagi segítségével, de viszont szellemi támogatása ellenében, tanulmányaikat maguk is akadály nélkül elvégezhatték. De bizonyosság rá a magyar életnek ma is élő számtalan neves és névtelen munkása, akik — hálás tisztelettel és alázattal legyen mondva — mint jómagam is, a piarista atyák szeretetteljes támogatása nélkül nem állnának ott, ahol állnak.

Második jellemző tulajdonsága a piarista atyák tevékenységének a józan tárgyilagosság. Sohasem kötötték le magukat egyetlen szellemi irányzat, vagy pedagógiai rendszer mellé sem, de el sem zárkóztak soha a különböző korok szellemáramlásaitól, hanem valamennyiből kivették és programjukba illesztették azt, amit a tanítás és gyakorlati népnevelés szempontjából jónak és kívánatosnak láttak. Ennek a nemes tárgyilagosságnak köszönhető, hogy a piarista rend sohasem avúlt el, mindig korszerű maradt s mindig a kor színvonalán tudta nevelni a gondjaira bízott ifjúságot. Ez pedig

nem volt könnyű dolog különösen kezdetben, amikor még a nagy szellemi csaták utórezgései erősen foglalkoztatták és sokszor egyoldalúan befolyásolták is a lelkeket az igazság rovására. E szellem lehetővé tette számukra, hogy a katolikumot mindig hiánytalanul átmentsék a különböző korszakokon és következetesen érvényesítsék is pedagógiájukban.

Harmadik kiemelkedő tulajdonsága a piarista rendnek az a nemes konzervativizmus, amely valóságos történelmi küldetést látott mindig abban, hogy a múlt — jelesül a magyar múlt — minden szellemi és erkölcsi értékét hiánytalanul átadják az utókornak, azonban nem mint kövületet, hanem mint olyan élő valóságot, amelyből természetesen folyik s amelyre biztonsággal épül a jövő. Ez a konzervativizmus, melyet a krónikás találóan "haladó konzervativizmus"-nak nevez, megóvta őket attól, hogy bármit elvessenek csak azért, mert régi, de méginkább attól, hogy valamit el ne fogadjanak, csak azért, mert új.

Nem érték, csak sorrend szerint csatlakozik mindezekhez utolsónak a magyar faj szeretete és a magyar közszellem öntudatos építése, illetve szolgálata, amely háromszázados pedagógiai tevékenységükön mint vörös fonál húzódik végig és mint vezérlő elv érvényesül, de amelyet az iskola kapuin kívül is a magyar társadalomnak, jelesül pedig a katolikus magyar társadalomnak úgyszólván minden fórumán hirdettek és képviseltek. Ez a valóban gazdag és előkelő szellem háromszázadon keresztül generációkat nevelt és a magyar élet minden posztjára értékes vezetőket, illetve munkásokat adott a nemzetnek. Boldogság tudnunk, hogy ebből a szellemből szülővárosunk népe és ifjúsága is századokon át táplálkozott. Hogy a város mindenkor állta a történelem viharait és a kiállott viszontagságok után fogyhatatlan életerővel állott mindig talpra; hogy teljesült a királyi jóslat: „Szeged szebb lesz, mint volt!”, nem utolsósorban ennek a szellemnek köszönhető. Úgy gondolom, mindnyájunk lelkéből szólók, ha azt kívánom: Isten áldja meg érte a piarista atyákat és vezérelje őket továbbra is a virágzásnak azon az útján, melyet számukra a letűnt háromszázad kijelölt.

Piarista földrajz.

Van ilyen is. Nem iskolai tantárgy, nem tud róla a földrajz-tudomány sem, de kifejez valamit. Elegendő egy pillantás a térképre, hogy meggyőződjünk létezéséről. A világ mappájának jelentékeny darabja az, amelyre a *piarista térkép* rárajzolható. Északon a litván határ mentén a lengyelországi Lida, keleten Kolozsvár a szélső pont, délen az olasz Apuliában Campi Salentino, nyugaton pedig az Ibérfélszigeten a Guadalquivir torkolatánál Sanlucar a legtávolabbi határok. De vannak ennek a térképnek mellékletei is, amelyeken Cuba, Mexikó, Argentína és Chile piarista rendházai találhatóak meg. A két legtávolabbi ház, a lengyelországi Lida és a chilei Concepción egymástól 17.000 kilométer távolságban vannak!

Egyféle konstitúció, egyféle szabályzat szerint élnek a piaristák az egész világon, de sok ország között oszlik meg a rend és sok nemzet líai alkotják ezt a nagy családot. Távolság, éghajlat, temperamentum, műveltségi viszonyok, nemzeti hagyományok nem bontják meg az egységet ugyan, de mégis azt eredményezik, hogy előbb-utóbb az egyes rendtartományoknak, provinciáknak egyéni arculatuk fejlődik ki. Ha a piarista rend tartományait járjuk, nemcsak más országba érkezünk folyton, hanem magán a piarista életen is észreveszünk valami változást. Ez a változás vagy eltérés elsősorban az élet külső keretein észlelhető (épület, iskolai élet, napirend) s csak kevésbé magukon a piaristákon. Mert amint minden piarista rendházban nagyjából azonos vonásokkal lehet felismerni a rendalapító Kalazancius arcképét, lelkületben úgy hozta egymáshoz közel az ő fiait a több mint háromszázéves konstitúció: olaszokat, spanyolokat, katalánokat, magyarokat, lengyeleket, németeket, szlovákokat, morvákat, vaszkokat, amerikaiakat egyaránt.*

Forgassunk bele abba az érdekes képeskönyvbe, amelyet ennek a szerzetnek jelen helyzete mutat. Multjáról is lesz közben szó, bár ebben a rövid vázlatban nem juthat neki annyi lap, amennyit megérdemelne ennek a színes-küzdelmes világnak föltámasztása.

Földrajznak neveztük el ezt a kis írást, tehát módszerben is a földrajz eljárását követjük: itthon kezdjük az utazást. Először a hazai földet járjuk be.

* A piarista lelkiségről l. bővebben: Schütz Antal: *Piarista eszmény* (Emlékkönyv a magyar piarista rendtartomány háromszázéves jubileumára, 1943) — Sik Sándor: *Piarista lelkiség* (Ünnepi beszéd a piarista jubileumkor. Közli a szegedi Dugonics András gimnázium Évkönyve, 1943) — Megyer József: *A piarista szellem* (Magyar Szemle, 1942). — Balanyi György: *Magyar piaristák a XIX. században* (Életrajzi vázlatok, 1942).

1. A magyar rendtartomány.

Podolin. Jelenleg nem tartozik a magyar provinciához, sőt a piarista élet is megszűnt benne. Mégis vele kell kezdenünk a magyar provincia bemutatását. Úgy gondolunk rá, mint az atyai házra, mely akkor is a család ősi fészke marad, ha idegenek költöztek bele. Amikor háromszáz évvel ezelőtt 1642 egyik őszi napján az első piaristák Podolinba bevonultak, a kis szepesi város még lengyel zálogban volt. A város akkori ura, a lengyel rendtartomány nagy jötevője, Lubomirszki Szaniszló telepítette ide őket. Onofrio Conti, az első házfőnök olasz volt, a ház tagjai morvák, lengyelek, németek. De Szent Kinga városának szelleme nem hagyta lelküket érintetlenül. Első szállásuk is a magyar királyleány még fennálló várának egyik bástyája volt. Itt tanítottak addig, amíg templomuk és kolostoruk fel nem épült. Ma is olyan mindkettő, amilyennek a fejedelmi alapító építtette. A kéttornyos barokk templom homlokzatán hordja a piarista címet. Körülötte négyszögben fut a vastagfalú épület, hátul egy-egy sarokbástyával. A telket erős kőkerítés zárja körül, mint valami várszerű monostort.

A lengyel provinciához tartozó kollégiumban azután megjelentek az első magyarok is. Először mint diákok, majd mint novíciusok. Érdemes tudomásul venni, hogy miféle felszereléssel jelentkeztek azok, akik felvételért kopogtattak a noviciátus ajtaján. Kincel István, akit később majd halálra kínoztak Thököly luteránus kurucjai, a következő holmikkal jelentkezett a rektornál. Volt egy fekete báránnyal bélelt felsőruhája, zöld köpenye, kék kindiak szövetből készült dolmánya ötven ezüst gombbal, zöld süvegje, vörös selyem öve, egy pár vörös csizmája. Ezen felül beadott egy lószerszámot, egy pár pisztolyt tokban, egy ezüstös puskaportartót és egy kardot. De hozott a tarsolyában egy filozófiai magiszteri diplomát is.

Ezek a kardosan jelentkező novíciusok tudós tanárnak is beváltak. Hogy a kis városkának piarista kollégiuma a műveltségnek milyen „kirepítő fészke” volt, azt elárulja a 14.000 kötetes könyvtár nem akármilyen gyűjteménye is.

A podolini iskola virágkora az első száz esztendő volt. Amikor a rend a Dunántúlon és az Alföldön is kezdett terjedni, fent Podolinban elcsendesült az élet, és a diákok száma a sokszázról százra, sőt nyolcvanra apadt le. De a rend kegyelettel tartott ki első iskolája mellett, melyet megszentelt a honalapító kalazanciusi ősök emléke, akik még a Pátriárka mellett lettek piaristává, és hűségesen őrizte a falakat, melyek közül az első magyar piaristák kirajzottak.

Most csend van a kolostor körül. A begyepesedett udvaron meg a torony alatt, melynek szobájában a Lengyelország felé menekülő Rákóczi menedéket talált, nem hallatszik a gyermekek zsvajva, de a templom elárvult Kalazancius-oltárára kegyeletes kezek még mindig hordják a virágot.

Budapest. A Belváros szívében, két forgalmas utca kereszteződésénél áll a rend magyarországi anyaháza. Palota, mint a nagy pesti házak, csak két kis tornya viseli a keresztet és a homlokzatába épített Kalazancius-szoborcsoport ad neki profán környezetétől elütő arculatot. A régi klastromok finomsága vagy úri egyszerűsége nincs

rálehelve erre az épületre, de ha a kapuján belépünk, a *genius loci* mégis jelentkezik. A lépcsőház fordulójában egykori nagy tanárok bronzkoponyái néznek az alattuk elhaladóra, és olvassuk a felírásokat: Lévay Imre, a katolikus körök atyja, Trautwein János, az Oltáregyesület alapítója, Pintér Kálmán irodalomtörténész, Maywald József filológus. Ugyanez az élmény ismétlődik meg a tanácsteremben, ahol festményeken sorakoznak az iskola jeles férfiai, akik a közelebbi multban innen emelkedtek magasabb polcra: Takáts Sándor, Suták József, Kornis Gyula, Schütz Antal, Sik Sándor, Kispárti János. Kettő kivételével még valamennyien élő és alkotó jelesei tudományos életünknek.

A rendházban elhelyezett Piarista Múzeum már több régi emléket idéz, de az emlékek inkább csak az atyák magánéletére jellemzőek. Kincs, egyházi drágaság nincs sok itten, a legszegényebb magyar tanítórendnek nem telt ilyesmire. Másrészt későn érkezett ahhoz, hogy évszázados holmijai legyenek. Mégis van itt valami, ami unikum és a háromszázéves magyar rend büszkesége: a több mint 2000 darabból álló „piarista-könyvtár,” melynek minden lüzetét vagy kötetét a rend tagjai írták.

A rendház folyosóinak nincs „kolostori” hangulata. Ahhoz tágasabb udvarok, boltívek, több világosság és harmónia kellene. Ezek közül egyik sem volt erénye a kilencszáztíz évek építészetének. Leghangulatosabb még a negyedik emelet, a piarista kispapok birodalma. A folyosók ablakain a szabad ég néz be, és a falakat elborító sok kép messzi horizontot nyit. Ez a gyűjtemény a rendnek szinte valamennyi hazai és külföldi házát bemutatja és megéreztet valamit abból, hogy miféle családnak lesz tagja a serdülő növendék.

A budapesti hatalmas épülettömb, melynek homlokzatai három utcára és egy nagy térre nyílnak, külső megjelenésével és méreteivel méltóan képviseli a magyar piarista rendet, de túlságosan fiatal ahhoz, hogy a háromszázéves szerzet multját is kifejezze. Többet sejtünk meg ebből, ha az iskola évkönyveibe tekintünk bele, ahol lapokat töltenek meg a nagy tanítványok nevei. A felöllebbek: Haynald Lajos, Orczy Lőrinc, Széchenyi István, Vörösmarty Mihály, Bajza József, Petőfi Sándor, Eötvös Lóránt, Péterfy Jenő.

Az épület, ahová iskolába jártak, már nincs meg, de a helye itt van a tőszomszédságban. Most park, melynek közepén Erzsébet királyné szobra áll, a pázsiton pedig földrelapuló díszborókák és sárgavirágú bokrok között faragott kövek hevernek. Rajtuk elmosódó vonalú alakok, növénydiszkek, felírások nyomai. Halvány emlékei egy régi kultúrának, és darabjai annak a római castellumnak, amely ezen a helyen állt valamikor. Innen, ebből a földből kerültek elő, és kétszáz évig alapjául szolgáltak a fővárossá fejlődő Pest első iskolájának. 1717-ben jelenik meg az első két piarista az akkor még eléggé német városban, és 1718-ban már magyar színielőadást rendeznek s rövidesen magyarul tanítanak olyan tantárgyakat, amelyeknek másutt még a magyar szókincsét sem ismerik.

A régi épületnek utolsó köve is eltűnt, de a benne folyó kétv-százados munka eredménye él többek között abban a tényben is, hogy a főváros polgári lakossága a mult század végére megmagyarosodott.

Vác. A történelmi levegőjű városhoz méltó a gimnáziuma is. Ahány izre bontható az épület, az mind más korból való. Jó kétszáz esztendő története olvasható le ezekről a falakról. A legfrissebb rész, az új gimnázium most a háború évei alatt készült el, a régi szárnyak pedig a rendház céljait szolgálják. Kezdjük a templommal. Művészek munkája, hiszen abból a korból való, amikor természetes volt, hogy amit az emberi kéz alkot, az ne csak célszerű, hanem szép is legyen. A piarista barokk-templom nem túldiszített. Egyszerű falai és világos ablakai elsősorban térhatásra törekszenek. De van egy ékszere, mely ragyogó aranyával és kristályos csillogásával szépen érvényesül a szentély hamvaskék környezetében. A főoltár alsó része, és főleg a tabernákulum, mely csupa aranyozott faragás. Az aranykeretekbe foglalt domborművek velencei kristálylapokba vannak csiszolva.

A templommal szomszédos épületszárnynak kapuját ma már nem használják, pedig a rendház legszebb díszje. A lezárt és elfalazott kapualjat borbélyműhelynek alakították át és most a barokk kapu finom faragványai fölött rézlányért lenget a szél.

Tovább a rendház újabb szárnyának bejáratánál vörösmárvány tábla hirdeti, hogy az iskola tanítványa volt Madách Imre, a legnagyobb magyar bölcselő költemény írója. Még néhány lépés és elhagyjuk a kopott falakat, a vasrácsos ablakokat és a zezugos folyosókat, melyeknek fedőlapjai már mind darabokra töredeztek. Az új gimnázium épületét csak egy ajtó választja el az ódon rendháztól, de ezen az ajtón túl új világ kezdődik. Csőbútorokkal felszerelt iskola, mely a modern tanítás szelleméhez igazodik megépítésében is.

Az iskola udvarából még egy szerén yen meghúzódo épületrészt pillantunk meg. Az a noviciátus, a rend palántáskertje. A noviciusok kis csapatát csak délutánonkint lehet látni a város utcáin, kifelé tartanak olyankor a szabadba. Egyébként a hosszú, virágos folyosó, az oratórium és a kert az ő világuk.

Még három értéke van a váci kollégiumnak; mind a három hozzá tartozik a kép teljességéhez. Az egyik az iskola környezete, maga a város, jelene és kövekben beszélő multja. Vácson könnyű történelmet tanítani. A város Szent István óta kapcsolatban van a magyar királyokkal és történelmi események színhelye. Ennek a régmult időnek csak néhány szépen megfaragott kódarab az emléke, melyek a székesegyházba vannak beépítve. Minden egyéb elveszett és elpusztult a török megszállás alatt. A város mai képét annál szerencsésebben és gazdagabban alakították ki a magyar barokk- és rokokó-idők bőkezű püspökei. Pompás templomok, úrias házak, hangulatos kapuk és kedves zugok állítják meg lépten-nyomon az embert. Némelyik emlék talán már kopott, de a szépség még így is szépség marad.

A másik érték a város vidéke. A Hétkápolna parkos útjai, a Gombás-patak hídjának töredezett szobrai, a dunaparti sétány, ahonnan nézve a Börzsönyi-hegység egy hullámzó nagy tengernek látszik, mind részesei a váci hangulatnak. S a soktornyú város új szépségében mutatkozik meg, ha nekivágok a szőlőknek. Homokos dombokba vágott „kanyon”-okon emelkedik az út fel a Naszály felé. Távolabb az üde Katalin-völgy csalogat, s a parton elmehetek végig

a Visegrádi-szoroson, a magyar Wachau, egészen Zebegényig, vagy ha úgy tetszik, Esztergomig, a magyar Sion városáig. A váci diáknak sohasem okozott gondot, hogy hova induljon kirándulni.

A váci iskola harmadik kincse a régi diákok hűséges serege. Seholy olyan ragaszkodó szeretet nem nyilvánul meg a régi iskola iránt, mint itt. A váciak összetartása amúgy is ismert és közmondásos. A váci diáknak pedig életszükséglete, hogy szeretetéről ismét és ismét életjelt adjon.

Tata. Barátságosan hangzik ez a szó minden piarista fülnek: melegség, szépség, hangulat. Pedig csak „falu,” ahol nincs semmi, ami városi kultúrát szokott jelenteni. Még csak egy komoly könyvkereskedése sincs. Hogy Tata tanármesternek mégis kívánatos hely, arról nemcsak mecénások gondoskodtak, hanem az Úristen is, aki ezt a helyet olyannak alkotta, amilyen.

A rendház és a gimnázium dombon áll a tó fölött. A rendház nem is mond sokat külsejével. Egyszerű, elnyúló épület, teteje alig emelkedik a tópartról felnyúló fák koronája fölé. De ha felkapaszkodtál az enyhén emelkedő úton, és a keskeny oldalhomlokzat előtt állsz, meg kell nézned a kápolna ajtajának vörösmárvány keretét és fölötte a szép kovácsoltvas ablakrácsot. A kapu díszei abból a töredező márványból vannak faragva, amely az alapját adja ennek az egész hegynek. Jobbra innen, a Kálvária-dombon és a hozzávezető utakon ki is ütköznek a földből a rózsaszínű márványtuskók és a lábad alatt csikorog a porladozó márványtörmelék.

De lépünk be a kapun. Nem a szokott kép fogad portásfülkével. Műtárgyak, barokk szobrok között vagyunk, melyek élénken válnak el az előcsarnok fehér falától. Finom ízléssel rendezett múzeum hangulatát kelti ez a helyiség. És az is valóban. A szomszéd nagy teremben, az oldalt nyíló folyosón és vendégszobákban vannak a tatai múzeum tárgyai: céhládák és sok kedves barokk vagy biedermeier holmi.

A klauzúra ajtaján belépve tárul elénk a legszebb piarista rendház folyosója. Főúr építtette főúri ízléssel. Épügy lehetne kastély, mint kolostor folyosója. A melki bencés apátság folyosója hasonló ritmúsú. A végén van az ebédlő faragott szárnyas ajtaja, és bent a finom hajlású boltozaton olyan stukkó-dísz, amelynek kanyargó indái sokáig szórakoztatják a szemet.

A gimnázium épülete kissé távolabb van. Előtte játszótér, ahol most épen a piarista konviktus diákjai szórakoznak. Valamikor ezen a helyen állott az az egyszerű ház, amelyben Révai Miklós, a legnagyobb magyar nyelvész, Széchenyi egyik oktatója, és a szintén piarista Peer Jakab tanított. Peer Jakabé volt az a róla elnevezett kódex, amelynek lapjairól került elő a Szent László királyról szóló ének, Vásárhelyi András éneke a Boldogságos Szűz Máriához és Apáti Ferenc Feddő éneke.

Az iskola pompás épület; kicsinyben az egeri liceum. Homlokzata magasan a város fölé emelkedik és a vonattal erre utazók gyakran ezt nézik a tatai kastélynak. A rokokó-zsölyvés díszteremből vagy a rendház emeleti szobáiból fölséges kép egészíti ki a látottakat. Alattunk terül el a hatalmas halastó acélos tükre. Szinte a partjáig érnek le a rendház terraszos kertjei. Túl a parton az angolpark fái

olvadnak össze azokká a zöld csoportokká, melyek a magyar szabadtéri opera legszebb díszletei szoktak lenni, balra pedig a kastély teteje csillog a lombok között. Árbocán kék-sárga zászlót csattogtat a szél.

Tata lehangulatossabb része a vár környéke. Talán nem is a begyepesedett várarok, a megfeketedett falak vagy a vár gótikusan rendbehozott részei, hanem a mindenfelé sebesen futó vizek, melyek malmokat és kallókerekeket hajtanak. Külön figyelmet érdemel az a kis kőhíd, amely alatt a halastó vize lefut a síkság felé, amerre a Dunát és a Fényes-tó ragyogó víztükréit sejtem. A hídon Nepomuki Szent János szobra áll. A barokk időből származó lágyvonalú kőszobor fölül csillagokkal díszített kovácsoltvas-mennyezet hajlik. Nyáron a leáldozó nap sugaraiban a szobor és a finomvonalú vasmunka mozgalmasság sziluettje a legszebbnek tetszik minden között, amit a szép Tatán ember keze alkotott.

Mosonmagyaróvár. A lajtamenti kis városban a főhercegi kastély tőszomszédságában, a megyeházával szemben egy egyszerű egyemeletes ház frontja látszik. Nem áll külön az épület, belesimul a többi polgári ház sorába. Csupán az árulja el másfajta rendeltetését, hogy tetején kis harangtorony van. Máshol is laktak vagy laknak ilyen egyszerűen a piaristák a talán nagyszabásúnak készült gimnázium mellett, itt azonban nem látszik sehol sem az iskola feltűnőbb épülete. Sokáig nem is volt szükség ilyesfélére Mosonmagyaróváron, hiszen a négy osztály szépen elért a kis rendház udvari szárnyában. Harminc év óta a magyaróvári gimnázium is nyolcosztályos, de nincs még saját épülete, az osztályok a szomszéd városháza átengedett helyiségeiben bújnak meg. Itt a piarista munka még az ősi kezdetlegesség állapotában folyik, de mégsem érzi magát a piarista Mosonmagyaróváron számkivetésben. A szellemet ilyen környezetben is lehet közvetíteni. És az elmaradó iskolai kényelmért kárpótlás is jut: a gazdasági akadémia birodalma és a Kis-Duna világa tanulmányi szempontból felbecsülhetetlenek.

Veszprém. Szent Imre, a szentéletű Gizella királyné és Boldog Margit városa. Szentföld ez a hegyen-völgyön épült különös, sokarcú város. Az idegen nem is könnyen tájékozódik el benne, hiszen ahány hegy, völgy és domboldal, szintannyi városrész. Magja, a Vár, templomok, csendes paloták és iskolák szűkreszabott férőhelye: egy kis Buda. De körülötte is minden domb tetején templom emelkedik, mintha mindegyik koronát viselne a homlokán. A piaristák iskolája a Várban van. Félábrával a hegyen áll, a másikkal a hegy oldalába kapaszkodik. Az egész épület nem fért el a szűk helyen s így az utca felől kétemeletes ház a völgy felé négyemeletesnek látszik, melynek földszintjére lefelé kell menni. A falak az alsó rétegekben egyre vastagabbak, s a diákmenza kazamata-szerű ebédlőjének külső pillérei várfalnak is beillenek. Ebben a bástyának épített iskolában volt diák Anyos Pál, Bacsányi János, Vas Gereben, Endrődi Sándor és Zichy Mihály, a festő.

A várnak egyetlen utcája a dóm felé vezet. Ott állott valahol az a templom, amelyben Szent Imre szokott imádkozni. Az utca végén az első magyar uralkodópárnak, Szent Istvánnak és Gizellának szobra áll. De tovább is lehet menni egy kis nyergen át a Szent Benedek-hegyre. Innen egy zárdának romjai is látszanak. Boldog

Margit ebben nevelkedett, amíg el nem készült számára az új kolostor a Nyulak-szigetén. Egy másik középkori zárda kijebb is van, a hozzá vezető út az új völgyhíd alatt vezet el.

Veszprémben a piaristák nemcsak abból a történelemből élnek, amit elomló kövekről és kódexek lapjairól olvasnak tanítványaik számára. Maguk is beírták nevüket a város multjába. Névtelenül is, de másként is. A múzeum új épülete előtt egy piarista szobra áll, Laczkó Dezsőé. Ő szervezte meg ezt a múzeumot és élete végéig gazdagította. Élete javarészét Veszprémnek, a Bakonyinak és a Balatonnak szentelte. Geológia, paleontológia, archeológia mind egyformán szerencsés terület volt kutató keze és szeme számára. A tudós piarista fehér kőszobra egy kis park fái között áll, és époly csend van körülötte, amilyen csendben dolgoznak a piarista atyák fent a Vár magányában.

Nagykanizsa. A piaristáknak első szállása sok magyar városban volt elhagyott kaszárnyaépület, de a kanizsaiakat sorsuk véglegesen katonai épületekhez kötötte. Az volt első otthonuk, második ideiglenes lakásuk is, és a jelenlegi új épülettömb is Mars szellemét árulja el külsejével. Talán valóban sorsszerű ez épen Kanizsán, Csáktornya közelében, azon a földön, ahol Zrínyi a „magyar Délföld kőtorony vitéze” vívta küzdelmét oroszán módjára a török sárkánnyal.

A piaristák azonban értenek ahhoz is, hogy hogyan kell kaszárnyából melegebb otthont varázsolni. A rideg épületek köré kertet telepítettek és megépítették a tágas telken az új piarista szentnek, Pompiliusznak templomát. Méltán választották templomuk védőszentjéül az Abruzzók apostolát. Ők vannak legközelebb a római anyaprovinciához. Mikor 1934-ben zárandoklatban utaztak le Rómába a piarista diákok a szenttéavatásra, ők búcsúztattak bennünket, s visszatérve nekik számolhattunk be először a piarista család nagy öröméről.

Nagykanizsa a multban sokszor élte a piarista iskolák végvári szűkös életét. Tanárai nyomorogtak és az iskolát már-már bezárásra ítélte az állami kormányzat. Mégis folyt benne a nemzetnevelő munka: tanítványai soraiból került ki Virág Benedek és Deák Ferenc is.

Kecskemét. A „hírös” városnak igazi útja nem a budapest—szegedi fővonal, hanem a lajosmizsei. A gyorsvonal egyhangú rónán vágtat keresztül, mely Cegléd környékén alig más, mint Nagykö-rösön, s észre sem veszed, hogy mikor közeledel Kecskeméthez. Erről az oldalról néhány ló-húzta kerekes kúton kívül Kecskemét semmit sem mutat meg magából. A lajosmizsei barátságos vasút a „kertek-alján” jár, végig erdők és gyümölcsösök között, melyek egészen a sínekig futnak az utas elé és némileg pótolják a dunántúli tájak szépségeit. Mikor a vonat a kisnyíri erdőbe ér, már Kecskemét földjén járunk. Cserkészek, diákok ide szoktak kirándulni. Mert Kisnyír és a város határának a Tisza felé eső részében a Tös-erdő meg a körülöttük elterülő szőlők és gyümölcsösök sokkal inkább jellegzik a kecskeméti tájat, mint a háború előtt már hirhedtté vált Bugac, ahol rádiózás mellett találta az idegen a cserényben a pász-tort. A bugaci csárda pedig nem volt egyéb, mint egy idegenforgalmi vállalkozás.

Mikor a lassan haladó vonat kiér az erdőből, azzal szórakoztat,

hogy megkerüli és megmutatja a várost. Előttünk van a sok torony, és kedvünkre válogathatunk bennük. Az a gúlasüvegű a piarista templomé, mellette az alacsonyabb, rézborítású a gimnáziumé.

A piaristáknak itt egész negyedük van: iskola, rendház, templom, konviktus. Az új gimnázium vonja magára a figyelmet legjobban. Valóban új, mindössze egy diáknemzedék nőtt fel benne. Homlokzatát kissé nyomja a magas tető és a súlyos oromzat, de előcsarnoka és világos, a hellyel úriasan nem fukarkodó lépcsőháza nem emlékeztet a magyar iskolák gyakran kevésbé szerencsés építészeti megoldásaira. Ezzel az előkelő szellemmel még egyszer találkozunk a vörösmárvány-oszlopos fehér színházteremben.

A régi épülettömb (Katona József és Klapka György iskolája) sem érdektelen. Nemcsak története van, hanem szépség is akad rajta. A templom barokk homlokzata a város egyik legszebb külső dísze. Hozzá hasonló csak kettő akad még, a Szentháromság-szobor és a Kálvária a ferencrendiek temploma előtt. A templom belseje pedig Kecskemétnek legnagyobb szabású barokk emléke. A helyi színek sem hiányoznak belőle. Betlehemes oltárán kecskeméti nagybajuszú subás pásztorember térdel a jászol előtt.

A régi rendház kőkerítésének falában egy emléktáblán Erdősi Imre nevét olvassuk. A szabadságharc hős tábori papja itt volt házfőnök. Szókimondásáról az egész város ismerte, de a branyiszkói győzelemről, mely Guyon tanúsága szerint is neki köszönhető, sohasem beszélt. Az ő emléke itt már elhalványult, de annál színebben él még Pozsgay Rezsőé, a kecskeméti homok egyik szerelmesé, aki a gazdák atyai jóbarátja volt, és igen tudott a nyelvükön beszélni.

Kecskemétet a piaristák hamar megszerették. Mikor a rend az Alföldön is elterjedt, itt is nyitottak noviciátust, hogy a felvidéki származású fiatalok megtanuljanak jól magyarul. Később pedig itt tanultak a rend gimnáziumba járó növendékei, a *studensek*. A nagy kert a ház mögött ma már nincs meg, de a még élő rendtagok közül sokan gondolnak vissza szívesen az itt eltöltött boldog időre.

Szeged. A vasútról érkező a Hősök-kapuja alól kilépve pillantja meg a piaristák házát. Az épület nem annyira szépségével, mint szokatlanul elnyúló alakjával tűnik fel. Egy egész kis séta végig járni a frontját. Az árvíz után újjáépülő Szeged itt helyezte el kedvenc piaristáit, akik százötvenéves szegedi munkájukkal akkor már bőven rászolgáltak erre a megbecsülésre. A nyolcvanas években ez volt a rend legszebb iskolája. De nem is maga az épület tette messze földön ismertté a szegedi piaristák híré, hanem az iskola különleges szerepe és jól megválogatott tanárai. Szeged annakidején nemcsak azért hívta a piaristákat, hogy tanítsanak és lelkipásztorkodjanak, hanem azért is, hogy a nagyon is vegyes lakosságú városnak magyarszellemű műveltséget adjanak. A piaristák el is végezték ezt a feladatot: a város a múlt század közepén már színmagyarnak számított. De maga az iskola, ahová a Délvidék mindenfajta nemzetiségű ifjúsága sereglett, továbbra is megmaradt olvasztókemencének és évről-évre bocsájtotta ki magyar rajait a Bácskába és a Bánátba. Ezek a fiatalok azonban nemcsak magyar szellemmel, hanem tudománnyal is bőven fel voltak szerelve. Ez a munka zavartalanul folyt évtizedekig, mert

a rend vezetői tudatában voltak a szegedi intézet hivatásának, és az elhalt nagyok helyébe újabb jelesek léptek a szegedi katedrákra. Az elmúlt szegedi fél évszázad nagy piaristáinak emléke még élénken él az emlékezetekben. Magyar Gábor, Sáfrán József, Zvér Endre, Kováts Ev. János, Cserép Sándor, Szinger Kornél, Bontó József, Prelogg József, Fekete Ipoly a kiválóbbjai ennek a névsornak. Itt működött a tanyavilág iskolaügyének és lelki gondozásának két apostola is: Tóth János és Tóth Antal.

Az ősi piarista telken, amelynek iskolájában Dugonics András is tanárkodott, ma a Fogadalmi-templom áll. Az egykori templomból csak a torony csonkja maradt meg. Ma keresztelőkápolna Aba-Novák népies felfogású liturgikus képeivel. Bent az új templomban pedig egy Kalazancius-kép emlékeztet két évszázad piarista munkájára. Az ifjúság nevelő-szentjének új oltára még nem készült el.

Szabadka. A piarista gimnáziumok Benjaminja. Egyesztendő alakulás és még messze van attól, hogy úr legyen a saját portáján. Az első osztály 60 kis bácskai tanulója a Szent Teréz-templom mögött a bunyevácok kaszinójában kapott ideiglenes otthont. Néhány esztendeig aligha is lesz maradandó szállásuk. Az első két piarista atya az elmúlt év nyarán jelent meg Szabadkán, de az iskola történetírója sokkal előbbi dátummal fogja kezdeni krónikáját. Az alapítás történetét egy fejezetnek meg kell előznie, mely beszámol a kísérletezések száznegyven esztendejéről. Ez idő alatt hatszor vagy hétszer hívták a szabadkaiak a piaristákat, de a körülmények mindig megakadályozták a város és a rend szövetkezését. A jubileumát ülő magyar piarista rend ünnepi évében hajtott ki az új ág a háromszázéves törzsön. Az élet fakadása néha a legnehezebb időben indul.

Debrecen. A debreceni rendház Szent Anna-utcai sarkán egy márványtábla van elhelyezve. Nem valamelyik nagy tanítvány emléke ez, hanem egy egyszerű piarista atyáé: Szlopnyai Eleké, aki nem volt jeles tudós, de mégis nagyobb volt minden debreceni utódjánál, mert elvégezte az úttörés munkáját egy olyan városban, ahová nem hívta őt sem a magisztrátus, sem főúri jótevő. A nagy kálvinista városban nem nézték jószemmel megjelenését s csak kegyelemből engedték meg neki, hogy a poros, homokos juhszálon maga köré gyűjthessen néhány gyermeket. A többi azután úgy folytatódott, ahogyan a piarista iskolák fejlődése szokott történni. Az egy-két szobáckából kis épület lett, majd nagyobb földszintes ház s végül a mai palota és a Szent Anna-templom túlsó felén a rendház. A templom ékességeit nemrég újították meg. Külsejének és belsejének meleg barokk formái és színei a város legművészibb épületévé teszik.

Ebben a piarista iskolában, mely a rendnek legnagyobb vidéki intézete, rendkívül pezsgő élet folyik, mert vezetői nagyon jól tudják, hogy tudomány, nevelés és lekipásztorkodás terén egyformán helyt kell állniok. Még jobban, mint bárhol az országban. Sőt új területekre is lépnek. Itt működik az egyetlen piarista kereskedelmi iskola is, felújítva azokat a hagyományokat, amelyeket Valero Jakab atya kezdeményezett, amikor 1763-ban Magyarországon az első kereskedelmi iskolát megalapította, és a kereskedelmi tantárgyakat a talai piarista iskolába is bevezette.

Egy piarista atya buzgósága építette Debrecen második katolikus templomát is kint a Csapókertben. És a templom felépülése után sem hagyta magára ennek a külvárosnak hívő népét, hanem vállalta azt is, hogy lekipásztoruk legyen. A Szent Anna-templom kriptájában porladó Szlopnjai Elek szelleme így él az utódokban!

Sátoraljaújhely. Hegyalja székhelyének épügy megvan a maga külön útja, mint Kecskemétnek. Nyíregyházáról indul a keskenyvágányú vasút a mindig zöld, zsombékos, bővizű Bodroghözön keresztül. Kattog, szaporán zakatol a kis vonat, mintha nagyon gyorsan haladna. Nem is baj, ha nem száguld, legalább jobban kigyönyörködi magát az utas a zöld színnek abban a sokféle változatában, ami koranyáron a vidék sík mezőin és enyhe hajlatain ékeskedik. A Bodroghözön végigmenni a mi esetünkben azért is érdemes, mert Tokajon is áthaladunk. A piaristák először itt a süvegalakú hegy alatt telepedtek meg, innen szőlította őket feljebb Újhelybe a királyi parancs 1789-ben. Ott kész rezidencia várta őket: a pálosok elhagyott klastroma és temploma. A kész épülettömb mellé később csak új iskolát kellett emelniök.

A rendház lényegében ma is úgy áll, ahogyan a pálosok megépítették. Temploma kedves, primitív falusi barokk, melynek hófehér falából élesen emelkednek ki az oltárok színesebb foltjai. A kicsiny rendháznak alacsony folyosói, mélyen lehajló boltívei bizalmas, családias jelleget adnak. Mintha arra volnának hivatva, hogy a benne lakókat közelebb hozzák egymáshoz. Refektóriumának eredeti intarziái megcsodálásra méltó remek. A freskók újabb keletűek és nagobbrészt piarista vonatkozásúak. Egyik azt a jelenetet ábrázolja, amikor a kis Kossuth Lajost szülei a piaristák iskolájába hozzák. Különös, hogy a mult század egymást váltó nagy nemzedékeinek mindhárom vezére a piaristák neveltje: Széchenyi, Kossuth, Deák.

A rendház gyümölcsöskertjébe három hegy tekint be. A legnagyobb a Sátorhegy, mellette van a Magyar Kálvária hegye. Néhány év óta magyar zarándokhely. Szepesi Bódog cipszer származású piarista atya műve ez a kálvária, melynek minden állomása egy Trianonban elszakított magyar várost jelképez. A stációk végső állomása az országzászló. A városok nevének betűit feketére festették, azzal a szándékkal, hogy akkor aranyozzák be őket, ha egy-egy város az anyaországba visszatér. Az eszme apostola még megérhette azt, hogy reményeinek egyrésze valóra vált.

De az újhelyi diákot még másfelé is elviszi a kegyelet. A várostól északra egy jó séta Széphalom, Kazinczy lakóhelye, kelet felé pedig Borsiba lehet jutni, ahol a nagy Fejedelem született. Kazinczy házában helyén ma fényes emléksarnok van, de Rákóczi szülőháza csak egyszerű lak, mégis mind a kettő alkalmas arra, hogy tanulságokkal térjen meg onnan a fogékony szívű ifjúság.

A piaristáknak Újhelyen az iskolán kívül egyebük is van. Déli fekvésű szőlőjüket a városbeliek a legszebbnek tartják, pincéjük hűs mélyén pedig a legjobb borok érnek.

Máramarossziget. A várost négy évvel ezelőtt láttam messziről, madártávlatból. A Felvidék felszabadulása után Rahóra igyekeztem. Az út egy szakaszát Máramarossziget fölött autóbuszon kellett megtennünk, mert a vonat ezen a részen román területen futott. Így az

autóbuszról pillantottam meg a Tisza túlsó partján a várost. Könnyű porfelhő lebegett felette, de én kiválaszthattam a piarista templom tornyát. Sok vigasztalást nem nyújtott akkor ez a felfedezés, mert tudtam, hogy az iskolában szünetel a piarista nevelés. A román állam lefoglalt mindent, s csak egyetlen atya maradt meg a régi tulajdonban házőrzőnek és tiltakozónak.

A nagyablakos iskolaépületben, ahová harminc évvel ezelőtt költözött be a rend, tulajdonképpen csak most a visszatérés után indult meg a piarista munka. Annakidejen hamarosan a katonaság igényelte az új épületet, majd a bevonuló oroszok dúlták fel helyiségeit, azután következett a román uralom, mely a magáénak jelentette ki a kívánatos modern iskolát. Állami iskola lett belőle, és így került vissza a rend tulajdonába három évvel ezelőtt. Mikor a magyar rendfőnökök ismét piaristákkal kellett ellátnia a visszatérő iskolákat, megismételhette volna azt, amit az egykori piarista generális mondott épen a máramarosszigeti ház alapításakor: „Crescimus sicut herbae, et deficit succus”. Terjeszkedünk mint a rét füvei, de megfogyatkozik az erőnk. A magyar rendfőnök ennek a mondatnak talán csak az első felét mondta volna ki, mert bízik abban, hogy succus-nak néhány piarista is elég. Ha kell, ketten-hárman is meg tudják adni egy újjáéledő és a feltámadó mult szelleméből is táplálkozó iskola jellegét.

Nagykároly. Szatmármegeye régi székhelyére Károlyi Sándor telepítette a piaristákat a Rákóczi szabadságharcát követő években. Nemcsak az iskolát bizta rájuk, hanem a hívek lelkének gondozását is. A Károlyiak templomában mind a mai napig a piaristák a plébánosok. Ebben a minőségben a román uralom is meghagyta őket, de iskolájukat elvette tőlük. Mikor három évvel ezelőtt visszakapták, már kicsinek bizonyult a régi épület. Az új most készül. A jötevő ismét a Károlyi család. Károlyi Gyula gróf átengedte a rendnek a már nem használt megyeházát. Itt folyik most az átalakító és építő munka. Az egykori bazilita kolostorból pedig rendház lesz. Ebben a két épületben fog megindulni rövidesen a nagykárolyi piaristák munkája, melynek nemes hagyományai vannak. Azok a piarista atyák, akik a régi megyeházán sokszor hallhatták Kölcsey szónokatait, nevelték Vasvári Pált, és ebben az iskolában kapta első nevelését Ady Endre.

Kolozsvár. Egyetlen piarista iskola sem áll olyan sűrített történelmi környezetben, mint a kolozsvári. Szent Mihály temploma, a főtér nemesi házai, melyek történelmi események és regényes történetek színhelyei, Mátyás szülőháza, régi tornyok és bástyák körében van a gimnázium. Ez a város beszédes multjával többet ér a nevelőnek, mint egy modern szemléltető képgyűjtemény. De egész történelem magának az iskolának mulja is. Mikor 1776-ban megjelentek Kolozsváron a piaristák, nem kezdeniök kellett valamit, hanem folytatni. A jezsuitáktól átvett iskola akkor már olyan egyéniségeket tartott számon tanítványai között, mint Pázmány Péter, Apor Péter, Apor István. A piaristák ehhez a sorhoz a következő neveket írták: Jósika Miklós, Kálmány Lajos és Puskás Tivadar. Ez utóbbi Edison munkatársa és a telefonhírmondó feltalálója. Azonban mások is vannak a tanítványok között. Erdély közéletének, egyházi, irodalmi és tudományos életének legjobb neveivel találkozunk az évkönyvekben. Innen kerültek ki valamennyien a Farkas-utcai iskolából, melynek klasszicizáló homlok-

zata nem épen nagy idők tanúja, de falába vannak építve a kolozsmonostori apátságnak kövei. Talán az ősi magyar kövek rádiumhatását megérezték a belejáró növendékek, s úgy jártak ide, mint akik el vannak jegyezve az erdélyi magyarság sorsával.

A kis rendház előtt, melynek sarokrésze Mátyás szülőházára emlékeztet, piciny Mária-szobor áll. Összeillenek. Egyik sem nyomja el a másikat. A rendház faragott kőkapuján nem a piarista címer a feltűnő, hanem a Báthory és az Apor családok egyesített címere. Ez a ház nemesi konviktusnak épült a már lebontott kollégium mellé. Meglátszik rajta a kétszáz év. Kis udvara, árkados, nyitott folyosói hangulatosak, de az egész inkább műemlék, mint embereknek alkalmas lakóhely.

A kolozsvári piaristák legnagyobb büszkesége a templomuk. Kéttornyos, székesegyháznak is beillő. A jezsuita barokk stílusban pompázó templom minden részlete művészet; padjai, falai, fehér karzatai, zománcos színekben ragyogó oltárai, melegeletű képei.

A Házsongárd emelkedő útjain járok. A növényzet körülöttem oly dús, hogy akár a közeli botanikus kertben is érezhetném magam, ha a bokrok és magasra nőtt virágok közül nem ütnék ki fejüket a süppedő sírok gránitoszlopai. Fent a levegőjárta tetőn elem táru az egész város és messze száll a tekintetem a környező hegyekre. Keleten a Gyalui-havasok széles háta zárja el a kilátást. A mögött van az anyaország, amelyet itt egy kissé másnak éreznek, mintha Erdély még mindig egy másik, külön világ volna nemcsak gondolkodásban, hanem különállásban is. A piaristák eljöttek ide is, és nemcsak a Királyhágón-túli szellemet hozták ide, hanem maguk is gazdagodni akarnak azzal, amit *erdélyi léleknek* neveznek.

2. A román és a szlovák rendtartomány.

Trianon a magyar rendtartomány testéről három részt szakított le: a keletit, a délit, és az északit. Az első kettőből alakult a román, az északiból a szlovák provincia. Az erdélyi országrészek visszacsatolásával a román provinciából három rendház tért vissza a törzshöz (Nagykároly, Máramarossziget és Kolozsvár) s a húsz évig működő rendtartományt ma mindössze a temesvári ház alkotja. A nagybecskereki gimnázium piarista jellegét a megszálló szerb hatalom azonnal megszüntette.

A *temesvári* kollégium büszkesége volt a rendnek. Nem volt olyan régi, mint a szegedi, de helyzete és hivatása hozzá hasonlóvá tették. Sőt a Begaparton még jobban fel kellett karolni a magyarság ügyét, mint feljebb a Tisza partján. II. József rendeli ide a piaristákat Szent-Annáról, ahol már négy évtized óta tanítottak. Temesvár abban az időben a törököktől visszaszerzett Délvidék katonai központja. Német és szerb, vagy minden inkább, csak nem magyar.

A piaristák itt is elvégezték a rájuk bízott munkát. Nem kis részük van abban, hogy a századforduló táján már nemcsak német szóval lehet boldogulni Bánát fővárosában. De talán még többet mondana munkájukról az, ha belepillantánánk a régi tudósítványokba és értesítőikbe, és összegyűjtenők a sok idegenhangzású nevet, melyeknek viselői magyar emberekként szóródtak szét a Trianon előtti

hazában. Talán kevés közöttük a művész és az író-féle, de annál több az orvos, mérnök, kereskedő, gazda, nagyiparos, tisztviselő, a pap és a tanár. A magyar életnek inkább egyszerű munkásai, mint díszei. Szürkéek és józanok, mint a sablonra épült katonaváros, de a mindennapi életben nélkülözhetetlenek.

E sorok írója emlékszik még a régi kollégiumra, mely a temesvári Belváros szívében állt, és 1910-ben bontották le. A kis elemistának nem mindennapi élmény volt látni, hogy a lebontott templom kriptájából előkerülő csontokat és koponyákat a munkások hogyan rakják gúlába. És látta az újiskola emelkedését is. Magyar-szecszeziós stílusban építették valóságos lovagvárrá. Több építési anyag került a tornyokba és a hasznavehetetlen oromfalakba, párkányokba, mint magába az épületbe. De a ház az akkori idők ízlése szerint szép volt és minden oldalról mutatós. Mi, diákok büszkéek voltunk az iskolánkra. Volt tágas udvarunk, voltak tiszta termeink, nagy dísztermünk és volt különös templomunk, mely fölfelé magasabb, mint amilyen hosszú.

Az atyák azonban nem sokáig használhatták a „legszebb” piarista gimnáziumot. Jött a háború s kiszorultak belőle, következett a megszállás s azóta a temesvári magyar piaristáknak kálvária az életük. „Két ellenség kétfelől szorítja” őket. De azért megvannak és néha életjelt adnak magukról. Mi pedig úgy tekintünk erre a házra, mint a magyar provincia vértanú-testvére. *Fluctuat nec mergitur.*

*

A piarista rend jobban hozzá volt nőve a Felvidékhez, mint Erdélyhez. Elvesztése is jobban sújtotta. A Felvidék megszállása kilenc rendház leválását jelentette a törzsről. A nyitrai és a trencsénin kívül nem voltak nagyok a felvidéki kollégiumok, de valamennyi kedves tartozéka volt a magyar rendtartománynak. Hiszen itt volt Podolin, ahol hazai földön először vetették meg a lábukat a magyar piaristák és ez a hegyes-völgyes vidék volt a rend első terjeszkedésének színhelye. Innen toborzódtak az első rendtagok s később is állandóan sok hivatást szolgált a rendbe a kilenc felvidéki rendház. A magyarrá vált egykori „tót” szerzetet különösen is vonzotta a Felvidék, mely tele volt magyar várak romjaival, magyar harcok dicsőségével, magyar kastélyokkal, magyar mesterek remekeivel, magyar királyok, főúri családok, főpapok emlékével. Csak a magyar szó fogatkozott meg az ősi magyar földnek ezen a részén. Elvért a magyarság két évszázad alatt azon a keskeny sávon, amelyet történelmi térképeink Királyi Magyarországnak neveznek. Elvért, hogy földjét és a befogadott vendégnépeket megvédje. A magyar piaristaság a hazának ezen a szegletén is hamarosan felismerte történelmi hivatását. Először mint térítők jelennek meg a Szepességben, Podolinban és vidékén, majd pedig a magyar kultúrának türelmes apostolaiként térnek oda vissza az Alföldről.

Iskolai színjátékaikban még a vidék többnyelvűségére is tekintettel voltak. Kétszébenben pl. ugyanabban a darabban, minthogy a közönség vegyes volt, a szereplők nemcsak magyarul beszéltek, hanem németül is, tótul is, latinul is. Az egyik szereplő magyarul mondott valamit, a másik tótul felelt, a harmadik németül vagy latinul. Takáts

Sándor a Benyák Bernát piarista drámairól írt munkájában idézeteket is közöl az iskoladrámákból, többek között azt is, amikor a tragédia-király tótul szólal meg.

Aki a Felvidék piarista házait bejárta, megismerhette ennek a szép földnek minden változatát. Léva a barsi síkság peremén csak alföld, de a határában elfolyó Garam hullámai még frissek az Alacsony-Tátra oldalán fakadó hegyipatakok vizétől. Pozsonyszentgyörgynek csak háromezer lakosa volt a századfordulón s a kis városkában a piaristák voltak a legnagyobb urak. Ha a plébánia dombjáról lenézünk a városra, mindig az ő jellegzetes rövidtornyú, magashátú templomukon akad meg a szemünk. Ilyen kis helységben még a négyosztályos kisgimnázium is számottevő volt. „A csöndes városnak a kegyesrendiek vezetése alatt álló algimnázium fiatal látogatói valamint a városban elhelyezett lovasság legénysége kölcsönöztek nagyobb élénkséget” — olvasom a milléniumi idők krónikásának szavait.

Nyitra nagy kollégium volt. A város közepén egy kis emelkedésen áll a kéttornyú templom, körülötte a rendház és a gimnázium mutató épülete. Az idegen nem tudja eldönteni, hogy melyik a székesegyház: ez-e, vagy pedig az az igénytelenebb külsejű templom ott a városon kívül a hegyoldalon? Trencsén is fontos helye volt a felvidéki piaristaságnak. A rangja kir. kat. gimnázium volt. Múkinctsei, márványfalú temploma, melynek szép mennyezete halványpiros korinthusi oszlopokon nyugszik, a művészeti értékek nélkül nem szűkölködő Felvidéken is számottevő.

Privigye a kegyeletes piarista helyek közé tartozott. Ez volt az első kollégium a magyar királyi területen, egyideig a noviciátus is itt működött. Alapítója a szomszédos Bajmóc várának az ura volt. A piaristák maguk is részt vettek házuk építésében. Szép templomukat is piarista tervezte és Hanghe Jácint atya alkotása kiindulása lehetett volna a piarista templomstílusnak.

Privigye a rend letelepedésével époly művelődési központtá lett, mint a Poprád partján a lengyel zálogterületen Podolin. A magyar provincia akkori anyaházában modern szellemű tanárképzés folyt. A kezdők a tapasztaltabbak óráit látogatva ismerték meg a tanítás módszereit. A fiatal magyar provincia Rómával is áldásos kapcsolatot tartott fenn. A rend tagjai közül számosan ott is tanultak s hazatérés közben Nyugat-Európa országaiba is ellátogattak.

Mikor gyermekkoromban Privigyén jártam, már csendes élet folyt az egykor virágzó kollégiumban. Négy osztályában kényelmesen elért a kis város ifjúsága azokkal együtt, akik a tanulmánygyó német-prónaiak közül bejártak. Itt láttam először piaristát. Magányos sétájuk vagy Bajmóc felé vezetett az árnyas fasorban, vagy a mozgalmasabb piac felé vitt, ahol minden emeletes házat palotának neveztek a helybeliek. De a városon kívül is lehetett látni őket. Elnézegették a Nyitra folyóban rákászó gyermekeket, vagy a borókás hegyoldalakról hazatérő legények fenyőrigóira alkudoztak.

Selmecbánya volt talán a legkedvesebb piarista város. Történelmi múlt, természet és művészet egyformán vonzóvá tették. Nemcsak a környéke csupa hegy, hanem maga a város is áttekinthetetlen. Ahány utcája, szintannyi lejtő, emelkedő, kanyargó. A

háromemeletes ház legfelső emeletéről a kertbe lehet lépni, és aki az apró házak ablakán kitekint, a lejjebb épült templomok keresztje fölött láthat el. Ha a város panorámájában akarok gyönyörködni, nem kell kilátóhelyet keresnem, bármelyik útkanyarodóban elnézhetem azt, ami már alattam van, és látom azt is, ami felülről néz rám.

Rózsahegyre is szívesen mentek a piaristák. A vágparti kis városka, melybe a Revuca völgye déli légáramlatot is hoz, üdülőhelynek számított. Növendékes ház is volt sokáig. Mert a rend fiataljait épúgy szoktatni akarta a felvidéki környezethez, mint az alföldihez.

Kisszeben volt a piaristák sárosi állomása, Podolinnal együtt a legészakibb fekvésű ház. De nem rideg hely. Dús gyümölcsös kertjei, szép vidéke és barátságos népe sok mindenért kárpótolták a tanárembert, aki a fővárosból vagy valamelyik nagyobb alföldi helységről került ide. A kis községnek talán mindmáig legjellegzetesebb háza a piaristák négyszögletes épülete. Teteje csak befelé lejt s ez a féltető körbefutó magas oromfalra támaszkodik. Mintha a 18. században épült kolostornak valami ablaktalan pompeji ház lett volna a mintája.

Íme, az északi piarista vidék, ahol háromszáz évvel ezelőtt kezdtek munkájukat Kalazancius fiai! Iskoláik nem voltak messze földön híres kollégiumok, némelyikben a tanulók száma a százat sem érte el minden esztendőben. Mégis érdemesnek tartották, hogy itt és ilyen körülmények között szolgálják a magyar ügyet. Fenntartották négyosztályos kisgimnáziumaikat is, hogy legalább kiválóságok és elindítsák tanulmányaik útján az arravalókat. Ezekben a felvidéki kis iskolákban kapták első alapvetésüket: Prohászka Ottokár, Bartakovics Béla, Ipolyi Arnold, Rudnay Sándor, Samassa József főpapok. Egyéb kitűnő nevek: Baross Gábor, Berzeviczy Albert, Markovits Iván, Wolf Károly, Czuczor Gergely, Orczy Lőrinc, Reviczky Gyula, Krudy Gyula, Gragger Róbert, Kmoskó Mihály, Szinnyei József, Környei Béla. Valamennyien a magyar közélet, irodalom, tudomány, művészet jelesei.

A jelenlegi szlovák provincia mindössze négy rendházban működik (Trencsén, Nyitra, Privigye, Pozsonyszentgyörgy). A tanulók száma 250. A cseh impérium a magyar piarista iskolákat nem tűrte, de helyettük másfélét sem tudott életre támasztani.

*

A történelmi magyar piarista provincia fölött nyugattól északig másik három középeurópai rendtartomány helyezkedik el: a cseh-morva, a lengyel és az osztrák. Ezekben a provinciákban ma csend van, rendházaikban szünetel a piarista munka. Kalazancius vetését letaposta a fölöttünk elzúgó háború.

Napjainkban már inkább csak multjuk, mint jelenük volt. Itália határain túl elsőnek a cseh-morva provincia alakult meg s Nikolsburg sokáig székhelye volt valamennyi középeurópai viceprovinciának. De a cseh föld nem kedvezett a piaristáknak. A valamikor 30 rendházat számláló tartomány elsorvadt. A háború előtt még 6 rendházban éltek piaristák, összesen tizenöten. Diákot csak a nikolsburgi ház statisztikája mutatott ki: huszonötöt.

A virágzó lengyel provincia is összezsugorodott idők folyamán, de épen a mi századunkban kezdett éledni. Legnépesebb intézetük Rakovicében volt. A kastélyszerű házat szép park közepére építették. A rend krakkói temploma méltó volt a sok templomáról híres városhoz.

Ausztriába jutottak el utoljára a piaristák, de gyorsan terjeszkedtek. Volt rendházuk Görzben és Károlyvárosban is. A körülmények azonban itt sem kedveztek nekik. A háború előtt már csak három helyen voltak, de sehol sem tanítottak. Elárvult a bécsi nagy Maria Treu-kollégium, mely templomával és két nagy épület-szárnyával a szombathelyi székesegyház környezetére emlékeztetett, és elcsitul az egykor népes kremisi konviktus is, ahová német szóra szívesen jártak a magyar piarista iskolák diákjai is.

3. Az olasz rendtartományok.

Az olasz piaristaság arculata egy és más tekintetben eltér a magyar piaristákétól. Ez a különbség nemcsak a más földrajzi és népi jellegből következik, hanem történeti fejlődés eredménye. Mi hozzászoktunk ahhoz, hogy a piarista középiskolában tanít, vagy ha többre érdemes, egyetemi katedrára kerül. Csak a rendtörténet ismerői tudják, hogy az első hazai piaristák térítőik is voltak, és ez a cél a házak alapításánál is kifejezésre jutott (Podolin, Privigye). Tanítottak elemi iskolában és gimnáziumban, s majdnem mindenütt rájuk volt bízva a lekipásztorkodás is. A hazai viszonyok később úgy irányították a rend fejlődését, hogy véglegesen a középiskolát vállalja. Hiszen a magyar közvélemény a piaristát kezdettől fogva a tudomány emberének szerette látni. Meg is jelennek hamarosan az egyetemi tanszékeken és a megalakuló Akadémiának kezdettől fogva tagjai. Más területre csak egyéni rátermettségük szólítja őket. Így lesznek a népnevelés apostolai a szegedi tanyákon Tóth János és Tóth Antal, Lévay Imre megalapítja a Budapesti Kat. Kört, Szabóky Adolf meghonosítja hazánkban a kat. legényegyesületeket, Trautwein János az Oltáregyesület alapítója, Pivár Ignác a vakokat gyámo-lítja, Sik Sándornak a magyar cserkész-szellem kialakításában van nagy része.

Az olasz piaristaság életében még ma is sok az élő valóság abból, ami nálunk a történelmi fejlődés folyamán a múlté lett. Lelkipásztorkodás, szakoktatás, tanoncnevelés, tanítóskodás, gyógypedagógia, középiskolai munka váltogatja magát házak szerint, és a nagyszámú konviktor miatt sokan foglalkoznak csupán a neveléssel. Más jelleget ad a házak szellemének a laikus-testvérek intézménye is. Nekünk az is szokatlan, hogy egy-egy olasz városban akár két-három piarista rendház is működik.

Róma maga is ilyen. A rend anyaháza, a S. Pantaleo a város barokk-negyedének peremén, a Corso Vittorio Emanuel-én van. A renddé alakuló kongregáció számára itt kapott templomot és házat Kalazancius. Ez a szerény épülettömb sem hazai, sem olasz viszonyok szerint nem tartozik a fényes kollégiumok közé. Méltó a szerény kezdethez. Kis templomának igénytelen homlokzata alig tűnik fel a forgalmas út palotáinak sorában. A rendházat pedig csak egy siká-toron át lehet megközelíteni. A külseje sem árul el semmit, ilyen

régi ház a mellékutcák mentén akad százával Rómában. De ami az egyszerű külső mögött van, az a piarista számára mind szent. Itt élt a Pátriárka, itt oltotta bele az első rendtagokba a piarista szellemet, kis tanítványain itt mutatta meg az utódoknak, hogy mi a piarista nevelés. Háromlépésnyi kis kamrácskája most múzeum, épségben megmaradt szívét és nyelvét ezüst ereklyetartóba foglalták az utódok.

Van azonban palotájuk is Rómában a piaristáknak. Kettő. Egyik az iskolájuk, a Collegium Nazarenum. A róla nevezett utcában áll, abban a városrészben ahol a Collonnák, Barberiniek, Chigik palotái épültek. A rend évkönyvei szerint ez a Kalazancius alapította iskola a piaristák szemefénye: „institutum princeps Provinciae Romanae, Scholarum Piarum decus”. Úrias berendezésű termeiben az olasz arisztokrata családok fiai évszázadok óta együtt nevelkednek a névtelenekkel, s a volt tanítványok között sok a nagy név. Különösen sok főpapot és bíborost tart számon az iskola története.

A másik palota a Tiberisen túl a rómaiak Svábhegyén, a Monte Marión emelkedik, magasan a Foro Mussolini fehér márványmezői fölött. Még nincs tíz esztendeje sem, hogy hozzáfogtak az építéshez, s a háború előtt már elkészült a négy olasz provincia teológiai főiskolája. A sötétzöld fenyők és szárazfüvű mezők közt álló hatalmas épület egy nekilendülő élet ígérete. Levegős, fehér egyszerűségben pompázó helyiségei elűtnek a S. Pantaleo világától. Mintha új korzak kezdetét hirdetnék.

Tetőteraszairól és nyitott loggiás kilátótornyaiából az albai hegyektől a tengerig szárnyalhat a tekintet. S ebbe a nagyszerű keretbe mint egy élő térkép van belefoglalva az alatt elterülő város. Nem is nehéz így a tájékozódás. Kupolától-kupoláig, tornytól-toronyig haladva járhatja be a lélek naponta azt a várost, amit eleget látni nem lehet soha.

A toronyban nézelődő fiatalok tekintete leggyakrabban az albai hegyek felé száll. Ott van a kedves *Frascati*, melynek iskoláját Kalazancius alapította, előbb mint a rómaid. Szerénységében ide húzódott a hegyek közé. A környezet itt sem volt megvetendő. A Nemi-tó nyaralói, a Rocca di Papa palotái s a közvetlen szomszédság, a Torlonia, Borghese, Falconieri családok nyári lakai, kertjei és csodás vízművei környezetében nyílt meg a szegények iskolája. S ha azt is tudni akarod, hogy Kalazancius kiknek számára nyitotta meg itteni iskolájának kapuit, vedd elő a mi Prohászknak azt a művét, amelyben leírja a gallicanói búcsút és bemutatja az albanói vidéknek a népét (*A római Collegium Germanico-Hungaricum*, Ö. M. XVII. 268—271. 1.). Kalazancius óta az emberek szívében nem sokat változhatott itt a világ.

A római provincia ma mindössze öt rendházat számlál, pedig valamikor messze kisugárzott innen a piarista szellem. Volt rendházuk Urbinóban, Ráfael városában, a mozaikos Ravennában, és eljutottak Muranóba is, az üvegcsodák szigetére. Sőt áthajóztak a római piaristák az Adriai-tengeren is, és megtelepedtek az egykor magyar Dalmácia városaiban, Zárában és Raguzában. Raguzában még ma is él az emlékük. Az Adria e második királynőjének egyik legszebb pontján állt a templomuk és az iskolájuk, közel a várfalakhoz, magasan a város fölé emelkedve. A régi kikötő felől, ahová

ma már csak csónakok és bárkák térnek be, lehet megpillantani a hajdan piarista, ma jezsuita templomot. Tornya nincs, csak magas homlokzata néz el a tetők felett ki a tengerre az illatosberkű Lacroma irányában. Az iskola (most katonakórház) palotaszerű barokk homlokzatára egy lépcső aljáról lehet feltekinteni. A látvány kicsinyben az, ami a római Piazza di Spagnán fogadja az embert.

Még egy piarista emlék van Raguzában: egy Kalazancius-kép, mely a szomszéd Ragusa Vecchia plébániatemplomának sekrestyéjébe került. Idegen környezetben van, de a kegyelet hűségesen őrizi. *Appendini* név olvasható rajta. Festője vagy tulajdonosa volt-e a képnek, nem tudjuk, de ő volt az utolsó raguzai piarista, akinek neve még ma is él itten egy szólásban. Úgy emlegetik, mint a tudós szorgalom és a tevékenység mintaképét.

Miért tűntek el a piaristák ezekből a városokból? Egyrészt a mult század liberális kormányai nem tűrték őket, másrészt az elhalt és munkából kiöregedett rendtagok helyébe nem tudtak újakat küldeni. A piaristák mindig kevesebben voltak, mint amennyire szükség volt belőlük.

A nápolyi provinciának a mult század egyházellenes korszaka után szinte teljesen újra kellett megalakulnia. A rendházaiktól megfosztott piaristák Nápoly szívében, a dóm mellett vettek házat a Largo Donna Reginá-n. *Nomen est omen*. A Donna Regina magyarul Nagyasszonyt jelent abban az értelemben, ahogy mi szoktuk a Boldogságos Szűzet nevezni. A *largo* is megfelelt a szegény piaristáknak. Ez Nápolyban olyan terecskének a neve, ahová csak szűk utcák vezetnek. Amolyan szabad udvar féle. Ennek a megvásárolt háznak kis szobáiban kezdtek új életet az atyák, s most már ott iskolájuk is van. Magas emeletei a S. Pantaleót juttatják eszembe. Nem is az emeletek olyan magasak, hanem a lépcsőfokok kiadósak, s a kő is csak durván van megfaragva. Eleinte azt gondoltam, hogy nem is kő az, amin járok, hanem láva. Ilyen nagy darab bazaltköveket láttam aztán Nápoly utcáin is. Tízszer akkorák, mint a mi burkolóköveink, s mikor a munkások kalapácsa megcsaltan rajtuk, olyan tisztán csengenek, mintha hangolva volnának.

A ház hátul szinte összeépült a püspöki palotával és a dómmal. Így aztán Szent Januáriusz ünnepei a piaristák ünnepei is. Kis udvarukra behallatszik a nép örömjongása, mely mindig felhangzik, ha a vértanú vére megindul és elevenen buzog a két kristályampolnában.

A piaristák temploma, a S. Carlo all' Arena, kissé feljebb található, a Piazza Cavour végén. Ez is érdekes hely. A hosszan elnyúló tér, melynek másik végén a múzeum van Pompeji kincseivel és az ókori szobrászat remekeivel, csupa fagyaltos bolt és antikvárius üzlet. De itt árúsítják a nápolyiak egyik kedvenc csemegéjét is, azt a lángos-féle lepényt, melyre apró halakat, nyers paradicsomszeleteket és hagymát raknak. A száraz, forró szél sok homokot hord a szellős térre, de azért fogy a lepényárús portékája.

A nápolyi provincia legszebb háza kint van Porticiben, a Bellavista. A S. Carlo előtt szállunk fel a villamosra és végigmegyünk a tengerparti elővárosokon. Néprajzi tanulmányunk is megéri ez az út.

A nyitott ablakokon és ajtókon (a csupa-balkón nápolyi házakon ez egyremegy) kihallható énekfoszlányok arra emlékeztetnek, hogy Caruso szűkebb hazájában vagyunk. Kedvünk volna meg-megállni és hallgatózni. Elhaladunk Szent Januáriusz szobra előtt is. Jobbját emeli tiltólag a Vezúv felé, mintha a hömpölygő lávát akarná megállítani.

Mikor Porticiben leszállunk, kissé fölfelé kell haladnunk a piarista kollégiumhoz, hiszen *Bellavista* „szép kilátás“-t jelent. Az olasz palota-barokk stílusban épült ház meg is érdemli a nevét. Emeleti ablakaiból a nápolyi öbölre lehet látni el egészen Posilipo díszkertjeiig. Balra egy vonalban vagyunk Sorrentóval és távolabb az esti párákon keresztül Capri szikláit látszanak. A többi a tenger és az a szép vonal, amit Nápoly házsorai alkotnak és húznak enyhe ívben a messzi távolba a Castello dell' Ovo sötét tömegéig.

A kilátás a másik oldalról is páratlan. Előttünk a Vezúv, egészen közel. Szinte a kert fügefáiig tart a lejlője. Orma most csendesen pipál és a fehér gőz lassan húzódik Pompeji felé. Az obszervatórium piros épületétől fölfelé csupasz a hegy, láva és pernye borítja, de lejjebb már olajfák ezüstje csillog. Őszibarack-erdők lombját ingatja a szél és a forró napon érik a tőkéken a *lacrima Christi* szőlője.

Mellettem munkások dolgoznak: új szárnya épül a kollégiumnak, teljesen a régi épületrész stílusában. Szépek lesznek az új termek, de nehéz lenne itt tanítanom. Legalább kezdetben nehéz. Akadályozna a sok szépség, amely körülöttem tombol. Hiszen a nápolyi öböl a természet leggyönyörűbb kirakata, mely folyton arra kényszerít, hogy némán csodáljuk. Pedig mennyi szépet alkotott itt még az ember is végig a tengerparton le egészen Paestumig, ahol magányos görög templomok mellett csobognak halkan a Tirrheni-tenger acélkék hullámai.

A nápolyi tartományhoz még egy rendház tartozik: *Campi Salentina*. Messzi Apuliában van az olasz csizma sarkában, közel Otrantóhoz. Már nem is európai, hanem trópusi vidék. A kaktusz és az oleander errefelé olyan közönséges, mint nálunk az akác. Fehérre meszelt kockaalakú házakból áll az az utca, amelynek végét a piaristák temploma zárja le. 1934-ben nagy ünnepek színhelye volt ez a sivár, fátlan városnegyed, akkor iktatták a szentek sorába Pompilius atyát, az Abruzzók piarista apostolát, aki egy önmagát másokért felemészítő élet végén ide tért meg meghalni.

Az etrusiai provincia házai sokfélék. *Firenzében* a Via Cavour-on reneszánsz palotában működik Itália legnagyobb piarista iskolája. A tanulók száma állandóan ezer fölött van. Olyan fogadóterem és olyan hivatalos helyiségek Magyarországon még a provinciálisnak sem állnak rendelkezésére, mint itt az igazgatónak. Hiába, az ízlés városában vagyunk! Egy utcában a S. Marco-kolostorral, ahol Fra Angelico képei ragyognak aranyban és pirosban, és egy utcában a Mediciek palotájával, ahonnan már csak néhány lépés a Battistero, ahol Dantét keresztelték.

Az egyik külvárosban van egy egészen másjellegű rendház is: a *Pellegrino*. A kalazanciusi idők igénytelenségére emlékeztet ez az ódon klastrom. Öreg, kopott, kicsi, repedezett. S amilyen a ház,

olyan a temploma is. Keskeny homlokzata alig észrevehető a kanyargó és lejtős külvárosi utcán. Kertje elbozótosodott hepehupás terület törpe olajfákkal. De mégis vannak, akik jól érzik magukat ebben a környezetben. A leendő kispriaristák (még civil diákok) tanyája ez a ház.

Egészen más élményt tartogat számunkra a *fiesolei* kollégium. Akik jártak már Firenzében, érzik, hogy melódiája van ennek a szónak: Fiesole. Édes nevét Dante is beleszóvi néhányszor terzináiba. A firenzei látogató legalább még két helyre akar eljutni a város bejárása után: föl a S. Miniatora az Arno tulsó partján és Fiesoléba. A S. Miniato terraszáról belenézhetünk a városba úgy, mint mikor a Gellérthegyről nézzük Pestet. Fiesole távlatba állítja Firenzét, mint a mi Svábhegyünk a fővárosunkat. Csakhogy itt több látnivaló akad és a táj édesebb. Részleteit, tornyos házait, reneszánsz loggiáit, karcsú ciprusait össze tudjuk gyűjteni a quattrocento képeiről, de mindez együtt a firenzei ég alatt egyetlen nagy egységbe foglalva elbűvölőbb. A *fiesolei* tetőről nyíló kilátás azokkal a hegyekkel, melyek különféle változatban mindig ott lebegnek a firenzei festők képein, mintha valósággá vált költészet volna.

Ennek a hegynek lábánál, de mégis a város felett fekszik a *Badia Fiesolana*, a piaristák kollégiuma. A középkorban apátság volt, majd a Mediciek tulajdonába került. Ők Brunelleschit, a reneszánsz építészet egyik úttörő mesterét bízták meg az újjáépítés munkájával. Medici Cosimo ide akarta összehordatni gyönyörű kódexeit. Medici Lorenzo pedig itt rendezte humanistáival tudós vitáit, melyekből az *Academia Platonica* született meg. Ilyen fényes mult után nyílt meg ebben az épületben a piaristák iskolája. A Mediciek kincseiből semmi sem maradt a kolostorban, de Brunelleschi művészete Fiesolét ma is kiemeli a piarista rendházak sorából. A templom befejezetlen homlokzata márványintarzia. Testvére a S. Miniato bejáratának vagy a dóm és a Battistero külső márványburolásának. A belseje egyszerű fehér, csak a falak és az ívek élei vannak sötétezen meghúzva, mintha az építész azt akarná elhitetni, hogy a könnyed épület csak rajzolva van a levegőbe, nincs is súlya. Udvara igazi *chiostro*: vékony, karcsú oszlopok, finom ívek, öreg kút s az udvar közepén egy szép magnoliafa. A fa az egyedüli természeti szépség a művésziösen faragott kövek között. Az ajtók és a *lavabók* (falmelletti kézmosó kutak) olyan műrecek, amilyenek nálunk Mátyás palotájában lehetek. Az ebéd előtt kezét mosó diák talán nem is gondol arra, hogy aranynál értékebb medencében paskolja a vizet.

Vannak azonban a kollégiumban prózaibb helyiségek is: tanterem, laboratóriumok, ahol épúgy számon kéri a megtanult leckét, mint Szegeden vagy Kecskeméten. De ha aztán elvégezte a munkát a *fiesolei* diák, kimehet a piazzalé-ra, a nagyudvarra és rúghatja a labdát. Néha a loggia alá perdül a labda, és olyankor a 15. századból való könnyed ívek alól történik a „bedobás”.

Firenze Galileire is emlékeztet bennünket. Itt élt a már megvakult agg tudós s legbensőbb munkatársai a piaristák voltak. Maga Kalazancius gondoskodott az állandó segítségről. A matematika és fizika szeretete hagyományos is lett az olasz piaristák között. Idők folyamán harminchatan kerültek közülük Itália egyetemeinek matematikai és fizikai katedráira.

Sienában siketnéma intézetet vezetnek a piaristák. Ez ebben a nemben a legkiválóbbak közé tartozik egész Olaszországban. Piarista alapította és kezdettől fogva a rend tagjai működtek benne. Komoly homlokzata szépen belesimul az érintetlen középkori városképbe, de bent nem olaszos cellába vezetnek bennünket, hanem olyan szobába, mintha itthon lennénk Közép-Európában. Aztán olyan magyaros vendégszeretettel fogadnak, ahogyan mi szoktunk bánni az idege-
nekkal. Vezetnek keresztül-kasul a városban, majd pedig asztalukhoz ültetnek. A tiszteletünkre adott hatfogásos ebédjük nálunk is csak a legjobb időkben volt lehetséges.

Volterrában különös földön telepedtek meg a piaristák. Az út oda Siena felől S. Gimignano-n keresztül vezet. S. Gimignano a középkori tornyok városa. Úgy állnak a négyszögletes óriások az évszázados házak fölött, mint egy tucatnyi Gulliver a törpék között. Volterra olyan, mint az etruszk föld többi városa: csupasz téglá vagy kőhomlokzatok, csipkés mellvéd fölött karcsú torony és mindenféle nagy csend. Hiszen autó vagy kocsni nem sok utcájában járhat. Volterrába különösen a 18. században küldték messzi földről is a diákokat. IX. Pius pápa is ennek a piarista konviktusnak növendéke volt.

Két különös dolgot láthat itten a diák; az egyik az ősi etruszk fal, a másik a *Balze*, a nagy szakadék. Ez páratlan és megdöbbentő látvány. A várost tartó fennsík egy része eltűnt a földben, maga alá temetve templomokat, középkori és etruszk emlékeket. A földcsuszamlás helyén most félelmetes szakadék tátong, szeszélyes sziklaalakulataival alkalmasnak kínálkozva arra, hogy a pokol bejárata lehessen. Növény nem terem itt s a félelmetes csendben hollók keringenek a föld belsejének nyitott tárnái fölött.

Liguria piarista iskolái állnak legközelebb a magyar iskolatípushoz. Népes osztályok, állandóan fejlesztett szertárak, ifjúsági egyesületek, élénk sportélet található bennük. Az iskolák számon tartják volt növendékeiket, és az „öregek” időnkint összegyűlnek a régi falak között. A rentházak nagyrésze a Rivierán van Genova közelében Chiavari és Finalborgo között. Legkiválóbbak Savona és Cornigliano iskolái. *Savona* valóban előkelő intézet. Tájékoztatója luxuskiállítású album, és híven tükrözi az intézet életét. A város fölött egy külön negyedként négy nagy épületből áll a piarista tömb. Több udvara, játéktere és kertje van. Az ablakokból a tenger és a partmenti hegyek látszanak. Ha pihenő van, az iskola tengeri fürdője várja a fiúkat, mely csupán az övék. De van szórakozási lehetőség otthon is. Nemcsak a sport. Olyan színházterme van az iskolának, hogy nálunk sok vidéki város elfogadná. Hatszáz földszinti ülőhely és két emelet körbefutó karzata várja a nézőket a sokszalpos fehér barokk teremben.

Még nagyobb iskola Genova mellett a *corniglianói*. A nagyvároson kívül közel a tengerparthoz saját területén árnyas park és hosszú fasorok között áll az iskola, rentház, templom, konviktus épületcsoportja. Még külön vendégházuk is van főúri fogadóteremmel. Konviktusuk valóban nagyüzem. Ebédlőjében háromszázötvenen étkezhetnek kényelmes elültetéssel. Két saját autóbuszukon viszik csoportonként az ifjúságot kirándulásokra az Alpokba, az északolaszországi tavakhoz, de lejutnak Rómáig is. Nyáron pedig a

nagy tanulmányutak következnek a szép olasz motorhajókon a Földközi-tenger partjai mentén Gibraltártól Isztanbulig. A beszámoló az iskola havonta megjelenő folyóiratában olvashatók. Az „Il Calasanzio” nagyobb terjedelmű, mint a mi diáklapunk, a Zászlónk.

Chiavariban három piarista iskola működik: gimnázium, tanonciskola és siketnéma intézet. Ide a corniglianói atyák a rendház autójával vittek el. Először bementünk a ligúr hegyek közé. Egy hűvös völgyben fenyőerdő közelében van ott a rendház nyaralója. Innen tértünk vissza a tengerpartra, Chiavariba. Vendégszeretet várt ránk bent a hegyek között is és itt is. Alig jut időnk arra, hogy a házuk táján, helyesebben a házaik táján szétnézzünk. Sietünk is, mert az út legszebb része csak most következik. Rapallo, Portofino, Nervi érintésével tartunk hazafelé a tengerparton, a Riviera Levante szeszélyesen kanyargó sziklás parti csipkéjén.

Meg is állunk egy-egy sziklafokon. A part közelében vitorlások, kint a nyílt tengeren gőzhajó halad Szardínia irányában. Valamikor ott is, meg Sziciliában is működtek piaristák. Szardínia szigetén, a szép népviseletek hazájában hat házuk volt, de a hatvanas évek kormányai a szigetről elűzték őket. Ugyanígy jártak Sziciliában is. Palermóban, a Monte Pellegrino lábánál három házban működtek, de nem vetették meg a sziget belsejét sem. Megtelepedtek a szárazra sült mezők és kénbányák vidékén is, és eljutottak az ókori templomok romvárosába, Agrigentóba is.

4. A spanyol rendtartományok.

Különös, hogy a piarista provinciák Kalazancius hazájában alakulnak meg utoljára, mintha azt akarnák történetükkel igazolni, hogy a saját hazájában lehet valaki próféta a legnehezebben. De a piaristaság legeredményesebb talaja mégis a spanyol föld lett. A ma élő 1800 piarista közül 1100 a spanyol, pedig a háború és vörös forradalom 250 vértanút követelt soraikból. Nem sokkal kevesebbet, mint amekkora az egész magyar provincia létszáma. 126 rendház közül 69 működik Spanyolországban, és a 45.000 piarista diák közül 30.000 az ő tanítványuk.

Iskoláikban az élet más, mint nálunk, de a spanyol és a magyar piarista gondolkodásmódja sok rokon vonást mutat. Nem csoda, hogy a két provincia korán egymásra talált, és közöttük meleg kapcsolatok fejlődtek.

Spanyolország a kolostorok és egyházi intézmények hazája. Ami egyházi jellegű, azt szereti a spanyol szépnek és külső megjelenésében előkelőnek látni. Ez az úriás felfogás meglátszik az aránylag fiatal piarista rend sok épületén is. Szűkké vált házaikat nem is szeretik toldozgatni, hanem lebontják és újat építenek helyettük.

Ennek az építkezési kedvnek legszembetűnőbb példája *Sarriá* kollégiuma. Nemcsak a katalán provincia büszkesége, hanem az egész rend legszebb iskolája. Főhercegi palotának illenek be. A kismartoni kastély jut eszünkbe, ha megpillantjuk a háromemeletes tornyos épületet, mely messze elnyúló szárnyaival gyönyörű pálmásorok és fekete tányérfenyő-ligetek között emelkedik és uralkodik az egész városon. Oszlopos előcsarnoka mintha fogadásokra épült

volna, és lépcsőháza méltó arra, hogy spanyol grandok járjanak le és föl benne.

Magyar ember nehezen hinné el, hogy ez a ház csak kereskedelmi iskola, helyesebben akadémia. Nagy múzeumai, kémiai laboratóriumai főiskolai arányúak. Vonzza is az ifjúságot egész Spanyolországból. Sarriá, Barcelona Gödöllője a Montserrat lábánál fekszik. Egy óra alatt meg lehet járni innen autóval a híres zarándokhelyet és a Tibidabo-hegyet, mely olyan, mintha fortyogó lávatómegek merevedtek volna meg egymásra folyva. A spanyol és olasz kiránduló diákcsoportoknak Sarriá a szállóhelyük. Akad is hely számukra bőven a hatszázablakos iskolapalotában.

Bent *Barcelonában* négy rendház működik. A S. Antón-intézet forgalmas helyen épült, akár a mi budapesti házunk. 1909-ben a forradalmi csőcselék elpusztította az épület egy részét, és így 1000 tanulót fosztott meg az ingyenes oktatástól. Odaveszett az iskola 80.000 kötetes könyvtára is. A rend felépítette a házat újra és ma 1500 diákjuk van.

A rendházak *Katalóniában* sűrűn sorakoznak egymás mellett s a legtöbbszörnek van valami érdekessége. *Mataro* a könyvtárára lehet büszke. Olyan gazdag és szépen elrendezett, hogy nálunk nem minden egyetem dicsekedhetik ilyennel. A *Sabadell-i* ház oszlopos előcsarnokához képest a mi Akadémiánké szerény másolatnak tetszik. *Alella* épületcsoportja mesekönyveink várkastélyait juttatja eszünkbe: sok apró pavillon tele filigrán tornyocskákkal. *Tarrega* kollégiuma keskeny utcában van, símafalú vakolatlan ház, melyen alig akad ablak. Bent világos, hangulatos udvar fogad nyitott, oszlopos folyosókkal, az udvar közepén szép kőkút. *Moyà* a legrégebb spanyolországi rendház. Templom és rendház egymáshoz simuló zárt fehér tömböt alkot, és változatos falfelületeivel élesen kiválik a kopár hegyek háttéréből.

A spanyolos pompaszeretet a *valenciai* tartomány székházán ugyancsak megnyilatkozik. A cellák egyszerűek, de a közös helyiségek annál „spanyolosabbak”. A melegebb barokk és a hűvösebb reneszánsz ízlés egyesül a termék díszítésében és berendezésében. Az ajtókat nehéz brokát függönyök fedik, antik bútorok és mozaikos padló mindenütt, ahol az idegen megfordulhat. A templomuk kerek térség, melyben a fal mentén fülkékben sorakoznak az oltárok, mintha a római Pantheont rendezték volna be a 18. század ízlése szerint.

Ezt a pompát a spanyol hagyományok diktálják, a szerzetes cellája azonban itt is csak olyan egyszerű, mint Olaszországban. Ebben a környezetben rideggé mégsem válik a piarista, s meg tudja becsülni az emberi örömeiket is. *Masiá*-ban, *Valencia* termékeny határában van a rendház üdülője. *Huertá*-nak, kertnek nevezi ezeket a területeket a valenciai, ahol narancsligetek, citromfák, szőlők, alacsony olajfák, itt-ott pálmák és gabonaföldek váltakoznak. Csupa szín ez a dombos vidék, mely nyáron sem ég ki úgy, mint a száraz kasztíliai síkság, hiszen közlőről kapja a tenger lehelletét. Itt van a piarista atyák villája, ahol könnyebb a napirend, mint bent az ezerdiákos kollégiumban, és a könyvtár helyett a hangulatos vidék várja a szellem fáradt munkásait.

Madrid három piarista iskolájába legalább 4000 tanuló jár. Ez a szám tíz magyar gimnázium létszámának felel meg. A három

iskolát osztálykülönbség nélkül a legvegyesebb diákság látogatja, mely ott Kalazancius szellemében nevelődik spanyollá és katolikussá. A három iskola közül a legújabb 1922-ben nyílt meg akkora épületben, mint a mi műegyetemünk.

Kalazancius képe minden piarista rendházban megtalálható, de a legszebb a madridi piaristáké. Goya festette, és Kalazancius utolsó áldozását ábrázolja. A képen áhitat és erős realizmus egyesül. A pap, mintha rövidlátó volna, mélyen lehajol, és úgy nyújtja az ostyát a térdeplő Kalazanciusnak. Körülötte rendtarsai. Az egyik áhitatba merülve néz maga elé, a másik előre hajol és talán azt vizsgálja, hogy az áldozató pap albáján a csipke jól ráncolódik-e? Hátrább a diákok szülei. Őrajtuk látszik meg legjobban, hogy haldokló áldoztatásával vannak jelen. Kalazancius mögött gyermekek. Térdelnek, de nézelődnek is. Tudják, hogy komolyan kell viselkedniök, de nem érzik át, hogy miféle jelenetnek a tanúi. Az egyik felfelé pillant, mintha ő is látná azt az erős fény sugarat, amely a kép felső szélétől kiindulva a térdeplő Kalazanciusra esik és halovány arcát megvilágítja s a földig érő hosszú stóla fehér selymén szétszóródik. Az aggastyán nem lát semmit abból, ami körülötte történik, szeme csukva van, de arca elárulja, hogy már érzi, a lelkével látja az Úr közeledését.

Kalazancius arca nem foglalkoztatta annyira a művészeket, mint Szent Ferencé vagy Szent Ignácé, mégsem jelentéktelen az őt ábrázoló művek száma. Egyik magyar piarista atya gyűjteményében több mint száz változatban látható a Szent arca, a magyar rendtartomány birtokában pedig legalább tizenöt olyan kép vagy szobor van, amely jelentősebb magyar művészekről származik. Az ábrázolások forrása a Szent halotti maszkja és egy kép, amelyet Belaguer Mihály máltai püspök 1644-ben Rómában készíttetett. Kalazancius nem engedte volna magát lefesteni, tehát a püspök meghívta őt ebédre, s így sikerült a nyolcvanhétéves öreg Kalazancius arcvonásait a szomszéd szobából titokban egy festővel megörökíttetnie.

A hiteles Kalazancius-arcon nincs semmi „nevelői szigor“, a jóság, és a bölcsesség jellegzi, mely nem akad fönn kicsinyes dolgokon és bízik abban, hogy a türelem és a megbocsátás is a nevelő erényei közé tartozik. Ezt a szellemet sugározzák fennmaradt levelei és irányító tanácsai is.

A spanyol provinciák házai között műtörténeti szempontból első helyen áll *Alcalá de Henares* kollégiuma. Nem más az, mint a megszűnt nagyhirű egyetem épülete, a spanyol reneszánsz remeke. Főhomlokzata szépen megtervezett tabló címekkel, nagy falsíkokkal, melyeket csak néhány remekbekészült ablakkeret tör át. Nagy udvarát elképzelheted, ha valamelyik római reneszánsz palota árkaDOS belsejére gondolsz. Aulájának karzata művészettörténetekben is látható, a fafaragás és faberakás gyönyörű példája. A terem mennyezete aranykazettás mestermunka. A temploma más. Falait ellepi a stukkó-disz spanyolosan túlhalmozott platereszk stílusban. Ebben a környezetben aztán kirinak a falra aggatott falusias stációképek.

Az atyák nem a régi egyetem fényes környezetében laknak. Az ő csendes udvaruk valódi kolostor-udvar. Karcsú oszlopokon nyugszik a négyszögletes *chiosstro*. Kicsi cellablakok néznek szembe

egymással, belőlük kinyúlva szinte kézzel el lehet érni az alig lejtősödő tető hullámos cserepeit. Az udvaron néhány babérfa édegel és ad egy kis színt a patinás öreg kövek mellé.

Ilyen háza nincs több a kasztíliai provinciának, de van még néhány kollégiuma, mely igen kívánatos környezetben végzi a nevelés munkáját. Az egyik *Sevilla*, a gyönyörű retablók (oltárkép helyett használt domborművekkel gazdagon díszített táblák), a színes ruhákba öltöztetett szobrok, a pompás körmenetek városa, a spanyol népdal hazája. A másik *Granada*, ahol az Alhambra és a *sierrák*, a *fűrész*-hegyek jellegzik a környezetet. Egyik város iskolája sem tartozik a nagy spanyol kollégiumok közé, de mindegyiknek van 600—700 növendéke, annyi, mint a budapesti gimnáziumunknak.

A kasztíliai provincia házai közül jutott még a cadixi partvidéknek is, *Sanlúcar*. Ebben a városban már afrikai környezetben tanítanak a piaristák. Fehérek a szabványos házak és pálmák bologatnak a tereken. A város határában pedig medencékben párologtatják a tenger vizét. A sóból olyan hegyek sorakoznak a part mentén, mintha a gizehi piramis-vidék modelljei lennének. De ez a táj másról is nevezetes. Sanlúcartól tizenhat kilométerre van Jerez, a világhírű borok hazája, s maga Sanlúcar is amolyan Tokaj-féle vidék, a kítűnő spanyol szamorodni, a *manzanilla* termőhelye. Nem tudjuk, foglalkoznak-e bortermeléssel a sanlúcari piaristák, de asztalukon bizonyára ott áll az arómás aranysárga ital.

A kasztíliai provincia felnyúlik egészen az északi tengerpartig és a Pireneusokig, ahol még két piarista rendtartomány házai vannak elszórva. Az egyik a vaszk, a másik az aragoniai tartomány. Elöttem fekszik a fiatal *santanderi* kollégium két legfrissebb évkönyve. A címlapon az iskola épületét látom. Lejtős domboldalon kert közepén állnak a pavillonok. A budai hegyvidékre tudnám az egészet oda-képzelní. Az új iskola fejlődése gyorsütemű: 1927-ben, az első esztendőben 75 tanuló jelentkezik, 1936-ban már 480 a létszám. A vörös forradalom alatt a tanítás szünetel, majd ismét megindul a munka 650 diákkal. Tavaly 850 volt a beírtak száma, és elkészült az új iskolaszárny. Az idén remélik az ezret.

Az évkönyv lapjairól száz meg száz diákarc néz ránk. Mások ezek az arcok, mint amihez mi szoktunk hozzá, de a kisebbek közt sok a „magyar” diáktípus. Sok kép számol be az év eseményeiről is. Főleg a kirándulásokról. Ezeket ők is csakúgy szeretik, mint a mieink. Májusban felkerekedik négyszáz gyermek és átrándulnak a szomszédos Limpiászba, hogy első-pénteki áldozásukat elvégezzék. De miután a léleknek megadták azt, ami neki jár, a test is megkapja a magáét. Játék és a közeli hegyek megmászása következik. Este még egy búcsúlátogatás a csodás feszületnél és indulnak haza. A mamák Santanderben is olyanok, mint minálunk, Nemcsak várják fiaikat az állomáson, hanem azt is megvizsgálják, hogy elfogyasztották-e azt a sok elemózsiát, amit az útra nekik szeretettel összecsomagoltak. Az iskola különvonatjai másfelé is elviszik a diákokat. Megnézik a burgosi csodát, a legszebb spanyol gót dómot, a nagyobbak a leóni katedrális kőerdejét járják, de a legvonzóbb maga a szép tengerpart. Nemcsak a nagyvárosok, Bilbao és Oviedo kerülnek sorra, hanem Pasages, a fjordok mélyén meghúzódó kedves halász-

falucska is. Aztán Santandertől egy ugrásra van Altamira, melynek barlangjaiban az ősember „modern” felfogású képei ejtik ámulatba a nézőt. Bölények, vadkanok, szarvasok borítják a falakat, s a nagyméretű kompozíciók rajzban, színezésben, felfogásban egyaránt tökéletesek. Igazolják, hogy a művészetben felesleges fejlődésről beszélni, ott csak mesterek és mesteremberek váltogatják egymást.

Geológiai sétákra pedig a saját városukban is elindulhatnak a santanderi diákok. Tanáraik a tengerpart szikláin állva magyarázzák meg nekik a víz romboló munkáját. De ugyanakkor el is gyönyörködhetnek szűkebb hazájuk természeti szépségeiben. Hiszen az alámosott partok, melyek fehér nyaralókat, kastélyokat és világítótornyokat tartanak magasan a víz fölé, mind szimbolumai a táj keményvonalú szépségeinek.

Zaragozában, az aragoniai provincia székhelyén működik a rend legnépesebb kollégiuma, mely statisztikájában 1800 növendéket tart nyilván. Ez a ház is új. A régiből csak a templomot tartották meg, és építettek egy megfelelőbbet több udvarral, ebédlőkkel, hálótermekkel. A spanyol iskolaépületeket azért kell ilyen nagyra szabni, mert a növendékek jelentékeny része konviktor, ők a tulajdonképeni iskolafenntartók. A századvégi spanyol stílusban épült iskola egyik udvara teljesen kerek, mintha házi bikaviadalok rendezésére építették volna. Vékony vasoszlopai páholyokra osztják az emeletek egymás fölé emelkedő gyűrűit. Külsejében maga az épület is a *plaza de toros*-ok, az arénák stílusára emlékeztet, pedig benne a jámborságra és istenfélelemre tanítanak.

Ennél a pompás kollégiumnál is nagyobb büszkesége az aragón provinciának *Irache*, a spanyol rendtartományok teológiai főiskolája. Ez a ház nem hegyen épült, mint a római főiskola a Monte Marión. Még csak nagy város sincs a közelében. A helységen kívül, sziklás hegyek előterében áll az egykori bencés apátság, mely most a spanyol piarista jövő kaptára. Tömbje olyan elrendezésű, mint a ravennai S. Vitale a hozzá tartozó egykori kolostorral. Különös dísz nélkül is szép. Csak az épület mellett állva tűnnek fel a portálék kőfaragásai, bent pedig a mennyezetek csillagboltozatai. A keresztfolyosó gót díszei déli kezek munkái, lágyak, barokkosak. A levegős templom fehérben pompázik. Legszebb díszei az oszlopok, melyek hármásával vannak összefogva és felnyúlnak a magas boltozatig.

A katalán és az aragón tartományoknak *Amerikában* „gyarmatai”, viceprovinciái is vannak. Az egyiknek Cubában és Mexikóban, a másikkak Argentínában és Chilében. A cubai házakon meglátszik az amerikai jólét. Tágasak, szellősek, újak, s amerikai szokás szerint valamelyik történelmi stílusban épültek tetőtérasszokkal, több udvarral. Legszívesebben a gót molívumokat alkalmazzák, különösen a templomok díszítésében, de akad ión oszlopos udvar is.

A *habanai* iskola évkönyve nyomdai remek. Címlapja többszínnyomású kép s a szöveg minden lapja díszes keretbe van foglalva. A könyv mérete a mi évkönyveink kétszerese. A végén az amerikai vállalatok és cégek hirdetései, mint a képes magazinokban.

Az évkönyv képei között sok részletben az 1200 tanuló névsora folytatódik és a nevek mellett a tanulmányi eredmény olvasható

pontozás szerint százalékban kifejezve. Három mennyiségből tevődik össze a végeredmény: a természettudomány, az irodalom és az angol nyelv százalékszámából. Egyéb minősítés nincs feltüntetve. Az évet *Te Deum* és nagy sportünnepély zárja be. Az egyik képen azt látom, hogy a fehérruhás fiúk a stadion óriás területén hatalmas belüket formálnak, és a magasból nézve a fű zöldjén ez olvasható: *Paz y amor en America*. Gondolom, ez őszinte kívánsága volt a piarista atyáknak cubában 1940 nyarán.

A délamerikai kollégiumoknak közösen szerkesztett folyóiratuk van: *Horizontes Calazancios*. Havonta jelenik meg, számonkint 160 oldal terjedelemben. Majd minden lapra jut kép. A folyóirat az intézetek közötti versenyt mozditja elő. Minden számban van „aranylap”, és aki valamiben kitűnik, annak arcképe is belekerül a „mi lapunk”-ba.

A kirándulások rendezésében is kedvet kaphatnak egymástól. Egyik iskola hajóval indul a Paranán fölfelé, a másik Rio de la Platába megy (mi ezeket az utakat csak May regényéből ismerjük: *A Rio de la Plata mentén*), a harmadik csoport nekivág az ország belsejének. Őserdők mellett visz el az útjuk s talán még fűvócsővel vadászó indiánokat is látnak. A chileiek pedig aligha tudnak olyan kirándulást rendezni, hogy csak egyszer is eljussanak hosszú országuk egyik vagy másik végébe. 4000 kilométeres kirándulás költségeit még az amerikai diák zsebe sem nagyon bírja meg.

A legelőkelőbb délamerikai intézet Buenos Aires piarista kollégiuma. A szép épület méltó módon képviseli a rendet a két és félmillió városban. Ennél nagyobb helységben piarista iskola nem működik sehol a világon. De nem érdektelen az argentinai Cordoba város iskolája sem. Kívülről zárt tömb, mint valami újvilágba szakadt mór alkazár, több napsütötte pálmás udvarral, alacsonyra épített pavillonokkal. Az egyik udvaron áll az ebédlőház. Körülfutó árnyékos tornácát vékony oszlopok tartják. A csobogó szökőkutat keressük mellette és az Alhambrára gondolunk.

És most térjünk vissza az anyaprovinciába, Aragoniába, mert ennek területén van útunk utolsó állomása, *Peralta*, Kalazancius szülővárosa. Jelentéktelen helység, de természetes, hogy a piarista kegyelet a kis városkában is rendházat alapított, és a tartomány noviciátusát helyezte el benne, hogy a fiatalok a Szent gyermekségének színhelyén váljanak a rend gyermekeivé. A család egykori házának helyén ma templom áll és a rendház-közrefogta kis térre Kalazancius bronzszobra került. A noviciátus fedett terraszáról épen ráláthatnak a csendesen sétálgató növendékekre.

Maga a község nem sokat változhatott Kalazancius óta. Kis házai domboldalon állnak, közel egymáshoz udvarok nélkül, de utcákat sem alkotva. Fészer módjára egyoldalra lejtő tetőikkel mind kelet felé fordulnak. Az ablakok magasan az előre ugró és némi árnyékot adó eresz alatt vannak, némelyik loggiaszerű kivágással szélesedik, de a ház azért csak falusi ház marad.

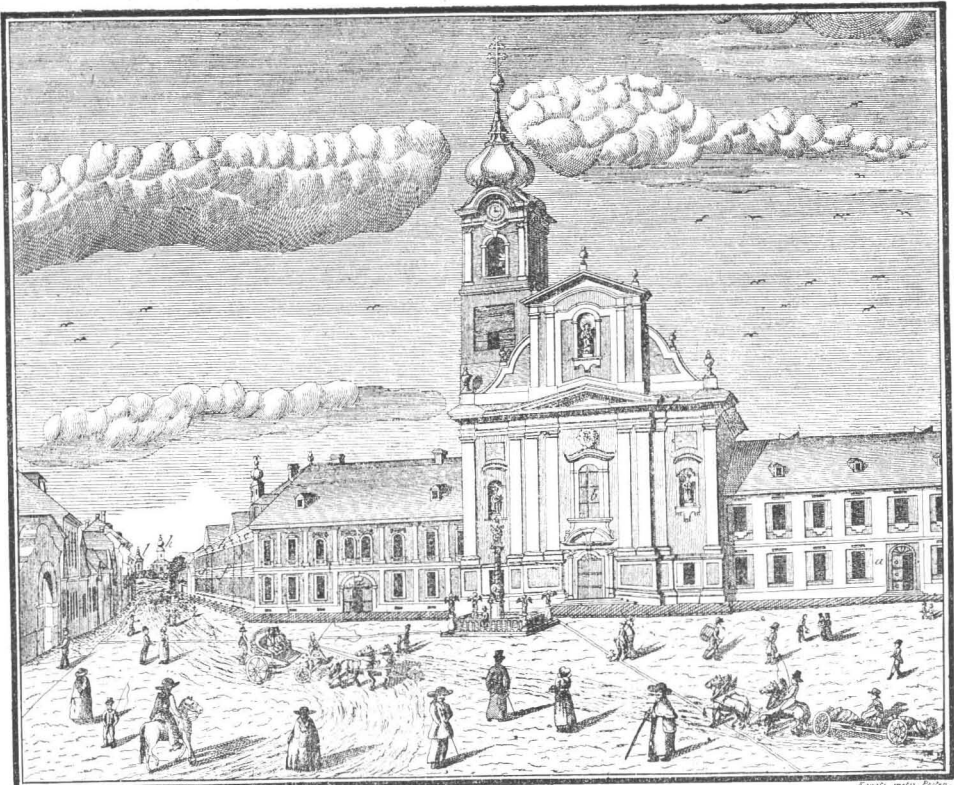
Ilyen lehetett Kalazanciusék otthona is. Ott állt a falu szélén a plébániatemplom tornya mellett, ahol most a piaristák háza van. Lent a kovácsműhely működött, fent az emeleten pedig Donna Mária tanitgatta fiát az imádságokra. Játsszani pedig kimehelett a

gyermek a négyszögletes széles torony tövébe, vagy a falu végére, ahol a száraz patakmeder mentén omladozó kőkerítések fognak közre parányi kerteket. A széles kerítések tetején fű nő, mely gyorsan elszárad, de kijebb a városka határában már szebb a növényzet. Öreg szőlőtőkék ágai kapaszkodnak a fákra s mindenfelé csillog az olajfák hamvas lombja. Egy ilyen kert szélén kis kápolna emlékeztet arra, hogy a gyermek Kalazancius itt akart megvívni a Sátánnal, akit becsületes gyermeki szíve halálra keresett. Hátrább völgy nyílik és magasabb hegyek emelkednek. Egyiken állt valamikor a Kalazanci grófok vára. Szentünk családja erre a várra vezeteti vissza a nevét, de nem a származását. Estefelé munkások térnek haza a hegyek felől a bányákból, hiszen a község teljes neve Peralta de la Sal. Sóbányák vidéke ez.

A falucska kollégiuma nem tartozik a rend híresebb intézetei közé. Kis iskolájában a helybeli gyermekeket tanítják az atyák elemi ismeretekre. Peralta a rend későbbi történetében sem játszik szerepet. Kalazancius még gyermekkorában elkerült innen s később sem tért ide vissza. Csak a lelkében élt tovább Peralta, mint ahogyan mindnyájunk lelkében él a környezet, ahol gyermekek voltunk. Peralta neve kedvesen cseng minden piarista fülnek, mert itt kapott létet és itt fejlődött ki az a *szent gyermekség* és az a *kegyeletes lelkület*, amelyet Kalazancius egész rendje programjául választott: *ad maius pietatis incrementum*.

És itt be is fejezhetjük a piarista földrajzot. A hazai földről indultunk el, az Alföld, a Dunántúl, a Kárpátok vidékéről, és eljutottunk az „őshazába“, ahonnan elindult a Pátriárka, a mi „honszerzőnk“. Neki köszönhetjük azt a „piarista országot“, amit bejárhatunk vagy a térképről leolvashatunk, de neki köszönhetjük külön azt a 300 évet is, amit magyar fiai az ő szellemében munkálkodva a Kárpátok medencéjében eltöltöttek.

Megyér József

V. G. B. P. rajzolta.

L. S. M. P. metsz.

A SZEGEDI OSKOLÁK ÉPÜLETÉNEK TEKINTETE.

(a) T. P. Piaristák Collegiuma. (b) Szent Dömötör Temploma. (c) a Plebánya. (d) a Rajzoló Oszkola. (e) a Nemzeti Önkéntes Deszk Oszkola. (f) a Philozophia. (g) a Várjára. (h) a Várbeli Templom. (i) a Felső Városi Szent György Temploma. (m) Polgári Házak.

Intézetünk multja.

Iskolánk kezdettől fogva összeforrt részben Szeged város sorsával, részben Magyarország újkori történetével.

A Tisza-parton a török hódoltság idején is magyar élet lüktetett. A város lakossága szaporodott, területe nőtt (igaz, a környező egykori falvak pusztulása árán). A híres alföldi színmagyar tőzsérek közt, kik az osztrák és német városok piacait látták el gulyaszám felhajtott marhákkal, szegediek is voltak. Szt. Ferenc alsóvárosi fia pedig áldozatosan és állhatatosan őrizték a Szt. Istváni Magyarország emlékét és reményét.

Mindez azonban csak fagyöngy-élet volt téli faágon. A mának Szegedjét voltaképen onnan kell számítani, mikor a szarvára fogyott hold a felszabadító seregek lovasainak feltüntével elmerül a Tisza habjaiban. Az új berendezkedés, a keresztény magyarság önálló élete

természetszerűen nem indulhat meg azonnal és akadálytalanul. A dél felé haladó katonák néhol lovasembert is eltakaró magasságú fűben gázolnak — ilyen kultúr hagyatéka nem egy volt a mohamedán világnak. A 90-es évek végéig még a felszabadító háborúk fegyvercsörgésének zaja tölti be a Délvidéket. A XVIII. század elején a Rákóczi-féle szabadságharc eseményei sem válnak Szeged javára. Több hetes ostrom eredményeképp a külvárosok a kurucok, a vár a labancok birtokába jut. Majd 1709-10 években még dögvész is tizedeli a sokat szenvedett lakosságot.

Nem csoda tehát, hogy Szeged, miként az egykori hódolt területek többi része is, voltaképpen csak Buda visszafoglalása után egy emberöltővel, az 1710-es, 1720-as években lendül inkább neki a fejlődésnek. S ekkor találkozik az ugyanilyen frissességgel kibontakozó piaristasággal.

A piaristák a művelődés hadserege voltak, akik a felszabadító katonaság nyomában járva, a XVIII. század elején ereszkednek le eddigi felvidéki rendházaikból az egykori hódoltság peremére és beszejébe, s odaplántálják a szellem fáklóját Veszprém, Vác, Kecskemét, Pest, Debrecen, Tokaj, Temesvár, Nagykanizsa és Nagykároly föttereire. Ekkor hívja meg őket Temesváry János főbíró Szegedre is, s az első három piarista: Pál, Demjén és Orbán atyák 1720 június 11-én történt bevonulásával az alsóváros Fekete Mária-ja mellett a mai belvárosban elfoglalja helyét Kalazanti Szt. József is.

A város ekkor körülbelül 2500-3000 főnyi, színmagyárnak mondható lakossággal rendelkezett. Azonkívül itt tartózkodott még öt századnyi helyőrség, s vagy 200 rác határőr család. Sok a kereskedő, az iparos és az úgynevezett „hátikalmár”. A baromtenyésztés olyan méreteket öltött, hogy a város óriási kiterjedésű határa is elégtelennek bizonyult az állatok legeltetésére, s a lakosság Dorozsmán és a német lovagrend kunsági birtokain bérel újabb legelőket. A városkép azonban egyezik a korabeli többi alföldi városképpel: náddal fedett falusias házak, apró, égetetlen téglából építve. Tulajdonképpen nagy falu.

Ilyen körülmények között rakott itt fészket az első három piarista, akik a lelkipásztori munkába azonnal beálltak. Ők és rendtársaik, a ferencesek mellett, még két emberöltőn keresztül vettek részt Szeged népének lelki gondozásában. Az iskolát azonban csak 1721 őszén nyithatták meg. Ugyanis ők maguk még csak hozzájutottak egy roskadozó hajlékhoz a romokban heverő Szt. Demeter templom oldalán, iskolaépületnek azonban csak ekkor kaphattak egy kétszobás házacskát, a pestises betegek egykori, most elhagyottan álló kórházát. Két év múltán még egy szomszédos épületet kell igénybe venniük: a katonakórházat. 1732-ben felépül az intézet első otthona, amelyet kimondottan iskolaépületnek szántak. A maga 8 ölnyi szélességével aligha álmódott a másfél század múlva felépülő mai Alma Mater Gizella-téri és Tisza Lajos-körúti összesített frontjának 200 méteréről. Ezt az otthont 1793-ban ismét új váltotta fel, amely viszont a milleneumi idők általános építkezése korában adott helyet Szeged mindmáig egyik legnagyobb kiterjedésű épületének. Kezdet óta immáron a hetedik nemzedék fiai gyülekeznek reggel az iskolakapu előtt, amely maga is már negyedik a sorban.

Az 1721-ben megnyílt két osztály 1723-ra hatra bővült. 1792-ben két évfolyamos bölcsészeti tanfolyammal egészítik ki az intézetet, ez lesz egyúttal az új építkezés kiváltó oka. A Thun-féle rendszer 1852-ben megteremti a nyolc osztályos nagygymnáziumot. 1879-ben szervezik meg a szegedi tankerületi főigazgatóságot, s ez időtől fogva a szükség szerint beállított párhuzamos osztályokkal az osztályok száma 12—13 körül változik.

A kalazanciusi vetés, a gyereksereg első zsengeje az a 110 nebuló volt, akikkel az első 1721/22. tanév nyílt meg. 1727-ben már 300-an vannak. Számuk változásán keresztül az iskolai élet lüktetését figyelhetjük meg. 1739-ben a dögvészjárvány miatt csak 106 gyerek ödög az akkor új falak között, sőt a következő másfél évben zárva is marad emiatt az iskola. 1767-ben éri el a XVIII. században a tanulók létszáma a legnagyobb magasságot 449-et, a 80-as években viszont az akkor behozott tandíj és II. József németesítő politikája miatt fokozatosan visszaesik, s 1790-ben lesz a legalacsonyabb az intézet egész életében: akkor mindössze 90 a növendékek száma. A XIX. század első felében állandóan 700 és 800 között ingadozik ez a szám. 1849-ben azonban a felső osztályok tanulói az akkori magyar élet iskolájába iratkoznak át, s itt mindössze 241 kisdíák marad. Az élet azonban nem áll meg, 1886 őszén 768 diákkal költözik át a gimnázium mai épületébe. Az új otthon tető alá kerültének egyik oka az 1879-es árvíz volt, mert a korábban is nedves és alacsony épület ennek az elemi csapásnak nyomait és maradványait többé nem tudta magáról levetni. A leánymagántanulók számának állandó emelkedése, és a világháború közepén a román betörés miatt ide menekült diákok beiratkozása kapcsán éri el az intézet egész fennállása alatti legmagasabb (az egészségviszonyokat már messze túlszárnyaló) diáklétszámot, a 949-et. És ha mindazokat elvonultatjuk szemünk előtt, akik az elmúlt 222 év alatt ennek az iskolának falai közt emberesedtek meg, egy több mint 112.000-es létszámú sereggel találjuk magunkat szemközt. Vannak köztük, akik még sorfalat álltak, mikor 1883 október 16-án Ferencz József személyesen meglátogatta az intézetet. Vannak, akiknek akkor kellett volna ide járniuk, amikor helyettük francia katonák tartották megszállva az épületet, verték ki az ablakokat, tettek tönkre egyes helyiségeket és tüzeltek fel másfél százezer korona értékű felszerelést. Mások diákoskodása idején a vörösök ellen szervezkedő magyarság csoportjait látták titokban az intézet falai, pl. a földszinti osztályok közül a kapuhoz legközelebb esőben annak idején a Kormányzó Úr is megfordult. 1921 májusában pedig Szeged egész városa és a kormány képviselőinek részvételével 200 éves fennállásának nem mindennapi évfordulóját ünnepelte az intézet.

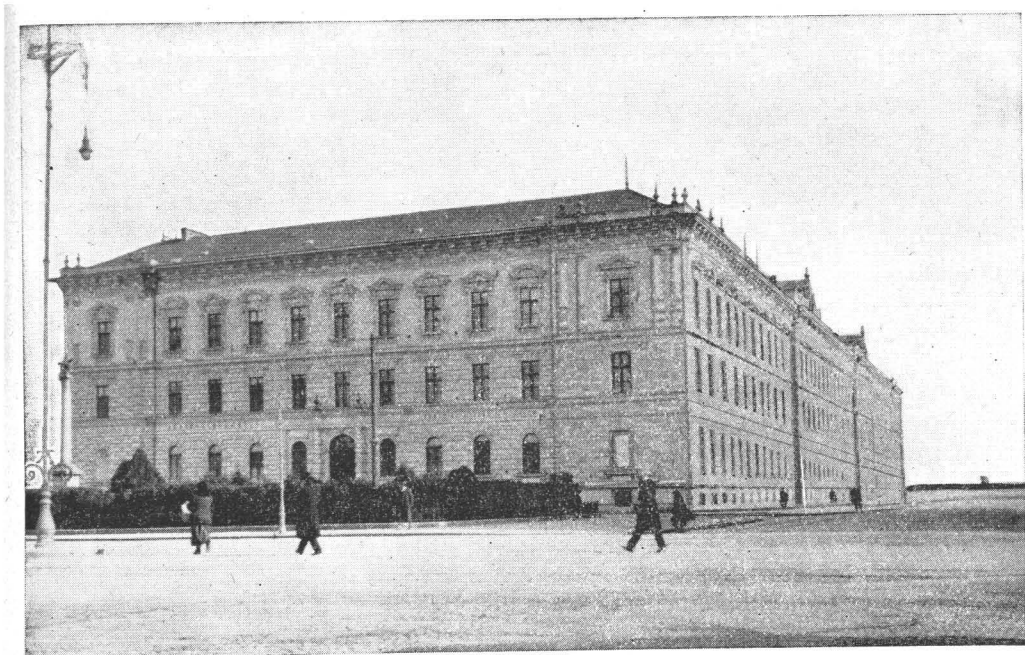
Ezek a keretek és a külsőségek. Amiket meg lehet fogni és le lehet írni. A szellemet csak idézni lehet. Idézni olyanok neveivel, kik már elporladtak. Dugonicséval, kinek az Etelkája olyan sikert ért el, amilyennel máig se sok magyar könyv dicsekedhetik. Szablik atyáéval, ki mozsárdurrogatás közben 1785-ben eresztette fel Montgolfier-rendszerű léggömbjét, az elsőt, mely magyar földről emelkedett fel. Vagy a tudós Cseh Ferencével, aki mikor a Bach-huszár meggyelönök azt kérdezte tőle: Tisztelendőségednél okosabb ember

nincs a szegedi piaristák között? — így felelt: Ó dehogy nincs, a többi mind okosabb, mint én, de úgy gondolták, ide én is jöleszek. És vállalta azt, hogy negyvennyolc óra alatt el kellett hagynia Szegedet. Az ő helyébe jött Horváth Cyrill, Szeged sokáig egyetlen akadémikusa. És idézni lehetne a szellemet a „Hatrongyos“ első lakóitól kezdve (így nevezte a nép az első ideiglenes rendházat, mely szószerint hat rongyos helyiségből állott), azoknak a névtelen százaknak felvonultatásával, akik ezt a több, mint százezer diákot tanították. Akik ma kinn fekszenek a Deszkás-temetőben, vagy a magyar föld egyéb sarkain, ahová sorsuk szórta őket. A mai iskola kegyelettel gondolt rájuk, a 200 éves múlt tanárainak és tanítványainak elcsendesedett alakjaira.

Iskolánk igazgatói:

KubrÁnszky László 1721-1722.
Demka SÁndor 1723-1728.
Bencsik GÁbor 1729-1732.
PÉcsy Domonkos 1733-1734.
Bieleczky Ágoston 1735-1738.
Molnár Máté 1739-1742.
Demka SÁndor 1743.
Rosinszky Ambrus 1744.
Zbrojni Konrád 1745-1746.
Frank Ernő 1747.
Szabó Lukács 1748.
Lality Elek 1749-1753.
Rátay Egyed 1754.
Tapolcsányi Gergely Pál 1755.
Petráskó SÁndor 1756-1757.
Szepeszy Vazul 1758-1761.
Lukács Rókus 1762.
Rátay Egyed 1763-1764.
Zsigmondovics Illyés 1766.
Rátay Egyed 1766.
Korecz Orbán 1767-1768.
Pek Damascén 1769.
Árky Bernát 1770-1771.
Szuha Ferenc 1772-1783.
Seitz Antal 1784.
Szablik István 1785-1796.
Egerváry Ignác 1791-1802.
Murányi Ignác Márton 1803.

Rakóvszky Gergely 1804-1805.
Stróbl György 1806-1809.
Szenczy Elek 1810-1813.
Guul János 1814.
Karácsonyi Ince 1815-1819.
Gubiczer Ferenc 1820-1829.
Spányik Glycér 1830-1832.
Deáky Károly 1833-1839.
Gruber József 1840-1841.
Katona Mihály Dienes 1842-1843.
Horváth Cyrill 1844-1848.
Sümeghy Pál 1848-1849.
Nagy Márton 1849-1858.
Horváth Cyrill 1858-1860.
Schröck-Somhegyi Ferenc 1860-1864.
Baranyai Zsiga 1864-1866.
Ernyősy László 1866-1870.
Bolgár Mihály 1870-1871.
Magyar Gábor 1871-1898.
Cserép Sándor 1898-1905.
Szinger Kornél 1905-1913.
Bontó József 1913-1914.
Keller János 1914-1915.
Prelogg József 1915-1926.
Kiss István 1926-1928.
Dr. Tihanyi Béla 1928-1937.
Dr. Karl János 1937-1940.
Csonka Mihály 1940-

Iskolánk az 1942—43. tanévben.

Iskolai hatóságok.

Az 1935. évi VI. t. c. alapján iskolánk autonom katolikus gimnázium. Az intézet fenntartója: Szeged szab. kir. város közön-sége. Az iskola a Magyar Kegyestanítórend vezetése alatt áll. Rend-főnök: *Zimányi Gyula*, az országgyűlés felsőházának tagja. A fel-ügyeleti jogot a *Katolikus Iskolák Főhatósága* gyakorolja, amelynek elnöke: *dr. Serédi Jusztinián* bíboros hercegprimás, esztergomi érsek. Végrehajtó szervei: a kat. tanügyi elnök-főigazgató: *dr. Kürti Menyhért* c. tanker. kir. főigazgató és a dunáninneni kat. kerületi főigazgató: *dr. Tihanyi Béla* tanügyi főtanácsos.

Az állami főfelügyeletet *dr. Szinyei Merse Jenő* m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter gyakorolja *dr. Balogh Ányos* szegedi tankerületi kir. főigazgató útján.

Az intézet hitoktatási püspöki biztosa: *dr. Halász Pál* kano-nok, püspöki tanácsos, belvárosi esperesplébános.

A tanév lefolyása és az intézet állapota.

1. Az iskolai év lefolyása. Alakuló értekezletünk (szept. 2.) után: szept. 2.—4. napjain tartottuk meg az írásbeli és szóbeli magán-vizsgálatokat és javítóvizsgálatokat. Szept. 5. és 7. napjain volt a pótló beíratás. Ünnepeles *Veni Sancte* szept. hó 8-án, majd 9-én

osztályrendezés s a fegyelmi szabályok ismertetése. A rendes előadást szept. hó 10-én kezdtük meg. A tanítás rendes mederben folyt karácsonyig, amikor a tüzelő anyaggal való takarékoság érdekében a rendes karácsonyi szünetet jan. hó 24-ig hosszabbította meg a nm. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr. Az első félév így február hó 28-án záródott az értesítő kiosztásával. A húsvéti szünetet a Rendtartás előírása szerint tartottuk meg, a tanév befejezése azonban csak a VIII. osztályban történt meg rendes keretek közt; a többi osztályok előadásai miniszteri rendelkezés alapján jún. hó 2-án végződtek. Az összefoglalásokat jún. hó 4—8 napján tartottuk meg. Évzáró ünnepélyt és tornaünnepélyt felsőbb rendelkezésre nem rendeztünk. A hittanvizsgálatokat a VIII. osztályban május hó 8-án, a többi osztályokban pedig május 31 és jún. 1-én tartottuk. Az érettségi vizsgálatok írásbeli része május hó 16, 17, 18, 19-én, a szóbeli része pedig jún. 1—8 között volt. Az ünnepélyes Te Deumot jún. hó 11-én tartottuk és akkor osztottuk ki a bizonyítványokat is, a következő napon, jún. hó 12-én pedig beiratkozás volt az 1943—44. tanévre.

Az intézet helyiségeit egész éven át a gimnáziumi tanulókon kívül a délutáni órákban az iparostanonciskola növendékei is használták. Ugyancsak a délutáni órákban megtartott légtalmi tanfolyamok, az iskolán kívül álló sportkörök edzései a tornateremben, ifjúvezetőképző tanfolyam, cserkészfoglalkozás, repülőmodellezés, fizikai és kémiai gyakorlatok annyira lefoglalták az intézet helyiségeit, hogy azok takarítását csak a késő esti órákban végezhették el az altisztek s így csak természetes, hogy a tisztaság és a rend szempontjából ideális állapotokra nem számíthattunk.

2. Változások a tanári testületben. *Zimányi Gyula*, a Magyar Kegyestanítórend főnöke 836/1942. sz. rendeletével *Babos Dezső* kartársunkat *Tatára*, *dr. Horváth Ambrust* pedig *Nagykárolyba* helyezte. *Babos Dezső* ezúttal másodízben volt Szegeden, és 9 éven át igen sok ifjút vezetett be irodalmunk szépségeibe. *Dr. Horváth Ambrus* Szegeden kezdte tanári működését és 5 éven át sok szeretettel vezette tanítványait.

A tanári kar új tagjai lettek: *dr. László Mihály* Magyaróvárról, *dr. Wittmann Ádám* Debrecenből, majd később *dr. Somogyi Zoltán* Sátoraljaújhelyből. *Wittmann Ádám* azonban nem kezdhette meg az iskolai munkát, mert a haza még a nagyszünetben elszólította az orosz harctérre, hol csaknem a tanév végéig teljesített tábori lelkészi szolgálatot. Helyette az olasz ny. tanítására *Borsi Tivadaron* kívül, aki az elmúlt évben is ellátott 4 órát, sikerült megnyerni *dr. Derényi Mária* tanárnőt, aki kiváló eredménnyel állította munkába az V. és VI. oszt. olasz tagozatának növendékeit és vezette őket okt. hó 16-ig, amikor Győrbe távozott. Utána *Pálffy Gyuláné*, *dr. Schmidt Edit*, majd amidőn két hét múlva Budapestre kellett eltávoznia, *Papp Gyula* tanárjelölt látta el az olasz ny. tanítását az V. oszt.-ban.

A magyar nyelvet a II. c. oszt.-ban szintén óraadó tanár tanította: okt. 5-ig *Nyikos Gyula* gyakorló tanárjelölt, majd okt. 6-tól kezdve a tanév végéig *dr. Szabó Aladár*, a finn ny. egyetemi lektora, a *Baross Gábor* gyakorló gimnázium r. tanára. *Szijas János* egyházmegyei áldozópap, okleveles énektanár, heti 14 órában oktatta az éneket, *Szegszárdy Boldizsár* m. kir. áll. Klauzál G. gimnáziumi

tanár pedig az I. a. és I. c. osztályokban látta el a testnevelést heti 6 órában.

A tanári testület tagjai közül *Kiss István* a 40., *Dorogi Imre* pedig a 25. tanári működési évét töltötte be az idei tanévben. Szeretettel köszöntjük jubiláló kartársainkat az intézet tanári testülete, a szülők társadalma és a hálás tanítványok nevében, mert a mai anyagias gondolkodású világban meg tudták tartani évtizedeken át lelkesedésüket és munkaszeretetüket olyan munkakörben, amely csak lelki kincseket ígér és terem munkásainak. Köszöntjük őket az elmúlt 40 illetve 25 év alatt volt tanítványok nevében, akik tanúi annak, hogy kartársaink megszakítás nélkül csak ennek az intézetnek áldozták fel fiatal energiájukat és tanították Szeged ifjúságának nagy részét istenfélelemre, hazaszeretetre és hasznos ismeretekre. Köszöntjük őket és kívánjuk, hogy a Jóisten áldja meg munkájukat és minden nemes törekvésüket.

3. Tanári értekezletek. A szokásos tanévnitó- és záró értekezleteken kívül több módszeres, nevelésügyi és szülői értekezletet tartottunk. Szeptember 25-én, az első módszeres értekezleten Nagy Ernő számolt be a magyar nyelvi továbbképző tanfolyamon szerzett tapasztalatairól és Tiborc Lajos dr. a leventemozgalmat ismertette. November 6-án az I. osztályosok szüleinek tartott értekezleten Jochs József és Fejes Tibor dr. ismertette a kisdíák problémáit. A november 27-i nevelésügyi értekezleten László Mihály dr. beszélt a szemléltető oktatás fontosságáról. Február 10-én a cserkészszülők számára tartott előadást Jochs József és Kovács Mihály. A március 5-én rendezett módszeres értekezleten az igazgató ismertette a fegyelmi büntetéseknel és a dolgozatok elbírálásánál irányadó szempontokat. Május 5-én megtartott szülői értekezleten Tiborc Lajos dr. A korszerű nemzetnevelés címen rámutatott az ifjúság leventeszellemben való nevelésére és az ezzel kapcsolatos kérdésekre.

Március 20-án Fejes Tibor dr. tartott bemutató előadást hittanból az I. a. osztályban, melyet tanulságos eszmecsere követett.

4. Valláserkölcsi nevelés. Háború van kint a nagyvilágban és ha idegzet kérdése is volna csupán, akkor is kevesen volnának azok a szerencsések, akik huzamosabb időn túl le tudják venni rémárcáról a tekintetüket. De a háború nemcsak idegzet kérdése, hanem letagadhatatlan valóság és egyre mélyebben nyúl mindnyájunk életébe, amíg végre ifjúságunk is kénytelen lesz majd tudomást venni róla. Szörnyű sok rosszat hoz a háború, a jó benne csak a szörnyű tanulság: milyen kicsiny az ember és milyen bizonytalan a holnap! És: Mi lesz értékeinkkel, nemcsak ékszereinkkel és házainkkal, hanem főképp nemzeti értékeinkkel, eszményeinkkel, ideáljainkkal. Jó ilyenkor tudni, hogy az Egyház együtt töpreng és aggódik velünk, és védi és menti a jobb időkre mindazt, amiért élni érdemes és segít viselni a háború megpróbáltatásait.

A háborús világban talán még inkább szükség van rá, hogy a hittanórák első tízpercében a „katolikus percekben” katolikus megvilágításban világnézeti irányítást adjunk kicsinyeknek — nagyoknak. Órakezdő imánk az egyházi évhez igazodik. Itt bonyolódik le a hittanár lelkievezetői munkája. Itt mutatunk rá jóra-rosszra, amit a diákok között, vagy az életben látunk s levonjuk belőle a tanulságokat.

Az idén is tanultunk latin imákat. Az Úrangyalát — húsvéti időben a Regina coelit — hőseinkért imádkozzuk. Az idén főképp a negyedik osztály, mint amely a szertartástant tanulja, vette ki részét a ministrálásból, igazán dicséretes buzgósággal, de a legfelső osztályokig minden osztály ministrált. A Sík—Schützöt nemcsak el kell hozni minden órára, hanem az a mi breviariumunk és minden órán imádkozunk is belőle, vagy egy-egy részét átlapozzuk. Buzdítottuk őket, hogy az az igazi piarista diák, aki tanulása után otthon is előveszi és beleolvas.

Az idei tanév szomorú nevezetessége, hogy a hagyományos, szép diákmisést már az első félévben is csak úgy sikerült megtartani, hogy amely osztályoknak tornájuk volt, azok misére, amelyeknek nem volt aznap tornájuk, azok reggeli tornára mentek. Ez heti három szentmisét jelentett, viszont máskor a hétköznapi szentmisének vége volt okt. 6 után, most pedig nov. 30-án. — Ez a rendszer egészen jó lett volna, azonban amire kitavaszkodott, egy rendelet az eddigi helyzetet megváltoztatta, amennyiben minden osztály minden reggel megy tornázni, tekintet nélkül arra, hogy van-e aznap tornaórája vagy nincs. — Így már a diákmisének hely nem jutott. — Reméljük azonban, hogy a szerzetesiskolák régi, hagyományos, többszázéves szokásuk megmentésére őszig meg fogják találni az utakat és módokat és így e helyen nem akarjuk elparentálni a diákmisést.

Gondunk volt a liturgikus nevelésre. Az exhortáció ősszel és tavasszal a dőmban volt, szentmise után. A hittanár felkérésére szívesek voltak az ifjúsághoz szólni dr. Hell Imre, az A. C. országos titkára, dr. Berkes László, dr. Havas Géza, Werner Dezső hittanár urak. Fáradtságukat itt is köszönjük. A téli időszakban az iskolában volt az exhortáció, és gondja a tanári kar több tagja között oszlott meg.

A kötelező szentgyónásokat elvégeztük és pedig először gyónócédula nélkül. Láttuk ugyanis, hogy alig van amúgyis diák, aki csak a kötelező alkalommal gyónik. Minden vasárnap négy piarista gyóntat a diákmise alatt. Minden diákmisén — hétköznap is — áldoztattunk. Egyébként minden diák tudja, hogy bármelyik piarista bármely tízpercben meggyóntatja és megáldoztatja.

Sok osztályban a fiúk maguk szorgalmazták, hogy legyen minden napra egy áldozó az osztályból, aki az osztályért ajánlja fel szentáldozását. Ennek a kijelölését nem egy osztályban még az iskolai nagy szünetre is kérték.

Felső diákjaink, különösen a nyolcadikosok előtt, gyakran beszéltünk a házasság kérdéseiről, a vegyesházasságról, reverzálisról, egykéről és kezükbe adtunk néhány komoly könyvet ezekről a kérdésekről. Egyébként minden osztályban gondunk volt rá, hogy a fiúk legalább egy komoly lelki könyvet elolvassanak és azt kezükbe is adtuk.

A húsvéti lelkigyakorlatokat három csoportban rendeztük meg húsvét hetében. Az V—VIII. o. csoportjának szónoka P. Gábris Grácián szentferencrendi atya, az alsóvárosi zárda hittanára volt. A fiúk szeretettel várták és nagy figyelemmel és ragaszkodással hallgatták. E helyen is köszönetet mondunk a Főtisztelendő Páternek buzgó fáradozásaiért. — Az I—II. o. csoportjában Jochs József, a III—IV. o.-ban a hittanár vezette a lelkigyakorlatot.

Az iskolai szentgyónásokon sajnálattal nélkülöztük a Megyéspüspök Úr Ónagyméltósága jelenlétét, de hogy mennyire szíven viseli ifjúságunk sorsát, nem egyszer tanújelét adta. A lelkigyakorlat egyik beszéde után atyai szavakat intézett éppen a nyolcadikosokhoz, hittanvizsgájukat is meglátogatta, és azon ő kérdezett.

A Megyéspüspök Úr Ónagyméltósága egyébként a maga apostoli buzgóságában a jelen tanévben kisszemináriumot szervezett a nagyszeminárium épületében, ahonnan több kispapjelölt látogatja előadásainkat.

Hamvazószerdán meghamvaztuk az ifjúságot, s a keresztjáró napokon elmondtuk a Mindenszentek litániáját.

A nyolcadikosok ballagása a kápolnából indult ki, ahol Miklós György mondott imát, ünnepélyes búcsúztatásuk pedig a Dómban történt, amikor is az intézet igazgatója mondta a búcsúztatót.

Mária-tiszteletünk első jele, hogy a fiúk homlokát a piarista-címerben Mária neve díszíti. Szorgalmaztuk, hogy mindenkinek legyen meg a rózsafüzére. Az elsősöknek feladtuk a skapulárét. Mária-kongregációnkról az ifjúsági egyesületek között emlékezünk meg. Mindnyájan ismerjük a fatimai jelenést és az engesztelés gondolatát. Erre a célra a Havas Géza hittanár úr elgondolása szerint készült nyomtatvány is segítségünkre volt. Az első szombati szentáldozás is ismerős a fiúk előtt. Május havában minden este volt litánia a kápolnánkban a fiúk részére. Sörlei Zsigmond mondta.

A Jézus-Szive-tiszteletet úgy szolgáltuk, hogy felhívtuk a figyelmet az első péntekre és valóban nagyon sokan vannak, akik a reggeli torna mellett is elvégzik kedves ájlatosságukat. Rendkívül jó volna, ha első pénteken a reggeli torna elmaradna, hogy a fiúk könnyebben áldozhassanak.

Kalazanci Szent József emlékét is kegyelettel ápoltuk. Kedves imádságát a Sub tuum praesidiumot és az O Pater . . . himnusz első versszakát az elsősök is tudják.

A missziógondolatot is ápoltuk. A Kis Hitterjesztő és a Missziós ifjúság 160—160 pld.-ban jár az intézetnek. Az első kezelője Nagy János VIII. o. t., az utóbbié Czáka Ferenc VI. o. t.

Az Actio Catholica minden megmozdulását tudaljuk diákjainkkal is, akik fali újságon olvashatják a Magyar Katolikus Akciót. Dr. Halász Pál kanonok úr jóvoltából sok A. C. rölapot kaptunk.

Szentatyánk, XII. Pius pápának minden megnyilatkozásáról tájékoztatjuk a fiúkat. A Szentatyának óhaja és példája szerint, a lelkigyakorlat befejeztekor, május 2-án az intézet igazgatója ünnepélyesen felajánlotta az egész intézetet Szűz Mária szeplőtelen Szívének. Sokat adtunk az egészséges katolikus öntudatra. A Szentatya képe régen ott függ osztályainkban a Kormányzó Úr Ófőméltósága képével együtt.

A katolikus sajtó gondolata sem volt távol tőlünk. Amikor a hittanár felkérésére dr. Tóth László m. kir. kormányfőtanácsos, a Nemzeti Újság főszerkesztője 100 pld. vasárnapi Nemzeti Újságot, 100 pld. szombati Új nemzedéket és 50 pld. Képes Krónikát bocsátott rendelkezésünkre — ezt azzal a gondolattal osztottuk ki a fiúk között, hogy ismerjék meg a jubiláló Központi Sajtóvállalat kiváló lapjait, ismerjék meg a „mi sajtónkat“.

A tanári kar számos tagja a fiúkkal egyénileg is foglalkozott.

A másvallású tanulók rendszeresebb vallásoktatása érdekében vállaltuk a három szegedi gimnázium egységes hittanórarendjét és így hisszük, hogy értékes szolgálatot tettünk a felekezeti békének.

Másvallású tanulóinkat sokszor megtisztelő állásokba juttattuk az ifjúsági egyesületekben, és mindenkor buzdítottuk őket vallásos kötelességeik buzgó teljesítésére.

5. Világnézeti és hazafias nevelés. „Valamely nemzetnek a maga védelmében nagyra és halhatatlanná tételére a legnagyobb rész nevelése a feltétel. Aki a haza megmaradását és szabadságát óhajtja, annak arra kell törekednie, hogy az ifjúság nevelése tökéletes legyen“. Báró Wesselényi Miklós Szózatos munkájából vettük tanév elején e sorokat, hogy Széchenyi korának e másik nagy nemzetnevelője is ihlesse nemzetpallérozó munkánkat. Tőlük merítettük másik irányító gondolatunkat is, hogy a nevelésnek mindig a nemzet helyzetéhez, mindig a megfelelő helyzetben felismerhető szükségletekhez kell alkalmazkodnia. Évről-évre mind világosabban érezzük, de tudatosítjuk is, hogy a jövő magyarságának az a legértékesebb tagja, aki mintegy szociális tettként a saját érdekeit a nemzeti közösség érdekeinek tudja és akarja alávetni. Tehát *nemzeti tudatosságnak* kell eltöltenie minden egyes magyar embert, de meg kell benne lennie a közös munkára való *képességnek* is, végül pedig céltudatos neveléssel ki kell fejleszteni a *munkára való készséget* is, hogy azt a közös feladatot, amelyet megismert, teljes lelki-tesztijével szolgálni is iparkodjék. Másszóval: a mai magyar ifjúságba állandó magyar közös lelkeséget, szellemet kell nevelnünk. Egységes nemzeti idealizmusban, egy célnak, egy közös magyar egyéniségbe kell összekovácsoznunk, összeforrasztanunk a felnövő magyarságot. Széchenyi gondolatát váltottuk tetté, mikor nemcsak a nemzeti tárgyak tanításában, hanem iskolánk egységes nevelési rendjében is hangoztattuk, hogy „neked akarnod kell mindig kifejezésre juttatnod cselekedeteidben nem a nyelveddel, hogy érzed ezzel a nemzettel való közösségedet, és akarsz ennek a közösségérzésnek következtében jól cselekedni a nemzet javára s a magad példájával így kell hatnod mindenkire, akivel érintkezel“. Nemzetté, egységes szellemű nemzetté csak így, ezen az úton válhatunk. Ez az út a mai nemzetnevelés legkorszerűbb, de még mindig tövises útja; de ráléptünk erre az útra, mert tudjuk, hogy az egységes nemzeti szellemiség, tudatosság megteremtése szociális nemzeti egységet is létrehoz. Ez a nevelés nem fél ma már a magyar földkérdésről, társadalmi, szociális különbségekről, faji- és nemzetiségi kérdésekről élénk eszmecsere és komoly, férfias vitát rendezni az önképzőkör különféle szakosztályaiában, magánbeszélgetésekben. Minthogy a *magyarság felemelkedésének elszánt akarását* akarjuk az ifjúságba oltani, nem mellőzhetjük a szemnyitogató, a magyarság mai sorskérdéseire a figyelmet ráirányító, a nemzet faji hibáit világosan látó és az azok kiküszöbölésére a javító eszközökre rámutató nevelést.

De, hogy az iskola nemzetnevelő munkájába bevonja a szülői ház, a család felbecsülhetetlen erejét is, azért április 30-án, a II. félévi szülői értekezleten Tiborc Lajos dr. *Korszerű nemzeti nevelés a családban és iskolában* címmel a fenti gondolatmenetnek megfelelően rámutatott arra, hogy minden családi közösségnek a magyar

jövő építése céljából egy-egy fellegvárnak kell lennie, és a nemzetért való felelősségérzetet a szülőknek, a családnak a gyermekén, annak nevelésén, a 300 év óta az öntudatos nemzetnevelésre törekvő piarista nevelésen keresztül kell elsajátítaniok, fejleszteniök.

Ennek az egységes szellemű piarista nevelésnek szolgálatába állítottuk nemzeti, hazafias és nagyjainkat kegyeletes lélekkel ünneplő közösségi összejöveteleinket és ünnepélyeinket is.

Ezek évi rendje a következő:

Szept. 8-án Veni Sanctés szentmise után az intézet zászlójával tisztelegő menetben vonultunk el az Országzászló és a Hősök emlékműve előtt.

Szept. 12-én a szentmise keretében ünnepeltük Szűz Máriának, rendünk Principálisának névünnepét.

Szept. 13-án résztvettünk szabadkai iskolánk Veni Sanctéján.

Szept. 23-án üdvözlöttük Glattfelder Gyula püspök urat kalocsai érsekké történt kinevezése alkalmával.

Okt. 6-án gyászmisén vett részt ifjúságunk, utána megemlékező ünnepet tartottunk.

Okt. 12-én a Klebelsberg gyászmisén vett részt a IV—VIII. osztály.

Okt. 29-én megemlékeztünk a finn-ugor magyar testvériségről.

Nov. 1-én az egész ifjúság kivonult a hősök, az elhunyt tanárok és Tukats Ferdinándnak, az ifjúság jötevőjének sírjához, és azokat megkoszorúzták.

Nov. 2-án a gyászmise után az V—VIII. oszt. felkereste Dugonics András sírját és egyszerű, de bensőséges megemlékezéssel rótták le kegyeletét.

Nov. 4-én az elhunyt tanárokért mutattuk be a legszentebb áldozatot.

Nov. 5-én Szeged többi fiúiskolájával együtt ünnepeltük meg Szent Imre ünnepét. Ifjúságunk nagy lelki épüléssel hallgatta meg Halász Pál dr. kanonok, belvárosi esperesplébános úr beszédjét, majd utána a szentmisén szentáldozáshoz járult.

Nov. 6-án gyászmisét mutattunk be az intézet elhunyt jötevőierért.

Dec. 6-án, Főméltóságú Kormányzó Urunk névnapján szentmisén vettünk részt.

Dec. 12-én megemlékeztünk a limanovai hősookról.

Dec. 15—20. között résztvettünk a leventekarácsony bélyegeinek terjesztésében és eladásában.

Márc. 2-án a piarista rend jötevőjéért, Ferenc királyért bemutatott szentmisén vettünk részt.

Márc. 8, 9-én farsangi szentségimádáson jelentünk meg a Dómban.

Márc. 10-én, hamvazószerdán szentmisén vettünk részt és hamvazkodtunk.

Márc. 12-én a szokásos keretben ültük meg Szeged város ünnepét, a nagy árvíz emlékét.

Március 15-én, a nemzeti ünnepen szentmisét hallgattunk és zártkörű ünnepélyt rendeztünk az ifjúság számára.

Március 25-én rendeztük meg 300 éves magyarországi letelepedésünk ünnepélyét a Városi Színházban.

Március 4-én Harsányi Lajos a híres papköltő adott elő verseiből ifjúságunknak.

Március 23-án szentmisén emlékeztünk meg a piarista rend generálisáról Del Buono Józsefről 70. születése napján Utána üdvözőlő sürgőnyt küldtünk Rómába.

Apr. 1, 2, 3-án megtartottuk a lelkigyakorlatokat a szülők részére.

Május 2-án felajánlottuk iskolánkat Szűz Mária Szeplőtelen Szívének.

Május 9-én üdvözlöttük iskolánk volt növendékét, Czapi Gyula dr.-t egri érsekké történt kinevezése alkalmából.

Május 30-án két levante diszszázaddal résztvettünk a Hősök emlékünnepén.

6. Szemléltetés. A tanulást, a megértést és az anyag rögzítését igen megkönnyíti, ha a szóbanforgó tárgyat látjuk természetben, vagy képen, egyszóval, ha tudjuk valamihez kötni. Ezt a célt szolgálja a szemléltetés, amire iskolánk a régi piarista hagyományokhoz híven igen nagy súlyt helyez. A szemléltetés eszközei elsősorban az oktatófilm, vetített képek, szemléltető képek, kísérletek, szertári szemléltető tárgyak, a tanulmányi kirándulások.

Filmoktatás. A VKM Oktatófilm Kirendeltség példás ügyvezetését dicséri, hogy a mai szállítóviszonyok mellett is hiánytalanul, pontosan futottak be a kért filmek és így annyit tudtunk vetíteni. Összesen 73 filmet mutattunk be; ezek közül 37 földrajzi, 17 természetrajzi, 10 vegytani, 5 történelmi, 4 latin tárgyú volt. Érthető, hogy a filmek kissé kopottabbak és hogy kevés új film van, mert a másolatok és új filmek készítése nagy beszerzési nehézségbe ütközik. Örömmel állapítjuk meg, hogy a régi, nagyobb nevelési érték nélkül készült filmek mellett már egyre több a pedagógiai szempontból kifogástalan film.

Kirándulások. A szemléltetést szolgálják a tanulmányi kirándulások is, amelyek szórakozva tanítanak. Sajnos utazási nehézségek miatt távoli, országismeret célzó kirándulások az idén is elmaradtak, sőt a tanulmányi év váratlan megrövidülésével, illetve a tananyag felhalmozódásával csak a legszükségesebb helyi- és közeli környéki kirándulásokat bonyolíthattuk le, például a múzeum s a Dóm-tér ismételtelen voltak ezeknek tárgyai. Ezeken a kirándulásokon ismételtelen utaltunk a természetvédelemre, a növények kímélésére és az énekes madarak gondozására.

Szemléltető szekrény. Újítás az idei tanév második felében elkészült és az intézet lépcsőházában felállított nagy, hatablakos szemléltető szekrény. A sűrűn változtatott anyag mindég vonzotta mind a kis, mind a nagy diákokat. Gyakran lehetett látni, amint hol könyvészei, hol néprajzi vagy művészeti, hol ásvány-vegytani vagy állattani ablakok előtt hosszasan tanulmányozták a kiállított tárgyakat. Soron volt a könyv fejlődése, az ízlés nevelésére festménykiállítás (e helyütt is köszönetet mondunk mindazoknak, akik tanácsal vagy anyaggal segítségünkre voltak), népművészeti faragások és himzések. A természetrajzi ablakokban sorra vettük az ásvány-, növény- és állatrendszert, nem feledkezve meg az időszakos tárgyakról, a virító növényekről és a tavaszi madarokról. Ugyancsak a szemléltetést szolgálta az újonnan átrendezett és föliratokkal ellátott szertár, ahol az osztályok ismételtelen megfordultak.

7. Leventeoktatás. Intézetünk leventecsapatának neve: Dugonics András gimnázium leventecsapata, Szeged. A gimnázium leven-

teköteles ifjúsága két napon, kedden III. a, III. b, IV. szakasz, csütörtökön pedig az V., VI., VII., és VIII. szakasz tartotta foglalkozásait. Ősszel és tavasszal a közeli egyetemi gyakorló sportpályán, télen pedig a tantermekben, illetve a tornateremben. Jó idő esetén télen is a szabadban, az udvaron végeztük el az előírt alaki gyakorlatokat és játékokat. Az ujoncpróba, az I. és II. korcsoport anyagát hiánytalanul feldolgoztuk, elvégeztük. A foglalkozásokon nem egy alkalommal megjelent vitéz Berthy János ezredes, Szeged thjv. leventeparancsnoka. Sajnos az idén nem rendelkezünk külön leventeotthonnal, mert az intézet terem szűkiben van. Tavalyi, ügyesen berendezett otthonunkat vissza kellett adnunk tanterem részére. Ettől függetlenül azonban megállapítható, hogy igen ügyes sakkhúzásnak bizonyult a H. M. 40. részéről az iskolának önálló leventecsapatokká való megszervezése. Az iskola leventeparancsnoka: Tiborc Lajos dr., aki a hadtest Ifjúvezetőképző csapat 1. és 2. századát is vezeteti parancsnoki minőségben. Csapatparancsnok: Pestí Lajos. Szakaszparancsnokok: Gyurkovits Árpád, Kiss Márton dr., és Somogyi Zoltán dr., akik egy-egy napon egy-egy szakaszt vezettek és képeztek ki. Az intézet leventéinek száma: 324. Ebből mint kiképzők és kiképzendők 34-en résztvettek az Ifjúvezetőképző századok foglalkozásain.

A haderőnkívüli híradókiképzésbe intézetünk leventecsapata is bekapcsolódott. 228. sz. *híradócsoporthunk* Greff Géza piarista tanár, szakoktató vezetésével márc. 1-én kezdte meg a munkát. A híradócsoporth 31 főből áll, és az V—VIII. oszt. levente ifjaiból toborzódott. Valamennyien próbaidős hi. leventék, akiket az év végén avatunk fel. Foglalkozásuk hétfőn, kedden, pénteken d. u. 3—5-ig volt az intézet fizikai dolgozó termében. A „Haderőnkívüli híradás oktatósegédlete” nyomán a játékos műszaki nevelés és a távirázkiképzés leventemunkáit végeztük. A híradó munka iránti érdeklődésnek nagy lendületet adott az a szép híradófelszerelés, amelyet máj. 22-én kapott meg a csoport.

A leventefoglalkozásokon nem vettek részt a repülő-leventekeretbe tartozó növendékeink. Ezek: Salánki István, Nagy László, Rózsa József VIII., Mészáros Ferenc VII., és Bakacsi Gyula, Boray Géza VI. o. tanulók.

Becsei Zoltán és Dank Viktor VII. o. tanulók sportrepülő-kiképzésben részesültek.

8. Hivatalos látogatások. *Dr. moóri Glattfelder Gyula* érsek úr önmagyméltósága jelen volt május hó 8-án a VIII. osztály hittanvizsgálatán, amelynek befejezése után atyai, buzdító szavakat intézett az iskolából távozni készülő ifjakhoz. *Dr. Halász Pál* kanonok, belvárosi esperes-plébános, püspöki biztosi látogatásait május hó 21 és 22-én végezte. *Dr. Tihanyi Béla* tanügyi főtanácsos, dunáninenni kat. tanügyi főigazgató, nov. 24—dec. 1 napokon látogatott intézetünkben. Megjelent minden osztályban és minden tanárnál, tüzetesen megvizsgálta az iskolai igazgatás ügymenetét és átnézte a dolgozatokat. Tapasztalatairól dec. 1-én tartott értekezleten számolt be.

Az állami főfelügyelet nevében *Janson Vilmos* tanügyi tanácsos, c. igazgató, jelent meg intézetünkben márc. hó 6-án; megfigyelte az iskolai munkánkat és a márc. hó 12-én megtartott értekezleten közölte bírálatát, irányító megjegyzéseit és elismerését a tanári kar tag-

jaival. A latin nyelv tanításának ellenőrzését *Kovalik Antal* c. igazgató, tanulmányi felügyelő végezte nov. 12. 13. és 14. napjain. Tapasztalatait és szakszerű, értékes megjegyzéseit a nov. 14-én megtartott értekezleten közölte a szaktanárokkal.

A honvédelmi ismeretek tanítását *dr. Saád Ferenc* őrnagy-tanár figyelte meg intézetünkben márc. 29. és 30. napjain. A Közoktatásügyi Tanács megbízásából *dr. Bognár Cecil* egyet. ny. r. tanár jelent meg iskolánk néhány osztályában és végzett a gyermeklélektan körében megfigyeléseket.

Május hó 8-án *Farkas Ferenc*, altábornagyfőcserkészt üdvözölte intézetünk dísztermében az V. cserkészkerület, aki a cserkészmunka megfigyelése végett egy napig városunkban tartózkodott.

A hivatalos látogatókon kívül iskolánkban megjelent vendégeink közül kiemeljük *Harsányi Lajos* és *Mécs László* papköltők nevét, akik költeményeikből adtak elő ifjúságunknak olyan előadó művészettel, aminek emléke mindvégig élénken élni fog tanítványaink lelkében.

9. Fegyelmi állapot. A tanulók a tanév folyamán elég jól alkalmazkodtak az intézet fegyelmi szabályaihoz. E szabályzat paragrafusait minden tanuló megtalálta az Ellenőrző füzetében, a szülők pedig aláírásukkal elismerték, hogy olvasták és tudomásul vették. A szép szóval való fegyelmezés a megfelelő lelki érzékenységű tanulóknál általában megértésre talált. Az erkölcsi tekintetben tompultabb, s az iskolai rendbe beleilleszkedni nem tudó, vagy nem akaró tanulóknak azonban néha érezniök kellett az iskolai fegyelem keménységét és szigorúságát is. Bár a tanév folyamán különösebb fegyelmi eljárásra nem volt szükség, mégis szórványosan előfordultak olyan esetek, amikor az enyhébb fegyelmi büntetések megfelelő fokozatait kellett alkalmaznunk. Ilyenkor sohasem a megtorlás gondolata vezetett bennünket, hanem az a cél, hogy a fegyelmezetlenség meggyökeresedését és tovaterjedését megakadályozzuk. Engedély nélkül való színház- és mozilátogatás, kalandos próbálkozás, nyilvános helyen történt dohányszívás, meggondolatlan ellenszegülés a levanteoglalkozás keretében olyan esetek, amelyekben a fegyelmi szabályok néma paragrafusait nyomtatékosan kellett tanítványaink emlékezetében felújítanunk.

Azon körülmény, hogy intézetünk termeit a délutáni órákban kissé fegyelmezetlenebb ifjúsággal kellett megosztanunk, arra vezetett, hogy az iskola felszerelésének és bútorainak megbecsülésére, tisztaságra épen nem épületes és követendő példát kellett tapasztalnunk.

A tanuló magaviseletének minősítésénél követendő elveket az intézet igazgatósága közölte az Ellenőrző füzetben, hogy ezzel is több megértést és bizalmat biztosítson a tanári kar hivatalos ítéleteivel szemben. Kívánatos, hogy a szülői ház nyugodt tárgyalagos-sággal fogadja a magaviselet érdemjegyét, mert csak akkor látja be a gyermek, hogy a hiba csakugyan őbenne van, és a jövőben élet számára megtanulja, hogy az előjárók ítéletét tisztelni és becsülni kell. A külső fegyelemhez való szigorú és öntudatos alkalmazkodásnak csak így lesznek a lélek mélyére ható következményei, amelyek a katolikus elvekhez való hűséges ragaszkodásban, a mély nemzeti és hazafias érzés ápolásában és a tudatos önnevelésre való törekvésben fognak idővel megnyilvánulni.

10. Egészségi állapot. Az 1942—43. iskolai évben az év folyamán a Szeged városi Tüdőgondozó vezető főorvosnőjének M. dr. Finta Ilonának és helyettesének Dr. Czinky Gabriellának segítségével elvégeztük az intézet tanári karának és tanulóinak általános és tüdőkörtani szűrővizsgálatát. A tanári kart és 613 tanulót vizsgáltunk meg:

A tanári kar egészségi állapota teljesen kielégítő, — egy sem szenved tüdőbajban. A tanulók vizsgálatának eredménye a következő:

Osztály	Lét-szám	Hi-ányzó	B	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄	B ₅	Tbc nega-tív lelet	Positiv Dermotu-bin reactio
I.a.	49	1	—	—	1	—	—	—	47	14
I.b.	49	1	—	—	1	—	—	—	47	8
I.c.	48	3	—	1	1	—	—	—	43	25
II.a.	51	—	2	7	9	7	—	—	26	31
II.b.	47	—	6	1	7	3	—	—	30	22
II.c.	40	2	—	5	10	4	—	—	19	31
III.a.	49	1	1	5	5	2	—	—	35	26
III.b.	39	3	6	3	10	—	—	—	17	30
IV.	63	2	1	21	10	6	—	—	23	53
V.	42	2	2	1	28	2	—	—	7	38
VI.	54	1	6	7	26	1	—	—	13	46
VII.	36	1	5	—	1	1	—	—	28	18
VIII.	46	3	—	—	5	—	—	—	38	32

Az iskolai munka megindulásakor, szeptember végén és október elején az intézet 12, 15 és 19 éves leventeköteles ifjait vizsgáltunk meg az utasításban előírt részletességgel. Az év folyamán megtörtént a szokásos őszi és tavaszi szemvizsgálat.

Szomorúság érte intézetünket febr. 20-án, amikor megtudtuk, hogy *Patzauer Sándor* II. B. oszt. tanulónkat, a Szent József-Internátus növendékét a halál elragadta az élők sorából. Temetésén az igazgató és az osztályfőnök vezetésével társai imádkozva vették körül ravatalát és fájó szívvel tették le a szeretet koszorúját a korán letört virág koporsójára. A nagyreményű és rokonszenves gyermek elmúlását nemcsak a megtört szívű szülők érzik és síratják, hanem az intézet is fájdalommal őrzi szorgalmas és kedves tanítványának emlékét.

Az intézet másik halottja az I. C. osztályos *Pleskovics Gáspár*, a püspöki szeminárium lakója, akít nagy tervek, magasztos élet-pálya küszöbén ragadott el közülünk váratlanul a halál. Társai is alig tudtak összeemelegedni vele, mert betegeskedése miatt sokat nélkülözték csöndes szelid modorát. Ápr. 27-én szüleinél Csanád-apácán lehelte ki ártatlan lelkét. Társai levélben fejezték ki részvétüket a gyászoló szülőknek és testvéreknek.

11. Iskolánk és a szülői ház. A nevelés munkája a szülői ház és az iskola között oszlik meg. E két tényező élénk és bensőséges összeköttetése nélkül tehát nem képzelhető el egységes és eredményes irányítás. Örvendetes jelenség, hogy erről a szülők is mindjobban meggyőződnek és keresik a kapcsolatot az iskolával. A tanári fogadóórák kezdenek népesebbé válni és a szülői értekezleteket is valamivel többen látogatják, mint a múltban. Kár, hogy a fogadóórák látogatottsága még mindig nem *egyenletes*. A torlódás igen nagy a tanulmányi előmenetel elbírálásának időpontját megelőző néhány héten, amikor az érintkezés igazi célja háttérbe szorul és csak a tanulmányi eredmény kevés szóval megadható adatai szerepelhetnek a megbeszéléseken. Már pedig a tanári és szülői munka fontosabbik része a *nevelés*, amely az állandó és folytonos érintkezést kívánja meg. Nevelni csak az tud, aki ismeri a gyermeket. Ennek a megismerésnek elmélyítése és sokoldalúvá való fejlesztése miatt kell az iskolának a szülői házzal együttműködnie. A szülők nem ismerhetik meg az iskola nevelő eszközeit, célkitűzéseit pusztán a gyermek egyéni és legtöbbször önigazolásra törekvő beszámolóiból, de az iskola sem ismerheti úgy a gyermek nehézségeit, gyengéit, jótulajdonságait és a szülői ház viszonyait, mint a család, amelynek megértő, szerető és meghitt légkörében közvetlenebbül nyilatkozik meg egész egyénisége, igazi énje.

Az is bizonyos, hogy a két nevelő tényező nem egyformán látja és ítéli meg a gyermeket. A szülői szeretet mindig lágyabb vonásokkal dolgozik és eszményi képet rajzol: olyant, amilyenek valóban látni szeretné gyermekét. Az iskola inkább tárgyilagos és nem ritkán a kemény vonásokat domborítja ki. A szeretet itt sem hiányzik, csak megoszlik. Ha ez a két kép összeolvad, akkor alakul ki az igazi lelki arckép. Ezt az igazi arcképet igyekszik felismerni a tanári fogadóóra és a szülői értekezlet, ezt akarja kialakítani, tökéletesíteni azáltal, hogy minden tényezőt, amely a gyermek erkölcsi fejlődésére befolyást gyakorolhat, ludatosít, amennyiben az erkölcsi nevelés célkitűzéseinek megvalósítására előnyös, és távortart, ha az káros. Ezen fontos munkának szoros együttműködéssel való megvalósítására kéri az iskola a szülői ház megértő támogatását.

Intézetünk a jó példa hatalmas indítóerejére és vonzó hatására gondolt akkor, amikor a nagybőjli időben az idén is megtartotta a piarista Nagycsalád lelkigyakorlatait. Dr. Fejes Tibor, Sörlei Zsigmond és dr. Kozáky István tartott a szülőknek bensőséges elmélkedést. A közös szentáldozás az intézeti kápolnában volt a szentmise alatt, amelynek külső fényt és melegséget kölcsönzött az ifjúság és a szülők közös éneke. A szülők társadalmának az egyházi ruhák kiegészítésére felajánlott adományáért (100.— P) e helyen is hálás köszönetet mond az igazgató hangsúlyozván, hogy a legdrágább áldozatot akkor hozták a K. Szülők, amikor az elmélkedéseken és a közös szentáldozáson szép számmal megjelentek, és ezzel gyönyörű példát állítottak gyermekeik szeme elé, amely minden ékesszólásnál többet ér.

A tanári fogadóórákon, a szülői értekezleteken és lelkigyakorlatokon kívül a szülői házzal való kapcsolatot erősíti és állandósítja az Ellenőrző füzet, amelynek segítségével a legszükségesebb közlések, értesítések és igazolások mindkét részről a legrövidebb és legké-

nyelmesebb úton bonyolíthatók le. Jóleső érzéssel állapítja meg a tanári kar, hogy a K. Szülők már nem rosszakaratú zaklatásnak veszik az Ellenőrző füzetbe bejegyzett értesítést, hanem a gyermek haladását és boldogulását elősegítő jóakarató irányításnak.

12. Szegedi Piarista Diákszövetség. A már negyedik éve tartó világháború kedvezőtlen hatását diákszövetségünk is mindinkább érzi és az a remény, amivel dr. Sáray Ferenc az 1941. évi február hó 20-iki tisztújító közgyűlésen az elnöki széket elfoglalta, nem válhatott valóra, mert a harci eszközök pusztító, öldöklő munkáját nem váltotta fel a békés élet és ezért szövetségünk élete sem lendült fel.

Kívánatos volna, hogy gimnáziumunknak fiatalabb generációjához tartozó öreg diákjai az Alma Mater hívó szavára jobban hallgatnának és az alig másfélszáz tagból, jelenleg valóban öreg diákokból álló szövetség szép és nemes munkáját fiatalos erővel és hévvel lendítenék előre. Nélkülük a diákszövetség nem életképes, mert jelenlegi öreg tagjai lassankint nem csak munkaképtelenekké válnak, de kidőlnek az élők sorából. — A diákszövetség elsorvadásának különösen a szegénysorsú piarista diákok nagy kárát vallanak.

Diákszövetségünk ez évi működésében nem volt kiemelkedő, önálló, nyilvános mozzanat, de a közös munkában résztvett. A kegyestanítórend 300 éves magyarországi működésének jubileuma alkalmából 1942 évi december hó 8-án Budapesten a magyarországi piarista diákszövetségek által közösen rendezett országos jellegű ünnepélyen szövetségünket az elnök képviselte, és a budapesti piarista diákszövetség által kiadandó jubileumi évkönyv részére diákszövetségünk működésének történetét megírta, gimnáziumunk 1943. évi március hó 25-iki jubiláris ünnepélyén pedig tagjai szép számban működtek közre.

Az 1942. évben diákszövetségünk főképen szociális téren működött, és a piarista diákok segélyezésében fejtett ki igen eredményes tevékenységet. — Az alig másfélszáz tagból álló szövetségünk a befolyt tagdíjakból és adományokból 300 pengőt pályatételek jutalmazására és 600 pengőt diáksegélyezésre fordított. Ezen kívül a Somogyi István tanügyi főtanácsos, szegedi állami fiúkereskedelmi középiskolai igazgató kezdeményezésére megalakult diáksegélyző „család” tagjaitól befolyt és évi 1500 pengőt kitevő adományösszegeből öt szegénysorsú piarista diákot az 1942/43. tanévben havonta 20—50 pengővel segélyezett.

De nemcsak áldozatos tevékenységet fejtett ki, hanem a jövőre is gondolt, és meglevő pénzét egy 169 négyszögöl terjedelmű szántóföld vételére fordította, amely kisingatlan Szegeden, közvetlenül a gyevi temető mögött van. Adná Isten, hogy ez a kis telek alapja lenne annak a „Piarista Diákokthon”-nak, melyet dr. Sáray Ferenc elnöki székfoglalójakor és az 1941. évi jelentésében célkitűzései között megemlített. — De ez a cél csak úgy érhető el, ha Alma Materünk neveltjei diákszövetségünkbe minél nagyobb számban lépnek be tagokul és az összetartozás érzésének ápolásán kívül a szövetség hazafias, kulturális és szociális munkájában is résztvesznek.

Szertárak, könyvtárak.

1. Történelmi és földrajzi szertár. Óre dr. Kiss Márton. Állománya 374 drb. 4903'00 P értékben. A szükséges javításokat elvégeztettük. A Kókai-féle „Új földrajzi faliképek“ c. sorozatot (84 00 P), és egy Néprajzi falikép-et (30'00 P) beszereztünk.

2. Természettudományi szertár. Óre dr. Kiss Márton. A halaszthatatlan javítanivalókat eszközöltettük. Az elpusztult veréb helyett egy újat veltünk (10'00 P-ért.). Állomány 8348 drb. 16.460'40 P értékben.

3. Vegytani szertár. Óre dr. Kiss Márton. Állománya 487 drb. 245'72 P értékben.

A feltétlenül szükséges javításokat elvégeztettük.

4. Fizikai szertár. Óre Greff Géza. A szertár állományának gyarapodása a folyó tanévben: Demonstrációs áram-és feszültségmérő (230 P), Cuprox egyenirányítóval ellátott váltóáramú előtét áramerősségméréshez (160 P), Gehreke-féle cső (14 P), U-alakú csapos készülék a légnyomásméréshez (8 P), 3 drb. May-féle rugósmérleg (24 P), főáramkörű és mellékáramkörű motormodellek (Demján S. volt tanítványunk ajándéka), lemezvágó olló (12 P).

Szertárunk repüléstani készülékeinek E. Roller nyomán történő kiépítése a jelen tanévben befejezést nyert. Részben házikészítmények, részben helybeli iparos mesterek munkái a következő gyarapodások: 3 drb. Prandtl-féle nyomásmérő szonda (20 P), mikromanométer (16 P), manométer (12'80 P), Venturi-féle cső (2'80), szárnyszelvény mérőhelyekkel (10 P), 2 drb. áramláterelő test (16 P), csőrendszer a Bernoulli-féle törvény igazolásához (10 P), ívelt felület mérőhelyekkel (8 P), 10 cm-es fűvószáj (10 P), tartószerkezet a próbatestek fölerősítésére, 3 drb. profil, 10 drb. ólom minta, demonstrációs szögmérő a szárnyszelvényhez, 2 drb. siktükör, 1 drb. favilla. Repüléstani készülékeink a Délvidéki Sportrepülő Egyesület és intézetünk modelezői által közösen rendezett kiállításnak érdeklődést keltő tárgyai voltak.

Fogyó anyagokra az elmúlt évben 80 P-t költöttünk. A szertár állománya 1943. máj. 31.-én 1126 drb. 52.826'80 P értékben.

5. Rajzszerár. Óre Dorogi Imre. A tanév folyamán gyarapodás nem volt. Állomány a tanév végén 2.963 drb. 1.147'70 P értékben.

6. Énekszerár. Óre dr. Maklári Lajos. Az elmúlt iskolai évben a szertár a következő művek szölamanyagával gyarapodott: Kozáky I.: Ünnepi diákkánon (100), Bárdos L.: Istené az áldás (200), 7 jó nóta (60), Szögi—Sik: Ének az Isten áldásairól (100), Kodály: A hitvalló dicsérete (100), Kozáky: Magnificabitur Christus, Ave parentis optimae (100), Szögi E.: O vos omnes (60). Az énekkar tagja az O. M. Cecilia Egyesületnek s a 8 P tagsági díj fejében kapja a Magyar Kórus folyóiratot. Előfizettünk az Énekszó és az Éneklő Ifjúság folyóiratokra is. A szertár gyarapítására 76— P-t fordítottunk.

7. Zeneszerár. A tanév folyamán új beszerzés nem történt. Állomány: 214 drb. 720'74 P értékben. A szertár óre: dr. Kozáky István.

8. Filológiai szertár. Óre dr. Szűcs Lajos. Gyapapodás nem volt. Állomány: 529 drb. 1.923 P értékben.

9. Torna szertár. Óre Pesti Lajos. Az 1942—43. tanévben beszerzés nem volt. Állomány 534 drb. 11.698'09 P értékben.

10. Tanári könyvtár. Őre dr. Szücs Lajos. Az előző beszámolóban már ismertetett könyvtárrendezés munkálatai még folytatódnak. A végleges elintézést gátolják a jelenlegi körülmények is, így a tervezett nagyobb arányú köttetés kényszerű elhalasztása. — Gyarapodás 1942-ben: 50 mű, 60 darab (belőle 33 vétel, 27 adomány) 449'30 P értékben. (Az ajándékkönyvek egy részét csak kb. becserkében számíhattuk). — A könyvtár állománya 1942. december 31-én, a régi leltár alapján: 4639 mű, 15.520 drb., 44.991'78 P értékben. — Járt 44 folyóirat 450 P előfiz. értékben. — Az új cédulakatalógus számára szekrény készült 72'— P-ért.

Adományokkal gyarapították a könyvtárt: a VKM, a Magyar Kegyesnőrend, a budapesti finn követség, Kassa városa, dr. Kornis Gyula, dr. Fejes Tibor, Pál Armand (10 köt.), a Pesti magy. keresk. bank. — Folyóiratokra előfizettek: Szeged városa (Repüléstudomány, Magy. szárnyak, Ifjú repülő: 110'— P előfiz.), dr. Maklári Lajos (Magy. zenei szemle 10 P előfiz.) — A jötevőknek e helyen is kifejezzük köszönetünket.

11. Ifjúsági könyvtár.

1. Az V—VIII. o.-s könyvtár őre Nagy Ernő. Az új beszerzéseknél az önképzőkori szakosztályok igényei voltak irányadók. Gyarapodás: 28 mű, 259'90 P értékben. Állomány: 3228 mű, 2660 P értékben.

2. A III—IV. o. könyvtárának őre Megyer József. A könyvtár rendezése az elmúlt évben történt meg. Ez évi gyarapodás 4 darab. Állomány: 738 mű, kb. 1000 P értékben.

3. Az I—II. o. könyvtárának őre Megyer József. Az elmúlt évben rendezett könyvtárban új beszerzés nem történt. Állomány: 775 mű kb. 1000 P értékben.

A Szegedi Piarista Konviktus.

Szerény kezdet, kicsiny mag csak, melyet félve és aggódva kell gondozni, ápolni, hogy terebélyes fává nőjön, melynek lombjai közt meleg fészket lel a tanyai vagy falusi homokról beröppent magyar fióka. Ilyennek álmódja az öreg Alma Mater ifjú testvérét, melyet az elvesztett régi helyébe kap. Falai közé több konviktusnak és internátusnak lakói járnak már régóta, csak éppen az ősi szegedi iskolának, a piarista gimnáziumnak nem volt konviktusa, pedig külseje hatalmas kollégiumnak mutatja. Azzá is kell lennie. Ezt érzi a fenntartó nemes Város és a jubiláló Tanítórend.

Csak ne meredezne a súlyos kérdés: Miért éppen a mai nehéz időkben álmodik ilyen kivihetetlen a Tiszapart? Valóban kivihetetlen az anyagiak terén, mert sem a Város sem a Rend nem rendelkezik hozzá megfelelő anyagi erővel, másrészt mindegyiket megköti a háborús anyagellátás, mely nem engedhet elveiből még a legszentebb céloktól vezetett ideális elgondolások kedvéért sem.

A kollégiumi elgondolásnak — mely már a békés időkben is többször kísértett, — újabb lökést adott a Magyar Falusi Tehetségmentés mozgalma. A magyar tanya és falu tehetséges szegény liait el kell juttatni a gimnáziumba, és megfelelő nevelés és tanítás után el kell juttatni a magyarság vezető rétegeibe és állásaira. Fontos nemzeti érdek, hogy magyar fajtánk legjobbjai, de még a közepesen jobbjai is azon a helyen tevékenykedjenek, ahol nemzetünknek a legtöbb hasznot hajthatják. Ősei hagyományaihoz híven első helyet kér ebben a munkában a „hazafias Magyar Piarista Rend“, melynek munkáját a szegedi végváron is mindig a magyarság erősítése és a szegények felemelése vezette. Nem engedhette, hogy céljai megvalósítását megakadályozza az anyagiak hiánya. Elkezdte ezt a küzdelmes életet, mely talán minden kezdetet jellemez, és melyre bőven talált példát az előző 300 évben iskolái történetében.

A konviktus története. Szeged Város Vezetősége szóbeli ígéretet tett, hogy mihelyt a gazdasági viszonyok megengedik, a városi piarista gimnázium és rendház épületéhez mint szerves részt egy 100—110 tanulót befogadó konviktust épít és rendez be. A Piarista Rend ennek az ígéretnek birtokában vállalta az átmeneti nehézségeket, az erkölcsi és anyagi terhet egyaránt, hogy a végleges konviktus megépítéséig nyit konviktust és azt céljának — vagyis a beutalt falusi ösztöndíjas fiúk számának — megfelelően fejleszti is.

1942. ápr. 30-án és máj. 1—2-án az Országos Magyar Falusi Tehetségmentő mozgalom budapesti tanári előkészítő tanfolyamán kialakult az akció kerete. A tervek szerint az egész országban 600 fiút fognak taníttatni 74 vidéki gimnáziumban. Intézetünkhöz a tervek szerint 15—17 fiú kapott volna beutalást és nemcsak ebben az évben, hanem minden évben. A Szegedi Piarista Rendház a konviktus megindítására máj. 11-én megvette Faur János ügyvédtől és özv. Burger Zsigmondnétól a közös tulajdonukat képező Párisi körút 36/c sz. házat 58.000 pengőért. Ezzel megkezdődött a mindennapi aprólékos gond és munka, hogy az iskolától messzeeső barátságos családi házat (4 szoba, konyha, folyosó, mellékhelyiségek, istálló, kocsisín), megfelelő konviktussá alakítsuk.

Serkentőleg hatott a munkára, hogy máj. 28-án 19 tanyai és falusi fiú jelent meg képességmegállapító versenyvizsgára. Kis ízelítőt kaptunk a jövő konviktus hangulatából. Az iskola udvarán a játék hevületében összeemelegedett a 15 helyről verbuválódott gyereksereg. A közös étkezéseket még idegen helyen, a Sárkány vendéglőben kellett megszerveznünk. Az alvás a Diákszállóban már konviktusi keretet mutatott. A képességvizsgálat az országosan előírt rend szerint folyt le és a harmadik napon már szét is széledtek a fiúk bizonytalan reménykedéssel, hogy sikerül-e elnyerniök az ösztöndíjat. Leendő vezetőik pedig a pedagógus szemével méregették a fölvonult erkölcsi és szellemi erőket, összegezték a sok apró megcsillanó képességet, jó vonást és mindinkább növekvő reménységgel tekintettek a jövő felé.

Június 25-én, a Te Deum napján érkezett meg a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium értesítése, mely névszerint közölte, hogy a vizsgáztatott fiúk közül melyik 12-t utalta be iskolánkhoz, mint ösztöndíjas szegény falusi tanulókat. Ehhez az alaplétszámhoz a sok jelentkező közül még néhányat vettünk fel. A szűk helyhez mértük a felvettek számát, mégis szeptemberben a kitartó és indokolt kéréseknek engedve emeltük a létszámot, amíg a fizikailag lehetséges legnagyobb létszámot, a 21-et el nem értük. Az első lecskék megjelenésekor, szept. 5-én, még nagyban folytak az átalakítási és tatarozási munkálatok, mert az anyagbeszerzés és munkáshiány miatt a nyáron sokszor meg kellett szakítani a munkát. 7-ére azonban, amikor valamennyi fiú megjelent, minden rendben volt és csak a kevésbé fontos felszerelési tárgyakban szenvedtünk hiányt. Azokkal a szükséglet szerint szereltük fel a konviktust. A szept. 8-i Veni Sancte-től kezdve életünket az iskola élete szabályozta.

Nevelés. A konviktus sajátos célja megkívánja, hogy minden más konviktusnál jobban törődjön a nevelés kérdésével. Létét nem üzleti, gazdasági szempontoknak köszönhetle, nem nyereszkeségi vágy vezette alapítóit és vezeti nevelőit, hanem a legnemesebb Isten- és hazaszeretet. Az Országos Magyar Falusi Tehetségmentés kezdeményezésének célja, hogy a magyar fajta erkölcsileg kikezdetlen és értelmileg tehetséges tagjait öntudatos jellemekké és pallérozott elmékké fejlessze. Nagy szüksége van a magyar társadalomnak hajthatatlan, tiszta, puritán jellemekre, akiknek jelleme, becsülete és erkölcsa a mély, komoly és férfias istenhitben és istenszereketben gyökerezik. Szükség van olyan magyarokra, akik hazájukat

nemcsak a nemzeti ünnepen szeretik, hanem mindennapi tetteikben is, akik fajtájukon keresztül szeretik hazájukat és azzal egynek érzik magukat. Olyan magyarok kellene, akik hit és magyarság dolgában nemcsak elvben, de érzületben és cselekedetben is egynek érzik magukat minden rendű és rangú magyarral. A szociális hazafiság ne tudományos meggyőződésük, hanem lelkiismereti kötelességük legyen.

Messzetekintő cél ez. Alapjait azonban apró kövekből már most kell lerakni, hogy az értékes jellemnek súlyos épületét nyugodtan emelhessük föléje. A vallásosság és hazafiság érzületét apró mindennapi szokásos mozzanatok tartják állandóan ébren és egyes kiemelkedők mentik meg az elsekélyesedéstől.

A falusi fiúk igazi, meleg vallásosságot hoztak magukkal. A szokásos reggeli és esti, étkezés előtti és utáni imádságokon kívül sokan végzik már otthon megszokott imádságaikat is. Az első pénteki közös szentgyónás- és szentáldozás, az október havi naponkinti egy tized rózsafüzér elimádkozása és május hónapban a Szűz Mária tiszteletére tartott naponkinti ájtatosság képezte a Konviktus külön hitéletét.

A hazafias lelkületet elsősorban énekeivel és olvasmányaival ápolja. Tudatosan kerüli az idegenszemű műdalokat, szereti és élvezi a magyar népdalt. Sajnos érezni, hogy az idegen szellemű, műdalok nagy tért hódítottak már józan és konzervatív falusi és tanyai népünknel is. Nehéz ellenük a küzdelem, különösen a hazafias szövegűek ellen. Olvasmányaik közt a legnagyobb teret a háborús történetek foglalják el, legtöbbjük a magyar katona vitészetét zengi. Az „Egri csillagok” részleteit aprólékosan meg is beszélik. Jelentős nemzeti kincset jelent a mesevilág. Saját kezdeményezésükből több héten keresztül minden este a lefekvés és lámpaoltás közti időt mesemondással töltötték ki. Érdekes volt a meseváltozatok megtárgyalása. Nem egyszer megnyilvánult a mesealkotó készség is.

A fegyelem, rendszeretet és komoly munka légköre mellett is a családiasság jellemzi a konviktus életét. Az egészséges fejlődésnek megfelelő kis létszám mellett érthetően szinte testvéri szeretettel szeretik egymást. A vezetés is arra törekszik, hogy ne csak névleg és kizárólag a fenytékekben éljen az atyai hatalommal, hanem minden ténykedésével igyekszik szolgálni a családi hangulatot. Tudatában van a vezetőség annak, hogy a konvikтусi nevelésnek természetben gyökerező hibája, hogy nem adhatja meg az otthon melegét és a családi együttes életével adott jó példát. Ezért igyekszik minden módon családi hangulatot varázsolni a kis konviktusba, amelynek épülete és szobái úgyis családi keretet mutatnak.

A fiúk nagy szeretettel csüngenek szegényes otthonukon és így nincs semmi veszély, hogy szülő családjuktól lelkileg is elszakadnának. De feladata a konviktusnak az is, hogy a falusi fiúkat falujának, tanyájának szeretete megtartásával belenevelje a művelt magyar középosztályba. Ennek érdekében köszönettel fogadta az intézet a gimnazista fiúk szüleitől a meghívásokat játékra, ebédre, uzsonnára, vacsorára. Alkalmat kapnak itt a fiúk arra, hogy lássák a középosztálybeliek lakását, modorát, szokásait. Saját tiszteletudó, de néha mégis elütő és kinézett modorát ennek megfelelően tudja

csiszolni. Csak kis mértékben éltünk a szülői társadalom ezen jóakaratával, mert a fiúk ilyen irányú csiszolásának lassan kell történnie és inkább akkor lesz rá szükségük, ha nagyobbak lesznek. (A vendéglátó szülők névsorát az adakozók közt soroljuk fel.)

Anyagiak. A falusi tehetségmentés megszervezésekor az anyagi megalapozást úgy gondolták, hogy a terhek egy részét maga az állam vállalja a kultusztárca terhére, más részét a gimnáziumba járó tanulók megadóztatásával szerzi meg. Az ismétlő tanulók a tandíj 50%-át, a javítóvizsgálatot tevők 25 — P-t, beírásakor a kitűnő — jeles — jó tanulók 2'50 P-t, a többiek 5 — P-t fizetnek erre a célra. A tanév folyamán megalakult vallásfelekezetek szerint is a fenntartók külön alapja és így iskolánkban az ösztöndíjas falusi tanulók a „Falusi Szegény Tehetséges Tanulók Kat. Nevelési Alapja” terhére folytatják tanulmányaikat. A fenti összegeket is ebbe az alapba fizeti a gimnázium. Az alap megfizette a tanulók beírási és filmdíját a járulékok nélkül. Tandíjukat a fenntartó Város elengedte, beírási díjukat pedig átengedte a fiúk felszerelésére segélyként. Az alap havonként 60 — P-t fizetett egy-egy fiú után eltartási díjként. Minthogy a konviktus teljes egészében a Piarista Rendház tulajdona, az gondoskodik a fiúk eltartásáról — négyszeri bő étkezéssel — mosásról, fűtésről, világításról, ez az összeg annak bevételét képezi. A mai viszonyok közt ez az összeg igen nagy ráfizetést jelentene, amit nem bír ki a Rendház, ezért kéressel fordultunk Szeged sz. kir. Városhoz és a Kabinetirodához segélyért, amit a konviktus berendezésére és a fiúk ellátására fordítanánk. Szeged Város 10 évre évenkénti segélyt szavazott meg, melyből erre az iskolai évre 2500 pengőt kaptunk meg, ezt a fiúk eltartására fordítottuk. A másik irányú kérésünkre a m. kir. Belügyminiszter úr előterjesztésére a Főméltóságú Asszony a Jótékony célú m. kir. Állami Sorsjáték jövedelme és a totalizátor terhére 5000 P segélyt juttatott intézetünknek, melyet a konviktus átalakítására és felszerelésére fordítottunk.

A gyenge anyagi alap szükségessé tette, hogy a fenntartó Piarista Rendház felvegyen olyan tanulókat is, akik nagyobb tartásdíjat fizetnek és részben kiegyenlítik a még mutatkozó hiányokat. Ezek a fiúk havi 120 — P-t fizettek.

De ennél még nagyobb gond is nehezedett a konviktus vezetőségének vállaira. A falusi fiúk tankönyvvel való ellátásáról és ruházódásáról társadalmi úton kellett gondoskodni. Az egész mozgalom megszervezésekor is úgy gondolták már, hogy az a társadalom, amelynek szüksége van ezekre a fiúkra, szintén vegye ki a részét az áldozathozatalból. Azonban erre valami módot és keretet is kellett találni. Mindjárt az első szülői értekezleten, október 16-án ismertettük a szülőkkel az akciót és azt is, hogy anyagiakban milyen irányú támogatásra van szükségünk. A felhívásnak és szervezésnek meg is lett az eredménye. Szép számmal jelentkeztek a szülők társadalmából, akik havi pénzbeli adománnyal járultak hozzá a fiúk felruházásához, sokan használt ruhákat küldtek, mások munkaerejüket ajánlották fel. (Az adakozásokat alant közöljük.)

A fiúk javára december 8-án szépsikerű teadélután rendeztünk, melynek eszméje és áldozatos lebonyolítása dr. Szögi Endréné főiskolai tanárné érdeme. A tea egyszerű műsorral volt összeköelve:

Borsos Imre köszöntötte a szülőket, majd a gimnázium közkedvelt énekkara adott elő énekszámokat, végül Rózsa Imre szavalt. A műsort barátságos teázás követte. A tiszta bevétel 326.81 pengő volt.

A piarista rend magyarországi fennállásának 300 éves jubileuma alkalmával rendezett nagyszabású ünnepség tiszta jövedelmét is a fiúk segélyezésére fordítottuk: 631.64 pengőt. Ebből az ünnepségből még 116 pengő jövedelem állt elő azzal, hogy a vigalmi adó összegét a jótékony célra való tekintettel a város segélyként megtérítette.

Az adakozók névsora és az adomány:

Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.-T. 9 kötet ifjúsági könyv, Bajza Antalné ny. Máv. segédtiszt neje fehérneművarrás, Bálint András szücsmester 1 db. felsőkabát, Bálint Dezső Máv. műszaki segédtiszt 10 P, Beke József Máv. segédellenőr 15 P, Bereznai Gusztáv törvényszéki tisztviselő 7 P, dr. Bertényi Albert orvos, klinikai tanársegéd 1 db. felsőkabát, 1 db. nadrág, 5 db. fehérnemű és 2 pár cipő, Bertron Józsefné magántisztviselő neje 1 tornapapucs készítése, Bodó István honvéd irnokormester 36 P, Bodrogközy Lajosné igazgatótanítóné 5 alsónadrág készítése, Bogárosi Béla áll. állatorvos 4 liú öltöny, 1 nyári kabát, 3 db. fehérnemű, 2 pár félcipő és 1 pár tornacipő, Borsányi Teréz úrleány 2 tornapapucs készítése és 18 P, Bozsó Antal városi irodatiszt 22 P, Bugyi András áll. erdész ruha és fehérnemű és 14 P, Burza Jánosné magántisztviselő 1 tornapapucs készítése, Csikós Pál r. k. egyházi 20 P, dr. Csikós Nagy József ügyvéd 20 P (Rózsa Imrének), dr. Csillik Bertalan egyetemi magántanár-könyvtárnok 9 P, Csonka Erzsébet ny. Máv. pénztárkezelő 11 P, Csonka Vera úrleány 1 pullover készítése, Csuka Pál főtörzsőrmester 9 P, Czucz Ferenc géplakatos 8 P, Demján Sándor felsőipariskolai oktató 16 P, Diákkaptár 20 P, Dippong Péterné m. kir. postasegédtiszt 1 felsőkabát és 18 P, Dolesch Gyula gyógyszerész 22 Mikulás-csomag, Erényi Lajos m. kir. alezredes 45 P, Faludi Jenőné malomtulajdonos 18 db. fehérnemű, 1 pár bakancs, 1 pár tornacipő, 1 öltöny, 1 prémgallér és 50 P, Fancsovits Györgyné üzletvezetőhelyettes neje 1 tornapapucs készítése, Fehér Alfréd ny. postahivatali igazgató 14 P, Fehér István uradalmi számtiszt 1 vacsorai vendégség, Franklin Társulat 39 kötet könyv, Friedmann István lakatosmester 15 P, Hajdú Mihály asztalosmester 12 P, dr. Hegedűs Imre m. kir. hadbíró őrnagy 40 P, dr. Hoffmann József ny. törv. irodaigazgató 40 P, Horváth József városi műszaki tiszt 45 P, dr. Imre János Sz. G. V. főpénztárosa 24 P és egy fiút kétszer ebéden látott vendégül, Jelenli Szilárd főtörzsőrmester 18 P, vitéz Kajtár György tiszthelyettes 14 P, Kálmán Sándor OTI tisztviselő-irodatiszt 4 P, N. N. 1 télikabát és 1 fiúöltöny, Káplány Gábor mérnök 1 tornapapucs készítése és 16 P, Kastner János postafőfelügyelő 2 db. ing és 20 P, özv. Katona Lajosné földbirtokos 36 P, Kerényi József tanár 6 db. ruhanemű, özv. Keresztes Nagy Sándorné kir. járásbíró özvegye 1 pár cipő és 1 pár tornacipő, Kertai Dezső kir. ügyészégi főtiszt 450 P, Magyar Egyetemi Nyomda 10 kötet könyv, Kiss Jenő cukrász-mester 1 kabát, 3 nadrág, 2 pár cipő és 10 P, Klein Jenő magánzó 25 P és 7 könyv, vitéz Kókai Lászlóné városi számvevő-

ségi tanácsos neje 4 ing és alsónadrág készítése, Kolin Ernőné állampénztári tisztviselő neje 3 ing készítése és 11 tornanadrág felszerelése, Koncsek András borbélymester 9 P, Korda Ipari és Kereskedelmi R.-T. 11 kötet ifjúsági könyv, Kopasz Dezsőné hentesmester neje 20 P és 8 db. fehérnemű, 1 kabát és 2 nadrág, Koskóci Ferenc Máv. segéd tiszt 18 P, Kováts József 1 P, dr. Kovács Kálmán kórházi főorvos 5 P, Kovács László gépész 16 P, Kovács József villamos pálya előmunkás 1 ebéd, Körösmezey Miklós m. kir. csendőralezredes 31 P, Kurai János rendőr és neje 2 tornapapucs készítése, 2 ebéd, 8 db. fehérnemű, 5 doboz cipőkrém, pihetoll és 18 P, Lipták Gábor bőrnagykereskedő és neje 1 kabát, 1 tornapapucs készítése, 2 uzsonna és 15 elsőosztályos részére vacsorai vendéglátás, 210 P, Magyar Andor fűszerkereskedő 27 P, Magyar Népművelők Társasága 10 kötet Magyar Klasszikusok, Magyarai Nándor Máv. műszaki tanácsos 40 P, Malivanek Erzsébet női divatszalon tulajdonos 24 ing és 26 alsónadrág szabása, Marlicskó Rókus 45 P, Márton Ferenc magántisztviselő 4 pár harisnya, dr. Matók Andrásné postatitkár neje 1 pullover készítése, Mátyás Mihályné törvényszéki irodaaltiszt neje pullover készítése és 2 ebéd, Miletin Miklós földműves 3 P, Molnár Mihály 1 ebéd és 16 P, Nagy István földbirtokos 1 öltöny ruha, 1 pár harisnya és gyümölcs, Nagy Péter 100 P, N. N. 10 P, dr. Nagy Sándor kir. tanfelügyelő 18 P, Németh Lajos cserép- és palafedő 18 P, dr. Nyiri László m. kir. hadbíró őrnagy 1 ebéd és 40 P, Oláh Istvánné papirkereskedő neje 1 tornapapucs készítése, Ótott Lajos hentesmester 80 P, Pál Armand gyufagyári főtisztviselő 37 P és 1 ing, dr. Pálffy-Budinszky Endre városi műszaki tanácsos 10 P és az adventi teához sütemény, Papp Jenő honv. tisztviselő 4 db. fehérnemű, dr. Pávó Ferenc városi főjegyző, tb. tanácsos 1 kabát, 1 pár cipő és 10 pengő, Pintér Sándor m. kir. csendőralezredes 24 P, Pónyai-Pisurnyi Mihály férfiszabó 1 új fiú öltöny, Prakfalvi Sándor Máv. főintéző 18 P, Rejtő Béla gazdálkodó 1 kabát, 1 pár cipő, 2 db. szappan, mogyoró és 8 P, Révai Irodalmi Intézet 4 db. könyv, Róvó István hajóács 10 P, Rózsa József asztalos 1 kabát és 1 pár cipő, Sallai Sándor Máv. üzemi altiszt 3 P, dr. Sándor István főiskolai tanár 13 P, Sárkány Mihály vendéglős 4 öltöny, 10 db. fehérnemű, 1 diáksapka, Schneider József bőrnagykereskedő ingek, Segélyező Egyesület 130'60 P értékben könyvek, füzetek, írószerek, Simon József adóhivatali főtanácsos 20 P, Singer és Wolfner Irodalmi R.-T. 5 kötet könyv, Szabó Ferenc városi tisztviselő 8 P, Szabó Gyula Máv. felügyelő, diákszövetségi pénztáros 1 körzőkészlet, Szalonczai Pál kazánfűtő 8 P, Szamosi Lajos vármegyei számv. főtanácsos 45 P, dr. Szarvas János törvényszéki tanácselnök 45 P, Szécsi Ferenc ruhakereskedő 2 fiú öltöny, Szegedi Kereskedelmi és Iparbank 50 P, dr. Székely Ferenc ügyvéd 28 P, Szenessy Istvánné festő neje varrás, Szilágyi György kapus 16 P, dr. Szögi Endréné főiskolai tanár neje ruhajavítások, 1 tornapapucs és 7 pár kesztyű készítése az anyaggal együtt, Szőnyi György Máv. főmozdonyvezető 20 P, dr. Sztavroviczky Pálné mentő főorvos neje 4 ing-alsónadrág készítése, dr. Sztrihá István ügyvéd, tb. főügyész gyümölcs, 2 ebéd és 27 P, Szurgent Sándor ny. vámőr 16 P, Szűcs Lajos piarista tanár 10 P, Tanári Kar többi tagjai 1 ródli (Kovács M.),

1 football (Kovács M.), 11 db. Sik-Schütz imakönyv és 12 db. rózsafűzér, Tarjányi Béla törv. irodafőtiszt 24 P, Thiel Józsefné banktisztviselő neje 10 P és intézte a pullover részére a pamutvásárlást, Tölgyessy István Máv. intéző 16'40 P, vitéz Varga Mihály Máv. éjjeli őr 7 P, dr. Végh Albert fogorvos 18 P, dr. Vékes Bertalan kir. ügyész 1 könyv és 42 P, Wischán Emil tanügyi titkár 45 P, Zsigmond Vilmos vendéglős 2 P, Zsombor Kálmánné szállító neje 1 db. nadrág, VIII. o. 1 db. magyaros nyakkendő, 7 db. könyv és 66 P (virágdísz megváltás).

A nagylelkű adományokért ezúton is hálás köszönetet mondunk egyrészt azok, akik élvezték, másrészt a konviktus vezetősége. Minden adományozás nemes lelkületről tesz tanuságot, ebben az esetben azonban az adományozás már nemcsak jószívűség és emberszeretet eredménye, hanem magasabb nemzeti szempontoknak meglátása, értékelése és áldozatos hazafiság. Az elől szereplő két tételben, t. i. az adventi tea és a jubileumi ünnepség bevételében sok névtelen adakozó húzódik még meg, és sokan olyanok, akik a fentebbi névsorban is szerepelnek.

A tapasztalt nagylelkűségen felbátorodva azzal a kéréssel fordulunk mindenkihez, aki csak teheti, és már fordultunk is a rendszeres adakozóinkhoz, hogy a nyári hónapokban se szüntessék be adakozásukat, hanem a gimnázium igazgatósága címére juttassák el adományait. Postai utalványt mindenkinek szívesen bocsátunk rendelkezésére. Erre a szinte vakmerő kérésre a jövő kilátásai készítenek bennünket. A következő iskolai évben több lesz az ösztöndíjas tanuló, viszont az anyagok drágábbak és nehezebben beszerezhetők lesznek, tehát mindenről lehetőleg az iskolai év elején kell gondoskodnunk. Ez az előrelátás diktálta azt is, hogy a kapott ruhákat és pénzt ne használjuk fel mind most, hanem tartalékoljunk abból eleget a következő, valószínűleg inségesebb időkre. A következő felsorolásban tehát a kedves érdeklődők nem találnak mindenről elszámolást, ami a fentiekben szerepelt.

Az adományozott tárgyakból kiosztottuk a következőket: 5 pár cipő, 3 nadrág, 17 ing, 7 kabát, 2 tornacipő, 7 tornapapucs, 7 pár kesztyű, 2 zsebkendő, 5 teljes öltözet ruha, 1 alsónadrág, 1 pizsama. Az újonnan vásárolt tárgyakból kiosztottuk a következőket: 11 db. tornanadrág, 4 tucat harisnya, 4 tucat zsebkendő, 3 db. pullover, 12 pohár, 12 pár cipő, 1 öltözet ruha, 10 pár facipő, a szükséges író- és rajzszerek, gyógyszer és az apró napi szükségletek.

A segélyalap pénzügyei a következőképen alakultak:

Bevételek:		Kiadások:	
Hivatalos engedményekből	595'40 P	Ruha-cipőre	2785'18 P
Havi és külön adományokból	2046'90 P	Tankönyvre, iskolai cikkekre	162'67 P
Adventi tea-jubileumi ünnepély	958.45 P	Gyógyszerre	66'84 P
		Játékszerre és szórákosra	32'62 P
		Napi szükségletek, villamos	111'60 P
Összesen:	3600'75 P		3158'91 P
		Készpénz:	441'84 P

Könyvtár. Amint a fentebbiekből kitűnik, a konviktusnak egyes könyvkiadók és diákok is adományoztak könyveket. Így jött létre a konviktus könyvtára, mely jelenleg 111 műből áll. A falusi fiúk nagy buzgalommal olvasnak és az első hetekben igen nehéz volt a helyzetük, mert nem tudtak majdnem semmit sem olvasni, hisz saját könyve alig volt egy-kettőnek, azt pedig valamennyi hamarosan elolvasta. Az iskolai ifjúsági könyvtár nehezebben hozzáférhető, semhogy kielégíthetné az itteni igényeket. Ezért kéréssel fordultunk a nagyobb kiadókhoz, hogy a nemes cél érdekében hozzák meg a maguk áldozatát. Nem is zárkóztak el kérésünk elől és ennek köszönhetjük, hogy megvetettük alapját egy későbbi gazdag könyvtárnak. Mostani összetételében és arányaiban még semmiképen sem elégíti ki az igényeket, de nagy hasznot hajtott így is. A könyvtáros Nacsa Ferenc, falusi ösztöndíjas tanuló.

Hivatalos adatok. A konviktus címe: Szegedi Piarista Konviktus (Szeged, Párizsi-körút 36/c. — Levelezési címe: Piarista Gimnázium, gr. Klebelsberg-tér 1.) — Fenntartója: A Szegedi Kegyes-tanítói Rendház. — Felettes hatóságai: Anyagi és személyi ügyekben a Magyar Kegyes-tanítói Rend Főnöke, nevelésügyi kérdésekben a Katolikus Tanügyi Főhatóság, az állami főfelügyelet gyakorlásában a Szegedi Tanker. kir. Főigazgatóság.

A konviktus igazgatója: Csonka Mihály tanügyi főtanácsos, gimn. igazgató. Vezető prefektus: Sörlei Zsigmond piarista tanár, kisegítő prefektusa: Kovács Mihály piarista tanár.

Növendékei az 1942—43. iskolai évben:

(rövidítések: ö. = ösztöndíjas falusi tanuló, l. az évkönyv iskolai osztálynévsoraiban, o. t. = osztályos tanuló.)

Bakai József I. a o. t. (Csanádpalota) ö.
 Bándi Andor I. a o. t. (Berettyóújfalú).
 Borsos Imre I. a o. t. (Dombegyház) ö.
 Dolesch Gyula I. a o. t. (Kiskörös).
 Fehér István I. a o. t. (Sándorfalva).
 Gyuricza Antal III. a o. t. (Szentés).
 Gyuricza György III. a o. t. (Szentés).
 Haidekker Ottó VI. o. t. (Budapest).
 Horváth András I. a o. t. (Écsér) ö.
 Hucs Jenő I. a o. t. (Marosvásárhely) (ápr. 28-tól).
 Kerti József I. a o. t. (Rákoscsaba) ö.
 Korom Béla I. a o. t. (Kiszombor) ö.
 Lakatos László I. a o. t. (Csanádpalota) ö.
 Ludányi István I. a o. t. (Csanádpalota) ö.
 Nacsa Ferenc I. a o. t. (Köveg) ö.
 Perl István II. a o. t. (Nagykanizsa).
 Pistyek Béla I. a o. t. (Alag) ö. (április 1-ig).
 Rózsa Imre I. a o. t. (Szeged-Nagyszéksós) ö.
 Sarnyai Ferenc I. a o. t. (Püspöklele) ö.
 Siegriszt Lajos V. o. t. (Szabadka) (január 28-ig).
 Somogyi Gábor IV. o. t. (Újvidék) (szept. 30-tól).
 Verik Béla I. a o. t. (Dombiratos) ö.

Ezek mellett az állandóan bennlakó tanulók mellett még néhány

tanuló bejárt a délutáni órákban tanulásra. Ezeknek a száma és személye az év folyamán többször változott.

Természetesen valamennyien a piarista gimnázium tanulói. Bándi Andor, Fehér István és Lakatos László a városi Zeneiskolában a hegedű tanszak tanulói is voltak.

Hivatalos látogatások: dr. Tihanyi Béla tanügyi főtanácsos, kat. dunáninenni ker. főigazgató nov. 26-án, Janson Vilmos tanügyi tanácsos-igazgató a tanker. kir. főigazgatóság megbízottja márc. 11-én látogatta meg Konviktusunkat.

Képességmegállapító versenyvizsga. Az ösztöndíjasokat kiválogató versenyvizsga módszereinek és egy éves tapasztalatainak megbeszélésére Budapesten országos értekezlet volt március 12—13-án. Dr. Tiborc Lajos gimn. igazgatóhelyettes és Sörlei Zsigmond vettek részt ezen az értekezleten, minthogy az előző évben ők vezették a versenyvizsgát. Április 19—20-án folyt le az idei versenyvizsga, amely alapul szolgál a következő évben első osztályosokul bekerülő ösztöndíjasok kiválogatásánál. 21 fiú jelent meg a versenyvizsgán; közülük 10 Szeged tanyavilágából, a többi pedig Csanád megyéből. A versenyvizsga az előírt módszerrel folyt le, íratái a központban vannak elbírálás végett.

Egészségi állapot: Nagyobb számban csak a téli meghűléses influenza fordult elő. Súlyosabb volt egy karsérülés és egy lábgenygyesedés. A betegek a rendházi betegszobában nyertek elhelyezést és részesültek ápolásban.

A konviktus helyiségeinek adatai: Prefektusi szoba $5.10 \times 4.30 = 21.93$ m², tanuló szoba $5.40 \times 5.30 = 28.62$ m², kisebb háló $6.10 \times 5.80 = 35.38$ m², nagyobb háló $8.30 \times 4.80 = 39.84$ m², folyosó 19.85 m², udvar játszó része 358 m², kerti része 78 m².

Tájékoztató a következő iskolai évre. A konviktus bővítésre szorul. A vezetőség igyekszik nagyobb épületre szert tenni, hogy nyugodtan befogadhassa még egy-két évig a beutalásra kerülő ösztöndíjasokat. Mellettük egy-két nem ösztöndíjas fizető növendék is kerül felvételre, de csak igen korlátolt számban. A tartásdíj havi összegét csak augusztus végén közölhetjük a szülőkkel mert a mai beszerzési viszonyok nem teszik lehetővé a messzebbmenő pénzügyi tervezést. Felvétel tekintetében is csak június végén tudunk érdemleges választ adni. Ágyneműt a növendékek maguk hoznak. Mosás kéthetenként van. A középosztály színvonalán mozgó négyeszeri étkezés.

Tanári testület.

Rövidítések : r. t.=rendes tanár, ó. t.=óraadó tanár, p.=piarista,
v.=világi, o.=osztály.

Sorszám	A tanár neve	Minősége	Szak- tárgyai	Szolá- lali éve		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított?	Heti óraszám	Jegyzet
				összesen	ennél az intézetnél			
1.	Csonka Mihály	igaz- gató p.	mennyt., fizika	33	10	mennyiségl. 4. 3	3	Igazgató 3 éve.
2.	Borsi Tivadar	ó. l. v.	magyar, olasz, német	7	3	olasz ny. 6-7. 4-4	8	R. t. a. Klauzál G. gimn.-ban, rend- kívüli olasz ny. t. Okt. 20-tól olasz ny. 6. o. t.
3.	dr. Derényi Mária	ó. t. v.	olasz, német	6	1	olasz 5-6. 4-4	8	Okt. 16-ig tanított.
4.	Dorogi Imre	r. t. v.	rajz	25	25	rajz 1-4. 2-2 " 7-8. 1-1	20	A rajzsztár óre.
5.	dr. Fejes Tibor	r. t. p.	hitudo- mányok	13	5	hitlan 1-2. a, c, 4-8. 2-2	20	Hitszónok, a Mária- Kongregáció pré- zese.
6.	Greff Géza	r. t. p.	mennyt., fizika	6	5	honv. ism. 7. 1 mennyt. 3. ab. 3-3 " 7. 3 fizika 3. ab. 1-1 " 7. 4	16	3. a. o. főnöke. A fizikai sztár óre. Tandíjkezelő. Az Önképzőkör term. lud. szakosz- tályának vezetője.
7.	Gyurkovits Árpád	r. l. v.	magyar, francia	10	10	magyar ny. 3a. 4 francia ny. 5-7. 4-4 " 8. 3	19	A Diákaptár ve- zetője. Levente- parancsnok.
8.	Hantos Lőrinc	r. t. v.	latin, német	24	12	német 7-8. 3-3	6	A Segélyözögye- sület vezetője. A Rendház gazda- ságának vezetője.
9.	Jochs József	r. l. p.	mennyt., fizika	18	3	mennyt. 1. a. 4 " 6. 3 hitlan 3. a-b. 2-2 osztályf. ó. 1. a. 1	17	1. a. o. főnöke. Cser- készparancsnok.
10.	Kerényi József	ó. l. v.	test- nevelés	12	8	testnevel. 3 ab. 3-3 " 5-7. 3-3	11	Sz. kir. kat. Tanító- képző tanára.
11.	Kiss István	r. t. p.	magyar, latin	40	40	magyar 2 a. 5 latin 2 a. 5 hitlan 2 b. 2	12	—

Sorszám	A tanár neve	Minősége	Szak- tárgyai	Szolgá- lati éve		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított ?	Heti óraszám	Jegyzet
				összesen	emlék az intézetnél			
12.	dr. Kiss Márton	r. t. p.	földrajz, term.-rajz	27	14	földrajz 1. a, b. 3-3 " 2. a, b. 4-4 termraj. 1. a, 2. b. 2-2 honv. ism. 2. b. 1	19	2. b. o. főnöke. A term.-rajzi szerlár őre. Leventepa- rancsnok.
13.	Kovács Mihály	r. t. p.	mennyel., fizika, gyorsírás	2	2	mennyiségtan 1. b, c, 2. c. 4-4 mennyiségtan 5. 3	15	2. c. o. főnöke. Cserkészrajp. A repülőmodelezés, Gyosiróköri veze- tője. Konviktsi prefektus. Hitelemző.
14.	dr. Kozáky István	r. t. p.	magyar, német	18	5	német 3. b, 4. 4-4 " 5. 3	11	Egyet. m. tanár. A zenekar vezetője.
15.	dr. László Mihály	r. t. p.	földrajz, term.-rajz vegytan	7	1	osztályf. óra 1. c. 1 földrajz 1. c. 2. c. 3-4 termr. 1. c, 2. a, c. 2-2 vegytan 6. 2 honv. ism. 6. 1	17	1. c. o. főnöke. Tanári ért. jegyző. Vegytani foglal- kozások vezetője.
16.	Lénárd Ödön	r. t. p.	törté- nelem, latin	7	6	történelem 4. 3 " 7. 2 latin " 1. a. 5 " 7. 4 magyar 1. a. 5	19	7. o. főnöke. Az Önképz. tört. szakoszt. vezetője.
17.	dr. Maklári Lajos	r. t. p.	földrajz, term.-rajz, vegytan	6	6	földrajz 7. 1 természetr. 1b. 2 " 4, 5. 3, 4 honv. ism. 5. 1	11	Az énekkar veze- tője. Az énekszer- tár őre. Egyet. adjunktus.
18.	Megyer József	r. t. p.	magyar, latin	19	3	magyar 1. c. 5 " 3. b. 4 " 8. 3 latin 3. b. 4 filozófia 8. 2	18	3. b. o. főnöke. A kisebb ifj. könyvtár őre. A Szavalkör vez.
19.	Nagy Ernő	r. t. p.	magyar, latin	4	4	magyar 5. 7. 3-3 latin 2. c. 5. 5, 4 honv. ism. 2. c. 1	16	5. o. főnöke. A fel- sőbb ifj. könyvtár őre. Az Önképző- kör vezetője. Hitelemző.
20.	Nyikos Gyula	ó. t. v.	magyar, német	1	1	magyar 2. c. 5	5	Okt. 3-ig tanított.
21.	Papp Gyula	ó. t. v.	magyar, olasz	1	1	olasz 5.	4	Nov. 12-től tanít.
22.	Pály Gézáné dr. Schmidt Edit	ó. t. v.	magyar, olasz	1	1	olasz 5.	4	Okt. 20. tól nov. 10-ig tanított.
23.	Pesti Lajos	r. t. v.	test- nevelés	24	24	testnevelés 2. a, b, c. 4. 6. 8. 3-3	18	A Sportkör veze- tője. A tornaszer- tár őre. Levente- parancsnok.

Sorszám	A tanár neve	Minősége	Szak- tárgyai	Szolgá- lati éve		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított?	Heti óraszám	Jegyzet
				összesen	ennél az intézetnél			
24.	dr. Révay József	r. t. p.	latin, görög, magyar	33	4 + 18	latin 3. a. 4 görög 5. 6. 4-4 német 3. a, 5. 4-3	19	—
25.	dr. Somogyi Zoltán	r. t. p.	latin, törté- nelem	4	1	latin 1. c. 6. 5-4 történelem 5. 6. 3-3 gazd. ism. 6. 2 honv. ism. 1. c. 1	18	Levente- parancsnok.
26.	Sörlei Zsigmond	r. t. p.	mennyt., fizika, gyorsírás	8	4	mennyiségt. 2. a. 4 fizika " 8. 3 " 8. 3 honv. ism. 2. a. 1	11	2. a. o. főnöke. A Konviktus vezetője.
27.	Szabó Aladár	ó. t. v.	magyar, francia	13	1	magyar 2. c. 5	5	Okt. 7-től tanít.
28.	Szalay József	r. t. p.	törté- nelem, földrajz	37	4	történelem 3. ab. 3-3 földrajz 3. ab. 2-2 honv. ism. 3. ab. 1-1	12	—
29.	Szegszárdy Boldizsár	ó. t. v.	test- nevelés	14	1	testnevelés 1. c. 3-3	6	Nov. 17-től tanít.
30.	Szűjjas János	ó. t. v. p.	ének	3	1	ének 1. ab. 2. abc. 2-2 " 3. ab. 1-1	14	—
31.	dr. Sztavrovcszky Pál	ó. t. v.	orvos	4	4	egészségtan 4. 1 " 8. 1	2	Iskolaorvos.
32.	dr. Szűcs Lajos	r. t. p.	latin, görög	26	4	latin 1. b. 5 görög 7., 8. 4, 3 magyar 1. b. 5 honv. ism. 1. b. 1 osztályf. óra 1. b. 1	19	1. b. o. főnöke. A tanári könyvtár őre.
33.	Tárkányi Ferenc	r. t. p.	törté- nelem, latin	33	15	történelem 8. 3 latin 2. b. 8. 5, 3 magyar 2. b. 5 honv. ism. 8. 1	17	8. o. főnöke. Az intézet krónikájá- nak vezetője.
34.	dr. Tiborc Lajos	r. t. p.	magyar, latin	8	4	magyar 4. 6. 4, 3 latin 4. 4 honv. ism. 4. 1	12	4. o. főnöke. Igazgatóhelyettes. Leventeparancsn.
35.	dr. Wittmann Ádám	r. t. p.	hittan, német, olasz	8	1	—	—	A keleti harctéren teljesít tábori lel- készi szolgálatot.

Más felekezetűek vallástanárai :

dr. Durkó Gábor, ref. hittanár-lelkész, tanította a református tanulókat.
Gruncsity Milán, gör. kel. szerb plébános, tanította a görögkeleti szerb tanulókat.
dr. Ladomérszky Béla gör. kat. lelkész, tanította a görögkatolikus tanulókat.
dr. Löwy Emil, izr. hitoktató, tanította az izr. tanulókat.
Szabó Lóránt, ág. h. ev. hitoktató, tanította az ág. h. evangélikus tanulókat.

A rendkívüli tárgyak tanárai :

Borsi Tivadar, tanította az olasz társalgást.
dr. Maklári Lajos, vezette az énekkart.

Altisztek :

Kolláti István, Deák József és Kollár János.

A tanári kar hitéleti, tudományos és társadalmi működése.

Csonka Mihály tanügyi főtanácsos, házfőnök és gimnáziumi igazgató, a szegedi törvényhatósági iskolaszék tagja, (meglátogatta a belvárosi elemi fiúiskolát); természettan szakfelügyelője a szegedi tankerületben (meglátogatta a hódmezővásárhelyi ref. fiú- és leánygimnáziumot); az Irodai Gyorsírókat és Gépírókat Vizsgáztató Állami Bizottság szegedi tagozatának tagja; az V. ker. cserkésztanács tagja; a Délvidéki Nevelők Egyesülete középiskolai Szakosztályának alelnöke; a fiatalokúak Szegedi felügyelő hatóságának tanácselnöke. Segített a katonák, a férfiak és nők húsvéti gyóntatásában. Az Isteni Szeretet Leányai budapesti Patrona Hungariae kat. leánygimnáziumának június havi érettségi vizsgálatán kormányképviselő volt.

Dorogi Imre a szegedi tankerületben a művészeti rajz tanulmányi felügyelője, a Magyar Képzőművészek Egyesülete (Múcsarnok) festészeti szakosztályának rendes tagja, a Magyar Rajztanárok Országos Egyesületének választmányi, a Magyar Képzőművészek Országos Szövetségének rendes tagja, a Dugonics-Társaság tagja, a Városi Múzeum képtárának szakkezelője. A tankerületi kir. főigazgató utasítására megfigyelte a szeghalmi ref. Péter András gimnázium rajzkutatását. Képeiből gyűjteményes kiállítást rendezett a városi Múzeum helyiségében, tiszai tárgyú képeivel részt vett a Dugonics-Társaság által rendezett Tömörkény emlékkiállításon. Tanulmányt írt a Délvidéki Szemlé-be a szegedi Nemzeti Pantheon szobrairól s ugyanott képzőművészeti tárgyú kritikái jelentek meg.

Dr. Fejes Tibor a Kalocsai Iskolanővérek ujszegedi zárdájának lelkésze, a rendházban működő Salvator-Nővérek és az Irgalomházban működő Szt. Máriai Irgalmas Nővérek rendes gyóntatója, a belvárosi Katolikus Legényegylet egyházi elnöke, előadásokat tartott a Főiskolai Horthy Leánykollégiumban. Két szentbeszédet mondott a rádióban.

Jochs József a Magyar Cserkészmozgajom V. kerületének főtitkára, a 2. sz. BKG cserkészcsapat tb. parancsnoka, előadásokat tartott a szegedi cserkészcsapatok örsvezetőképző tanfolyamán, vezette a Palícson rendezett orsz. cserkész tisztjelöltképző táborot, előadott az Últörő cserkészpróbáról a szegedi tisztgyűlésen.

A rendház személyzetének misézője, több alkalommal misézett a rákospalotai Jézus Szíve templomban.

Kerényi József a szegedi kir. kat. liceumban és tanítóképző-intézetben rendes tanár, a Magyar Atlétikai Szövetség megbízott szakoktatója.

Kiss István házi másodfőnök és lelkiatya, c. gimn. igazgató, a Miasszonyunkról nevezett Iskolanővérek Internátusának misézője és gyóntatója, a Délmagyarországi Nevelők Egyesületének, a Váci, Kecskeméti és Szegedi Piarista Diákszövetségnek választmányi, a Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesületnek igazgatósági tagja, a Federatio Emericana Marisia csoportjának dominusa. Részt vett a nagyközönség húsvéti gyóntatásában.

Dr. Kiss Márton a Borromei Szent Károly irgalomház misézője. Segédkezett a katonák és levettek gyóntatásánál.

Kovács Mihály a Szent József fiúnevelő intézet misézője. Segédkezett a világi hívek gyóntatásában. Szeged város cserkészparancs-

noka. Előadást tartott a Honkereső cserkészpróbáról az V. cserkészkerület tiszti gyűlésén és örsvezetői tanfolyamán. A Délvidéki Sportrepülő Egyesülettel együtt repülőmodellező kiállítást rendezett az ipartestület nagytermében. Két alkalommal cikket írt a Szegedi Új Nemzedékbe.

Kozáky István dr. mint egyetemi magántanár a tanév mindkét félévében hirdetett előadást a szegedi Horthy Miklós Tudományegyetemen a XIX. század német irodalmáról és Hans Sachsról. Az első félévben helyettesítette Schmidt Henrik dr. egyetemi ny. r. tanárt és vezette a német szemináriumi gyakorlatot. A Középkolai Tanárvizsgálóbizottság tagja. Háromkötetes haláltáncműve tavaly befejezett utolsó kötetének nyomdai munkálatai folyamatban vannak. A Délvidéki Szemle munkatársa. Könyvismertetései és műbírálatai jelentek meg folyóiratokban. Megjelent a „Gloriamur in tribulationibus” és „Ünnepi diákkánon” c. kórusműve a piarista jubileummal kapcsolatban. A budapesti Cantate kiadó megjelentette legutóbbi Húsvéti örömdalát, valamint Bálint Mesternek, egy XVI. századi magyar lantművésznek lantdarabjairól írt tanulmányát (A régi magyar úri muzsikáról 1943), valamint ezeknek a lantdaraboknak zongoraátíratát (Op. 55). Kodály Zoltánról írt a Vigiliában. Kórusműveit sokszor énekelték az ország különböző templomaiban, a szegedi Dómban, Budapesten, Zircen, Győrött, a rádióban stb. A szülők lelkigyakorlatán mondott beszédet és több helyen prédikált, gyóntatott, plébánián kisegített. Az Orsz. Magyar Cecilia Egyesület választmányi tagja, a Katolikus Kántorszövetség tiszteleti tagja, a szegedi Dugonics-Társaság, és a Magyar Zeneszerzők szövetségének, valamint az Internationale Gesellschaft für Kirchenmusik tagja.

Dr. László Mihály gyóntatott a Dómban.

Dr. Maklári Lajos a szegedi Horthy M. Tudományegyetem ásvány-kőzettani tanszékén tanársegéd, az Egyetem barátainak természettudományi szakosztályában „A legszebb magyar melantherit” c. előadást tartott. Bevezető szavakat mondott a filharmonikusok Mengelberg-hangversenye előtt.

Megyer József a szegedi tankerületben a magyar nyelv tanulmányi felügyelője, a Dugonics-Társaság tagja. Az év folyamán megjelent tanulmányai: „Prohászka” tizenöt éve (*Katolikus Szemle*); A piarista szellem (*Magyar Szemle*), teljesebb szöveggel a szabadkai piarista gimnázium évkönyvében is; Korunk költője (Mécs László), A legújabb magyar klasszikus (Babits Mihály), A piaristák és a Délvidék, Magyar szemmel Tuszántól Isztanbulig, Az európai ember szülőföldjén, Csendes városok, Schütz Antal pályája, A zombori ünnep (*Délvidéki Szemle*); Sik Sándor, Az iskola feladatai a film körül (*Magyar Kultúra*); Prohászka a középkorában, A magyar irodalomtörténet utolsó fejezete (*Magyar Középkor*); Kosztolányi, a tanár, Ady a gimnáziumban (*Nevelésügyi Szemle*); Körösi Albin, Kispart János (*Magyar piaristák*); Piarista földrajz (*Szegedi Dugonics András gimnázium Évkönyve*). Bírálókat írt a Délvidéki Szemlébe.

Pesti Lajos tartalékos százados, tűzharcos, az intézet levante csapatának parancsnoka, a Dugonics Sportkör vezető tanára, a Szegedi Kaszinó ellenőre.

Dr. Révai József a Dugonics Társaság tagja, az Ifjúsági Irodalmi Társaság alapító tagja, a Katolikus Középiskolai Tanáregyesületnek, a Klasszikus Nevelés Hívei egyesületének és a szegedi Katolikus Körnek választmányi tagja, a szegedi Piarista Diákszövetség ügyvezető elnöke, a magyar Cserkészmozgalom V. kerületének társelnöke, a talpascserkészek szociális ügyeinek intézője, a Szent Gellért konviktus felügyelő bizottságának tagja; gyóntatni szokott a kir. kat. tanítóképzőben és a székesegyházban.

Dr. Somogyi Zoltán a törvényszéki fogház vasár- és ünnepnapra misézője. Ugyanott lelkigyakorlatot tartott. Több alkalommal gyóntatott a Fogadalmi templomban, — Megjelent A középkori Magyarország szegényügye c. értekezése.

Sörlei Zsigmond a Gyorsírás-, Szépírás- és Gépírástanítókat Vizsgáztató Állami Szegedi Bizottság gyorsírás-szakjának tagja, a Szegedi Gyorsírók Egyesületének könyvtárosa, Szülői értekezleten ismertette az Országos Magyar Falusi Tehetségmentés mozgalmát. Cikke jelent meg a Délvidéki Szemlében. Vezette a szülők lelkigyakorlatának egyik elmélkedését.

Szalay József az Országos Magyar Gyorsíró Egyesület és a Szegedi Piarista Diákszövetség választmányi-, a Szegedi Kaszinó Számvizsgáló Bizottságának választott-, a Magyar Gyorsírók Országos Szövetségének, a Gyakorló Gyorsírók Társaságának, a Magyar Gyorsírók és a Gyorsírás Barátai Budai Egyesületének és a M. Kir. Horthy Miklós Tudományegyetem Barátai Egyesületének rendes tagja.

Szijas János csanád-egyházmegyei áldozópap, okl. egyházzenei karnagy, a hittudományi főiskola énektanára, a tanítóképző intézet óraadó énektanára.

Dr. Tiborc Lajos előadott a szülői értekezleten Korszerű nemzeti nevelés címen. A IV. osztályos tanulók szüleinek: Kamaszdiák, első pályaválasztás címmel. Előadott a Szeged-Somogyitelepi népfőiskolán: Mai magyar irodalom címen Egy-két beszámolója jelent meg a Szegedi Új Nemzedékben. 1942. nyarán elvégezte az iskolai levante parancsnokok tanfolyamát, Budapesten. — Ugyancsak 1942. június hónapban részt vett a Kat. Tanügyi Főhatóságtól rendezett magyar nyelvi továbbképző tanfolyamon. — 1942. augusztus hónapban Makón vezette a 200 személyű Ifjúvezető kiképző I. tábor. A hadtesti Ifjúvezetőképző csapat szegedi 1. 2. század parancsnoka. — A Szegedi Piarista Diákszövetség választmányi tagja.

Ifjúságunk.

Az ifjúsági egyesületek működése.

1. **Mária-Kongregáció.** Intézetünk ifjúsági vallásos egyesülete a Mária-Kongregáció alakjában működik. Miután II. József az iskolával egyidős Mária-Kongregációt eltörölte, 1920-ban dr. Lukáts József alakította meg újra. A Magyarok Nagyasszonyáról van elnevezve és Szentatyánk pártfogása alatt áll. Mindjárt az első szeptemberi szombaton megalakult a jelen tanévben is. Vezetőtanára dr. Fejes Tibor prézes. Tisztviselőink: Marticskó József prefektus, Katona Géza, Molnár József asszisztensek, Paskai László jegyző, és Gazdag András pénztáros. — Összejöveteleinket szombatonként tartottuk. Litánia, gyűlés és játék követte egymást. A 100 tag kicsinyek és nagyok csoportjára oszlik. Az előbbieket Szécsi József apródvezető, magisztrátusi tag vezette, őszinte lelkesedéssel. Az utóbbiakat részben a prézes, részben Marticskó József és Molnár József.

Idei munkaévünket szinte teljesen a befeléfordulás és önmagunkbanzés jellemezte. Mélyebb vallásosságra és főként katolikus öntudatra törekedtünk. Ebben a törekvésünkben nagyon jó szolgálatot tett a csaknem 700 kötetes könyvtárunk, melynek lelkes kezelője Czúcz Ferenc. — Örömmel láttuk, hogy szombatonként 80—100 könyv is gazdát cserélt. Könyvtárunkat nem kongreganistáknak is hozzáférhetővé tettük. Beszerzéseinket a tagdíjakból és a Diák szemmel c. diáklapunk jövedelméből fedeztük. Hálás köszönetünket nyilvánítjuk ezen a helyen Kastner János postafőfelügyelő úrnak, aki 25 pengős adományával segített bennünket szép könyvekhez.

Egyetlen nyilvános szereplésünk volt május 9-én, mikor a kongregációk engesztelő zarándoklatán vettünk részt. Itt igen szépen festett a fiúk egyenruhája; sötét nadrág, fehér ing, világoskék nyakkendővel és a kongreganista nagy jelvénnel. Új tagjainkat május 29-én avatta fel dr. Halász Pál kanonok úr. Külön kell köszönetet mondanunk itt is az Érsek Úr Ónagyméltóságának, aki kongregációnkon keresztül juttatott 100 pengőt az intézeti pályázatok keretében a hittan-dolgozatok jutalmazására.

A „Diák szemmel”. Kongregációnk egy lelkes csoportja Diák szemmel címen havi diákfolyóiratot adott ki, mely a tavalyi 250-es példányszám helyett 450 példányban jelent meg, és nemcsak a helybeli testvérintézetekbe jutott el, hanem még a szabadkai új gimnáziumba is.

ziumunkban is sok lelkes olvasóra talált. A lap lelke, főszerkesztője Molnár József. Munkatársak: Barek István, Dank Viktor, Haidekker Ottó, Katona Géza, Kovács József, Marticskó József és Szécsi József. Vannak közöttük nem kongreganisták is, de a vezetés a kongregáció kezében volt. Meg kell emlékeznünk úgyszólván rajzolóinkról, Kovács Sándor seminarista növendékről, aki intézetünk diákja volt. — Lapunknak iparkodtunk a tőlünk telhető legkomolyabb tartalmat adni. Célunk az volt, hogy a magyarság problémáira hívjuk fel a figyelmet, úgy hogy közben szemünk mindig az Úristenen volt. Ha szerény eszközeinkkel csupán egyetlen egy lelket is elgondolkodtattunk azokon a problémákon, melyek bennünket foglalkoztattak, már elég munkát végeztünk és nem fáradtunk hiába. Hálásan emlékezünk meg rikkancsgárdánkról, mely lapunkat a fiúk kezébe juttatta.

2. Horváth Cyrill Önképzőkör. Vezetőtanár: Nagy Ernő. Az önképzőkör ideai munkásságában, a jelen nehézségei ellenére is, a Prohászka-ülések jelentettek kiemelkedő mozzanatot. Idéztük a nagy Vátesz és fáradhatatlan Apostol géniusát, hogy megismerjük monumentális egyéniségének nagyságát, s lánglelke örök-keresztény eszméit követve, dolgozzunk a szebb, a keresztényibb, a szociálisabb magyar jövőért.

A kör munkája Csonka Mihály tanügyi főtanácsos-igazgató védnökségével és Nagy Ernő tanár vezetésével indult meg szeptember 20-án: az irodalmi, a történelmi-társadalmi és a természettudományi szakosztályok keretében. Az irodalmi szakosztály munkáját Nagy Ernő, a történelmi-társadalmiét Lénárd Ödön, a természettudományiét Greff Géza tanár urak irányították.

Az ifjúsági tisztikar a következő volt: az önképzőkör és az irodalmi szakosztály elnöke Jász Antal VIII. o. t., főjegyzője Pintér Miklós VIII. o. t., pénztáros Miklós György VIII. o. t., főkönyvtáros v. Varsányi István VIII. o. t. Aljegyző és alkönyvtáros Marticskó József és Scultéty Sándor VII. o. tanulók voltak. A történelmi-társadalmi szakosztály elnöke Paulinyi Zoltán VIII. o. t., jegyzője Molnár József VII. o. t., a természettudományi szakosztály szakosztály elnöke Perecsenyi Oszkár, jegyzője Csauscher József VIII. o. tanulók voltak.

Az alakuló ülés alkalmával mondott hálás köszönetet a kör volt vezetőtanárának, dr. Tiborc Lajosnak, odaadó és újstílusú munkájáért, s kérte támogatását a jövőre is.

Az év folyamán összesen 18 ülés volt, ebből egy alakuló megnyitó, 7 irodalmi, 6 történelmi-társadalmi, 4 pedig természettudományi. Elhangzott 18 előadás, 7 felolvasás, 15 szavalat és 82 bírálat.

Az irodalmi szakosztály célkitűzéseinek, a szebb magyar jövő munkálásának megfelelően, a magyar erényeket idézve, hódolt „az ősi magyar vitézségnek” az aradi Vértanúk ünnepén. Élénk tetszést aratott Tinódi: Budai Ali basa históriájának előadása lantkísérettel. A következő ülésen Tóth Árpáddal ismerkedtünk meg. Egy ülés foglalkozott Kodály és a magyar népzene címmel a hatvanéves Mesternek a magyar népi dalok terén szerzett el-nem-múló érdemeivel. Az egyes darabok hanglemez-kíséreténél dr. Kozáky István és dr. Maklári Lajos tanár urak voltak szívesek azok népi motívumait ismertetni. Majd a modern építőművészet és festészet kiemelkedő képviselőivel foglalkozott a kör. Maradandó alkotásaikat vetített képekkel

szemléltettük. Két ülést szenteltünk Prohászka szellemének. Emlékét idézve méltattuk küldetését, majd megismerkedtünk a szociológussal, a hittudóssal és misztikussal, s végül a stílusművésszel és íróval. — A Szabadság ünnepén a keleti hadszíntér magyar katonáiról emlékeztünk meg, kegyelettel adózva hősi küzdelmeikért s örök halálára kötelező önfeláldozásukért. Felszítottuk magunkban a hazafiúi és testvéri együttérzés élő kötelezettségét irántuk és Hozzá tartozóik iránt.

A történelmi-társadalmi szakosztály az év folyamán 6 ülést tartott, ezek közül egy vita-ülés volt. Az előadásokat szinte minden alkalommal elmélyült vita követte.

Célkitűzésünk egyrészt a magyar nép megismertetése, másrészt történelmi tudatunk fejlesztése volt. Az előbbi célt a magyar polgárság sorsáról, a népi történelemtől, s a szegedi néprajzosokról tartott előadások szolgálták. Az utóbbit a török harcokról, műkinccseink sorsáról és történelmi olvasmányainkról szóló vita-ülés tette kézzelfoghatóvá számunkra. Meg kell jegyeznünk, hogy mindent megtettünk az igazi magyarság megérzékeltetése érdekében. Hogy a magyar nép rejtett kincsait érezhessük, minden gyűlésen népdalokat énekeltünk közösen, vagy pedig egy-egy társunk adott elő egy-egy szép magyar népballadát.

A természettudományi kör az elmúlt évben a mostoha viszonyok miatt csak 4 rendes ülést tarthatott a megnyitó ülésen kívül. Az előadók egy része kísérletekkel, vetítéssel, illetve ábrákkal igyekezett előadását a kör tagjai számára világosabbá és érdekesebbé tenni. — A műsoron szerepeltek matematikai előadások, a logaritmusléc kezeléséről, kongruens számokról; fizikai előadások az óráról, a repülésről, a járásról és kerékpározásról; kémiai előadások az elektrolitikus disszociációról és a növényi élet kémiájáról. — Egy ülés keretében emlékeztünk meg Galileo Galilei életéről és munkásságáról halálának háromszázéves fordulóján. Nagy sikert arattak a „Discorsi”-ból és a „Dialogi”-ból vett szemelvények. Egyik ülésünkön megemlékeztünk Puskás Tivadarról, a kiváló magyar technikusról és feltalálóról.

Május 16-án tartottuk meg a szavalóversenyt 6 jelentkezővel. A kötött vers Mécs L.: Tavaszi zsoltár c. költeménye volt. A másikat szabadon választották. A verseny nyertese: Jász Antal VIII. o. t., az Önképzőkör elnöke. Jutalma: 25 P. — 2. Rechtenwald Kristóf VIII. o. t. Jutalma: 15 P. — 3. Kovács József VII. o. t. Jutalma: 10 P. — 4. Miklós Károly VII. o. t. Jutalma: Könyv.

Az Önképzőkör könyvtára a korszerűsítés útján haladt tovább tovább ez év folyamán is. Oly könyveket szereztünk be, melyek a mai magyar problémákkal és szellemmel foglalkoznak. A könyvtár gyarapodása 6 kötet. Ezenkívül 7 folvóirat 1942—43. évfolyama.

A tanári kar az idén is számos pályatételt tűzött ki.

A beérkezett pályamunkák szorgalmas munkáról, tárgyyszeretetről és komoly elmélyedésről tanúskodnak.

A vallásból kitűzött két tételre: Kereszténység és magyarság és A szociális kérdés és a katolicizmus, három pályázó volt. Az Érsek Úr adományából az Omne, quod natum est ex Deo, vincit mundum jeligés dolgozat és Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat jeligés munka szerzői 50 — 50 P jutalomban részesültek. Szerzőik:

Marticskó J. és Molnár J. VII. o. tanulók. A *Corpus meum pro Patria* jeligés munka szerzője Monostori B. VIII. o. tanuló, dicséretre érdemes.

A magyar nyelv- és irodalomból kitűzött tételekre három dolgozat érkezett be. Az első tétel címe: A piaristák a XVIII. sz. irodalmának napszámában. Erre ketten pályáztak. Az *Ad maius pietatis incrementum* és az *Agnosco veteris vestigia flammae* jeligés munkákkal. Az első jutalma a Diákszövetség adományából 35 P. Szerzője: Thiel M. VII. o. t. A másodiké ugyanez adományból 25 P. Szerzője: Jász A. VIII. o. t. — A magyar piaristaság lelki vonásai c. tételre egy dolgozat futott be *Scientia ornat, virtus coronat* jeligével. Dicséretre érdemes. Szerzője Molnár J. VII. o. t.

A latinból kitűzött tétel: Ünnepi beszéd a piarista rend magyarországi letelepedésének háromszázadik évfordulója alkalmából. Két pályázó volt. A *Praeterita saecula, immortalia merita* jeligés pályázat jutalma a Diákszövetség adományából 30 P, szerzője Pintér M. VIII. o. t., az *Ego sum via, veritas et vita* jeligés pályázat jutalma ugyanez adományból 20 P, szerzője Marticskó J. VII. o. t.

A németből kitűzött tételre Fr. Schiller: *Die Räuber und der Strum u. Drang*, három munka futott be. Az *In tyrannos* jeligés dicséretet érdemel, szerzője Lévai A. VII. o. t.

A francia tétel címe Voltaire és Bessenyei volt. Négyen dolgozták ki. A *Soyons plus européens et plus hongrois* jeligés jutalma 35 P, szerzője Perecsényi O. VIII. o. t., a *Grizeldisz* jeligésé 20 P, szerzője Erdős J. VIII. o. t., az *Il n'y a que le premier pas, qui coute* jeligés munka szerzője Bugyi E. VII. o. dicséretre érdemes.

A társadalmi tétel: A magyar népi műveltség szerepe a művelt ember életében címen egy dolgozat érkezett be. Jeligéje: A népet nem azok vezetik, akik dolgoznak érte, hanem akik beszélni tudnak a nyelvén. Jutalma: 25 P. Szerzője: Barek I. VII. o. t.

A vegytanból az Ötvözetek című tételre három pályázat futott be. Az Összetétel jeligés dolgozat szerzője, Szolcsányi P. VIII. o. t., a Diákszövetség adományából 30 P jutalomban részesül. — Az Anthracén és származékai című tételt ketten dolgozták ki. Az *Indanthren* jeligés dolgozat szerzője, Detre I. VIII. o. t., jutalma 25 P a Diákszövetség adományából. A *Terra usus mortalium semper ancilla* jeligés szerzője, Pál G. VIII. o. t., könyvjutalomban részesül.

Az egészségtanból a Filtrálható vírusok című tételt ketten dolgozták ki. A *Nil mortalibus* jeligés munka szerzője Koch S. VIII. o. t., jutalma a Diákszövetség adományából 30 P. A *Contagium vivum fluidum* jeligés mű szerzője Detre I. VIII. o. t. Jutalma könyv.

A természettanból a Magyarország arany és ezüst előfordulásai című tételt ketten dolgozták ki. A Fülöppit gipsszel jeligés jutalma Koch Sándor egyetemi tanár úr adományából 30 P, szerzője, Kriván P. V. o. t., a *Si potuerunt hi et hae, quare non ego* jeligésé ugyanez adományból 20 P, szerzője Gazdag A. VII. o.

A mennyiségtani tétel címe a következő: Néhány megadott, x és y változóban másodfokú egyenlet geometriai képének megszerkesztése a koordinátatranszformáció segítségével. — Egy pályázó volt. Pál G. VIII. o. t., *Ho Theos* aritmei. Jutalma 30 P a Gróf-féle adományból.

A fizikából kitűzött tételre *Elektromos hullámok* címen, ugyanő

pályázott. Jeligéje . . . hogy felismerném mind a lét Világfenntartó lényegét . . . Jutalma az előbbi adományból 30 P.

A zenéből két tétel volt. Az első: Mit köszönhet a magyar ifjúság a hatvanéves Kodály Zoltánnak? A második: Milyenek láttam a páratlanszámú szimfoniáiban megnyilatkozó Beethowent? Két-két pályázója volt a tételeknek. Az Amennyi fűszál van a tarka mezőbe, amennyi vízcsepp van a tenger medrébe, annyi áldás szálljon Kodály Zoltán fejére jeligés munka jutalma 20 P. Szerzője Szécsi J. VI. o. t. A másik mű jeligéje A nép lelke a legtisztább alap, jutalma könyv, szerzője Molnár J. VII. o. t. — A második tétel pályázói: Scultéty S. VII. o. t., jeligéje, Per aspera ad astra, jutalma dr. Tóth Imre adományából 30 P. A másik dolgozat jeligéje, Durch Leiden Freude, szerzője Lévai A. VII. o. t. Könyvjutalomban részesül.

A művészettörténeti tétel címe: Szeged gótikus emlékei. Pályázója Csillik Bertalan VI. o. t. Jeligéje: Agite, aedificemus templum Domino. Jutalma a Sáfrán-alapítványból 20 P.

A testnevelési tételre, Testnevelés a honvédelem szolgálatában címen egy dolgozat érkezett be. Jeligéje: A sport mindig honvédelem. Szerzője Scultéty S. VII. o. t. Jutalma 20 P.

3. Magyar Gábor Szavalóköri. Vezetőtanár: Megyer József. Az alsó osztályosok kis önképzőkörének célja, hogy gyakorlati úton közelebb vigye a tanulókat az irodalomhoz, megkedveltesse velük a könyvet és a nyilvános fellépés első nehézségein átsegítse a szereplésre vállalkozókat. Erre a vers és a színdarab ad legtöbb alkalmat, de nem kevésbé fontos, hogy a kisdíák véleményét is tudjon mondani az elhangzottakról és kellő formában tudja magát kifejezni. A versen kívül prózai szövegeket is tanultak jelesebb elbeszélőink műveiből, hogy a prózai szöveg színeit is megismerhessék, a kötetlen beszéd előadását is megtanulják és egyben saját stílusukat nemesítsék.

4. Aero Kör. Vezetőtanár: Kovács Mihály. A repülőmodellezés iskolánkban az elmúlt tanévben erős fejlődésnek indult. A Magyar Aero Szövetség körünket kb. 300 P-s támogatásban részesítette. Ez annál értékesebb volt számunkra, mert jórészt olyan anyagokban kaptuk, amelyek ma nehezen vagy egyáltalán nem szerezhetők be.

Az Aero körök feladatának nemcsak azt tartjuk, hogy versenyeken szereplő és rekord eredményeket elérő modellezőket termeljen ki, hanem főleg azt, hogy az iskolában a repülés iránti érdeklődést ébrentartsa, fejlessze, és az arra alkalmasakat a repülés elméletének fejlesztése, vagy repülőgépek tervezése felé irányítsa. Ebből a szempontból tekintve körünk működése eredményesnek mondható.

Az év folyamán körünkben hosszabb-rövid ideig kb. 60 fiú modellezett. Hetenként kétszer, szerdán és szombaton d. u. 2—3 órás műhelymunkát tartottunk. Ezenkívül 1—2 haladó modellező szünetnapokon és otthon is dolgozott. Külön helyiség hiányában a rajzteremben dolgoztunk. Az átlagos létszám egy-egy alkalommal 8—12 modellező volt, azonban volt úgy, hogy huszan is dolgoztak. Az év folyamán elkészült 40—45 egyszerű siklógép. Nagyobb ügyességet kívánó egészségprofilos gép 15—20. Saját tervezésű és nagyteljesítményű gép 10—12. Mikrofilmes szobamodel 5—6.

Nagy esemény volt körünk életében a május 25—29 között az Ipartestület nagytermében rendezett repülőmodellező kiállítás. A kiállítást a Délvidéki Sportrepülő Egyesület rendezte, azonban a kiállítás anyagát Aerokörünk és a szegedi központi modellezőműhely szolgáltatta.

A központi műhely sok szép nagyteljesítményű modellt adott a kiállításra, mi pedig azt mutattuk be, hányféle úton-módon kerül kapcsolatba a mai középiskolás diák a repüléssel.

Kiállítottuk gimnáziumunk fizikumának repüléstani eszközeit. A felírásokból, grafikonokból és jólsikerült fényképekből a repülés alapelveit a laikus is megérthette. — Bemutattuk öt fokozatban, hogy a kezdő modellező hogyan készíti el első repülőmodelljét. — Bemutattuk a repülés magyar irodalmát: a három repülőfolyóiratot, a repülőmodel-tervrajzokat, a repüléstani szakkönyveket és a repüléssel foglalkozó szépirodalmi munkákat. — Kiállítottuk a teljes magyar repülőbélyeg-sorozatot, és a repülés uttörőitől néhány autogramot. — Végül a Tücsök nevű magyar siklógép 10:1 arányban készült pontos mását. Ezzel mutatjuk be és magyarázzuk meg modellezőinknek a nagy gépek kormányzásának módját.

Kiállításunk mind a nagyközönség, mind a szakemberek tetszését megnyerte és hisszük, hogy sokat tett a repülés terjesztése érdekében.

Az egész évi munkában a vezető tanárnak nagy segítségére voltak Kolin László és Renkey Gyula V. o. tanulók. Munkájuk elismeréseként könyvjutalomban részesültek. Főleg a kiállítás előkészítésében segítettek: Dési Vilmos V. és Radnai József II. C. o. tanulók.

Aerokörünk június 6-án rendezte háziversenyét. Az ezen jó eredménnyel szereplő modellezőink indulni fognak a pünkösdi körzeti és az országos versenyen is. — Reméljük, hogy az idei munkának méltó folytatása lesz a következő év is.

5. Segítőegyesület. Vezetőtanár: Hantos Lőrinc. Az egyesület elsősorban tankönyvsegélyben részesítette az arra rászoruló tanulókat. Az idén csak 121 tanuló kért és kapott összesen 1069 drb. tankönyvet, köztük 30 tanuló teljesen ingyen, a többi 40—60 fillér használati díjat fizetett. 36 tanuló kapott ingyen dolgozatfüzeteket is. Az Egyesület bevétele volt: A Piarista Diákszövetség 200 P, Juhász István könyvkereskedő 176'91 P adománya, egy N. N. adott 23'20 P-t. Ezen adományokért e helyen is legőszintébb köszönetünket fejezzük ki. Bevételünk volt még 477'84 P, könyvhasználati díj fejében. Tanrendek után 107'20 P, dolgozatokért 804'79 P és jubileumi levelezőlapokért 20 P. Kiadásunk viszont tankönyv, könyvkötés stb. megvásárlása fejében (3 számla) 1890'85 P. Az egyesület jelenlegi állománya: 622.69 P készpénz és 1620 drb. tankönyv.

6. Cserkészlet. Intézetünk cserkészcsapata a 82. sz. Zrinyi cserkészcsapat. Alakulásának éve 1920.

Személyi adatok. Csapatparancsnok: Jochs József kegyesrendi tanár. Csapatparancsnok-helyettes: Kovács Mihály kegyesrendi tanár. Vezetőtiszt: Schreiner János st. A kiscserkészrajz vezetője: Fehér Zoltán st. Rajvezetők: Dietrich Gábor, Recktenwald Kristóf. Őrsvezetők: Butkay Béla, Szittner Antal, Thiel Miklós, Nagy Sándor,

Ábrahám László, Kiss Lajos, Bogárosi Béla, Matók György, Rack Kálmán, Dulósy Ede.

A csapat létszáma: 9 cserkésztsízt, 7 segédtsízt, 88 cserkész és 33 kiscserkész: összesen 137.

Vezetői munka. Kanizsay Karg György ezredes, a hadtest leventeparancsnoka, csapatunk tisztje és alapító tagja, az V. Cserkészkerületi Nagytanács elnöke. Kovács Mihály Szeged th. városi szerv parancsnoka. Jochs József az V. cserkészkerület főtitkára. Dietrich Dénes és Schreiner János a Vezetőképző Keret tisztjei.

A nyári tábor. A háborús nehézségeket leküzdve az elmúlt évben is megrendeltük nyári nagytáborunkat a kolozsvármegyei Csucsán. A Sebes-Kőrös partján, egy festői hegyek koszorúzza kis réten vertük fel sátrainkat. Új volt itt minden számunkra, hiszen legtöbben még csak hírből, képekről ismerhettük Erdély földjét. Új volt számunkra minden; a bivalyfogatok, színesre festett román házak, az idegen nyelvet beszélő lakosok, de már az állomáson szíves, magyar vendégszeretettel fogadott Szabó Károly községi bíró úr, s kalauzolt táborhelyünkre. Aug. 5-től 22-ig tartó táborunk célkitűzése volt, hogy megismerjük és szívünkbe zárjuk ezt a visszacszerzett, ősi magyar földet. Ezért nem elégedtünk meg a szokott tábori étellel és a közvetlen környékre irányuló kirándulásokkal, pedig már ezek is sok érdekességet nyújtottak. Hiszen itt áll az a kastély, mely már magában is egy kis történelmet jelképez: magyar nemesi kastély, később Ady Endrének kastélya, most pedig a saját honfitársaitól meggyilkolt, itt eltemetett román költő özvegyének tulajdona. A környező sziklás hegyek is érdekes kirándulásokra adtak alkalmat. Azután következtek a nagyobb utak. Hadijátékkal egybekötött örsi kirándulás Sebesvár romjához. A kisebbekkel bejárunk a Királyhágót, a nagyobbak felkeresték a híres Kalotaszeget: Bánffyhunyadi és a színes népviseletével, ékes faragott kapuival, kedves magyar népével annyira emlékezetes Körösfőt. Egy-egy napot arra szántunk, hogy két részben megtekintsük Kolozsvárt. Itt megfogott mindannyiunkat a magyar történelem ereje. A középkori templomoktól, házaktól, bástyamaradványtól egészen a temető magyarnevű fejfáiig minden a magyar múlt és építő erő, magyar műveltség emlékét hirdeti. Mennyire idegen ebben a környezetben az egyébként pompás román székesegyház! Egy darab Kelet a Nyugat szívében!

A tábor napjai hamar eltelték. Hazautaztunkban még egy napot töltöttünk Nagyváradon, Szent László városában, majd sok érdekes benyomással, közvetlen élménnyel gazdagodva tértünk vissza Szegedre.

Az év munkája. Még a tanév kezdete előtt egy kisebb vizi-tábort rendeztünk aug. 27. és szept. 2. közt Csongrád és Szeged között Kovács Mihály pk. vezetésével.

Az új év alakuló összejövele után megindult a csapat újjászervezése, majd megkezdődött a szokott keretekben, örsi- és rajösszejöveleteken és kirándulásokon az év munkája. Szeptember 27-én nagy szárazföldi és vízi hadijátékot rendeztünk. Az őszi legnagyobb cserkészseménye az új cserkészpróbák megjelenése volt. Kíváncsian olvastuk a főcserkész parancsot, s ebből a lehetőségek új világa

tárult elénk. A próbák anyaga is új sok tekintetben. Sok minden, amit eddig jellemnevelés és a mélyebb magyarságra való nevelés terén tettünk, most szervesen illeszkedik be a próbákba. Minden egyes próba az Úr Krisztus tanítására épül, de nem elégszik meg azzal, hogy utat mutat, hanem az eszközökre is megtanít. És már az őszi toborzó gyűlésen felvett jelöltjeinek, a „sátorverők”, vállvetve küzdöttek, hogy megállják a „három kísértés” próbáját. A nagyobbak számára a feladatok egyre nehezebbekké válnak. Az önmegtágadások iskoláján át haladnak előre cserkészeink. Az új próbák érdeme, hogy ezt úgy tudják a fiúval közölni, hogy szívesen vállalkozik rá. Bővült a próbák magyarságismereti része is tetemes anyaggal, de ez nem könyvtudomány, szobai elmélkedés, hanem közvetlen átélésből, táborozásokon, portyázásokon, regösütakon szerzett tapasztalatokból fakadó tudás. Az új anyagnál is jelentősebb az új próbák alapfelfogása: nem kötik guzsba az életet, hanem csak utakat mutatnak, amelyeken minden őr, minden csapat maga indul előre az ismeretlen világok felfedezőinek édes izgalmaival. Az új próbák szellemében indult meg nálunk is a csapat élete. Ebben a szellemben rendeztünk éjszakai (valójában esti) hadijátékot, két esetben regölést sebesült honvédeink számára, vettünk részt az országzászlónál rendezett esti ünnepélyen. Ebben a szellemben rendeztük meg karácsonyi jótett-helünket s vittük a kis Jézus jászólához a betlehemi-csillagkereső portyázásunkon jótett-helünk eredményét. Az esti sötétben, künn, a tanyák közt állítottuk fel betlehemünket, melynek kivilágított, piros csillagához a cserkésztörvények világitó csillagainak nyomán lehetett eljutni. A cserkészmunkát a karácsonyi szünetben is folytattuk. A tavaszi munka során riadóval egybekötött kémkereső versenyt rendeztünk. A kémek nem könnyű szerepét a 183. sz. csapat 5 cserkésze töltötte be, ezeket kellett cserkészeinknek egy-két apró ismertetőjel alapján a vasárnap délutáni utca közönségében megtalálni. Két őrünk bekapcsolódott az országos Teleki emlékportyázásba, 12 cserkészünk vett részt az otthonunkban rendezett kerületi őrvezetői tanfolyamon, majd a húsvéti szünetben csapatunk 17 tagja táborozott részint mint a vezetőképző keret tisztjei és tagjai, részint mint kiképzésben részesülő a palicsi őrvezetői táborban. Ugyanakkor a csapatparancsnok parancsnoka volt a Palicson rendezett tisztjelöltképző tábornak.

Május 16-án cserkészdélután keretében 40 cserkészünk tett fogadalmat, és 32 kiscserkészünk ígéretet. A fogadalomtételt követő előadásunkon a városunkban tartózkodó Mécs László is megjelent, s néhány költeményének elszavalásával tette felejthetlenné ezt a napot vendégeink és cserkészfiaiunk számára.

Tábortervek. Nagytáborunkat augusztus 5. és 25. közt a Bakonyban, Csehbánya közelében rendezzük 74 résztvevővel. A karácsonyi szünetben liznapos sítábort rendeztünk Máramarosszigeten 6 résztvevővel. Tervbe vettünk még július hónapban egy vízitábort a jövő évi őrvezetők és őrvezető-jelöltek számára.

Jótevőink. Minden igyekvésünk mellett sem sikerült volna megküzdenünk a nehézségekkel, ha nem állanak mellettünk azok a melegszívű jótevőink, akik tanácsukkal, segítségükkel és az anyagi eszközök rendelkezésünkre bocsájtásával támogattak. Megkö-

szönjük azoknak az édesanyáknak a segítségét, akik az ünnepélyünkkel kapcsolatos „falatozó” megrendezésében voltak fiaink segítségére. Külön is meg kell emlékeznünk köztük Szittner Jánosné, Bertényi Albertné, Erényi Lajosné, özv. Schreiner Ferencné és özv. Siklós Endréné, valamint Sárkány Mihály úr szíves segítségéről. Jótévedőink között vannak adományaikkal Szeged városa 200 P., dr. Bertényi-Bruchter Albert klin. tanársegéd, csapatunk volt cserkésze, aki Szabolcs nevű kisfia nevében 80 P-t adományozott „ismeretlen magyar cserkésztestvérenek táborozására”, Kastner János m. kir. postafelügyelő 25 P. Ünnepélyünkkel kapcsolatban a következő adományokat nyugtázzuk: Sárkány Mihály 40 P, Első Kecskeméti Konzervgyár Szegedi Fiókjá, Kender-, Len- és Jutaipar R.-T., Magay Lajos 20—20 P., Klein Imre 15 P., Faludi Jenőné, Róser Miklósné 12—12 P., Fehér István, Kastner János, dr. Maklári Lajos, N. N., Nedelykov Sándor, Nógrádi István, özv. Schreiner Ferencné, Sörlei Zsigmond 10—10 P., Lipták Gábor 7 P 70 f., Koczás Sándor, dr. Lehóczky Károly 7—7 P., Bereck Ferenc, dr. Rack Kálmán 5—5 P.; vitéz Irányi László, N. N., N. N. 4—4 P., vitéz Bánáthy János, Bogdán Márton, Dékány Sándor, Kiss István, N. N., N. N., N. N. 3—3 P., N. N. 2 P 42 f., Bakonyi László, Dorogi Imre, Honti Sándor, N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., Perlaky Lajosné, Pintér Ferenc, dr. Szarvas János, dr. Szűcs Lajos, Tóth László 2—2 P., N. N., N. N., N. N., N. N. 1—1 P., N. N. 72 f., N. N. 70 f., N. N. 50 f. Végül köszönetet kell mondanunk azoknak a kedves jótévedőinknek, akik táborunk „testvériségi pénztárát” támogatták értékes adományaikkal. Igéretünk szerint nem közölhetjük nevüket, de sok kis cserkészfiú hálás imádsága száll majd értük a jó Istenhez.

7. Diákkaptár. Száma: 716. Vezető tanár: Gyurkovits Árpád. Az 1942—43. évi munka: A háborús helyzetben nagyobb, fokozottabb munkát kellett volna kifejtteni, sajnos ez elmaradt. Szegeden alszik a diákkaptár munka, (egy-két iskola kivételével). Az országos főtitkár úr, Kiss István két ízben is itt járt, hogy lelkesítse, munkára serkentse a szunnyadó kaptármozgalmat. Valami eredménnyel járt is. A fiúkból hiányzik az önálló vállalkozási kedv, mindig a vezető buzdítását, segítő kezét várják. Ha nem látják a gyors eredményt, sikert, akkor alábbhagy a kedvük, sőt csaknem teljesen megszűnik. A vezetésre alkalmas fiúk legtöbbször négy-öt irányban foglalkoznak, s így a diákkaptár munkára alig van idejük.

I. Gyűjtő munka: a fiúk 10 q vadgesztenyét, 1 kg. almamagot, 2 q fémhulladékot és 1'5 q papírost gyűjtöttek.

II. Hajózási részvényjegyzés. A Diákkaptár Hajózási Szövetkezet országos mozgalommá lett. Ebből Szeged is kivette a részét. Iskolánk 150 drb. részvénnyel az első Szegeden és ezért az a megítéltetés érte kaptárunkat, hogy Siklós Endre VI. o. tanulóink képviselte az összes többi szegedi iskolákat az ünnepélyes alakuló gyűlésen, amit a rádió is közvetített viaszlemezről, s amely gyűlésen maga a miniszterelnök úr szólt a magyar ifjúsághoz.

III. Nyári munka. A kárpátaljai gyógynövény és gyümölcszedési mozgalomba mi is bekapcsolódunk. Huszonöt fiú jelentkezett eddig erre a munkára. A fiúk nagy örömmel várják már azt a napot, amikor Máramaros vármegye gyönyörű hegyeiben dolgozhat-

nak. Nagy, gazdag élmény lesz ez az alföldi diákok számára. A legtöbb fiú munkába áll. A mai helyzet az ifjúságtól is megkívánja a komoly munkát, a belső frontban való részvételt.

IV. Az anyagi helyzet. Betétállományunk jelenleg nincs. A falusi tehetséges gyermekek felsegélyezésére 20 pengőt adományoztunk a közös kasszából. Ebben az évben a bérmunkából, vagy gyűjtésből keresett pénzt nem raktuk be a bankba, mindenki saját maga forgatta kis tőkét, ezért nincs betétállományunk.

V. Jövő tervek. Fokozottabb gyűjtés és bérmunka. Az idén elmaradt diákkaptár-kiállítás megrendezése. A szabad pályák, ipari, kereskedelmi és gazdasági pályák megismerése s megkedveltetése iránti szabadelőadásokon való részvétel a Baross-Szövetség bekapcsolásával.

Sok s nagyvonalú tervünk nincs. Cél: minden magyar diák érezze át, hogy ő is értékes katonája a hazának és részt kell vennie a szebb magyar jövő megteremtésében.

8. Gyorsírókör. Vezetőtanár: Kovács Mihály. A fiúk és a vezetőtanár sok egyébirányú elfoglaltsága következtében a gyorsírókör az elmúlt tanévben a régi időkhöz képest bizony gyenge eredménnyel dolgozott.

A múlt nyáron megjelent miniszteri rendelet következtében megszűnt a kötelező középiskolai gyorsírástanítás. Ezért a gyorsírókörre hárult a feladat, hogy, amennyire lehetséges, felkeltse a gyorsírási iránti érdeklődést és a továbbfejlesztés mellett mostmár az elemekre is megtanítsa az érdeklődőket. Ezért a IV. osztályosok számára rendkívüli tárgyként fogalmazási gyorsírási tanfolyamot rendeztünk. A tanfolyamra közel húszan jelentkeztek. Azonban az időpontok megállapításánál és a jelentkezők tanulmányi szempontból való felülvizsgálásánál sokan kiestek, úgyhogy a tanfolyamot tizenkettes létszámmal kezdtük meg. Ugyanezen okokból később is többen kiestek. Az öthónapos tanfolyam alatt a következők kapták meg az alapot gyorsírási készségük továbbfejlesztésére: Bogárosi Béla, Kandiba István, Kurai János, Magyarai Nándor, Varga István és Wischán Zoltán IV. o. tanulók.

Az V. osztályosok számára a gyorsírókör keretében rendeztünk irodai tanfolyamot. Hetenként két órában megismertettük velük a teljes irodai gyorsírást és a beszédírás elemeit. Ezen a tanfolyamon résztvettek: Borsos Ferenc, György Zoltán, Kósa László, Meggyesi Ernő, Nagy Emil, Szalay Zoltán, Szekeres László V. o. tanulók és a beszédírás részen néhány felsőbbosztályú tanuló is. A gyorsírókör idősebb tagjai számára Miklós György VIII. o. tanuló rendezett gyakorlóórákat.

Az év folyamán gyorsíróink két ízben mérték össze erejüket a Klauzál Gábor gimnázium gyorsíróival. Mindkét alkalommal számbeli kisebbségünk miatt a pontversenyben mi maradtunk alul. Február 2-án Miklós György VIII. o. tanuló az országgyűlési gyorsíróiroda II. kísérleti versenyén a 10 perces 300 szótagos versenyen második lett. A tavaszi országos gyorsíróversenyen Miklós György VIII. o. tanuló a 350—300, Perecsényi Oszkár VIII. o. tanuló a 250—200, Csillik Bertalan VI. o. tanuló a 200 szótagos versenyen indult. Az eredmény még nem ismeretes. A szokásos kerületi és

körzeti versenyek az idén elmaradtak. Év végén a szokásos piarista intézetközi versenyen vettünk részt. Miklós György VIII. o. tanuló a 250 szótagos fokon a II., Csillik Bertalan a 200 szótagos fokon II. díjat nyert, Perecsényi Oszkár VIII. o. tanuló a 200, Kósa László V. o. t. a 150, Paskai László, Wilhelm György VI. o. tanulók, Meggyesi Ernő, Nagy Emil, Szalay Zoltán és Szekeres László V. o. tanulók a 120 szótagos fokon könyvjutalomban részesültek. Iskolánk 1340 ponttal a piarista gimnáziumok között a második helyen végzett.

9. Zenekar. Ifjúsági zenekarunk kizárólagosan vonózenekar, fúvósok betanítását és szerepeltetését további célunknak tekintjük. A magyar diákzenekari irodalom még nagyon kevés olyan művel rendelkezik, amelyet a megtanulandó darabok közé felvehetnénk, épen azért minden törekvésünk oda irányul, hogy zenekarunkat előbb könnyű klasszikus művek megtanulásával fejlesszük, hogy azután a már bonyolultabb modern magyar művekből megtanulhassunk idővel néhányat. Ezért szerepelt zenekarunk a Városi Színházban rendezett piarista jubileumi ünnepségen csak egy könnyű átíratú Bach-preludiummal és fugával, mert elvünk, hogy a zenekar tagjainak ne kelljen olyan magasabb fekvésekben játszaniok, amelyet még nem tanultak. Ílymódon a zenekari munka nem válik dilettanizmussá, nem vág elébe annak a szabályszerű tananyagnak, melyet zenekedvelő növendékeink a Városi Zeneiskolában, vagy magánúton végeznek. Az első hegedűt igen jól játszotta Keszthelyi Béla, Balogh Ferenc, Tóth Sándor és Szamosi László VIII. o. tan., továbbá Wentzel Zoltán VI. o. tan., Faludi András III. a) o. tan., a második hegedűben különösen Kiss Lajos és Banka Lajos IV. o. tanulók vettek részt szorgalmasan a közös munkában, de Gera József VI. o. tan., továbbá Pávó Ferenc és Szilágyi László IV. o. tan., valamint Jenővári László III. b), Koskóczi Ferenc III. a), Keresztes Nagy István II. b), Berkovics Tamás II. a) o. tanulók is már elég jól játszanak hegedűt. Külön ki kell emelnünk Csillik Bertalan és Pónyai Mihály hozzáértő brácsajátékát, Sziltner Antal VII. o. tan., Dékány Endre és Szécsi József VI. o. tanulókat, akik jó gondokosokká lesznek. A gordont Wischán Elek és Gáy Mihály VI. o. tanulók csak az idén kezdték tanulni, reméljük, hogy nagyobb szorgalommal jövőre már megbízható nagybögösök lesznek. Elismerés illeti Wentzel Ágoston jó zongorakiséretét és a próbákon kifejtett fáradozásait. Tehetségétől, főleg a zeneszerzés terén, később még sokat szeretnénk várni. Minthogy idén megváltik intézetünktől, helyébe a fiatal zongoristák közül Bogárosi Béla IV. o. tanulót vettük fel, míg az ugyancsak távozó Pintér Miklóst a harmóniumon egyelőre Földi József IV. o. tanuló helyettesíti. Köszönettel említjük meg, hogy ünnepségünkön három egyetemi hallgató volt tanítványunk volt szíves zenekarunkat kiegészíteni, Horváth János, Kerni Kálmán és Zolnay László, akik szorgalmukkal példát adtak, miképen lehet és kell is volt növendékeinknek fenntartaniok kapcsolatukat az Alma Materral. Az ifjúsági zenekar vezetőtanára Kozáky István dr. volt.

10. Dugonics Sportkör. A „Dugonics Testgyakorló Egyesület” 1924. évben 94 alapítási számmal alakult meg. A kör tiszteletbeli elnöke és védnöke Csonka Mihály, az intézet igazgatója, vezetőtanára Pesti Lajos testnevelési tanár, lakása Szentháromság-u. 4/a.

A szeptember 22-én megtartott alakuló ülésen egyhangúlag a következő tisztikart bízták meg a sportkör ügyeinek intézésével. Ifjúsági elnök Szűcs Kálmán VIII. o. tanuló, főtájkár és sporttudósító Miklós György VIII. o. tanuló. Szakosztályvezetők: torna Szűcs Kálmán VIII. o. tanuló, atlétika Rechtenwald Kristóf VIII. o. tanuló, labdarugó Paulinyi Zsolt VIII. o. tanuló, kosárlabda Szamosi László VIII. o. tanuló, tenisz Miklós Károly VII. o. tanuló, asztali tenisz Miklós György VIII. o. tanuló, úszó Tellesz Endre VI. o. tanuló, evezős Keszthelyi Béla VIII. o. tanuló, céllövő Pál Gaszton VIII. o. tanuló. A sportköri órákat az intézet udvarán, a József főherceg-téri egyetemi pályán, az újszegedi úszodában, a tornateremben és valamelyik osztályteremben tartottuk meg.

Az 1942—43 tanév sporteseményei.

Az intézet tanulói a nyár folyamán a Szegedi Tenisz Club, a „Tisza” evezősegylet és a Szegedi Úszó Egyesület színeiben fejtettek ki sporttevékenységet. Az 1942 júniusában megtartott kerületi ifjúsági bajnoki teniszversenyen egyéniben Miklós György VIII. o. tanuló és Miklós Károly VII. o. tanuló 3-ok lettek, a Miklós Gy.—Miklós K. páros pedig második. Vegyespárosban a Lalleur Piroska — Miklós Gy. pár második, a Markovics Éva (leánygimn.)—Miklós K. pár 3-ik lett. Az országos vidéki ifjúsági versenyen augusztus hó elején és szeptember hó elején Budapesten megtartott országos ifjúsági Tanfolyamon intézetünk tanulói közül Miklós György és Miklós Károly vettek részt szép sikerrel. A szeptember hó 12—13-án megrendezett Szeged bajnokságon egyéniben harmadikok, párosban másodikok, az október hó 3—4-én megrendezett Délmagyarországi bajnokságon az ifjúsági versenyben Miklós György harmadik lett, párosban pedig a Miklós György—Miklós Károly páros második.

Az evezősök a nyár folyamán két versenyen vettek részt. Az augusztus hó 15-én rendezett szegedi evezősversenyen, a kétpár-evezős versenyben Scultéty Sándor VII. o. tanuló—Keszthelyi Béla VIII. o. tanuló másodikok lettek. Az október hó 5-én rendezett versenyen a piarista gimn. négyes csapata a következő összeállításban lett első: Scultéty Sándor VII. o. t., Keszthelyi Béla VIII. o. t., Dank Viktor VII. o. t., Koch Sándor VIII. o. t., Paulinyi Zsolt kormányos. Az ugyanekkor rendezett egyes versenyen Keszthelyi Béla VIII. o. t. 1. Scultéty Sándor VII. o. t. 2., Pintér György VI. o. t. 3. lett.

Az úszók közül Tellesz Endre VI. o. t. több versenyen első lett és ezenkívül szép helyezéseket ért el. A szeptember 15-én megtartott Kisok úszóversenyen az úszójelvényt a következők szerezték meg: Szűcs Kálmán, Miklós György, Nagy János, Simon Miklós, Szamosi László, Wentzel Gusztáv, Gazdag József, Detre István VIII. o. t., Miklós Károly, Lévai András, Vicsay Tibor VII. o. t., Tellesz Endre, Bakacsi Gyula, Elek Zoltán, Wischán Elek VI. o. t., Röser Jenő, Csauscher Sándor V. o. t., Papp László és Veszeloovszky László IV. o. t. stb.

A december 13-án megtartott jelvényt szerző versenyen a következők szerepeltek sikerrel. Bronzjelvényt nyertek: Miklós Károly VII. o. t., Kálmán Rudolf VI. o. t., vasjelvényt: Sárkány János VI. o. t., Kálmán Rudolf VI. o. t., Elek Zoltán VI. o. t., Tombác Ferenc VI. o. t.

Az intézet asztali tenisz versenyt 1943 február 1—2-án tartott meg. Az egyéni versenyt nagy küzdelem után Lévai András VII. o. t. nyerte Miklós György VIII. o. t. ellen. 3. Bérczi Sándor VII. o. t., 4. Miklós Károly VII. o. t. A páros versenyben a Miklós György—Miklós Károly páros győzött a Lévai András—Bérczi László pár ellen. Az alsós bajnokságot Berencz III. b. nyerte Vihar II. a ellen. Csapatversenyben első a VII. o. (Miklós K., Lévai A., Bérczi L., Vicsay T.) 2. a VIII. o. (Miklós Gy., Simon M., Pál G., Rózsa J.)

Február elején tartottuk meg a tornatermi magasugró egyéni és csapatversenyt. Egyéniben 1. Báthory László VI. o. t. 160 cm. 2. Miklós Károly VII. o. t. 155 cm. 3. Kálmán Rudolf VI. o. t. 155 cm. Csapatversenyben 1. VI. o. 153 cm. átlag (Báthory L., Bajza F., Kálmán R., Allaga E., Gáy M.) 2. VIII. o. 149 cm. átlag (Miklós Gy., Szűcs K., Szamosi L., Nagy J., Jász A.) 3. V. o. 137 cm. Alsóbajnok Veszelovszky László IV. o. t. 155 cm. Csapatversenyben első a IV. o. 140 cm. átlag.

A kerületi kosárlabda bajnokságban intézetünk csapata csak balszerencsével került a 3. helyre. A csapat tagjai: Szamosi L. VIII. o. t., Miklós Gy. VIII. o. t., Paulinyi Zs. VIII. o. t., Lévai A. VII. o. t., Sibalín A. VII. o. t., Szécsi J. VI. o. t., Elek Z. VI. o. t., Faragó M. VI. o. t. voltak.

A felsős kosárlabdabajnokságot a VIII. o. csapata veretlenül nyerte a következő összeállításban: Szamosi L., Miklós Gy., Paulinyi Zs., Simon M., Nagy J., Jász A., Rechtenwald K. 2. a VII. o. csapata: Miklós K., Lévai A., Forró F., Sibalín E., Gábris I., Sztittner A. 3. a VI. o. csapata: Szécsi J., Faragó M., Kálmán R., Tellesz E., Gáy M., Elek Z.

A levente mezei futóversenyen Rechtenwald K. VIII. o. t. 7., Miklós Károly VII. o. t. 12. lett 90 induló közül. Az intézet csapata Rechtenwald K. VIII., Miklós K. VII., Gábris I. VII., Wittig T. VIII., Dank Viktor VII. o. t. 4. lett.

Az április 4-én megtartott délkerületi csapatversenyen az intézet csapata a III. o. versenyén 5. lett. A csapat tagjai: Szűcs K. VIII. o. t., Miklós K. VII. o. t., Kálmán R. VI. o. t., Elek Z. VI. o. t., Sárkány J. VI. o. t., Tombácz F. VI. o. t. voltak.

Az intézet labdarugócsapata résztvett a középiskolák között ősszel és tavasszal rendezett labdarugó bajnokságokon. Az egyes mérkőzéseken a következők szerepeltek: Szűcs K., Szamosi L., Paulinyi Zs., Rechtenwald K., Salánky I. VIII. o. t., Sibalín E., Lévai A., Forró E., Gábris I., Kamocsay Gy. VII. o. t., Szécsi J., Faragó M., Kálmán R., Gáy M. VI. o. t., Szilágyi Gy. és Ábrahám L. V. o. t., Dombi Gy. IV. o. t. Az intézet csapata az őszi bajnokságban 2. lett. Az őszi alsós bajnokságon az intézet csapata 2. lett.

Május 5-én tartottuk meg az intézet szokásos tavaszi atlétikai versenyt. 100 m. síkfutás: 1. Gábris I. VII. o. t. 12'3. 2. Tamás I. VIII. o. t. 12'8. 3. Kálmán R. VI. o. t. 12'9. 400 m. síkfutás: 1. Faragó M. VI. o. t. 2. Kovács J. VII. o. t. 3. Debreceni N. VIII. o. t. 800 m. síkfutás: 1. Tamás I. VIII. o. t. 2. Rechtenwald K. VIII. o. t. 3. Miklós K. VII. o. t. Magasugrás: 1. Báthory L. VI. o. t. 155 cm. 2. Bajza F. VI. o. t. 150 cm. 3. Kálmán R. VI. o. t. 150 cm. Távolugrás 1. Gábris I. VII. o. t. 560 cm. 2. Ábrahám L. V. o. t. 524

cm. 3. Kálmán R. VI. o. t. 520 cm. Súlylökés : 1. Nagy J. VIII. o. t. 2. Detre I. VIII. o. t. 3. Tamás I. VIII. o. t. Csapatversenyben első VIII. o. csapat (Nagy J., Detre I., Tamás I., Keszthelyi B., Debreczeni N.). Magasugró csapatversenyben 1. VI. o. csapata (Báthory, Bajza, Kálmán, Sárkány, Elek. 2. VIII. o. csapata (Miklós, Szamosi, Simon, Szűcs, Rechtenwald). 3. VII. o. csapata (Gábris I., Kurth Gy., Miklós K., Lévai A., Kamotsay Gy.). Távolugró csapatversenyben 1. VI. o. csapata (Kálmán R., Báthory L., Tombácz F., Faragó M., Elek Z.) 2. VII. o. csapata (Gábris I., Lévai A., Kurth Gy., Kovács J., Miklós K.) 3. VIII. o. csapata (Tamás I., Szamosi L., Rechtenwald K., Miklós Gy., Simon M.). 4x100 m. váltófutás 1. VI. o. csapata (Tombácz F., Báthory L., Bajza F., Kálmán R.) 2. VII. o. csapata (Miklós K., Lévai A., Kurt Gy., Gábris I.) 3. VIII. o. csapata (Keszthelyi B., Simon M., Rechtenwald K., Miklós Gy.).

Május hó 16-án Szegeden rendezett Kisok kerületi csapat atlétikai versenyen az 5x100 m-es stafétában 1. lett az intézet csapata 61' 7" mp-el (Gábris Imre VII. o. t., Dank Viktor VII. o. t., Tombácz Ferenc VI. o. t., Kálmán Róbert VI. o. t., Báthory László VI. o. t.) svéd váltóban 3. 2 p 25' 9" mp-el (Gábris Imre VII. o. t., Dank Viktor VII. o. t., Tombácz Ferenc VI. o. t., Faragó Mihály VI. o. t.), távolugrásban 3. 5 m. 06 cm-el (Gábris Imre VII. o. t., Tombácz Ferenc VI. o. t., Kálmán Róbert VI. o. t., Báthory László VI. o. t., Faragó Mihály VI. o. t.), magasugrásban 2. 150 cm-el az ugyancsak 150 cm-el első mögött (Báthory László VI. o. t., Kálmán Róbert VI. o. t., Bajza Frigyes VI. o. t., Veszeloyszky László IV. o. t., Gábris Imre VII. o. t.)

Az évzáró tornaünnepély a kultuszminiszter rendelkezése folytán a folyó tanévben elmaradt.

11. Énekkar. Vezető tanár: dr. Maklári Lajos. Az elmúlt iskolaévben énekkari életünkre is rányomta bélyegét a piarista rend 300 éves jubileuma. Mindjárt az év elején (szept. 13.) az új szabadkai piarista gimnázium ünnepélyes megnyitásán igen megtisztelő szerepet kaptunk. A meghívó szavai szerint „a templomban (az első Veni Sanctén) és a Városi Színházban rendezett) ünnepélyen a piarista iskolák köszöntőjét száz szegedi piarista diák dalolja.” Nagy lelkesedéssel készültünk a felszabadult Délvidék metropolisába s az egy-akarat kifényesítette a nagyvakációban berozsdásodott hangokat. Jóleső érzéssel láttuk, milyen szívesen jöttek segítségünkre a kórus már végzett énekesei is. Ők is az énekes nagycsalád tagjai, s ha visszajönnek, hazajönnek. A színházi ünnepélyes megnyitón a következő énekszámok kerültek sorra: H. S. Hassler: Ünnepre jöttünk, Liszt: Magyar ünnepi dal (zongorán Kertész Lajos öregdiákunk kísérte), Bárdos L.: Esik eső . . ., Horthy Miklós táborában, Szögi E.: Horthy dalok, s a végén a Szózat. Az út porát és a meleg nyárvégi nap fáradalmait délután a palicsi tóban pihentük ki.

A szabadkai kirándulás után hozzáláttunk az énekkar kiegészítéséhez és a rendszeres, komoly munkához. Próbáinkat az elmúlt évhez hasonlóan a tanítási idő 6. óráiban tartottuk (kedden a szoprán, csütörtökön az alt, pénteken a tenor-basszus, szombaton pedig összpróba). E kényszermegoldásból adódó nehézségek miatt már sokszor elsírtuk panaszainkat. Az énekkar létszáma a megszokott keretek között mozog: összesen 118 fő.

Október 6-án és március 15-én az Önképzőkör zártkörű ünnepélyt rendezett. Mindkét alkalommal a férfiak népdalokat és katanánótákat adott elő.

Az elmúlt évekhez hasonlóan a katolikus kör első adventi délutánján (nov. 29.) a következő énekszámokkal szerepeltünk: „Harmatozzatok egek . . .” a) Az egyház könyörgése: Rorate coeli, gregorián dallam. b) Ahogy a magyar nép énekel: Rorate kezdet. Peregri népeinek Volly István feldolgozásában. c) A várandós Istenanya köszöntése: Bárdos: Ő dicsőült szép kincs.

Intézetünk március 25-én ünnepelte a Városi Színházban a Rend 300 éves jubileumát. Ekkor hangzott fel először dr. Szögi Endre főiskolai tanár nagyszabású kórusműve: Ének az Isten áldásairól (a 143. zsoltár Sík S. fordításában), melyet a vezetőtanár kérésére erre az alkalomra írt a szerző. Az ősi magyar pentaton dallamvilágból fakadó melódiai csodálatos szépen alkalmazkodtak a zsoltár fenséges szavaihoz. A mű végén mintha harsonák visszhangozták volna a Kalazancius-himnusz kezdő dallamát hálaadásul a 300 év ajándékaiért: „Boldog nép, melynek így megy a sora, Boldog nép, melynek Isten az Ural” A nagyhatású, gyönyörű kórusért, a sok jóindulatú tanácsért és támogatásért ezen a helyen is hálás köszönetünket fejezzük ki Szögi professzor úrnak. Ezen az ünnepélyen mutatta be a kórus Kozáky István ünnepi diákkóronóját, melyet a szerző ugyancsak énekkarunknak ajánlott. Űde, friss dallama a közönség és az énekkar körében egyaránt nagy sikert aratott. Kodály Z.: A hitvalló dicsérete c. műve egészítette ki még az ünnepség énekkar műsorát. Az énektanár hosszabb betegsége miatt a belátás és vezénylés nehéz munkáját dr. Kozáky István volt szíves készséggel elvállalni.

Minthogy az idén felsőbb rendelkezés folytán az ünnepélyes évzárás elmaradt, két májusi ájtatosságon való szereplésünkkel (május 15.: felsővárosi templom; május 22.: fogadalmi templom) az énekkar munkaéve bezárult.

Évek óta nem lankadó buzgósággal a szertárosi teendőket Szécsi József VI. o. tan. látja el.

Tanulóink érdemsorozata.

1=jeles, 2=jó, 3=elégseges, 4=elégtelen; i.=intézeti tanuló, éspedig: G.: Szt. Gellért konviktus, H.: Horthy M. tanítói internátus, J.: Szt. József internátus, M.: Máv. fiúnevelő intézete és árvaháza, P.: Piarista konviktus, Sz.: püspöki kisszeminárium, T.: püspöki tanoncotthon; ö. d.=öszöndíjas; m.=tandíjmentes, ált. tan. eredm.=általános tanulmányi eredmény.

Az általános tanulmányi eredmény megállapítása a magaviselet és a rendes tantárgyak (tehát testnevelés, egészségtan, szépírás és ének kivételével) figyelembevételével történik. A tanuló általános tanulmányi eredménye *kitűnő*, ha minden érdemjegye jeles (ez nyomtatásban vastag szedéssel jelzett 1); *jeles*, ha legfeljebb egy érdemjegye jó, a többi jeles (nyomtatásban kurzív 1); *jó* ha legfeljebb egy érdemjegye elégseges, a többi ennél jobb; *elégseges*, ha két vagy több elégseges érdemjegye van, de elégtelen érdemjegye nincs; *elégtelen*, ha egy vagy több tantárgyból elégtelen érdemjegye van.

Első A) osztály

Osztályfőnök: Jochs József

A tanuló neve és vallása, öszöndíjas, vagy isméllő-e?	Magaviselet	Rendszerlet	T a n t á r g y a k									Ált. tan. eredm.	Tandij	
			Hittan	Magyar nyelv	Föld-és néprajz	Latin nyelv	Természettud.	Mennyiségtan és mérés	Rajz	Honvédelmiism.	Testnevelés			Ének
Bakai József ö.d. i. P . . .	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1	1	1	2	—
Bálint János	2	2	2	3	3	3	3	3	2	2	1	2	3	100
Bándi Andor i. P	1	2	1	2	2	3	2	2	2	1	2	1	2	100
Bertényi Kamill	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
5 Borsos Imre ö. d. i. P . . .	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	—
Burza István Miklós	2	2	2	3	3	3	3	2	1	1	1	3	3	92
Dolesch Gyula i. P	2	3	1	2	1	3	1	3	2	1	2	1	3	100
Doró Antal	1	2	2	3	2	3	2	2	2	2	3	2	3	92
Fehér István i. P	1	1	2	2	1	3	1	2	2	2	3	1	2	100
10 Felvári Adám i. M	1	1	2	3	1	2	2	1	2	2	2	2	2	100
Gresz Attila	2	3	1	3	3	3	3	3	3	3	3 _m	2	3	100
Gyuris Géza ism.	2	3	2	3	3	4	3	3	3	3	3 _m	4	4	100
Hajós József	1	1	2	3	3	3	3	2	2	1	2	3	3	100

A tanuló neve és vallása, öszöndíjas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszeret	T a n t á r g y a k										Ált. tan. eredm.	Tandij	
			Hitlan	Magyar nyelv	Föld-és néprajz	Latin nyelv	Természetrejz	Mennyiség és mértan	Rajz	Honvédelmiism.	Testnevelés	Ének		P	P
Horváth András ö. d. i. P	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	2	2	—	—
15 Hucs Jenő i. P	2	2	2	3	3	4	3	2	3	1	1	1	4	100	—
Kajári László	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	76	—
Katona Miklós	1	1	1	2	2	3	2	2	2	1	3	2	2	52	—
Kálmán György	2	3	2	3	3	4	3	3	3	2	3	3	4	100	—
Kerti József ö. d. i. P	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	2	2	2	—	—
20 Kormos Lajos	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1	3	3	100	—
Korom Béla ö. d. i. P	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	—	—
Kósa András i. M	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	100	—
Lakatos László ö. d. i. P	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2	—	—
Lassu István i. M	1	2	2	2	2	3	2	3	3	2	2	3	3	100	—
25 Lászlai György i. M	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1	1	2	100	—
László Béla	2	3	2	4	4	4	3	3	4	3	1	3	4	100	—
Ludányi István ö. d. i. P	1	2	1	2	3	1	2	1	2	1	2	1	2	—	—
Matók János	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	1	1	2	52	—
Mátyási József	1	2	1	2	1	2	1	2	2	1	1	1	2	84	—
30 Mihálovics István	2	3	2	3	3	3	3	3	3	1	3	3	3	100	—
Nacsa Ferenc ö. d. i. P	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—
Nagy Gábor i. M	1	2	1	3	1	3	1	3	3	1	1	2	3	100	—
Nagy Gyula	1	2	1	3	2	3	2	3	3	2	1	3	3	100	—
Nagy József i. M	2	2	2	4	2	4	2	4	3	2	2	4	4	100	—
35 Nógrádi Mihály	2	2	2	3	3	4	3	3	3	2	1	4	4	100	—
Papp József i. M	1	2	1	3	2	3	2	3	3	2	2	2	3	100	—
Pávó Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	52	—
Pistyek Béla	2	3	2	3	1	3	1	2	2	2	3	2	3	40	—
Puskás József i. M	1	2	2	2	1	3	2	2	2	2	3	2	2	100	—
40 Rózsa Imre ö. d. i. P	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—	—
Sarnyai Ferenc ö. d. i. P	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	—	—
Somogyi Szilárd	1	3	1	1	2	2	1	2	1	2	2	2	2	100	—
Szabó Sándor i. M	1	2	1	3	3	3	2	3	3	2	2	3	3	100	—
Szántó Béla i. M	1	2	1	2	2	2	1	3	2	1	2	1	2	100	—
45 Szekeres Tibor	2	2	2	4	4	4	3	3	2	2	2	2	4	76	—
Szögi István	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100	—
Tóth József i. M	2	2	1	3	1	3	1	2	3	1	3	3	3	100	—
Verik Béla ö. d. i. P	1	2	1	2	1	3	1	1	2	1	1	2	2	—	—

Kimaradt: Ujhelyi György. (III. 1.)

Összesen: 49.

A tanuló neve és vallása, ösztöndijas, vagy ismélő-e?	Magaviselet	Rendszeretel	Tanlárnyak								All. tan. eredm.	Tandij		
			Hittan	Magyar nyelv	Föld-és néprajz	Latin nyelv	Természetrjz	Mennyiség és mérték	Rajz	Honvédelmism.			Testnevelés	Ének
Bakota József i. H.	1	2	1	3	2	3	3	1	3	3	3	2	3	92
Boróczy Béla i. H.	1	2	1	1	1	2	2	2	3	3	1	3	2	60
Csetri Csaba ref.	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	2	2	2	70
Csik Pál i. G.	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2	2	100
5 Cziifra Sándor ref.	2	3	2	3	3	3	2	3	4	3	3	3	4	100
Dudás Gábor i. H.	2	2	1	1	3	3	3	2	3	2	3	1	3	100
Eged István i. G.	2	2	3	3	4	4	3	4	3	3	2	3	4	100
Erényi Miklós i. G.	2	2	2	3	3	4	3	3	3	2	1	3	4	100
Erney Attila i. H.	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	2	2	100
10 Feldheim Tibor izr.	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	3	1	2	100
Gordos Miklós i. J.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	76
Gubis Ferenc	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	60
Hajdú László ág. h. ev.	2	2	1	2	1	3	3	2	2	2	1	1	3	100
Halasi Tibor i. H.	2	1	1	1	1	2	1	2	2	1	2	1	2	76
15 Horváth Antal i. G.	2	2	2	4	1	4	3	4	3	3	1	1	4	100
Horváth Miklós i. G.	1	1	1	2	1	3	1	2	2	2	2	3	2	100
Imre János	1	2	1	2	1	2	1	2	2	1	2	2	2	100
Károlyi László i. H.	1	1	2	2	3	3	1	3	2	2	1	3	3	100
Kirilla Mihály ref.	2	3	2	3	2	3	3	3	3	2	1	3	3	100
20 Klein Lajos i. H.	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	2	2	2	76
Korompay László i. H.	1	2	2	2	1	3	2	2	2	2	1	1	2	100
Lamper Elek ág. h. ev.	2	2	2	3	3	4	3	3	3	2	1	4	4	100
László László	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	100
Lipták Gábor ág. h. ev.	2	1	1	2	2	3	1	4	3	2	3	3	4	100
25 Magay Dániel ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	100
Mácsik Tibor ism. i. J.	2	2	3	3	3	4	2	2	3	1	1	3	4	100
Mátrai István i. H.	2	2	2	2	1	3	1	2	3	2	2	1	3	92
Mélykúti Elemér i. H.	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	92
Miletin Emil g. kel.	2	3	2	3	2	3	2	3	3	3	1	3	3	100
30 Nagy Károly i. T.	2	2	2	3	3	4	3	3	2	3	3	2	4	100
Nyitri Imre i. J.	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	1	3	3	100
Ótott Ferenc	2	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	100
Pásztor Turák Imre i. H.	2	2	2	3	2	4	3	3	2	3	1	4	4	76
Prenek Adám i. H.	1	1	1	2	1	3	1	3	2	1	1	3	3	100
35 Pusztai István g. kel.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	76
Rockenstein Tibor i. J.	3	3	2	3	3	4	3	4	2	2	3	4	4	100
Sallai István ref. i. M.	1	2	1	2	3	3	3	3	3	3	1	3	3	100
Simon Gyula ref. i. M.	2	1	3	4	3	4	3	4	2	3	1	3	4	90
Sőregi János i. H.	2	2	1	2	1	2	1	2	2	1	1	2	2	76
40 Szentirmai László	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	76
Szretykov Pál g. kel.	2	3	2	4	3	4	4	4	3	3	3	4	4	100

A tanuló neve és vallása, öszöndíjas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszeretet	T a n t a r g y a k										Alt. tan. eredm.	Tandij		
			Hittan	Magyar nyelv	Föld-és néprajz	Latin nyelv	Természetrajz	Mennyiség és mérés	Rajz	Honvédelmi ism.	Testnevelés	Ének		P	P	
Molnár Lajos	2	2	1	2	2	3	2	2	2	2	1	1	2	100		
Nagy Gyula	2	2	1	2	2	3	1	3	3	2	1	1	3	100		
Nyáry János	2	3	1	3	2	3	2	3	3	3	2	3	3	100		
Oláh István ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	3	100		
25 Ormos Tivadar	2	3	2	3	2	3	1	3	2	1	<i>f_m</i>	2	3	100		
Ökrös Mátyás	1	1	2	2	2	2	1	3	2	1	1	1	2	100		
Pálfi Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	76		
Paragi József	2	2	2	3	2	3	1	3	3	2	2	3	3	100		
Ranschburg Pál	2	2	1	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	80		
30 Regdon Mihály	1	2	1	3	3	3	2	3	3	2	1	2	3	100		
Rosztóczy Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100		
Sári Ferenc	1	2	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	2	52		
Schaar Herbert	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	100		
Schneider Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	84		
35 Soós Károly	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	76		
Stammer József	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	<i>f_m</i>	1	1	100		
Szabó Attila	2	2	2	3	4	4	4	2	3	3	2	2	4	100		
Szalonczi Lajos	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	100		
Szécsi Gyula	1	1	1	2	2	3	1	2	2	1	<i>f_m</i>	3	2	100		
40 Szilágyi László	2	1	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2	84		
Szolnok István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100		
Talpai Sándor	2	2	1	2	3	3	2	3	3	2	3	3	3	100		
Tar Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100		
Tóth István	2	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	100		
45 Tölgyessy Győző	2	2	2	1	2	3	1	2	2	2	3	1	2	84		
Török József	2	3	2	3	3	4	3	4	3	3	1	3	4	100		
Zombory János	2	3	1	3	4	4	3	4	3	3	2	3	4	100		

Kimaradt: Pleskovics Gáspár (IV. 6.), Varga Sándor (X. 23.)

Összesen: 49.

Második A) osztály

Osztályfőnök: Sörlei Zsigmond

A tanuló neve és vallása, öszlőndijas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszeretel	T a n t á r g y a k								Alt. tan. eredm.	Tandíj			
			Hittan	Magyar nyelv	Föld-és néprajz	Latin nyelv	Természetrjajz	Mémsiségian és mérian	Rajz	Honvédelmi ism.			Testnevelés	Ének	
			P	P	P	P	P	P	P	P			P	P	
Bálint Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	16	
Bánfi Ferenc	1	1	1	2	1	3	2	3	2	2	1	1	3	3	56
Beke József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Berkovits Tamás izr.	2	3	1	2	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	100
5 Császár István	2	2	1	3	2	3	2	3	3	3	3	2	3	3	100
Csikós Pál	2	3	2	3	4	4	2	4	3	3	3	2	3	4	100
Demján Imre	2	3	1	3	2	4	3	3	3	3	3	3	2	4	100
Erényi László	2	1	1	3	2	3	1	2	1	2	1	1	1	3	100
Fancsovits György	2	2	1	3	3	3	2	3	2	2	2	1	3	3	100
10 Gönczöl Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	60
Halmos Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	100
Jahl Oszkár g. k.	2	2	1	2	3	3	2	2	3	2	1	2	3	3	64
Kádár Ágoston i. H.	1	1	1	2	2	3	2	1	2	2	2	3	2	2	40
Kenyeres Ferenc	2	3	1	3	2	3	3	3	3	3	1	4	3	3	100
15 Keresztes Nagy István ref.	2	2	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2	40
Klein György izr.	2	2	2	3	2	3	2	3	3	3	2	4	3	3	100
Kopjári Nándor ref. i. M.	2	2	2	2	2	3	2	4	3	1	2	2	4	2	76
Korcsog András i. M.	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2	60
Kovács Jenő	2	3	3	3	4	4	3	4	3	2	2	3	4	3	100
20 Lengyel Géza i. Sz.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	—
Lévai Márton	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	1	2	2	2	60
Markója Imre i. H.	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	1	1	2	76
Mönich István	1	1	1	2	1	2	2	1	2	1	1	1	1	2	—
Nyíri László	3	3	1	3	2	3	2	3	3	2	2	3	3	3	100
25 Oláh József i. M.	2	2	2	3	3	4	3	4	3	2	2	2	3	4	100
Pap János i. M.	2	2	1	3	2	3	2	3	3	1	2	2	3	3	100
Papp János ref. i. M.	2	3	2	3	3	3	2	3	3	2	2	3	3	3	100
Pásztor Turák József i. H.	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	2	40
Perl István i. P.	2	2	1	2	3	3	2	1	2	1	2	3	3	3	100
30 Piriczki Péter g. k. i. M.	2	3	1	2	3	3	3	3	2	1	1	2	3	3	76
Prakfalvi Endre	2	2	1	2	2	3	1	3	3	2	2	3	3	3	100
Rácz Attila i. H.	2	2	1	3	1	3	2	2	3	1	2	2	3	3	100
Riesz Béla	1	2	1	2	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3	100
Rónay Dezső	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	100
35 Sághegyi Imre i. M.	2	3	2	3	3	3	3	4	3	1	1	2	4	3	100
Schneider Imre	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	3	1	1	28
Smuta Tibor i. H.	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	2	40
Sőregi István i. H.	2	2	1	3	3	3	3	2	3	1	2	2	3	3	100
Szabó Béla ref. i. M.	2	2	3	3	3	4	3	4	3	2	2	3	4	3	100
40 Szántó Gyula	1	2	1	3	3	3	2	3	3	2	3	3	3	3	100
Szarvas János	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	2	2	2	100

A tanuló neve és vallása, öszlőndijas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszeret	T a n t á r g y a k									Ált. tan. eredm.	Tandíj			
			Hittan	Magyar nyelv	Föld-és néprajz	Latin nyelv	Természetrajz	Mennyiségien és mérían	Rajz	Honvédelmi ism.	Testnevelés			Ének		
			P	P	P	P	P	P	P	P	P			P		
Szőnyi László i. M.	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	4	3	100	
Sztavrovsky Pál g. k.	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	2	3	100
nemes Sztrihó István	1	1	1	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	3	100
45 Szurgent János g. k.	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	2	3	3	88
Tasnádi Lajos ism.	2	3	1	2	3	3	2	3	3	3	2	2	3	3	3	100
Técsy Attila i. H.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	20
Tukarczy László ref.	2	3	2	3	3	3	2	3	2	2	1	1	2	3	3	80
Varga Győző izr.	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	100
50 Végh András ref.	2	3	1	3	3	3	3	3	2	2	fm	2	2	3	2	100

Kimaradt: Fábrián József (III. 2.)

Összesen : 51

Második B) osztály

Osztályfőnök: dr. Kiss Márton

A tanuló neve és vallása, öszlőndijas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszeret	T a n t á r g y a k									Ált. tan. eredm.	Tandíj			
			Hittan	Magyar nyelv	Föld-és néprajz	Latin nyelv	Természetrajz	Mennyiségien és mérían	Rajz	Honvédelmi ism.	Testnevelés			Ének		
			P	P	P	P	P	P	P	P	P			P		
Alaga Szaniszló ism. i. J.	2	3	3	3	3	4	2	3	2	2	2	2	3	4	3	100
Ádám Ferenc i. G.	1	1	1	2	3	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	100
Bajusz László	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	100
Balog Zoltán	2	2	2	3	3	4	2	3	3	3	1	1	4	4	4	92
5 Barbeck József	1	2	1	2	1	3	1	2	2	2	1	2	2	2	2	56
Bálinth György	1	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	3	3	100
Bálint Ödön i. G.	2	3	2	3	3	3	2	2	3	3	1	2	3	3	3	100
Berlekovich Kornél i. G.	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	1	2	3	3	3	100
Bertron István i. J.	1	2	3	3	2	3	2	3	2	2	2	2	3	3	3	100
10 Bódi Lajos	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	100
Borsányi Lajos	2	2	2	2	2	3	2	3	2	2	1	3	3	3	3	80
Chinkán István i. G.	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	2	1	2	1	2	84
Faragó Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Fodor József	1	2	1	2	3	3	3	3	2	3	1	3	3	3	3	92
15 Gombos Béla	2	2	2	3	2	3	2	3	3	3	1	2	3	3	3	80
Győrffy Imre i. J.	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	100
Hagymás György i. G.	2	3	2	3	3	4	3	3	3	3	3	2	3	4	4	100
Hattyasi Zoltán i. G.	1	2	2	2	3	3	3	3	2	3	2	2	3	3	3	100
<i>Horváth József</i>	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	3	1	1	1	100
20 Jung Géza i. G.	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2	2	100

A tanuló neve és vallása, öszöntődjias, vagy ismétlő-e ?	Magaviselet	Rendszeret	T a n t á r g y a k										Alt. tan. eredm.	Tandij
			Hittan	Magyar nyelv	Föld-és néprajz	Latin nyelv	Természetráiz	Mennyiség és mértan	Raiz	Honvédelmi ism.	Testnevelés	Ének		
<i>Kovács Iván</i>	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	3	1	40
<i>Lantos Béla</i>	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	100
<i>Lencsés Imre</i>	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	100
<i>Lukács László</i>	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	3	100
25 <i>Márta Ferenc i. Sz.</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Mindszenti László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
<i>Mison Adolf</i>	2	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	4	4	100
<i>Nagy Árpád</i>	2	3	1	3	3	3	2	3	3	2	1	3	3	100
<i>Nagy Emil i. G.</i>	2	2	1	3	2	4	2	3	3	2	2	1	4	100
30 <i>Németh Lajos</i>	1	2	2	3	2	3	2	3	2	1	f _m	3	3	92
<i>Papp Gábor</i>	1	2	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	2	40
<i>Perjési László</i>	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	3	2	2	100
<i>Petrik József i. G.</i>	2	2	1	2	1	2	1	2	2	1	2	1	2	100
<i>Péter Zoltán i. G.</i>	1	1	1	2	1	2	1	3	1	1	1	3	2	100
35 <i>Rácz László</i>	1	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	100
<i>Solymosi Frigyes</i>	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	1	3	2	100
Szende Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
<i>Szögi Ferenc</i>	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	2	52
<i>Sztretykov Miloje g. kel. szerb i. G.</i>	2	3	2	3	3	4	3	3	3	3	2	3	4	100
40 <i>Tóth B. Imre</i>	2	2	2	3	2	3	2	1	2	1	3	2	3	100
<i>Tóth Dénes</i>	2	2	2	3	3	4	3	3	3	3	1	2	4	100
<i>Ujházi Gyula i. G.</i>	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	100
<i>Varga Mihály</i>	2	2	3	3	3	4	3	3	3	2	2	4	4	88
<i>Vasas József</i>	2	2	2	2	2	3	1	3	2	1	1	2	3	92
45 <i>Vikor Sebestyén</i>	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2	100

*Kimaradt: Mesztényi Károly (XI. 13.), Szendrő Lipót (XII. 12.),
Tóth Kása József IX. 30.)*

Magántanulásra tért: Szöllősi Sándor.

Meghalt: Patzauer Sándor (II. 20.)

Összesen: 50

Második C) osztály

Osztályfőnök: Kovács Mihály

A tanuló neve és vallása, öszlőndijas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszeretel	T a n t á r g y a k										Alt. tan. eredm.	Tandij	
			Hittan	Magyar nyelv	Föld-és néprajz	Latin nyelv	Természetrainz	Mennyiségtan és mérés	Rajz	Honvédelmi ism.	Tesztnevelés	Ének			P
Bánáthy Imre	1	1	1	2	1	3	1	2	2	1	1	1	2	100	
Bárkányi István	3	4	2	4	4	3	3	4	3	3	2	4	4	100	
Becsey Tibor	1	2	1	2	3	3	2	3	2	2	2	2	3	64	
Beszédes György	2	2	2	2	1	1	1	1	2	1	1	2	2	56	
5 Csízik István	1	2	1	3	3	3	2	3	2	3	2	2	3	100	
Csonka László	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	40	
Csonka Szűcs Ferenc	2	3	1	4	3	4	3	4	3	3	1	4	4	100	
Csuka László	1	1	2	3	3	3	2	3	2	2	2	3	3	100	
Fehér Imre	2	3	2	3	1	3	1	2	2	3	2	3	3	60	
10 Ferenczy Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	72	
Friedmann Ernő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100	
Gaál István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	20	
Gombos Dénes	2	2	3	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3	100	
Honti György	1	1	2	3	1	3	1	3	2	2	fm	2	3	100	
15 Hornyik Veszeloovszky Kálmán	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	1	3	3	100	
Huszka Lajos	2	1	1	2	1	2	1	3	2	2	2	2	2	60	
Jakab Ottó	2	3	1	3	3	4	3	3	3	3	3	3	4	100	
Kakuszi László	1	3	2	3	3	3	2	2	2	2	2	1	3	68	
Klein Imre	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	2	100	
20 Kocsis Viktor i. G.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	100	
Koncsek Endre	2	2	2	3	4	3	3	3	2	3	2	3	4	64	
Kónya László	2	3	1	3	2	3	1	3	3	2	3	3	3	100	
Kovács József	2	3	1	4	3	4	3	3	3	2	1	3	4	100	
Mészáros István	1	2	1	3	2	3	2	3	3	2	3	3	3	68	
25 Molnár György	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	—	
Muray József	1	2	1	1	2	2	1	2	3	1	fm	2	2	100	
Nagy József	2	2	2	3	3	4	2	4	3	3	1	3	4	100	
Nagy László i. T.	1	2	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	56	
Nagy Varga Dénes	2	3	1	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	100	
30 Rábik Jenő	2	2	1	3	3	4	2	3	3	3	2	3	4	100	
Rácz István	2	2	2	3	3	4	3	3	3	3	3	1	4	100	
Radnai László	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	2	2	100	
Sallai Jenő	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	2	2	2	100	
Sümegei László	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100	
35 Szabó Béla	2	3	2	3	3	3	3	4	3	2	2	2	4	100	
Szenessy Máriaó	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100	
Szokolyi György	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	2	1	2	100	
Szűcs Sándor	2	3	2	3	3	3	2	3	3	2	fm	2	3	100	
Török Sándor	2	2	1	3	2	3	3	3	3	2	fm	2	3	100	
40 Varga István	2	2	1	2	1	2	1	3	3	1	2	3	3	80	
Vékes Bertalan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100	
Visontay Ernő	2	1	1	2	1	2	1	1	2	1	2	1	2	80	
Wayer Péter	1	1	2	2	2	3	2	3	2	3	1	2	3	92	

Kimaradt: Vizvári Albert (l. 30.)

Összesen: 44

Harmadik A) osztály

Osztályfőnök: Greff Géza

A tanuló neve és vallása, ösztöndíjas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszerelet	T a n t á r g y e k										All. tan. eredm.	Tandij		
			Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Föld-és néprajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan Mennyiség és mérték	Rajz	Honvédelmi ism.	Testnevelés			Ének	
																Áll. tan. eredm.
Ács Andor i. M.	2	2	1	3	2	2	3	3	3	2	2	1	1	2	3	88
Bagoly János ref. i. M.	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3	3	100
Becsei Zoltán	1	2	1	3	1	1	2	2	2	2	2	1	fm	3	2	80
Benke József	2	3	1	3	3	3	3	3	3	4	1	2	1	4	4	88
5 Bertényi Elemér	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	2	2	100
Bohnert József	1	1	1	3	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	56
Bugyi András	2	4	2	3	2	1	4	3	3	3	2	1	1	3	4	100
Daróczi Bálint	1	2	1	2	1	1	2	2	2	2	3	1	2	2	2	100
Faludi András izr.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	2	100
10 Farkas László	2	2	1	3	1	1	4	3	3	3	3	1	1	3	4	100
Gárgyán Imre	2	2	1	2	1	1	3	2	2	1	2	1	2	1	3	100
Geigner Miklós ág. h. ev.	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	3	1	fm	3	2	40
Gyuricza Antal i. P.	1	2	1	3	1	3	3	3	3	3	3	1	1	2	3	100
Gyuricza György ism. i. P.	1	1	1	3	2	2	2	2	2	3	3	2	1	3	3	100
15 Gyuris Attila ism.	2	2	2	3	2	2	2	2	2	3	3	3	1	2	3	100
Hantos Endre	2	3	1	2	1	1	4	3	3	3	3	1	2	2	4	88
Horváth Elek i. M.	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	80
Jakubinyi Tibor ref. i. M.	2	2	2	2	2	1	3	3	3	3	3	2	2	2	3	100
Jelenfi Antal	2	3	1	3	1	1	2	2	3	2	3	1	2	2	3	100
20 Jenei Ignác	1	1	1	3	1	1	2	2	2	2	3	1	2	3	3	40
Juhász Endre	2	4	1	3	1	1	3	3	2	3	3	1	2	2	3	100
Juhász László	1	2	1	2	1	1	2	2	2	2	3	1	2	3	2	72
Karádi Imre i. M.	1	3	1	2	2	2	3	3	3	3	3	2	1	3	3	100
Katona Rezső	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	1	16
25 Káplány István	3	4	1	3	1	2	3	2	3	3	2	1	1	4	3	64
Kiss Ernő	2	3	2	3	2	2	3	3	2	3	3	2	2	3	3	100
Kopasz Dezső	1	2	2	3	2	3	2	2	3	3	3	2	1	3	3	100
Koskóci Ferenc	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	60
Kovács Gábor ref.	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
30 Liszkai Tamás	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Magyar László	1	2	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	2	100
Marinc Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	100
Máté György	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Nagy István	2	4	1	3	3	3	3	4	3	3	3	2	2	3	4	100
35 Oláh Miklós	1	2	1	3	2	1	3	3	2	2	2	1	2	2	3	56
Palágyi Emil i.M.	2	3	1	3	2	2	3	2	3	3	3	2	2	2	3	100
Pálffy-Budinszky Agenor	1	2	2	3	1	1	3	3	2	3	2	1	1	1	3	100
Rátky László	1	2	1	2	1	2	2	2	2	3	1	1	1	2	2	100
Renkey Miklós	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	fm	1	1	80
40 Rex Tamás izr.	2	2	2	2	1	1	3	2	3	3	2	1	1	2	3	100
Somogyi Ágoston	2	3	1	3	2	1	3	2	2	2	3	2	1	3	3	80

A tanuló neve és vallása, öszlőndíjas, vagy ismétlő-e?	T a n t á r g y a k													Alt. tan. eredm.	Tandij	
	Magaviselet	Rendszerlet	Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Föld-és néprejz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Menyiségtan és mértan	Rajz	Honvédelmi ism.	Testnevelés			Ének
	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P			P
Szász András izr. . .	2	3	1	2	1	1	2	1	1	2	2	1	2	3	2	100
Terjék Ferenc i. M. .	1	2	1	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2	3	3	100
Tihanyi István . . .	2	3	1	4	3	3	3	4	3	3	4	3	2	3	4	100
45 Torontáli Tibor . . .	2	2	1	3	1	2	3	2	3	2	3	1	1	1	3	100
Tóth Alfréd	2	3	1	3	3	3	4	3	3	3	3	2	1	3	4	100
Ujj János	2	2	1	3	1	1	2	3	2	2	2	2	1	1	3	56
Varga Pál i. M. . . .	2	3	2	3	2	2	3	3	3	4	3	2	1	3	4	100
Zalán József i. M. .	2	2	1	2	1	2	3	3	3	3	1	2	2	3	3	80
50 Zsigmond Vilmos ág. h. ev.	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	100

Összesen : 50

Harmadik B) osztály

Osztályfőnök: Megyer József.

A tanuló neve és vallása, öszlőndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszerlet	T a n l á r g y a k										All. tan. eredm.	Tandij		
			Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Föld-és néprajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan Mennyiség és mértan	Rajz	Honvédelmi ism.	Tesztnevelés			Ének	P
Babos László	1	2	1	2	1	1	3	2	2	3	2	2	3	3	68	
Balázs István	2	3	2	3	3	3	3	3	2	3	4	3	2	4	100	
Becker János	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	40	
Berencz Ferenc	2	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	—	
5 Bérczi Imre	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2	40	
Bokor Béla i. H.	2	2	1	2	2	2	3	2	3	4	2	3	2	2	100	
Boros Gyevi János	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	60	
Farkas Dezső i. G.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3	100	
Gyovai Döme Jenő	1	2	1	1	2	2	3	2	2	2	2	2	1	3	60	
10 Jenővári László	1	2	1	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1	3	88	
Kaszap Béla i. H.	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	f _m	2	2	40	
Kisházi Péter i. H.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	92	
Korompai Sándor i. H.	2	2	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3	1	1	100	
Kovács László	1	1	1	1	1	2	2	2	2	3	2	2	1	2	40	
15 Kővári László	1	1	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2	f _m	3	56	
Mayer Tibor	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	80	
Misák Ferenc i. H.	1	2	1	2	2	2	3	1	2	3	1	2	1	2	56	
Monostori József	1	2	1	3	1	2	3	3	3	3	3	2	1	3	100	
Nagy Zoltán	1	2	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	40	
20 Nedelkovits Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	100	
Papp Gábor	2	3	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	4	100	
Peller György i. H.	2	3	1	2	2	2	3	3	3	3	2	2	1	2	100	
Prisztóka Tibor i. H.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1	3	92	
Ranschburg Imre	2	2	1	1	1	1	2	1	2	2	3	1	1	1	80	
25 Rejtő Béla	2	4	2	3	3	3	4	3	3	4	3	3	2	3	100	
Rósa László	1	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	100	
Róvó István	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	20	
Sapszon Ferenc	1	2	1	1	2	2	2	1	2	3	2	3	2	1	56	
Scherg Lajos	1	2	1	2	1	2	3	1	2	2	2	2	1	1	80	
30 Sulyok Magor i. H.	1	2	1	3	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2	100	
Szapár Endre i. H.	1	1	1	1	1	1	2	1	2	3	3	1	2	1	40	
Székesi Károly i. G.	2	3	1	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	3	88	
Szűcs Gyula	2	3	2	3	3	3	4	4	3	4	4	3	2	4	100	
Tarjányi Béla	1	2	2	2	2	2	3	2	3	3	2	2	2	3	100	
35 Tyepliczky Árpád i. H.	1	3	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	100	
Zsombor Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	f _m	2	100	

Kimaradt: Bérczi Béla (III. 1.), Szijártó Imre (XII. 12.)

Díjtalan magánvizsgálatot tehet: Nagy János.

Összesen: 39

Negyedik osztály

Osztályfőnök: dr. Tiborc Lajos

A tanuló neve és vallása, ösztöndíjas, vagy ismélő-e?	Magaviselet	Rendszeretel	T a n t á r g y a k										Áll. tan. eredm.	Tandij		
			Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Természetrájs	Mennyiségtan	Rajz	Honvédelmi ism.	Testnevelés			Egészségtan	
Arnold Zoltán i. H.	1	2	1	3	1	3	2	2	2	2	3	2	3	2	3	88
Ábisch Károly izr.	2	2	2	3	1	3	1	3	3	3	2	2	3	3	2	100
Balog László	2	2	1	3	3	4	3	3	3	4	4	3	2	3	4	100
Banka Lajos	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2	3	3	100
5 Bod Péter	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	1	1	2	100
Bodó István	1	1	1	2	1	2	2	2	3	3	2	1	1	2	3	72
Bodrogközy Tamás	2	1	2	2	3	3	3	2	3	2	1	2	2	2	3	92
Bogárosi Béla	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1	1	2	100
Boldog László i. M.	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	88
10 Czékus László	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	100
Dombi Gyula	2	1	2	2	2	2	2	3	3	3	2	1	2	3	—	
Dúlósy Ede, István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Faludi Sándor	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	2	100
Fehér Ferenc	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	2	fm	1	1	2	60
15 Földi József i. G.	1	1	1	2	2	2	3	2	3	2	1	1	1	1	3	100
Hortobágyi Alajos i. M.	1	2	1	2	2	3	3	2	3	2	3	2	1	2	3	100
Hutterer Ferenc izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	40
Imre László i. H.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	20
Jávori Ferenc i. M.	1	1	2	2	3	3	2	2	3	2	2	fm	2	3	3	100
20 Jenei János	2	2	2	3	3	4	4	3	4	3	3	3	3	3	4	100
Kálmán Imre	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	100
Kandiba István izr.	1	2	2	2	1	3	2	2	3	3	3	fm	2	3	3	100
Katona József	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	3	100
Kiss Gyula	1	2	1	3	2	3	2	3	2	1	2	3	2	3	3	80
25 Kiss Lajos	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	100
Kocsárdi Kálmán i. M.	2	3	2	3	3	3	3	3	4	3	3	1	3	4	100	
Kókay József	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1	fm	1	2	100	
Kopasz Lajos	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	3	3	2	2	100
Kopjary Ernő ref. i. M.	2	3	2	2	2	3	3	2	2	3	2	3	3	3	3	80
30 Kövér Béla	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2	80
Kurai János	1	2	2	3	2	3	3	1	3	2	2	2	2	3	3	80
Láncz Albert izr.	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	100
Leszmajszter Alfréd i. J.	2	2	1	3	3	3	2	3	4	3	3	1	3	4	100	
Liliom Károly	2	2	1	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3	3	3	100
35 Lusztig József	1	2	2	2	2	2	2	1	3	3	2	1	2	3	3	40
Magyari Nándor	1	2	2	2	3	3	3	2	2	3	2	1	2	3	3	100
Malcowsky Tibor g. kat. i. J.	2	2	1	3	4	4	3	4	3	3	3	3	3	3	4	100
Malivanek Károly	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	100
Papp László ref.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1	1	2	28
40 Pávó Ferenc	1	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	fm	3	3	3	100
Perlaki Lipót	1	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	2	1	2	2	40

A tanuló neve és vallása, öszlőndijas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszerlet	T a n t á r g y a k										All. tan. eredm.	Tandíj			
			Hitlan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Honvédelmiism.	Testnevelés		Egészségtan	P	Tandíj	
																	P
Péter Sándor i. G.	1	1	2	2	3	2	1	3	3	1	2	1	2	3	100		
Pintér Tihamér	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2	100		
Poszt Márton i. G.	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	100		
45 Rack Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	80		
Ranschburg Antal	2	2	1	1	2	2	3	2	2	2	1	2	2	2	80		
Reich Rudolf i. G.	1	1	3	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	3	100		
Skerl Alfonz	2	3	2	3	3	4	3	3	3	2	2	3	2	4	100		
Smuta Árpád i. H.	1	2	1	2	3	3	3	3	3	2	2	1	2	3	100		
50 Somogyi Gábor i. P.	1	1	2	1	1	1	2	2	1	2	1	2	1	2	40		
Szabó Imre	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2	1	1	2	40		
Szilágyi Ferenc	1	3	2	3	3	3	3	3	2	3	2	1	2	3	88		
Szilágyi János	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	100		
Szilágyi Károly	1	1	2	2	2	2	3	1	2	2	1	2	1	2	80		
55 Szilágyi László ref.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	40		
Szittner András ism.	2	2	2	2	3	3	2	1	3	3	2	2	2	3	100		
Szives Zoltán ág. h. ev.	1	1	1	2	1	2	2	2	1	3	2	2	2	2	100		
Tasnádi Mihály ism.	2	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	100		
Tóth István	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	100		
60 Urbán Aladár i. G.	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	40		
Varga István	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	2	100			
Vida Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	40		
Vörös Imre	3	4	2	3	3	3	3	4	3	3	1	3	4	76			
Veszelovszky László	1	2	2	2	2	3	3	2	3	3	1	2	3	88			
65 Wischán Zoltán	1	2	2	2	3	2	3	3	3	1	2	2	2	3	100		

Kimaradt: Mattyasovszky György (XI. 2.), Pintér László (X. 30.)

Összesen: 67

Ötödik osztály

Osztályfőnök: Nagy Ernő

A tanuló neve és vallása, öszlőndíjas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszertet	T a n t á r g y a k										Alt. tan. eredm.	Tandij		
			Hitlan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Olasz nyelv	Francia nyelv	Természettud.	Mennyiséglen.			Honvédelmi ism.	Tesztnevelés
Ábrahám László . . .	1	2	1	1	2	2	—	1	—	1	1	1	1	2	20	
Borsos Ferenc Sz. . .	1	2	1	2	2	3	2	3	—	2	2	3	2	1	3	68
Csauscher Sándor . . .	2	2	2	2	2	2	—	2	—	3	2	2	2	1	2	100
Csetri Lajos ref. . . .	2	2	1	3	1	3	—	1	—	2	3	2	1	2	3	70
5 Dési Vilmos	1	2	1	2	1	2	—	2	—	2	1	2	1	1	2	80
Fogas Pál	2	3	2	3	3	4	—	3	3	—	3	3	3	fm	4	100
György Zoltán Sz. . . .	1	2	1	2	1	2	2	2	—	—	3	1	2	2	2	60
Halmos András	2	3	2	3	3	3	—	3	—	3	3	3	3	2	3	100
Hubert Albin	1	2	1	2	1	3	—	2	—	2	2	2	2	2	2	40
10 Kajtár József	2	3	3	3	3	3	—	3	2	—	2	3	2	1	3	88
Kiss József	1	1	1	2	1	2	—	2	1	—	1	1	1	1	2	60
Kolin László	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1	1	1	1	1	1	20
Kopasz István	1	2	1	2	2	2	—	2	2	—	1	3	1	2	2	100
Kósa László i. M.	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1	1	1	1	1	1	40
15 Kriván Pál	2	2	1	3	1	3	—	2	2	—	1	3	1	1	3	100
László Endre	1	2	1	1	1	1	—	1	—	1	1	2	1	1	1	80
Lippai József	2	3	1	3	3	3	—	2	—	3	2	2	2	1	3	56
Lovász Mihály i. J. . . .	1	1	1	2	1	3	—	2	1	—	1	2	1	1	2	100
Mada Imre	3	3	2	3	3	4	—	3	2	—	3	4	2	1	4	100
20 Matók György	1	1	1	1	1	2	—	2	—	1	2	2	1	1	2	60
Matyasovszky László ism.	2	3	1	3	2	3	—	3	2	—	2	3	3	1	3	100
Meggyesi Ernő	2	2	1	2	2	2	—	2	—	3	2	2	2	1	2	80
Moldoványi László i. H.	2	3	1	3	3	3	—	3	3	—	3	3	3	fm	3	68
Nagy Emil ref. i. H. . . .	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1	1	1	1	1	1	20
25 Nagy Sándor Sz.	2	2	1	2	1	3	2	2	—	—	1	2	1	1	2	40
Pelle László i. J.	2	3	2	3	2	3	—	3	2	—	2	3	2	1	3	100
Renkey Gyula	2	3	2	3	2	3	—	3	—	3	3	3	3	fm	3	100
Révész István	1	1	1	2	1	2	—	2	2	—	1	1	1	2	2	100
Röser Jenő	2	2	2	3	2	3	—	3	—	3	2	2	3	1	3	100
30 Szabó Endre ism.	1	2	1	3	2	3	—	2	—	3	3	2	2	1	3	100
Szalay Zoltán	2	3	1	2	3	3	—	2	—	3	3	3	3	2	3	100
Szekerés László i. M. . . .	2	3	1	3	2	3	—	2	—	2	2	2	1	1	3	56
Szilágyi György	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1	1	1	1	1	1	20
Técsy Zoltán ref. i. H. . . .	2	2	1	2	2	2	—	2	2	—	2	2	2	1	2	80
35 Tóth Molnár Géza ism. . . .	2	3	1	3	3	3	—	2	2	—	3	2	3	2	3	100
Újvári János	2	3	3	3	3	3	—	3	—	4	3	3	3	1	4	100
Velcsov Márton	2	2	1	3	2	3	—	3	—	3	2	3	2	2	3	100
Weisz György izr.	2	3	1	3	2	3	—	1	—	3	2	2	2	2	3	100
Wentzel Andor ism.	2	2	1	3	3	3	2	2	—	—	3	3	3	2	3	100

Kimaradt: Siegriszt Lajos (I. 29.)

Magánvizsgá atot tehet: Györffy László ism., Sümei Ernő.

Összesen: 42

Hatodik osztály

Osztályfőnök: dr. Somogyi Zoltán

A tanuló neve és vallása, öszlőndíjas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszerlet	T a n t á r g y a k													Ált. tan. eredm.	Tandíj
			Hitlan	Magyar nyelv	Történelem	Gazdasági és társadalmi ismeretek	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Olasz nyelv	Francia nyelv	Vegylen	Mennyiséglan	Honvédelmi ism.	Testnevelés		
Allaga Egon . . .	2	2	2	2	3	3	3	—	3	3	—	3	3	2	1	3	100
Bajza Frigyes . . .	2	2	2	4	3	3	3	—	4	4	—	3	3	2	1	4	100
Bakacsi Gyula . . .	2	2	1	2	3	1	3	—	3	2	—	3	3	3	2	3	76
Barna Gábor . . .	1	2	2	3	2	2	3	—	3	3	—	3	3	2	fm	3	100
5 Báthory László . . .	1	1	1	2	1	1	1	—	1	1	—	1	1	1	1	1	40
Boray Géza i. M.	1	1	1	2	1	1	2	—	2	—	2	1	2	1	1	2	56
Csillik Bertalan ref.	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—	1	1	1	1	1	100
Czáka Ferenc . . .	1	2	1	2	2	2	3	2	3	—	—	3	3	3	2	3	100
Czucz Ferenc . . .	1	2	1	3	2	2	2	—	2	—	2	1	2	1	3	2	40
10 Dékány Endre . . .	1	1	1	1	1	1	2	2	2	—	—	2	2	1	2	2	100
Elek Zoltán ism. . .	3	2	2	2	3	2	3	—	3	2	—	3	3	2	1	3	100
Epstein Ferenc izr. . .	2	1	1	2	1	1	1	—	2	—	2	1	1	1	2	2	100
Faragó Mihály ref. . .	2	2	2	3	3	3	4	—	4	3	—	4	3	3	2	4	100
Feldheim György izr. . .	2	2	1	2	2	2	3	—	3	—	3	3	3	3	3	3	100
15 Füredi Lajos i. G. . .	1	2	1	2	2	2	2	—	3	2	—	2	3	1	3	3	56
Gáy Mihály . . .	2	2	1	3	3	3	3	—	3	4	—	3	3	3	1	4	100
Gera József . . .	1	1	1	1	1	1	1	—	2	1	—	1	1	1	1	1	40
Gottlieb Albert izr. . .	1	1	1	1	1	1	1	—	2	—	1	1	1	1	2	1	100
Gubicza J. Sándor ág. ev.	2	2	2	3	3	2	4	—	2	4	—	3	3	3	3	4	100
20 Haidekker Ottó i. P. . .	1	2	1	2	3	2	3	—	2	—	2	2	3	2	2	3	100
Kastner János . . .	1	1	1	1	1	1	2	—	1	—	1	1	2	1	1	2	100
Kálmán Rudolf . . .	2	2	1	3	2	1	2	—	1	1	—	1	2	1	1	2	80
Kovács Béla . . .	1	2	1	2	2	1	3	—	2	3	—	2	2	2	1	3	80
Körösmezei Tamás . . .	1	1	1	2	2	1	3	—	2	1	—	1	1	1	1	2	100
25 Lakatos Pál . . .	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—	1	2	1	3	1	80
Móra Gyula . . .	2	2	3	3	2	2	3	—	3	3	—	3	3	3	1	3	100
Nagy István i. H. . .	1	2	2	2	2	2	3	—	3	3	—	3	3	3	1	3	100
Nagy Ottó . . .	1	2	1	3	2	2	3	—	3	2	—	2	2	2	2	3	80
Nógrádi Béla . . .	1	1	1	1	2	1	1	2	2	—	—	2	2	2	3	2	100
30 Olasz Zoltán i. G. . .	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	—	1	2	1	2	1	40
Palásti Tibor i. H. . .	1	2	1	2	1	1	2	—	2	3	—	2	2	1	1	2	80
Paskai László . . .	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—	1	1	1	1	1	16
Pávó Gyula . . .	1	1	1	2	2	1	2	—	2	—	2	2	2	1	fm	2	40
Pinlér György, Ferenc fia	2	2	2	2	2	2	3	—	3	—	3	1	2	1	1	3	100
35 Pónyai Mihály . . .	1	2	1	2	2	2	3	—	3	—	3	2	3	1	fm	3	100
Ranschburg Endre . . .	1	1	1	1	1	1	2	—	1	1	—	1	1	1	fm	1	60
Sári József i. Sz. . .	1	1	1	2	2	2	3	2	3	—	—	2	3	2	2	3	56
Sárkány János . . .	2	2	1	3	3	2	3	—	3	—	3	3	3	1	3	3	100
Siklós Endre . . .	2	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1	2	2	1	1	2	16
40 Szabó Rezső . . .	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1	1	1	1	1	1	—
Szécsi Jenő . . .	2	2	2	2	2	2	2	—	2	2	—	1	2	2	1	2	100

A tanuló neve és vallása, ösztöndijas, vagy ismétlő-e?	T a n t á r g y a k													Ált. tan. eredm.	Tandíj		
	Magaviselet	Rendszerezlet	Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Gazdasági és társadalmi ismeretek	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Olasz nyelv	Francia nyelv	Vegyten	Mennyiségtan			Honvédelmi ism.	Testnevelés
	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P			P	P
Szécsi József	1	1	1	2	2	2	3	—	3	3	—	2	3	2	1	3	100
Székely György izr.	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1	1	1	1	fm	1	100
Szónyi Ferenc izr. . .	1	2	1	1	1	1	1	—	2	—	1	1	1	1	3	1	100
45 Szurgent Sándor gör. kat.	2	2	2	3	2	3	3	3	3	—	—	3	3	2	2	3	100
Szüts Jenő i. H. . . .	1	1	1	1	2	2	3	—	3	3	—	1	3	1	1	3	100
Tellessz Endre	2	2	1	2	2	2	3	—	2	3	—	3	3	3	1	3	100
Tombácz Ferenc ism.	3	2	2	2	2	2	—	—	2	2	—	3	3	2	1	3	100
Várad István	1	2	1	2	1	1	2	—	2	2	1	2	2	1	3	2	60
50 Villányi Rezső	1	1	1	3	2	1	3	3	3	—	—	3	3	2	2	3	100
Wilheim György izr.	2	1	1	2	1	1	1	—	1	—	1	1	2	1	2	2	100
Wischán Elek	2	2	2	2	2	2	3	—	3	—	3	3	3	3	2	3	100

Kimaradt: Barabás György (V. 10.), Frányó István (IV. 13.), Fülöp Pál (V. 14.), Pintér György, Géza fia (X. 30.).

Összesen: 56

Hetedik osztály

Osztályfőnök: Lénárd Ödön

A tanuló neve és vallása, ösztöndíjas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszeretel	T a n t á r g y a k											All. tan. eredm.	Tandíj			
			Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Föld-és népraiz	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Olasz nyelv	Francia nyelv	Természettan	Mennyiségtan			Reiz	Honvédelmiism.	Testnevelés
			P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P			P	P	
Barek István i. H.	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2	1	—	1	2	2	—		
Becsei Zoltán . . .	2	2	1	4	3	3	3	4	—	4	3	—	3	4	4	100		
Bérczi László . . .	2	3	3	3	3	2	2	3	—	3	3	—	2	2	1	100		
Bugyi Endre i. H.	1	2	2	2	2	2	2	—	—	3	—	—	3	2	3	100		
5 Cserjési Jenő . . .	1	2	1	3	2	2	2	—	—	3	3	—	3	2	3	100		
Dank Viktor	2	2	2	2	1	1	2	—	—	2	3	—	2	1	2	100		
Forró Endre	2	3	2	3	3	3	3	—	—	3	3	—	3	2	3	100		
Gábris Imre	2	2	1	2	2	2	1	—	—	2	—	—	2	1	2	60		
Gazdag András . . .	1	2	1	1	1	1	2	1	—	2	—	—	1	1	2	16		
10 Gömörý Andor ref.	1	1	1	2	2	1	2	—	—	2	—	—	3	2	3	100		
György Zoltán . . .	2	3	2	3	3	3	3	—	—	4	—	3	3	4	4	100		
Györki János izr. . .	2	3	2	3	2	3	3	—	—	3	—	2	2	2	2	100		
Kyulai Béla	2	3	2	3	2	3	3	—	—	2	—	—	3	2	3	100		
Gyulakotsay Gyula .	1	2	2	3	2	2	3	—	—	3	3	—	3	2	1	100		
15 Káplány Géza . . .	3	2	2	2	1	1	3	—	—	1	—	3	3	2	1	100		
Katona Géza	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	—	1	1	1	—		
Kiss Richárd	3	2	2	3	2	2	2	—	—	3	2	—	3	2	1	100		
Kováts József	3	2	2	3	3	3	2	—	—	3	—	1*	3	2	1	100		
Kurth Géza	1	2	1	3	2	3	3	—	—	3	3	—	2	3	3	88		
20 Lassu Béla i. M. . .	2	2	2	3	2	2	3	—	—	3	2	—	3	2	2	56		
Lénárt György izr. .	2	3	1	1	1	2	1	—	—	1	—	1	2	1	2	100		
Lévai András	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	2	1	1	16		
Marticskó József . .	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	100		
Mészáros Ferenc . .	2	2	1	1	1	2	1	—	—	1	2	—	1	1	1	100		
25 Miklós Károly . . .	2	3	2	3	2	2	3	—	—	2	3	—	3	2	1	68		
<i>Molnár József</i> . . .	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	—	1	1	2	—		
<i>Scultéy Sándor</i> . . .	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	—	1	1	1	100		
Sebestyén Zoltán . .	2	3	1	3	2	3	3	—	—	3	—	2	3	3	2	80		
Sebők Lajos izr. . .	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—	3	2	2	100		
30 Sibalín Endre . . .	1	3	1	3	3	3	3	—	—	3	3	—	2	2	1	100		
Szabó Ferenc ref. . .	2	3	2	4	3	3	4	—	—	4	—	3	3	4	3	100		
Szittner Antal	2	2	1	3	2	2	2	—	—	3	3	—	2	2	1	60		
<i>Thiel Miklós</i>	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	100		
Váradí Ferenc izr. .	1	3	1	3	2	3	3	—	—	2	—	2	2	2	2	100		
35 Vicsay Tibor	2	3	1	3	2	3	3	—	—	2	2	—	3	4	2	88		
Vida György i. M. . .	1	1	1	2	1	1	1	—	—	2	1	—	1	1	2	40		

Kimaradt: Berke László (IX. 15.), Mattyasovszky János (IX. 2.)

Összesen: 38

* Angol nyelvből.

A tanuló neve és vallása, öszöndíjas, vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Rendszeretlet	T a n t á r g y a k														Ált. tan. eredm.	Tandij	
			Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Bölcsészlet	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Honvédelmi ism.	Testnevelés	Egészségtan			
			P																
Austerweil Ferenc izr.	2	2	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	100	
Balogh Ferenc . . .	1	1	1	2	2	2	2	3	—	2	2	2	2	2	2	1	2	2	40
Bodrogközy György .	1	2	2	2	2	3	—	3	3	3	2	2	3	3	2	1	2	3	100
Bozsó Lajos	1	2	2	3	3	3	—	3	3	3	2	3	3	3	3	1	2	3	60
5 Buttkay Béla	1	2	2	2	2	3	—	3	3	3	2	2	2	3	2	1	2	3	100
Csauscher József . .	1	2	1	1	1	2	—	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	100
Debreczeni Nándor .	2	2	1	2	3	3	—	3	3	2	3	3	3	3	3	1	2	3	100
Detre István ág. h. ev.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Deutsch György izr. .	2	2	1	2	2	3	—	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	3	100
10 Dietrich Gábor . . .	1	2	2	2	2	3	3	3	—	1	2	2	3	2	2	1	2	3	100
Erdős János ref. . . .	2	2	1	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	100
Gazdag József	2	2	1	3	2	3	3	3	—	2	3	3	2	2	1	2	2	3	100
Jász Antal i. M. . . .	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Keresztély Tibor . . .	2	2	3	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	100	
15 Keszthelyi Béla . . .	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Kiss Árpád	2	2	1	2	3	3	—	3	3	2	2	2	3	3	fm	2	2	3	100
ifj. Koch Sándor . . .	2	2	1	1	1	1	—	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	2	100
Koltay Miklós	1	2	1	1	1	1	1	1	—	1	1	2	1	2	1	1	1	1	100
Lovászi Ferenc	1	2	1	2	2	2	—	3	—	1	1	2	2	2	fm	1	2	2	40
20 Matyus Leó	1	2	1	1	2	2	—	3	1	2	2	2	1	2	fm	1	2	2	64
Mátyás Miklós	2	2	1	3	3	3	—	3	3	2	1	1	3	3	fm	2	3	2	92
Miklós György	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2	80
Monostori Béla	2	3	2	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	100	
Nagy János	1	1	2	2	2	2	—	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	80
25 Nagy László	1	2	1	2	2	2	—	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2	80
Paulinyi Zoltán ág. h. ev.	2	2	1	1	1	2	—	1	2	1	2	3	1	1	1	2	2	2	40
Pál Gaszton	1	2	1	2	2	2	2	3	—	2	1	1	2	2	2	2	2	2	100
Perecsényi Oszkár . .	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	100
Pintér Miklós ref. . .	2	2	1	1	1	2	—	3	1	1	1	1	1	1	fm	2	2	2	40
30 Recktenwald Kristóf .	1	2	2	2	2	2	—	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	—
Rózsa József	2	2	1	2	2	2	2	2	—	2	2	2	3	2	1	2	2	2	76
Salánki István ism. . .	2	2	3	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	1	2	3	100	
Simon Miklós	1	2	1	2	2	2	—	3	2	1	1	2	2	2	1	2	2	2	100
Szamosi László	1	1	1	2	1	1	1	2	—	2	2	2	2	2	1	1	1	2	100
35 Szirovicza Zoltán . .	2	2	2	2	2	2	—	3	3	2	3	3	3	2	2	2	3	100	
Szolcsányi Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	24
Szűcs Kálmán	1	2	1	2	1	2	—	3	2	2	1	2	3	2	1	2	3	2	60
Tamás István	2	2	3	3	2	2	—	3	3	2	3	3	3	3	2	1	2	3	88
Tóth Sándor ism. . . .	2	3	3	3	3	3	—	4	3	3	3	3	3	3	2	2	4	100	
40 vitéz Varsányi István i. M.	1	2	1	2	2	2	—	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	40
Vámos László	1	2	1	2	2	3	—	3	3	2	3	3	2	2	1	2	3	100	
Weisz József izr. . . .	2	2	1	1	2	2	—	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2	2	60
Wentzel Ágoston . . .	2	2	2	3	2	2	3	3	—	3	2	3	3	2	1	2	3	100	
Wittig Tibor	1	2	3	3	2	3	—	3	2	3	3	2	2	fm	2	2	3	100	

Díjtalan magánvizsgálatot tettek :

(osztály, név, vallás, születési év, milyen rendű)

IV. o. : Sümegei Ernő, r. k., 1927, elégséges; V. o. : Székely György, izr., 1927, jeles.

Magántanulók :

I. o. : Márta Ferenc, r. k. 1929, jeles; Gönczöl Imre, r. k. 1931, jó; Tisza Mihály, r. k. 1921, elégséges. II. o. : Horváth Lajos, r. k. 1928, elégséges. IV. o. : Fogarasi László, gör. k., 1927, túlnyomóan elégséges; Merkler Péter, r. k., 1928, elégtelen. VI. o. : Lévai István, r. k. 1919, elégséges.

Rendkívüli tantárgyak.

Műének. Az énekkar tagjai valamennyien jeles eredménnyel végeztek. — 1. A. o. : Bakai József, Borsos Imre, Bertényi Kamill, Lászlai György, László Béla, Matók János, Somogyi Szilárd, Szögi István. — 1. B. o. : Mátrai István. — 1. C. o. : Gyovai Zoltán, Szalonzai Lajos, Szilágyi László. — 2. A. o. : Bánfi Ferenc, Demján Imre, Fancsovits György, Korcsog András, Pásztor Turák József, Riesz Béla, Rónay Dezső, Smuta Tibor. — 2. B. o. : Gombos Béla, Mindszenti László, Petrik József, Szende Károly, Ujházi Gyula, Viktor Sebestyén. — 2. C. o. : Bánáthy Imre, Ferenczy László, Friedmann Ernő, Gaál István, Kakuszi László, Nagy Varga Dénes, Szabó Béla. — 3. A. o. : Ács Andor, Bertényi Elemér, Bohnert József, Bugyi András, Farkas László, Jelenfi Antal, Juhász Endre, Horváth Elek, Kiss Ernő, Koskóci Ferenc, Liszkay Tamás, Palágyi Emil, Pálffy-Budinszky Agenor, Somogyi Ágoston, Tihanyi István, Varga Pál, Zalán József. — 3. B. o. : Berencz Ferenc, Gyovai Döme Jenő, Kővári László, Misák Ferenc, Monostori József, Peller György, Sapszon Ferenc, Tarjánai Béla. — 4. o. : Arnold Zoltán, Banka Lajos, Bodó István, Boldog László, Imre László, Kóvér Béla, Skerl Alfonz, Somogyi Gábor, Szabó Imre, Veszeloyszky László. — 5. o. : Ábrahám László, Csauscher Sándor, Moldoványi László, Szabó Endre, Szalay Zoltán, Szilágyi György, Wentzel Andor. — 6. o. : Bajza Frigyes, Bakacsi Gyula, Boray Géza, Czáka Ferenc, Dékány Endre, Füredi Lajos, Gáy Mihály, Gera József, Haidekker Ottó, Kastner János, Kálmán Rudolf, Kovács Béla, Nagy István, Nógrádi Béla, Palásti Tibor, Pintér György, Pónyai Mihály, Sárkány János, Siklós Endre, Szécsi József, Szűcs Jenő, Villányi Rezső, Wischán Elek. — 7. o. : Bérczi László, Bugyi Endre, Dank Viktor, György Zoltán, Kovács József, Mészáros Ferenc, Szittner Antal, Thiel Miklós, Vicsay Tibor, Vida György. — 8. o. : Bodrogközy György, Debreczeni Nándor, Dietrich Gábor, Keresztély Tibor, Keszthelyi Béla, Lovászi Ferenc, Recktenwald Kristóf, Szamosi László, Varsányi István, Wittig Tibor.

Olasz társalgásra jártak jeles eredménnyel a következők: Olasz Zoltán VI. o. t., Barek István, Katona Géza, Marticskó József, Molnár József VII. o. tanulók.

Vegyteni foglalkoztatás. A vegytant kedvelőknek módjukban állt, hogy hetenkint feljöjjenek a szertárba és az órán látott kísérleteket megismételhessék, illetve az idő rövidege miatt a tanórán nem látottakat elvégezhessek. Ezenfelül átvettük a szervetlen minő-

ségi vegyelemzést, úgyhogy több kationt és aniont tartalmazó sókat is meg tudtak határozni.

A természetet lelkes barátainak szombatonként alkalma nyílt a szertárban időszerű természettudományi kérdésekről, vagy kedvelt tárgykörükről előadást tartani, azokat megvitatni.

Érettségi vizsgálatok.

Az érettségi vizsgálatok írásbeli részét május hó 17., 18., 19. és 20. napjain tartottuk. Az érettségi vizsgálatokra 46-an jelentkeztek, közülük 3 jelölt ismétlő érettségi vizsgálatra.

A magyar nyelvi tétel címe: Az én Petőfim. Másik tétel: A magyar nemzet küzdelmei a pánszlávok törekvései ellen. Valamennyi jelölt az első tételt dolgozta ki. Eredmény: 15 jeles, 15 jó, 16 elégséges. Latin nyelvből a kitűzött tétel: Publius Vergilius Maro Aeneis liber VIII. 1—30. sorok. Eredmény: 7 jeles, 21 jó, 18 elégséges. Német nyelvből a kitűzött feladat: A piarista eszmény (részlet Sik Sándor jubileumi beszédéből). Eredmény: 10 jeles, 8 jó, 21 elégséges és 7 elégtelen. Görög nyelvből a kitűzött feladat: Homéros: Ilias III. 85—112. A 7 jelölt közül jelesen dolgozott 5, jól 2.

A szóbeli vizsgálatok elnöke: Édes Jenő tanügyi főtanácsos-igazgató, a kat. tanügyi főigazgatóság központi igazgatója. Kormányképviselő: dr. Furbás Oszkár tanügyi főtanácsos, a szegedi gyakorló Baross Gábor gimnázium igazgatója. A szóbeli vizsgálatok ideje: június 1—8. Az eredményt az elnök június hó 8-án hirdette ki.

Kitüntetéssel érettek: Jász Árpád, Koltay Miklós, Perecsényi Oszkár és Szolcsányi Pál. Összesen: 4 (8.7 %).

Jelesen érettek: Austerweil Ferenc, Detre István, Keszthelyi Béla. Összesen: 3 (6.5 %).

Jól érettek: Csauscher József, Koch Sándor, Matyus Leó, Miklós György, Nagy János, Paulinyi Zoltán, Pintér Miklós, vitéz Varsányi István és Weisz József. Összesen: 9 (19.6 %).

Érettek: Balogh Ferenc, Bodrogyó György, Bozsó Lajos, Butkay Béla, Debreczeni Nándor, Deutsch György, Dietrich Gábor, Erdős János, Gazdag József, Iván László, Kávay László, Kiss Árpád, Lovászy Ferenc, Mátyás Miklós, Nagy László, Pál Gaszton, Recktenwald Kristóf, Rózsa József, Simon Miklós, Szamosi László, Szivoczka Zoltán, Szűcs Kálmán, Tamás István, Wittig Tibor. Összesen: 24 (51.1 %).

Javítóvizsgálatot tesz 4 jelölt: magyar nyelvből és irodalomból 1, történelemből 1, latin nyelvből 1 és természettanból 1. A javítóvizsgálatot a debreceni kegyestanítórendi Calasanzi Szent József gimnáziumban tehetik szeptember hóban.

Ismétlő érettségi vizsgálatra utasított a bizottság 2 jelöltet. Az ismétlő érettségi vizsgálatot egy év múlva tehetik intézetünkben.

Görög kiegészítő vizsgálatot tett 7 jelölt. Jeles eredménnyel: Koltay Miklós és Szolcsányi Pál. Jó eredménnyel: Balogh Ferenc, Gazdag József, Lovászy Ferenc, Rózsa József és Szamosi László.

A jelöltek pályaválasztási szándéka a következőképpen oszlik meg: főiskolára megy 2, jogra 7, orvostanhallgatónak 4, vegyésznek 6, általános mérnöknek 3, mezőgazdásznak 5, gazdasági pá-

lyára 1, katonai főiskolára 9, vasúthoz 1, tanárnak 4, jegyzőnek 1, rendőrséghez 1, külügyi pályára 1, kereső pályára 1.

Országos középiskolai tanulmányi verseny. A minden évben szokásos országos középiskolai tanulmányi versenyt ebben az évben május hó 24-én rendezték meg a budapesti VII. ker. Madách Imre gimnáziumban. A történelmi, természettani és mennyiségtani versenyen vett részt egy-egy VIII. osztályos tanulónk. Közülük a természettani versenyen Csauscher József VIII. o. t. harmadik díjat nyert.

Ösztöndíj, jutalom, segélyezés.

A szegedi piarista rendház 3 tanulót részesített teljes ellátásban.

A *Horthy Miklós ösztöndíjalapból* egyenkint 200 pengőt kapott Katona Géza és Berek István VII. o. tanuló.

A *közalkalmazottak tanulmányi segélyalapjából* 100 pengőt kapott Jász Antal VIII. o. tanuló.

A *Jövedéki bírságalapból* 50 pengőben részesült Horóczy Ferenc I. c. o. tanuló.

A *Tukats Ferdinánd-féle* jótékony alapítvány kamataiból egyenkint 200 pengőt kaptak: Rózsa Imre I. a., Katona Rezső III. a., Paskai László VI. o. tanulók. Egyenkint 100 pengőt kaptak: Matók János I. a., Szentirmai Zoltán I. b., Sári Ferenc I. c., Bálint Pál és Lengyel Géza II. a., Gaál István, Wayer Péter II. c., Bérci Imre, Berenc Ferenc, Rósa László III. b., Somogyi Gábor. Szabó Imre IV. o., Nagy Sándor, Ábrahám László, Kolin László, Kiss József, Lippai József, Szilágyi György V. o., Siklós Endre, Szabó Rezső VI. o., Gazdag András VII. o., Balogh Ferenc, Lovászi Ferenc és Nagy László VIII. o. tanulók. Ebből az alapból az idén 3000 pengő került kiosztásra.

A *Sári János és neje Répás Julianna*-alapítvány kamatát Róvó István III. b. o. tanuló kapta. Összege: 77'30 P.

A *Szegedi Piarista Diákszövetség* karácsonyi segélyként 300 pengőt bocsátott az intézet igazgatójának rendelkezésére. 10 szegénysorsú és jóviseletű tanuló között osztottuk szét. Ezenkívül a Segélyző Egylet, a zene- és énekkari szertár, a Mária Kongregáció és az Önképzőkör szintén 300 P-n osztozott. Az önképzőköri pályatételek jutalmazására ugyancsak 300 pengőt juttatott, amelynek szétosztásáról az Önképzőkör rovatában számolunk be.

A Diákszövetség tagjaiból alakult „*család*” Papp Gábor II. b. és Somogyi Gábor IV. o. tanulókat havi 50 illetve 40 pengő tanulmányi segélyben részesítette, ugyanígy gyűjtött segélyből kapott havi 20 pengőt Dombi Gyula IV. o. t., Molnár József VII. o. t. és Zalán István piarista novicius is. A Piarista Diákszövetség így összesen 2400 pengő segélyt, illetve jutalmat osztott ki tanítványaink között.

Dr. moóri Glattfelder Gyula érsek-püspök 100 pengőt adott az Önképzőkör vallástani pályázatainak jutalmazására.

A *Sáfrán József, Szinger Kornél és Fekete Ipoly* összevont *alapok* ezidei kamata: 34.01 pengő.

Pályatételek jutalmazására vagy diáksegélyezésre adakoztak még: Armentano Lajos dr. egyet. m. tanár 100 pengőt, Berkovits Bertalan ügyvéd 100 pengőt, Bertényi-Bruchter Albert dr. klinikai

tanársegéd 162 pengőt, Dietrich Fülöp földbirtokos 50 pengőt, Faludi Jenő malomtulajdonos 50 pengőt, Gróf György dr. ügyvéd 60 pengőt, Kasztnér János postafőfelügyelő 50 pengőt, Koch Sándor dr. egyet. r. tanár 50 pengőt, Egy Öregdiák 32 pengőt, Sebestyén Endre okl. mérnök (Novák B. emlékjutalom) 40 pengőt, Tóth Imre dr. ügyvéd 30 pengőt, a Balatoni Intéző Bizottság 25 pengőt a Piarista Nagycsalád húsvéti lelkigyakorlatán résztvevő szülők egyházi ruhák javítására 100 pengőt, Balogh Antal főispáni titkár egy V. oszt. tanuló tandíját fedezte. Itt említjük meg azt is, hogy Zimányi Gyula a Magyar Kegyesitanítórend Főnöke az idei Évkönyvünkben megjelent és a 300 éves jubileumunkkal kapcsolatban álló értekezések külön lenyomatban való kiadását pénzsegéllyel tette lehetővé.

A fentemlített pénzadományokból illetve jutalmakból pénzjutalomban részesültek: Dúlósy Ede István, Rack Kálmán IV. o. tanulók 25—25 pengőt, Sarnyai Ferenc I. a., Pusztai István I. b., Szolnok István I. c., Lengyel Géza II. a., Márta Ferenc II. b., Mészáros István II. c., Jenei Ignác III. a., Becker János III. b., Perlaki Lipót IV., Meggyesi Ernő V., Báthory László VI. o. tanulók 30—30 pengőt kaptak. Szolcsányi Pál VIII. o. tanuló pedig 43 pengőt.

A 300 éves piarista jubileum alkalmából Zimányi Gyula rendfőnök úr ú. n. piarista veretet alapított a „princeps iuventutis”, az ifjúságból mind szellemi, mind vezetői képességükkel kiváló felső osztályos tanulók kiemelésére, jutalmazására. Az igazgató és a tanári kar a következő VIII. osztályos tanulókat véleményezte az emlékeretet elnyerésére: Csascher József, Jász Antal, Koltay Miklós, Percsényi Oszkár, Szolcsányi Pál.

Könyvadomány. A nm. VKM. 2 db. könyvet, Szeged sz. kir. város polgármestere 3 db. folyóiratot, *Dugonics Társaság* Juhász Gyula költeményeit (2 kötet) (dr. Lázár György jutalom), *Szent István Társulat* 29 db., *Juhász István* 5 db. *Korda R.-T.* 11 db., *Demke* 10 db., *Magyar Irodalom és Művészpártoló Egyesület* 40 db. könyvet, dr. Koch Sándor egyet. r. tanár 6 db., *Erényi Lajos* alezredes 4 db., *Pál Armand* 1 db., dr. Pálffy-Budinszky Endre városi főmérnök 7 db. könyvet az Önképzőkör számára, *Balatoni Intéző Bizottság* a Balatoni Iskolai pályatétel jutalmazására 2 db. könyvet és 2 db. térképet adott.

Egyéb adomány. V. Pálffy Gyuláné, dr. Schmidt Edit úrnő értékes herbáriumot, a *Szegedi Kenderfonógyár r.-t.* 10 kg. felmosó textilanyagot adott ajándékba. A *Somogyi Szilveszter*-alapítványból 9 tanuló kapott egy-egy öltözet ruhát.

Dr. Fejes Tibor hittanár Nagy János VIII. o. tanulónak a Kis Hitterjesztő kezeléséért 30 pengőt, Czáka Ferenc VI. o. tanulónak a Missziós Ifjúság kezeléséért 35 pengőt adományozott.

A folyó tanévben jutalmazás és segélyezés címén csak készpénzben összesen 6985³¹ pengőt osztottunk ki növendékeink között.

Az intézet igazgatósága hálás köszönetet mond ezen a helyen is mindazoknak, akik pénz-, könyv- és egyéb adományaikkal hozzájárultak tanítványaink segélyezéséhez és megjutalmazásához.

Könyvjutalomban részesültek: I. a.: Bertényi Kamilló, Korom Béla. I. b.: Gordos Miklós, Gubis József, László László, Magay Dániel, Ótott Ferenc, Szentirmai László és Török István. I. c.: Korányi

Ádám, Pálffy Zoltán, Tar Pál. II. a.: Beke József, Halmos Miklós, Gönczöl Imre, és Schneider Imre. II. b.: Faragó Endre, Horváth József, Mindszenti László. II. c.: Friedmann Ernő, Molnár György, Szenessy Márió, Vékes Bertalan. III. a.: Bohnert József, Katona Rezső, Marinc István, Zsigmond Vilmos. III. b.: Kisházi Péter, Mayer Tibor, Nedelkovics Miklós. IV.: Bod Péter, Faludi Sándor, Imre László, Szilágyi László, Vida Endre. V.: Dési Vilmos, Kopasz István, Kósa László, Nagy Emil. VI.: Csillik Bertalan, Lakatos Pál, Olasz Zoltán, Ranschburg Endre, Szabó Rezső, Szécsi József. VII.: Katona Géza, Marticskó József, Molnár József, Scultéty Sándor. VIII.: Csauscher József, Keszthelyi Béla, Koltay Miklós, Pintér Miklós.

A Dugonics-Társaság *Lázár György* könyvjutalmát a történelemben való kitűnéséért Miklós György VIII. o. t. kapta.

Az *Aero Kör* *modellező munkájában* különösen kitűntek és könyvjutalomban részesültek: Kolin László és Renkey Gyula V. oszt. tanulók.

A tanulók statisztikai adatai

		I.	II.	III.	IV.	I-IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	V-VIII.	I-VIII.		
		a.	a.	a. b										
		b.	b. c											
a)	Beírt nyilvános tanuló	150	145	89	67	451	42	56	38	44	180	631		
	„ magántanuló	3	1	—	2	6	1	1	—	—	2	8		
	Osztályozott nyilv. tanuló	143	138	86	65	432	39	52	36	44	171	603		
	„ magántanuló	3	1	—	2	6	—	1	—	—	1	7		
tanulók száma	„ összes tanuló	146	139	86	67	438	39	53	36	44	172	610		
	Ezek közül ismétlődő	5	1	2	2	10	5	2	—	2	9	19		
b)	élelkora	1932-ben született	60	—	—	—	60	—	—	—	—	—	60	
		1931-ben „	61	69	—	—	130	—	—	—	—	—	130	
		1930-ban „	18	46	49	—	113	—	—	—	—	—	113	
		1929-ben „	4	18	32	37	91	—	—	—	—	—	91	
		1928-ban „	—	5	5	20	30	20	2	—	—	22	52	
		1927-ben „	—	—	—	8	8	14	27	—	—	41	49	
		1926-ban „	—	—	—	—	—	4	20	28	—	52	52	
		1925-ben „	—	—	—	—	—	1	3	5	26	35	35	
		1924-ben „	—	—	—	—	—	—	—	3	14	17	17	
		1923-ban „	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	
		Magántanulók:												
		1931-ben született	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
		1929-ben „	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
		1928-ban „	—	1	—	2	3	—	—	—	—	—	3	
		1921-ben „	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
		1919-ben „	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	
		c)	vallása	róm. kat.	128	122	78	56	384	35	42	30	37	144
gör. kat.	—			4	—	1	5	—	1	—	—	1	6	
ref.	7			7	3	3	20	3	2	2	2	9	29	
ág. ev.	4			1	2	1	8	—	1	—	2	3	11	
gör. kel.	3			1	—	—	4	—	—	—	—	—	4	
izraelita	1			3	3	4	11	1	6	4	3	14	25	
d)	anyanyelve, nyelvismerele			magyar anyanyelvű	138	134	86	65	423	39	52	36	44	171
		német „	1	2	—	—	3	—	—	—	—	—	3	
		román (oláh) „	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
		horvát „	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
		szerb „	3	1	—	—	4	—	—	—	—	—	4	
		csak magyarul tud	127	110	71	57	365	39	35	33	37	144	509	
		némelül is tud	7	14	10	4	35	—	11	3	3	17	52	
e)	szülei foglalkozása szerint	középbirtokos és bérlő	1	1	1	1	4	—	1	—	1	2	6	
		kisbirtokos, kisbérlő	8	11	2	2	23	7	—	—	—	7	30	
		kisbirtokos-napszámos	9	5	—	—	14	—	—	—	—	—	14	
		egyéb önálló őstermelő	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	
		gazdasági lisztviselő	1	3	—	—	4	—	—	—	1	1	5	
		földművelési napszámos	4	1	—	—	5	—	—	—	2	2	7	
		nagyiparos, bányavállalkozó	1	4	—	2	7	—	—	2	—	2	9	
		kisiparos, bányakisvállalkozó	16	11	11	8	46	4	8	3	4	19	65	
		ipari v. bányászati lisztviselő	5	7	2	4	18	1	5	1	—	7	25	
		egyéb ipari v. bányászati segédszemély	7	3	1	—	11	—	2	—	1	3	14	

A tanulók statisztikai adatai

		I. a, b, c	II. a, b, c	III. a, b	IV.	I-IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	V-VIII.	I-VIII.		
Az osztályozott tanulók	e) szülei foglalkozása szerint	nagykereskedő	5	2	—	1	8	1	3	—	2	6	14	
	kiskereskedő	7	8	3	1	19	—	3	—	—	—	3	22	
	kereskedelmi tisztviselő	3	3	3	2	11	4	1	3	2	—	10	21	
	egyéb keresk. segédszemély	2	3	—	—	5	—	—	—	—	—	—	5	
	kereskedelmi napszámos	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	
	közlekedési vállalkozó	1	—	3	2	6	1	—	—	—	—	1	7	
	közlekedési tisztviselő	5	9	12	5	31	2	6	3	—	—	11	42	
	egyéb közl. segédszemély	15	6	—	4	25	2	—	3	2	—	7	32	
	köztisztviselő, díjnok	19	24	12	8	63	7	5	7	5	—	24	87	
	pap, tanár, tanító	23	11	19	6	59	3	5	4	3	—	15	74	
	más önálló értelmiségi	4	9	6	5	24	3	2	1	11	—	17	41	
	értelmiségi alkalmazott, írnok	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	4	
	közhivatali v. más ért. altiszt v. szolga	1	2	—	—	3	2	2	—	—	—	4	7	
	katonatiszt (csendőrtiszt)	2	4	—	3	9	—	2	1	—	—	3	12	
	katonaalliszt (csendőrallist)	1	4	5	3	13	2	4	2	3	—	11	24	
	nyugdíjas köztisztviselő	—	2	2	1	5	—	1	4	2	—	7	12	
	egyéb nyugd. tisztviselő	—	—	1	—	1	—	1	1	5	—	7	8	
	nyugdíjas altiszt, szolga v. munkás	1	1	—	2	4	—	—	—	—	—	—	4	
	tőkés, járadékos, háztulajdonos	1	—	1	—	2	—	—	1	—	—	1	3	
	érgeb és ismeretlen foglalkozás	1	3	2	—	6	—	—	—	—	—	—	6	
árvaházi és szeretletházi tanulók	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1		
	Magántanulók foglalkozása : kéményseprősegéd	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1		
szülei lakóhelye szerint	f)	Bács-Bodrog vm.	9	9	2	3	23	1	1	—	1	3	26	
	Baranya vm.	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	
	Bars vm.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	
	Békés vm.	1	3	—	2	6	—	—	—	—	—	—	6	
	Bihar vm.	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	2	
	Borsod vm.	1	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	2	
	Csanád-Arad-Torontál vm.	14	10	4	4	32	—	3	1	1	5	—	37	
	Csik vm.	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
	Csongrád vm.	18	19	9	8	54	2	4	3	1	10	—	64	
	Fejér vm.	2	1	1	2	6	—	—	—	—	—	—	6	
	Gömör vm.	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	
	Heves vm.	3	—	1	—	4	—	—	2	—	—	2	6	
	Jász-Nagy-Kún-Szolnok vm.	2	3	2	—	7	1	—	—	1	—	2	9	
	Máramaros vm.	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	
	Nógrád vm.	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	2	
	Pest-Pilis-Solt-Kiskún vm.	11	9	6	3	29	3	3	1	1	8	—	37	
	Somogy vm.	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
	Szabolcs vm.	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
	Szalmár vm.	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
	Tolna vm.	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Vas vm.	1	—	1	—	2	1	—	—	—	—	1	—	3	
Veszprém vm.	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
Zala vm.	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
Budapest székesfőváros	1	8	5	—	14	—	1	—	—	—	1	—	15	
Kecskemét	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
Marosvásárhely	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
Sopron	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	
Szabadka	1	1	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3	
Szeged	70	66	50	39	225	29	38	29	38	134	—	359		
Ujvidék	1	1	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	3	
Németország	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	
Szerbia	1	1	1	—	3	—	—	1	—	—	1	—	4	

A tanulók statisztikai adatai.

		I. a. b, c	II. a. b, c	III. a, b	IV.	I—IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	V—VIII.	I—VIII	
A z o s z t á l y o z o t t a n u l ó k	g) közül bejárók	1. vasúton:											
	Algyő	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	
	Alsóközpont	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	
	Deszk	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	2	
	Domaszék	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	
	Feketeszél	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
	Felsőközpont	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	2	
	Királyhalom	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
	Kiskundorozsma	3	—	1	1	5	—	1	—	—	1	6	
	Kistelek	1	—	—	—	1	—	—	1	1	2	3	
	Hódmezővásárhely	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	
	Lengyelkápola	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
	Ószentiván	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	2	
	Sándorfalva	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	2	
	Szatymaz	1	—	1	—	2	1	—	—	—	1	3	
	Szőreg	1	—	—	1	2	—	—	—	1	1	3	
	Újszentiván	1	1	—	—	2	—	—	—	1	1	3	
	Várostantya	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	
	2. autóbusszon:												
	József fhg. telep	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Kiskundorozsma	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	2	2	
Kübekháza	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	
3. kerékpáron:													
Kiskundorozsma	3	1	—	2	6	—	2	—	—	2	8	8	
Klebelsberg telep	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	
Sándorfalva	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	
Szőreg	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	2	2	
Összesen		14	12	6	6	38	2	4	1	5	12	50	
la k ö k e l y ű k s z e r i n t 5)	1. szüleinél lakik	77	82	61	42	262	27	41	30	38	136	398	
	2. családnál „	10	17	1	6	34	2	3	2	4	11	45	
	3. intézetben „												
	a) Horthy M. Tanító Int.-ban	16	8	10	3	37	3	3	2	—	8	45	
	b) Máv. Fiúnevelő Intézetben	14	9	9	6	38	2	1	2	2	7	45	
	c) Piarista Konviktusban	15	1	2	1	19	—	1	—	—	1	20	
	d) Püspöki Szemináriumban	—	2	—	—	2	3	1	—	—	4	6	
	e) Püspöki Tanoncolthonban	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	2	
	f) Szt. Gellért Konviktusban	6	15	3	5	29	—	2	—	—	2	31	
g) Szt. József Internátusban	4	3	—	2	9	2	—	—	—	2	11		
i) m u l a s z t o t t ó r á k	A heti óraszámnál kevesebbet mulasztott tanulók száma	93	96	53	40	282	25	32	13	27	77	359	
	Igazoltan mulasztott órák száma	4084	3078	2907	1274	11543	1526	2462	1604	1288	6680	18413	
	Igazolatlanul „ „ „	—	5	—	4	9	—	—	1	7	8	17	
j) á l t. t a n. e r e d m é n y e	Kitűnő rendű	13	12	4	2	31	4	4	2	5	15	46	
	Jeles „	14	11	6	4	35	1	7	3	2	13	48	
	Jó „	48	34	25	20	127	13	14	9	18	54	181	
	Elégséges „	24	26	28	26	104	9	11	10	11	41	145	
	Túlnyomóan elégséges	18	31	11	6	66	9	12	7	7	35	101	
	Elégtelen egy tárgyból	13	16	9	4	42	2	1	2	1	6	48	
	„ 2 „	2	4	1	—	7	1	2	—	—	3	10	
„ 2-4 „	11	4	2	3	20	—	1	3	—	4	24		
„ 4-nél több „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Összesen	143	138	86	65	432	39	52	36	24	171	603		

		I.	II.	III.	IV.	I-IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	V-VIII.	I-VIII.	
		a, b, c	a, b, c	a, b									
Az osztályozott tanulók	j)	Magántanulók:											
		i	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
		1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
		1	1	—	—	2	—	1	—	—	—	1	3
		—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1
		—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1
		3	1	—	2	6	—	1	—	—	—	1	7
		Összesen											
	k)	Olasz társalgás											
		—	—	—	—	—	—	6	3	—	—	9	9
		6	20	22	11	59	7	23	10	11	59	118	118
		6	20	22	11	59	7	29	13	11	68	127	127
		Összesen											
l)	1. fokú kedvezményes												
	6	15	16	8	45	8	8	3	4	23	68	68	
	9	6	4	2	21	3	2	2	3	10	31	31	
	15	11	9	9	44	3	7	2	8	20	64	64	
	—	2	1	1	4	4	—	—	—	4	8	8	
	13	6	1	1	21	—	1	3	4	8	29	29	
	43	40	31	21	135	18	18	10	19	65	200	200	

Iskolai felszerelések értéke.

Tételek	G y a r a p o d á s			Á l l o m á n y	
	vétel	ajándék	érték	darab	Értéke P
	d a r a b		P		
Bútorok	1	—	960'00	664	15733'85
Házi és irodai felszerelés	10	—	173'00	552	10768'10
Tanári könyvtár	27	26	350'50	15513	44912'98
Nagyobb ifjúsági könyvtár	28	—	259'90	4295	6015'40
Kisebb ifjúsági könyvtár	4	—	16'00	1513	2155'80
Éneksztár	623	—	76'00	12588	2101'45
Fizikai sztár	22	—	655'69	1126	52826'80
Földrajzi sztár	21	—	114'00	374	4903'00
Filológiai és tört. sztár	—	—	—	529	1923'—
Rajzsztár	—	—	—	2963	1147'70
Természetrizsi sztár	1	—	10'00	8348	16460'40
Tornaszstár	—	—	—	534	11698'09
Vegyrtani sztár	—	—	—	487	245'72
Zenesztár	—	—	—	214	720'74
Összesen	737	26	2615'09	49700	171613'03

T a n t á r g y a k	Osztályok — Nyilvános																							
	I. A. 48.			I. B. 48.			I. C. 47.			II. A. 50.			II. B. 45.			II. C. 43.								
	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen				
Magaviselet	33	15	—	—	24	23	1	—	22	23	2	—	20	29	1	—	26	18	1	—	24	18	1	—
Hittan	28	20	—	—	25	19	4	—	30	14	3	—	37	11	2	—	22	12	11	—	28	14	1	—
Magyar nyelv és irodalom	9	17	19	3	16	13	16	3	18	14	15	—	13	16	20	1	9	13	23	—	8	14	18	3
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gazdasági és társ. ismeretek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Föld- és néprajz	22	13	11	2	22	9	16	1	16	17	10	4	19	13	16	2	17	9	19	—	18	7	16	2
Honvédelmi ismeretek	28	17	3	—	19	19	10	—	25	11	11	—	27	17	6	—	25	10	10	—	16	16	11	—
Latin nyelv	11	10	20	7	6	13	19	10	12	10	19	6	9	11	25	5	4	16	17	8	9	10	18	6
Görög nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Német nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Francia nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Olasz nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bölcészlet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természetrajz	24	11	13	—	21	11	15	1	25	13	6	3	15	22	13	—	20	15	10	—	21	14	8	—
Vegytan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mennyiségian és mértan	16	15	16	1	8	20	14	6	11	17	15	4	12	12	20	6	14	9	22	—	11	9	19	4
Rajz és műalkotások ismerete	9	24	14	1	7	20	20	1	12	20	15	—	9	18	23	—	10	18	17	—	9	17	17	—

A hetedik osztályban egy angol jele

redmény

tanulók száma — Érdemjegyek																																
III. A. 50.			III. B. 36.			IV. 65.			V. 39.			VI. 52.			VII. 36.			VIII. 44.			I—VIII. 603.											
Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen									
26	23	1	—	26	10	—	—	42	22	1	—	16	23	—	—	32	18	2	—	17	16	3	—	25	19	—	—	333	257	13	—	
40	10	—	—	31	5	—	—	27	33	5	—	30	7	2	—	40	11	1	—	13	22	1	—	31	9	4	—	382	187	34	—	
12	13	25	—	16	9	11	—	19	28	18	—	7	13	19	—	15	25	11	1	11	6	17	2	14	19	11	—	167	200	223	13	
30	15	5	—	15	12	9	—	19	17	28	—	1	15	14	10	—	23	24	5	—	14	14	8	—	13	22	9	—	125	118	78	1
29	14	7	—	15	11	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	11	12	—	—	—	—	—	23	24	5	—	
32	14	4	—	13	15	8	—	19	27	19	—	15	14	10	—	27	14	11	—	14	19	3	—	13	21	10	—	171	104	117	11	
4	21	21	4	4	12	18	2	10	21	30	4	5	9	23	2	14	12	25	1	12	8	13	3	10	19	15	—	273	214	116	—	
11	19	18	2	14	11	10	1	11	24	29	1	8	19	12	—	3	4	2	—	5	—	—	—	3	4	3	—	110	172	263	58	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	5	12	1	8	7	4	—	2	4	3	—	10	10	14	—	11	12	5	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	3	—	7	5	10	2	5	6	11	—	—	—	—	—	77	106	129	10	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	26	33	1	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	20	7	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	17	21	26	1	13	15	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	156	122	102	5	
12	16	22	—	10	14	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	12	17	1	—	—	—	—	—	—	—	—	22	12	17	1	
8	16	24	2	6	10	17	3	11	22	27	5	8	16	14	1	12	16	24	—	9	9	18	—	17	15	12	—	48	54	64	—	
12	12	25	1	10	16	9	1	13	25	26	1	—	—	—	—	—	—	—	—	13	15	8	—	13	15	16	—	134	192	241	36	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117	200	190	5	

gy a franciák közt szerepel.

Az iskola népessége az 1920–21. tanévtől.
(A párhuzamos osztályok összevontan szerepelnek)

Tanév	Osztályozott nyilvános tanulók									Osztályozott magántanulók									Együtt nyilván. és magánt.	Sikeres érettségi vizsgát tett
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I-VIII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I-VIII.		
1920/21	106	129	113	107	58	49	58	41	651	14	6	4	1	2	6	5	5	51	702	39
1921/22	105	104	101	106	56	53	47	48	620	6	4	3	—	6	1	1	1	26	646	39
1922/23	157	106	97	87	62	49	37	43	638	1	6	1	2	2	9	6	1	30	668	25
1923/24	162	130	87	75	64	50	39	42	649	6	2	4	3	3	1	2	2	23	672	37
1924/25	174	164	110	83	45	62	46	40	712	2	2	3	3	3	1	—	1	15	727	33
1925/26	171	147	126	107	43	44	55	45	738	—	4	2	4	3	3	5	3	24	762	39
1926/27	119	139	124	120	64	44	35	50	695	3	5	7	2	2	1	3	3	26	721	36
1927/28	104	95	112	99	92	53	39	34	628	8	8	2	2	4	3	2	3	32	660	27
1928/29	101	76	89	91	68	74	57	36	592	1	5	2	3	1	—	2	3	17	609	32
1929/30	117	89	87	82	57	60	72	56	620	5	2	2	3	—	—	2	—	14	634	48
1930/31	161	90	76	80	61	53	59	72	652	—	1	1	2	—	—	—	2	6	648	73
1931/32	130	141	67	71	54	46	57	55	621	2	—	—	—	2	—	—	2	6	627	45
1932/33	97	115	127	55	61	50	39	56	600	1	1	—	—	—	1	—	3	6	606	47
1933/34	148	92	104	114	42	48	44	33	620	—	—	1	—	1	1	—	—	3	623	32
1934/35	142	130	81	111	87	44	50	43	688	—	—	—	1	—	—	—	2	3	691	33
1935/36	122	106	98	74	81	63	41	46	631	—	1	—	—	—	1	—	1	3	634	40
1936/37	106	90	94	93	60	61	56	38	597	1	1	—	—	—	—	1	—	3	600	39
1937/38	96	76	94	93	75	52	48	52	574	—	1	—	—	2	1	—	1	5	597	51
1938/39	92	91	67	82	76	63	51	48	570	—	—	—	—	—	—	—	—	—	570	42
1939/40	100	83	85	60	56	68	65	48	565	—	—	—	—	—	—	—	—	—	565	40
1940/41	118	86	79	83	52	48	66	64	596	—	—	1	1	—	1	1	1	5	601	56
1941/42	144	95	69	56	59	40	44	59	566	—	—	—	—	1	—	—	—	1	568	46
1942/43	143	138	86	65	39	52	36	44	603	3	1	2	1	—	1	—	—	6	609	40

Tankönyvjegyzék az 1943—44. iskolai évre.

I. osztály. Róm. kat. nagyobb katekizmus, Alszegehy—Sik—Brisits: Magyar olvasókönyv, Alszegehy—Sik—Techert: Magyar nyelvtan, Karl—v. Temesy: A magyar föld és népe, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin olvasó- és gyakorlókönyv, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin nyelvtan, Greguss—Karl: Természetráj, Gidró—Holenda: Mennyiségtan, Kogutowicz Károly: Iskolai atlasz, Kerényi—Rajeczky: Énekes Ábécé.

II. osztály. Radó—Rajeczky: Az ószövetségi kinyilatkoztatás története, Alszegehy—Sik—Brisits: Magyar olvasókönyv, Alszegehy—Sik—Techert: Magyar nyelvtan, Karl—v. Temesy: A világrészek leíró földrajza, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin olvasó és gyakorlókönyv, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin nyelvtan, Greguss—Karl: Természetráj, Gidró—Holenda: Mennyiségtan, Kerényi—Rajeczky: Énekes Ábécé, Kogutowicz Károly: Iskolai atlasz.

III. osztály. Radó—Rajeczky: Az újszövetségi kinyilatkoztatás története, Alszegehy—Sik—Brisits: Magyar olvasókönyv, Alszegehy—Sik—Techert: Magyar nyelvtan, Balanyi—Balogh: Magyarország történelme, Karl—v. Temesy: Általános földrajz, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin olvasó és gyakorló könyv, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin nyelvtan, Bitter—Pühr: Német nyelvkönyv, Öveges József: Kis fizika, Mérey—Endrédi—Sárközy—Lovas: Mennyiségtan, Bíró Béla: Művészeti alkotások, Kerényi—Rajeczky: Énekes Ábécé, Kogutowicz Károly: Iskolai atlasz, Barthos—Kurucz: Egyetemes történelmi atlasz, Osztie Sándor: Német stílusgyakorlatok.

IV. osztály. Radó—Rajeczky: A katolikus liturgia, Alszegehy—Sik—Brisits: Magyar irodalmi olvasókönyv, Alszegehy—Sik—Techert: Magyar nyelvtan, Arany János—Nagy—Péterfy: Toldi, Balanyi—Marcell—Szegedi: Az antik világ és a keresztény Európa története a magyarok honfoglalásáig, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin olvasó és gyakorlókönyv, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin nyelvtan, Bitter—Pühr: Német nyelvkönyv, Osztie Sándor: Német stílusgyakorlatok, Bodrossi—Hoffer: Ásványtan, Mérey—Endrédi—Sárközy—Lovas: Mennyiségtan, Bíró Béla: Művészeti alkotások, Melly—Párdányi—Mohay: Egészségügy, Barthos—Kurucz: Egyetemes történelmi atlasz.

V. osztály. Schütz: Katolikus hittan, Alszegehy—Sik—Brisits: Magyar irodalmi olvasókönyv, Alszegehy—Sik—Techert: Magyar nyelvi olvasókönyv, Marcell—Szegedi: A középkor és az újkor története a magyarok honfoglalásától a francia forradalomig, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin nyelvtan, Márkus Jenő: Szemelvények Titus Livius történelmi munkájából, Vézner Károly: Lirai szemelvények, Wagner—Gaál—Oszvald: Római régiségek és a római irodalomtörténet vázlata, Maywald—Vayer—Mészáros: Görög olvasó- és gyakorlókönyv, Maywald—Vayer—Mészáros: Görög nyelvtan, Bitter—Pühr: Német nyelvkönyv, Birkás Géza: Francia nyelvkönyv, Osztie Sándor: Német stílusgyakorlatok, Király Rudolf: Olasz nyelvkönyv,

Greguss—Karl: Élettudomány, Mérey—Endrédy—Sárközy—Lovas: Mennyiségtan, Barthos—Kurucz: Egyetemes történelmi atlasz.

VI. osztály. Schütz: Katolikus erkölcsstan, Alszeghy—Sik—Brisits: Magyar irodalmi olvasókönyv, Alszeghy—Sik—Techert: Magyar nyelvi olvasókönyv, Marczell—Szegedi: A legújabb kor története a francia forradalomtól napjainkig, Csóka—Zibolen: Gazdasági és társadalmi ismeretek, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin nyelvtan, Kuzmics: Szemelvények Cicero Beszédeiből, Márkus Jenő: Szemelvények P. Vergilius Maro Aeneiséből, Wagner—Gaál—Oszwald: Római régiségek és a római irodalomtörténet vázlata, Maywald—Vayer—Mészáros: Görög olvasó és gyakorlókönyv, Maywald—Vayer—Mészáros: Görög nyelvtan, Marót—Wagner: Homeros Iliasa, Bitter—Mayer—Pühr: Német nyelvkönyv, Osztie Sándor: Német stílusgyakorlatok, Birkás—Petrich: Francia nyelvkönyv, Király Rudolf: Olasz nyelvkönyv, Bodrossi Lajos: Vegytan, Mérey—Endrédy—Sárközy—Lovas: Mennyiségtan, Lóky Béla: Négyjegyű logaritmuskönyv, Barthos—Kurucz: Egyetemes történelmi atlasz.

VII. osztály. Schütz: Katolikus egyháztörténet, Alszeghy—Sik—Brisits: A magyar irodalom története, Techert József: Magyar nyelvkönyv, Szegedi Tasziló: A magyar nemzet története a szatmári békéig, Karl—v. Temesy: Hazánk részletes földrajza és térképismeret, Kogutowicz—Gergely—Hézszer: Iskolai atlasz, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin nyelvtan, Kováts Péter: Szemelvények Cicero leveleiből és bölcséleti műveiből, Márkus Jenő: Szemelvények P. Vergilius Maro Aeneiséből, Wagner—Gaál—Oszwald: Római régiségek és a római irodalomtörténet vázlata, Maywald—Vayer—Mészáros: Görög nyelvtan, Mayer—Pühr: Német irodalmi olvasó, Bitter—Teveli: Rendszeres német nyelvtan, Osztie Sándor: Német stílusgyakorlatok, Király Rudolf: Olasz irodalmi olvasókönyv, Király Rudolf: Rendszeres olasz nyelvtan, Birkás—Petrich: Francia nyelvkönyv, Öveges József: Természetan, Mérey—Endrédy—Sárközy—Lovas: Mennyiségtan, Lóky Béla: Négyjegyű logaritmuskönyv, Bíró Béla: Művészeti alkotások, Barthos—Kurucz: Atlasz a magyar történelem tanításához.

VIII. osztály. Schütz: Katolikus hitvédelem, Alszeghy—Sik—Brisits: A magyar irodalom története, Techert József: Magyar nyelvkönyv, Szegedi Tasziló: A magyar nemzet története a szatmári békétől napjainkig, Balogh—Oszwald: Szemelvények Tacitus műveiből, Huszli J. dr.: Szemelvények Plinius műveiből, Vékey Károly: Horatius, v. Esztergomi—Gaál—Nagy: Latin nyelvtan, Gerecs Szaléz: Sophokles: Antigone, Oidipus, Papp János dr.: Platon Kritonja, Szemelvények az Apológiából, Maywald—Vayer—Mészáros: Görög nyelvtan, Mayer—Pühr: Német nyelvkönyv, Bitter—Teveli: Rendszeres német nyelvtan, Birkás—Petrich: Francia nyelvkönyv, Birkás Géza: Rendszeres francia nyelvtan, Kornis Gyula: A pszichológia és logika elemei, (Új kiadás.) Öveges József: Természetan, Mérey—Endrédy—Sárközy—Lovas: Mennyiségtan, Bíró Béla: Művészeti alkotások, Melly—Mohay—Párdányi: Egészségtan.

A Sik—Schütz: Imádságoskönyv minden osztályban kötelező, de az elsősök ne vegyék meg, majd együtt szerezzük be az év elején.

Tájékoztató az 1943—44. tanévre.

1. A tanulók felvétele az 1943—44. tanévre még szeptember hó 6-án és 7-én történik, mindkét napon 8—10-ig az I—IV. és 10—12-ig az V—VIII. osztályok íratkoznak. Ugyanezen napokon kell jelentkezni az osztályfőnöknél is.

2. Az I. osztályba íratkozó tanulók, továbbá más intézetből jövő felsőbb osztályú tanulók tartoznak bemutatni iskolai bizonyítványukat, születési anyakönyvi kivonatukat (katolikusok a keresztlevelet is!) és újraoltási bizonyítványukat.

3. Beíráskor *felvételi díjat* fizet minden tanuló; ez a vegyes díjakkal együtt 17 pengő, amihez még hozzájárul a Horthy-alapra fizetendő összeg és így a jeles és jórendű tanulók 19 pengő 50 fillért, az elégséges rendűek pedig 22 pengőt fizetnek. Igazolt hadiárva és hadigyámoltak jeles vagy jó előmenetel esetében a felvételi díj és járulékaiknak, valamint a Horthy-alapra fizetendő pótdíjnak (250 P) fizetése alól felmentést kapnak. Az igazolás 1 évnél nem régebb hadigondozási igazolvánnyal történik. A tandíj 100 pengő, amely összeg havi 10 pengős részletekben is fizethető. A befizetés a 9115 számú postatakarékpénztári csekkszámára történik. Ismétlő tanulók a 100 pengő tandíjon kívül még 50 pengő pótdíjat fizetnek a Horthy-alapra. Ugyanezen alapra 25 pengőt tartoznak fizetni az egy tárgyból bukott tanulók, ha javítóvizsgálatra jelentkeznek.

4. *Felmentések.* Súlyos testifogyatkozás vagy betegség esetében a testgyakorlás, az ének vagy a rajz technikai része alól felmentést kaphat azon tanuló, aki hatósági orvosi bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványban kéri azt az intézet igazgatóságától. Az ének és rajz elméleti része alól felmentés nem adható.

A vidékről való bejárásra (autóbusz, vasút, stb.) szintén az igazgató ad engedélyt.

Minden folyamodványra 50 filléres okmánybélyeg ragasztandó és benyújtáskor 50 fillér kezelési illetéket kell fizetni. Szegénységi bizonyítvány mellékelése esetében a kérvény illeték- és bélyegmentes.

5. *Magánvizsgálatot* szeptemberben, decemberben vagy júniusban lehet tenni. Engedélyért legalább két hónappal előbb (tehát júl. 1-, okt. 1-, illetve ápr. 1-ig) kell folyamodni. (Bélyegilleték 50 fillér!). A szept. 30-ig jelentkező magántanulókat az igazgató veszi fel. A később jelentkezők felvétele csak főigazgatói engedéllyel történhetik.

Szeptember hó elején tartandó vizsgálatok napirendje a következő: *magán- és különbözeti vizsgálatok* írásbeli részét szept. hó 2- és 3-án, szóbeli részét — valamint a *javítóvizsgálatokat* — szept. hó 4-én 8 órakor tartjuk. A magánvizsgálat díja tárgyankint 5 pengő és elnöki díj (5 pengő), a különbözeti vizsga díja tárgyankint 3 pengő és elnöki díj (5 pengő). A javítóvizsgálatért 25 pengőt kell fizetni a Horthy-alap javára.

6. Az 1943—44. tanévet szept. hó 8-án 8 órakor tartandó ünnepélyes *Veni Sancte*-vel kezdjük; szept. 9-én rendes tanítás lesz.

7. Az iskola fegyelmi szabályai a szünetekben is szigorúan megtartandók.

Tartalom

	Oldal
40 esztendő	3
300 év után	5
Sík Sándor beszéde	9
A jubileumi ünnepek krónikája	25
Halász Pál beszéde	28
Piarista földrajz. Írta: <i>Megyer József</i>	31
Intézetünk multja	59
Iskolánk az 1942/43. tanévben :	
Iskolai hatóságok	63
A tanév lefolyása és az intézet állapota :	
Az iskolai év lefolyása. Változások a tanári testületben. Tanári értekezletek. Valláserkölcsei nevelés. Világnézeti és hazafias nevelés. Szemléltetés: filmoktatás, kirándu- lások, szemléltető szekrény. Leventeoktatás. Hivatalos látogatások. Fegyelmi állapot. Egészségi állapot. Iskolánk és a szülői ház. Szegedi Piarista Diákszövetség	63
Szertárak, könyvtárak	76
A szegedi piarista konviktus	78
Tanári testület	87
A tanári kar hitéleti, tudományos és társadalmi működése	90
Ifjúságunk :	
Az ifjúsági egyesületek működése	93
Tanulóink érdemsorozata	108
Díjtalan magánvizsgálatot tettek :	127
Magántanulók	127
Rendkívüli tantárgyak	127
Érettségi vizsgálatok, pályaválasztás, országos tanulmányi verseny	128
Ösztöndíj, jutalom, segélyezés	129
Statisztikai táblák	132
Tankönyvjegyzék az 1943/44. iskolai évre	139
Tájékoztató az 1943/44. tanévre	141

